ΧΡΙΣΤΟΜΑΘΙΑ
ΓΙΑ ΤΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΧΙΚΟ ΣΚΟΛΙΟ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΣΙΝΤΑΓΜΕΝΙ ΑΠ'ΤΕΣ
Σ. Μ. ΜΠΡΑΙΛΟΦΣΚΑΓΙΑ κε Μ. Α. ΡΙΜΠΝΙΚΟΒΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ"
ΚΡΙΜΣΚΑΓΙΑ
1936

Αν μέςα ς'αφτο το βιβλίο ανακαλίπςετε κάπιες ε λ ί-
π ς ι ς παρακαλύμε να το γιρίςετε πίςι μαζι μ' αφτο το
χαρτι για να πάρετε άλο.

ΕΚΔΟΤΙΚΟ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ“

ΣΤ. ΚΡΙΜΣΚΑΓΙΑ.

При обнаружении деффекта в книге, просьба вернуть ее для обмена, вместе с настоящей вкладкой.

ИЗД-ВО „КОММУНИСТИС" ст. КРЫМСКАЯ АЗЧЕРКРАЯ ГРЕЧЕСКОГО РАЙОНА

ΧΡΙΣΤΟΜΑΘΙΑ ΓΙΑ ΤΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΓΙΑ ΤΙΝ ΤΡΙΤΙ ΤΑΚΣΙ
ΤΥ ΑΡΧΙΚΥ ΣΚΟΛΙΥ

ΣΙΝΤΑΓΜΕΝΙ ΑΠ' ΤΙ
Σ. Μ. ΜΠΡΑΙΛΟΦΣΚΑΓΙΑ κε Μ. Α. ΡΙΜΠΝΙΚΟΒΑ

Ενκρὶθικε απ' το λαικο επιτροπὰτο τις Πεδὶας.
Ι μετὰφρασι κε σιμπλὶροσι ενκρὶθικε κε επικιρὸθικε απ' το διεφθιντι τυ τμίματος τις λαικις μόρφοσις τυ Αζόβο-Μαβροθαλασὶτικυ Κράι.

ΕΚΔΟΣΙ ΤΡΙΤΙ



ΕΚΔΟΤΙΚΟ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ"
ΚΡΙΜΣΚΑΓΙΑ
1936

ΤΟ ΧΙΝΟΠΟΡΟ.

Τί έχις, αγέρι, μες' στα δάςι
χι αναςτενάζις θλιβερα;
— Τα μαδιμένα κλέο λυλύδια,
πυ μυ μιρόναν τα φτερα.

— Γιατί, νεράκι, στιν κιλάδα.
θλιμένο τραγυδις ςκοπο;
— Κλέο τι χαμένι πραςινάδα
πΰτρεχα μέςα χαροπο.

— Γιατί, γιατί, τρελο πυλάκι,
τόρα με πόνο κελαιδις;
— Κλέο τις άνιxςις τα κάλι,
πυ πέταxςαν απο τι γις.

Κ. ΧΑΤΖΟΠΥΛΟΣ.

Ροτίματα.

1. Πός παραςτένι ο πιιτις το χινόπορο;
2. Τί λέι ςτο πρότο τετράςτιχο;
3. Τί ςτο δέφτερο κε
4. τί ςτο τρίτο τετράςτιχο;

ΒΡΟΧΙ ΧΑΛΑΖΜΟΣ ΚΟΖΜΥ.

Εκίνο το απόγεμα ι ζέςτι ίταν ανιπόφορι.

Τα πεδια περπατύςαν ςτο δρόμο xςιπόλιτα. Τα μικρα ίχαν μίνι μόνο με το πυκάμιςο, μα κε τα άλα έκαναν ότι μπορύςαν για νάνε πιο xςαλαφρομένα.

Κατα τις πέντε-πεντέμιςι το απόγεμα ι ζέςτι ίχε φτάςι πια

στο απροχόρετο. Ο κόζμος ανάςενε με διςκολία κι ύτε ένα φιλαράκι δεν κυνιόταν στα δέντρα.

Τα παράθιρα του σπιτιου ίταν ορθάνιχτα, μα τι το όφελος, αφυ έτςι έμπενε πιότερι ζέστι μέςα.

— Σίγυρα θάχομε μπόρα, ίπε ι μιτέρα, βλέποντας τον υρανο. Βαθια στον ορίζοντα φάνικε κιόλας ένα μάβρο ςίνεφο, στενόμακρο. Προχορύςε όμος τόςο αργα, πυ θα στιχιμάτιζες, πος ίταν κολιμένο στον υρανο.

Αχςαφνα, κε χορις να το περιμένι κανις, ςικόθικε ένας άνεμος δεμονιζμένος, πυ έκανε τα παράθιρα να χτιπυν στον τίχο κε να σπάζυν γραμι.

Ι σκόνι ςικονόταν σε στρόβιλυς κι ανέβενε στον υρανο, σαν τεράστια κολόνα ί έμπενε σα ςίνεφο απ' τ' ανιχτα παράθιρα κε γέμιζε τα σπίτια.

Ι μιτέρα έτρεχςε μάνι-μάνι να κλίςι τα παράθιρα, μα δεν τα κατάφερνε, τόςο τρελα φιςύςε ο άνεμος. Το ένα παραθιρόφιλο κςαναχτίπιςε στον τίχο κε το μεγάλο τζάμι γίνικε χίλια κομάτια. Ι γλάστρες ςίγυρα θα νκρεμίζονταν κι αφτες κάτο, αν δεν πρόφτεναν να τις πάρυν απ' τι ςανίδα, πυ ίχαν μπροστα στο παράθιρο.

Ο αγέρας τάραζε τα δέντρα τυ περιβολιυ κε τάκανε να παραδέρνυν τρελα. Αστραπςε, κε σε λίγο ακολύθιςε ένα άγριο, ένα τρομερο μπυμπυνιτο, ςα να νκρεμύςε ο υρανος. Ι βροχι έδερνε τα κλιςτα παράθιρα ί έμπενε απ' τα σπαζμένα τζάμια κε πλιμιρύςε το πάτομα.

Ετρεχςε τότε ο Μιχάλις, ο μεγαλίτερος απ' όλυς, κ' έφερε απ' τιν αποθίκι κάτι παλιες ςανίδες κε τις κάρφοςε στα παράθιρα με τα σπαζμένα τζάμια. Ι Φύλα πάλι με το σφυνκαρόπανο στο χέρι μάζεβε απ' το πάτομα τα νερα. Ιστερα όλα τα πεδια πίγαν κ' έκατςαν γίρο απ' τι μιτέρα, κι όταν άστραφτε κε το δομάτιο φοτιζόταν άχςαφνα, ςαν απο χιλιάδες ιλεχτρικα, σφαλύςαν τα μάτια-τυς.

Πιότερο όμος τρόμαζαν απο τις βροντες, πυ χάλαγαν τον κόζμο με το μπυμπυνιτό-τυς.

Μπυρρρ! Μπυρρρ! έτςι πυ ι τίχι έτρεμαν. Ι μιτέρα, τι να κάνι, χάιδεβε τα κεφαλάκια-τυς κε τυς έδινε κυράγιο.

Ιστερα απο μιςι όρα πέραςε ι μπόρα, μα απο μακρια ακύγονταν ακόμα ι βροντες κε φότιζαν ι αστραπες.

Σε λίγο όμος άνιχςαν πάλι τα παράθιρα κε τα πεδια κατέβικαν στο περιβόλι. Ετρεχςαν να δυν, μίπος τυς κατάστρεπςε ι μπόρα τις βραγιες.

Π. ΧΑΡΙΣΙΣ.

Αςκιςι.

1. Πιός απο ςας θιμάτε μια τέτια μπόρα κε μπορι να μας τι διιγιθι;

Ι ΒΡΟΧΙ.

Γίρο-γίρο απλόθικε
μάβρι ςινεφια
κε τυ ίλιυ ςκέπαςε
τι χριςι ομορφια.

Βρέχι-βρέχι ατέλιοτα
κε τα δέντρα πλένυντε
κε τα κςεροπόταμα
καταράχτες γίνυντε.

Τρομαγμένα πέτακςαν
τα τρελα πυλια
κ' έφιγαν κε κρίφτικαν
μέςα ςτι φολια.

Βρέχι κε ποτίζετε
το κςερο το χόμα
κι απο χλόι πράςινι
ετιμάζι ςτρόμα.

Τ' αγεράκι φίςικςε
μ' όςι δίναμι έχι,
άςτραπςε κε βρόντικςε
κι άρχιςε να βρέχι.

Βγένυν άνθι ολόδροςα
μ' ομορφια κε χάρι
κε φιτρόνι τ' άφτονο,
το καλο ςιτάρι.

Γ. ΔΡΟΣΙΝΙΣ.

Ροτίματα.

1. Πός περιγράφι ο πιιτις τον ερχομο τις βροχις;
2. Με πιές ικόνες δίνι τι βροχι;
3. Πιά αποτελέζματα θα έχι ι βροχι ςίμφονα με τα λόγια τυ πιιτι;

Ι ΜΑΜΑ Ι ΜΕΛΙΣΑ.

(Παραμίθι).

Ιταν ςτον κερο πυ τα ζόα ίχαν κι αφτα μιλια κε πυ ι μέλιςες δεν ίχαν μάθι ακόμα να ζυν ςιντροφιαζμένες.

Ι μαμα ι μέλιςα κίνο το πρωι πετύςε έριμι κε θλιμένι απο λυλύδι ςε λυλύδι κε μάζεβε χιμο. Ανιγαν τα λυλύδια πρόθιμα τα πέταλά-τυς κι ο χιμος ίταν άφθονος κε γλικος. Ετςι ίχε κάνι για καλα τι ςοδιά-τις. Κι όμος ίταν ανίςιχι κε θλιμένι, γιατι

τιν έτρογε ι έγνια τυ χιμόνα, πυ ολοένα ζίγονε. Βλέποντας πος τα φίλα άρχισαν να κιτρινίζυν, σκεφτόταν πος ίταν πια κερος να βρι κι αφτι καμια γονια προφιλαγμένι απ' τις βροχες κι απ' τυς ανέμυς, για ν'απιθόσι τι σοδιά-τις.

Σε λίγες μέρες βρίκε κιόλας ι μαμα ι μέλισα κίνο πυ γίρεβε. Ιταν μια βαθια σκιζμάδα μέσα στο βράχο, έτσι όπος τι λαχταρύσε, προφιλαγμένι απ' όλες τις μεριες. Δε φαντάζεστε τι χαρά τις. Εμπενε, έβγενε κε τίνε καμάρονε κι όλο έλεγε εφχαριστιμένι:

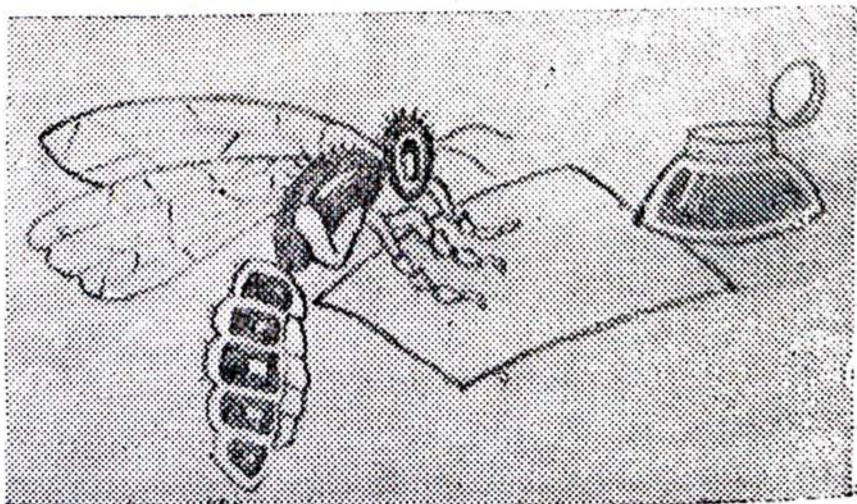
—Τί καλα, τί καλα, πυ βρίκα αποθίκι για τι σοδια κε κατικία για τα πεδιά μυ. Τόρα πια δε φοβάμε το χιμόνα κε τα κρία-τυ.

Κε λέγοντάς-τα αφτα όρμισε όκσο απο τι σκιζμάδα κ' έτρεκσε να βρι τα πεδιά-τις, τα εγκόνια-τις κε τα δισέγκονά-τις, πυ γιρνύσαν κι αφτα στον κάμπο, μαζέβοντας τι χιμονιάτικι σοδια.

Κι όταν πια τα μάζεπσε όλα μέσα στι βαθια σκιζμάδα, στάθικε στι μέσι κι άρχισε να λέι:

— Πεδιά-μυ αγαπιμένα, βλέπετε τί απλόχορι, τι ασφαλιζμένι γονια σας βρίκα; Δε σας φένετε πος μέσα δο μπορύμε να ζύμε όλες-μας μαζι εφτιχιζμένες κε ίσιχες; Ινε κερος πια ν' αποφασίσετε να μίνετε με τι γριά-σας μάνα. Ετσι σκόρπιες κ' έριμες, πυ ζίσαμε ος τόρα, τί καλο ίδαμε; Απο τόρα κ' ίστερα πρέπι να ζίσομε όλες μαζι σιντροφιαζμένες, βοιθόντας ι μια τιν άλι. Ετσι ι ζόι-μας θα γίνι πιο έφκολι κε πιο αναπαμένι. Θα μιραστύμε ανάμεσά-μας τι δυλια. Οσες απο σας έχυν δινατα φτερα θα πετυν στυς κάμπυς κε θα σινάζυν απο τα λυλύδια το γλικο χιμο, ι πρόσχαρες κε πονόκαρδες θα φροντίζυν για τα μορα κε ι άλες πάλι θα φτιάνυν τις κιπσέλες. Ι κάθε μια θα σινιθίσι γρίγορα στι δυλιά τις κε σε λίγο όλες θα δυλέβυμε σαν άκσιι δυλεφτάδες για το καλο τις σιντροφιάς-μας.

Ετσι μίλισε στι γλόσα-τις ι μαμα ι μέλισα κι όλες χιροκρότισαν μ' ενθυσιαζμο.



Μια απ' αφτες, πυ ίταν κιόλας ι πιο ςπυδαγμένι ανάμεςα ςτις άλες, όςο κρατύςε ι ςινεδρίαςι έγραφε ς' ένα φίλο απο μελιςόχορτο τι ςιφονία για το ςιντροφιαζμο, κι απο πάνο με μεγάλα γράματα χάρακςε το ςίνθιμα τις κενύργιας-τυς πολιτίας:

«Ολι για τον ένα κε ο ένας για όλυς».

Επιτα ι κάθε μια με τι ςιρά-τις βυτύςε το μπροςτινό-τις ποδαράκι μέςα ςτον κόκινο χιμο τυ μύρυ κ' έβαζε τιν ιπογραφί-τις κάτο απ' τι ςιφονία.

Ετςι έκαναν ι μέλιςες τον πρότο ςιντροφιαζμό-τυς ςτα πολι παλια χρόνια, τότε πυ τα ζόα ίχαν ακόμι μιλια.

Π. ΧΑΡΙΣΙΣ.

Ροτίματα.

1. Πός προετιμάζετε ι μαμα ι μέλιςα για το χιμόνα;

2. Τί ίταν κίνο, πυ έκανε τις μέλιςες να πάρυν τιν απόφαςι, πυ πίραν; Θα μπορύςαν να τα βγάλυν πέρα, αν δε δύλεβαν κε δε ζόςαν ςιντροφιαζμένες;

Αςκιςι.

Διιγιθίτε με δικά-ςας λόγια τι ςινεδρίαςι τον μελιςον κε τιν απόφαςι, πυ πίραν.

Ι ΚΑΡΔΙΑ ΤΙΣ ΜΑΝΑΣ.

(Παραμίθι).

Μια φορα κ' έναν κερο ίταν ένας κακος κε διαςτραμένος βαςιλιας. Ολυς τυς εζύλεβε. Ιθελε ολονον το κακο.

Ιταν κ' ένας γερομιλονας, άνθροπος εργατικος, φτοχος όμος. Ο μιλονας ίχε μια κόρι, πυ τιν έλεγαν Ρινύλα. Οπυ βριςκόταν κι όπυ ςτεκόταν, πενύςε τις χάρες-τις. Τέτιες χάρες ίχε ι Ρινύλα!

Μια μέρα, το λιπον, ο μιλονας έτιχε να πάι ςτο περιβόλι τυ παλατιυ για κάπια δυλια.

Ανταμόθικε με τον περιβολάρι κι άρχιςε πάλι να πενέβι τιν κόρι-τυ.

— Ε! μπάρμπα-Στέλιο, τυ έλεγε, να ίκςερες τι χριςο κορίτςι έχο, τι έκςιπνο κε τι προκομένο.

— Αλίθια, μπάρμπα-Γιάνι;

— Αλίθια, λες; Ελα μια μέρα να ιδις το νικοκιριό-τις, ν' απορίςις.

Ο στρίνκλος ο βασιλιας τ' άκυσε τα λόγια αφτα απο το παράθιρο κε πιράχτικε.

— Δε μυ λες εσι, γέρο, λέι τυ μιλονα, τι μας κοπανας εδο ολοένα για το κορίτσι-συ;

— Αφέντι βασιλια, αποκρίθικε ο γέρος, τίποτε άλο απ' το κορίτσι-μυ δεν έχο στον κόζμο. Υτε πλύτι έχο εγο, σαν ελόγυ-συ, ύτε χρισάφι. Για τί πράμα θέλις να μιλο;

— Κε μένα δε με λογαριάζις; λέι ο βασιλιας.

— Εσι έχις όλα τα καλα, με γιά-συ με χαρά-συ. Ομος εγο τι Ρινύλα-μυ δεν τιν αλάζο κε με όλο-συ το βασίλιο. Ινε άκσια ι κόρι-μυ, αφέντι βασιλιά-μυ. Κε το σανο ακόμα, πυ έχις μέσα στο στάβλο-συ μπορι να τόνε δυλέπσι κε να τόνε κάνι μάλαμα.

— Τι λες, γέρο, ο σανος γίνετε ποτε μάλαμα!

— Με τι δυλια κε με τιν προκοπι όλα γίνοντε.

— Ετσι; καλα. Τότε να μυ τι στίλις εδο κε θα ιδύμε... ίπε ο βασιλιας κε γύρλοσε τα μάτια-τυ. Το αγαπύσε πολι το χρισάφι ο βασιλιας. Ιταν το μόνο πράμα πυ αγαπύσε σ' αφτο τον κόζμο.

Ο γέρος μετάνιοσε γιατι τα ίπε όλα αφτα, μα δε μπορύσε να κάνι διαφορετικα.

Πίρε λιπον τιν κόρι-τυ κε πίγε στο παλάτι.

— Εσι, κιρα, κσέρις να κάνις το σανο μάλαμα; ρότισε ο βασιλιας.

Ι Ρινύλα τάχασε.

Πίρε το κορίτσι ο βασιλιας κε το μαντάλοσε στο στάβλο, πυ ίταν γεμάτος σανο.

— Ακυς, κακομίρα, αν ος άβριο δεν κάνις το σανο μάλαμα θα συ πάρο το κεφάλι! Ελα τόρα, άρχισε τι δυλια.

Κλίδοσε ο κακος βασιλιας το στάβλο κ' έφιγε.

Ι καιμένι ι Ρινύλα ποτε δε φανταζόταν πος μπορι να ιπάρχυν τόσο κακι άνθροπι στον κόζμο. Πάγοσε μόλις άκυσε τα λόγια τυ κακυ βασιλια κ' έβαλε τα κλάματα.

Τί να κάνι; Γίνετε ποτε ο σανος μάλαμα;

Εκλεγε ι καιμένι, έκλεγε...

Τα μάτια-τις πρίστικαν κε φλογίστικαν απο το κλάμα.

Μα κίνι τιν όρα κσανανίγι ι πόρτα κε παρυσιάζετε ένας δράκος. Ι Ρινύλα πίγε να πεθάνι απ' τιν τρομάρα-τις.

— Μι φοβάσε, κόρι-μυ, ίπε ο δράκος, μιν κλες. Ενια-συ. Εγο κσέρο τι θέλι ο βασιλιας κε θα το φτιάσο. Μι χαλας τιν καρδιά-συ! Μα άκυ εδο. Τί θα μυ δόσις, σα δυλέπσο το σανο κε συ τον κάνο μάλαμα;

— Θα συ δόσο το δαχτιλιδάκι-μυ, — ίπε στο δράκο.

Ετςι έκλιςαν τι ςιφονία, κε ςε τρία λεφτα μέςα ο δράκος έκανε το ςανο μάλαμα.

Πίγε να πετάκςι απο τι χαρά-τις ι Ρινύλα. Εδοςε με μεγάλι εφχαρίςτιςι το δαχτιλιδάκι-τις ςτο δράκο. Ιςτερα, γιατι ίταν πια κυραζμένι, έγιρε το κεφαλάκι-τις κε τιν πίρε ο ίπνος.

Πρωι-πρωι έφταςε ο βαςιλιας.

Κίταχςε απ' τιν κλιδαρότριπα κε ίδε πος κιμόταν ι μικρύλα.

Ετριχςε τα δόντια-τυ απο το θιμό-τυ κε ανίγοντας τιν πόρτα, φόναχςε:

— Κιμάςε, παλιοκόριτςο; Στάςυ να ςυ δίκςο εγο!

Μόλις όμος μπίκε θάμποςαν τα μάτια-τυ απο το χριςάφι. Αφτος, πυ ίταν πάντα κατςυφιάρις χαμογέλαςε.

— Καλα, τις ίπε, πίγενε.

Σε λίγο όμος μετάνιοςε, γιατι ίταν αχόρταγος, φιλάργιρος κε πλεονέχτις. Τιν πρόςταχςε να μίνι μέςα ςτο ςτάβλο κε διάταχςε να φέρυν περιςότερο ςανο.

— Σα δε μυ κάνις κε τύτονε δο το ςανο μάλαμα, ίπε αγριεμένος, θα ςε ςκοτόςο άβριο. Αν όμος τόνε κάνις, θα ςε κάνο βαςίλιςα.

Εκλιςε τιν πόρτα ο βαςιλιας κ' έφιγε.

Ι Ρινύλα απελπίςτικε πάλι, τάχαςε κ' έβαλε τα κλάματα. Μα ο δράκος κςαναπαρυςιάςτικε.

— Τί θα μυ δόςις ςίμερα, κόρι-μυ, ρότιςε ο δράκος, αν ςυ κάνο το ςανο μάλαμα;

Ι Ρινύλα κιτάχτικε, πςάχτικε, δεν ίχε πια τίποτα.

Κίταχςε απελπιζμένι το δράκο κε βύρκοςαν τα μάτια-τις. Ο δράκος ετιμάςτικε να φίγι.

Μα πριν φίγι, γίριςε κε λέι ςτι μικρύλα:

Δεν έχις να μυ δόςις τίποτα κι ο βαςιλιας θα ςε ςκοτόςι. Εγο ςυ φτιάνο πάλι το μάλαμα, αν μυ ιποςχεθις να μυ δόςις το πρότο-ςυ πεδι, όταν γίνις βαςίλιςα.

Ι Ρινύλα το άκυςε κε χάρικε. Μπα! τί ίταν αφτο, το πρότο-τις πεδι! Τις φάνικε, πος ο δράκος τις ζιτύςε πιο λίγο κι απ' το δαχτιλιδάκι-τις.

Ο δράκος έκανε πάλι το ςανο μάλαμα. Τιν άλι μέρα ο βαςιλιας δεν μπόρεςε να μιν κρατίςι το λόγο-τυ, κ' έκαμε τι Ρινύλα βαςίλιςα. Ι Ρινύλα χάρικε. Μα ο γέρο μιλονας, πυ προτιμύςε τιν κόρι-τυ απ' όλα τα καλα τυ κόζμυ, πικράθικε πολι.

Δίο-τρία χρόνια ίςτερα, ι Ρινύλα, πυ ίταν πια βαςίλιςα, ίχε ένα μικρο, χαριτομένο πεδάκι. Ιχε κςεχάςι τιν ιπόςχεςί-τις κε το δράκο, όταν μια μέρα τον ίδε άκςαφνα μπροςτά-τις.

— Ιρθα! δόςε-μυ το πεδί-ςυ, μυ το ιποςχέθικες!

Πίγε να τρελαθι ι καιμένι ι Ρινύλα. Ρίχτικε στα πόδια τυ δράκυ, έβαλε τα κλάματα.

Πρόςφερε ένα ςορο πλύτι τυ δράκυ, μα αφτος έςκαςε στα γέλια.

— Εγο το πεδί-ςυ θέλο κε δεν ακύο λόγια!

Εκλεγε κε χτιπιόταν ι Ρινύλα κε παρακαλύςε το δράκο, αν θέλι να φάι τιν ίδια κε ν' αφίςι το πεδί-τις. Μα ο δράκος, πυ ίχε πιο καλι χαρδια απο το βαςιλια, τις ίπε.

— Κακομίρα! αν ςε ςκοτόςο εςένα, τι θ' απογίνι το πεδί-ςυ; Πεδι δίχος μάνα, πεδι ορφανο, πος μπορι να μι μαραθι, να μι ζβίςι!

Ι απελπιςία τις μάνας έγινε πιο μεγάλι!

— Ακυςε, τις ίπε τότε ο δράκος, δεν ίμε κε πολι κακος εγο. Θα ςυ αφίςο το πεδί-ςυ, αν μυ χαρίςις το θρόνο-ςυ κε το βαςίλιό-ςυ.

Ι κακομίρα ι μιτέρα ανατινάχτικε κε το πρόςοπό-τις έλαμπςε απο χαρα.

— Με γιά-ςυ με χαρά-ςυ, ίπε, κε τιμες κε δόκςες κε πλύτι κε παλάτια! Αφιςέ-μυ το πεδί-μυ μόνο κε πάρε όλα τ' άλα. Συ τα χαρίζο. Δε με μέλι, θα τυ μάθο εγο τυ γιύ-μυ να δυλέβι κ'έτςι θα κερδίζι μόνος-τυ το πςομί-τυ.

Πέραςαν τόρα κάμποςα χρόνια απο κίνο τον κερο.

Το τραγύδι τυ γέρο-μιλονα κςαναγίνικε πάλι χαρύμενο ςαν κε πρότα. Ο μίλος ολοένα γιρίζι κε αλέθι. Ι δυλια δεν τυ λίπι ποτε, γιατι τόρα ο γέρος δεν ίνε πια μόνος-τυ. Ενα γερο παλικάρι γεμάτο ζοι κε δίναμι δυλέβι χαρύμενο κ'εφτιχιζμένο κοντά τυ. Ινε ο ενκονός-τυ. Μα πιο εφτιχιζμένι απ' όλυς ίνε ι μανύλα, πυ μόλις τελιόςι τι δυλιά τις, περιμένι ανιπόμονα το καλό-τις το πεδι, για να το κςεκυράςι με τα χάδια-τις κε με τιν περιπίιςί-τις.

Π. ΧΑΡΙΣΙΣ.

Ροτίματα.

1. Απο πιά λόγια τυ γερομιλονα καταλαβένετε, πος αγαπύςε τιν κόρι τυ; Τί ενούςε ο γερομιλονας λέγοντας, πος ι κόρι-τυ μπορύςε με τι δυλια να κάνι κε το ςανο ακόμα μάλαμα;
2. Γιατί πιράχτικε ο βαςιλιας απο τα λόγια τυ γερο-μιλονα;
3. Απο πύ φένετε ι αχορταγια τυ βαςιλια; Κε πος τυς λένε τυς ανθρόπυς, πυ μιάζυν με το βαςιλια;
4. Διιγιθίτε τα μιθικα θάματα τυ παραμιθιυ;
5. Πός γλίτοςε κε πόςες φορες γλίτοςε ο δράκος τι Ρινόλα;
6. Απο πύ φένετε ι αγάπι τις μάνας για το πεδί-τις;

Αςκίςις.

1. Χορίςτε το παραμίθι ςε μικρότερα κομάτια κε βάλτε ςε κάθε κομάτι επιγραφι.
2. Διιγιθίτε με δικά-ςας λόγια το παραμίθι.

ΓΙΑ ΠΕΣ-ΜΥ.

— Για πές-μυ, ρέμα-μυ, να ζίςις,
τί τυ πεδιύ-μυ θα χαρίςις;
— Τα κρυςταλένια-μυ νερα
εγο να λύζετε τυ δίνο,
κε θα το βλέπις μια χαρα
να λάμπι ςαν τον άςπρο κρίνο.

— Για πές-μυ, ρέμα-μυ, να ζίςις,
κε τίποτ' άλο θα χαρίςις;
— Εχο κε πςάρια ος εκατο
λογιον, κι ας έρχετε να πιάνι·
ανκίςτρι ας έχι δινατο,
πλατι καλάθι να τα βάνι.

— Πες όρνιθα κε ςι, να ζίςις,
τί τυ πεδιύ-μυ θα χαρίςις;
— Μικρο προςκέφαλο μπορο
εγο με πύπυλα να κάνο·
ςα ςυ κιμάτε ςτο πλεβρο,
να γέρνι το κεφάλι απάνο.

— Πες-μυ, όρνιθά-μυ, να μυ ζίςις,
κε τίποτ' άλο θα χαρίςις;
— Πρωι, πρωι ςα μ' αγρικα
μες' ςτιν αβλι πυ κακαρίζο,
ας τρέχι κάτυ βιαςτικα
κι αβγο ζεςτο θα τυ χαρίζο.

— Πες προβατίνα-μυ να ζίςις
τί τυ πεδιύ-μυ θα χαρίςις;
—Εχο ςτι ράχι-μυ μαλι,
κι αν θέλις, κόπςτο να το κςάνις
κε για το κρίο το πολι
ζεςτο 'να ρύχο να τυ κάνις.

— Πες, προβατίνα-μυ, να ζίςις,
κε τίποτ' άλο θα χαρίςις;
— Το αρνί-μυ πίραν τιν αβγι
κε τὄδοκαν τυ μακελάρι,
κε τόρα αχ! πές-τυ πος μπορι
κι αφτος το γάλα-μυ να πάρι.

— Πες, μέλιςα κε ςι, να ζίςις,
τί τυ πεδιύ-μυ θα χαρίςις;
— Απο τα μας ι κάθε μια
απο λυλύδια μέλι φέρνι,
κι αν έχι, πές-τυ, αποθιμια,
λιγάκι ας έρχετε να πέρνι.

— Πες, μέλιςά-μυ, να μυ ζίςις,
κε τίποτ' άλο θα χαρίςις;
— Φαρμακερο κρατάο κεντρι
να τον κεντρόνο κε μια ςτάλα,
ςτον κόζμο εδο να μι θαρι
πος ίνε όλα μέλι γάλα.

Α. ΠΑΛΙΣ.

Ροτίματα.

1. Τί μας δίχνι το πίιμα;
2. Σε πιύς αποτίνετε ι μάνα;
3. Τί δίνι ο καθένας απ' αφτυς ςτο πεδί-τις;

Αςκιςι.

Χορίςτε το πίιμα ςε μέρι μικρότερα κε βάλτε επιγραφες.

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ Ο ΓΕΡΟ-ΧΡΟΝΟΣ ΚΕ ΤΑ ΠΕΔΙΑ-ΤΥ.

(Παραμίθι)

Στα παλια τα χρόνια, μας λέι το παραμίθι, ίταν ένας βασιλιας πάνο ς' όλο τον κόζμο. Ο βαςιλιας αφτος, πυ τον έλεγαν Χρόνο, όςο ίταν νέος έκανε το χρέος-τυ με το παραπάνο, κ' ι άνθροπι, εφχαριςτιμένι, τον αγαπύςαν ςαν καλο πατέρα. Σαν παραγέραςε όμος άρχιςε να παραμελι τι δυλιά-τυ, κι άφινε τον κόζμο

ςτιν τίχι-τυ. Ετςι ι άνθροπι άρχιςαν να παραπονιύντε για τι μεγάλι ακαταςταςία, πυ βαςίλεβε παντυ. Φοβέριζαν, πος θα ςικοθυν ςτο πόδι κε θα τον κατεβάςυν απ' το θρόνο.

Ο βαςιλιας κατάλαβε, πος ι άνθροπι ίχαν δίκιο κι αποφάςιςε να παρατιθι κε να κάνι βαςίλιςα τιν κορύλα-τυ, τιν Ανικςι.

Αφτο έγινε το Μάρτι. Ο λαος έκανε μεγάλες γιορτες κε πανιγίρια, ςαν ίδε τιν κενύργια βαςίλιςα. Ιταν όμορφι κε δροςερι κε ό,τι άνκιζε το έκανε όμορφο κε δροςερο.

Ετςι τα γιμνα μιςοκςεραμένα δέντρα απόχτιςαν ζοι κ' έβγαλαν κενύργια πράςινα φιλαράκια κε μπυμπύκια. Ι γι πραςίνιςε απο το δροςερο χορτάρι, ι τριανταφιλιες γέμιςαν κι αφτες φιλαράκια κε μπυμπύκια κε δεν άργιςαν ν' ανίκςυν αντίκρι ςτον ίλιο τα μιρομένα-τυς τριαντάφιλα. Μα κε τ' άλα τα λυλύδια άνικςαν χαρύμενα με το χάδι τις Ανικςις κε τα δέντρα έβγαλαν πολίχρομυς ανθυς.

Τα πυλια μέςα ςτιν ομορφια αφτι κελαιδύςαν μεθιζμένα απο χαρα, κινιγύςαν τα μικρα ζυζύνια, πυ πετύςαν ςτον αέρα κ' έπιναν απ' το ποταμάκι, πυ κιλύςε ολόχαρο τα γαργαρα νερά-τυ πάνο απ' τα χαλίκια κε τον άμο.

Τ' αρνάκια, τα βόδια, τ' άλογα έβοςκαν τα μικρά-τυς, πιδύςαν χαρύμενα κι αφτα ςτο πράςινο χορτάρι κ' ι άνθροπι έτρεχαν ςτις εκςοχες, ςτα δάςι, ςτ' ακρογιάλια, τραγυδόντας τις χάρες τις κενύργιας βαςίλιςας:

Ι Ανικςι μας ίρθε όλο δροςια κε χάρι,
λυλύδια κ' εβοδιες!
Ολα γελυν κι ο ίλιος, γελα κε το φενκάρι
τί ίςιχες βραδιες...

Ετςι τελίοςε ο Μάρτις, έφταςε ο Απρίλις, κ' ίςτερα ίρθε κε ο Μάις. Ολα όμορφα κε καλα. Μα ο κόζμος ίθελε το ςιτάριτυ για το πςομι, το κριθάρι για τα ζόα-τυ, κ' ι Ανικςι τίποτα απ' αφτα δεν έλεγε να τυς δόςι. Τα καλαμάκια τυ ςιταριυ κε τυ κριθαριυ ολοένα κε μεγάλοναν, μα τα ςτάχια-τυς εκςακολυθύςαν να μένυν πάντα άδια κι αμέςτοτα.

— Οχι! πρέπι να τιν αλάκςυμε τιν Ανικςι, κάτο ι Ανικςι! φόναζαν όλι μαζι, μια απ' τις τελεφτέες μέρες τυ Μάι, κάτο απ' το παλάτι τυ γέρο-Χρόνυ.

— Εμις θέλομε άλο βαςιλια, βαςιλια πυ θα φροντίςι κε για το πςομί-μας. Απο ομορφιες ίμαςτε πια χορτάτι. Κι ύτε πυ γεμίζυν τιν κιλια ι ομορφιες.

Κε φοβέριζαν το γέρο-Χρόνο πος θάκαναν τέρατα κε ςιμία.

— Ενια-ςας, θα τιν αλάκςο τιν Ανικςι, μα κςέρο πος θα μυ τιν κςαναζιτίςετε.

Τιν άλι μέρα ανέβαςε στο θρόνο το γιό-τυ, το Καλοκέρι. Ιταν φρόνιμο βαςιλόπυλο το Καλοκέρι κε κατάλαβε πολι καλα, πος ο κόζμος ίχε δίκιο να φονάζι κε να ζιτα αλαγι.

Παρυςιάςτικε λιπον απ' το μεγάλο μπαλκόνι τυ παλατιυ κε μίλιςε στο πλίθος, πυ ίταν ςιναγμένο στιν πλατία.

— Εγο θα κάνο τα ςτάχια να μεςτόςυν κε θα ωριμάςο στα περιβόλια-ςας τα λαχανικα κε πάνο ςτα δέντρα τυς καρπυς.

Αρχιςε κιόλας τι φροντίδα-τυ το Καλοκέρι. Ετρεχε στα χοράφια, έτρεχε κε ςτα περιβόλια. Δινάμοςε τιν κάπςα τυ ίλιυ· κε βλέπατε τυς κάμπυς να κοκινίζυν κε τα πορικα να κςεπροβάλυν ανάμεςα απ' τα φίλα τον δέντρον.

Ι άνθροπι, ριγμένι κι αφτι με το κεφάλι, δύλεβαν μέςα στα περιβόλια ςα μερμίνκια. Αλι έςκαβαν, άλι ςκάλιζαν, άλι πότιζαν, άλι διβόλιζαν κε άλι πάλι έκοβαν τα λαχανικα, τριγύςαν τα κεράςια κε τα βερίκοκα τραγυδόντας:

Το Καλοκέρι δίνι στι γι τιν προκοπι,
τα ςτάχια κοκινίζυν, γυρμάζυν ι καρπι.
Καλός-το Καλοκέρι με τυς γεμάτυς κόρφυς!

Μπίκε ο Ιύλιος. Ι γεοργι άρχιςαν να θερίζυν το ςιτάρι κε να το κυβαλυν ςτ' αλόνια.

Ο μικρος βαςιλιας ντιμένος ςαν απλος άνθροπος περνύςε απ' τα χοράφια, απ' τ' αλόνια κι απ' τ' αμπέλια κε ροτύςε τυς γεοργυς κε τυς αμπελυργυς αν ίνε εφχαριςτιμένι.

— Τα ςιτάρια γένικαν καλα με τυς δροςερυς κερυς, έλεγαν ι γεοργι, μα τόρα για τ' αλόνιζμα χριάζετε ζέςτι, ίλιος δινατος. Μονάχα πυ βαςανίζομε τα ζόα· ι δροςια τις νίχτας ίνε τόςι, πυ όλι τι μέρα ο ίλιος δεν κατορθόνι να ζεςτάνι τ' αλόνι. Μα κ' ι αμπελυργι ίθελαν ζέςτι κε ίλιο καφτερο, για να οριμάςυν τα ςταφίλια-τυς.

Ι ζέςτες ίρθαν καφτερες κε το ςιτάρι αλονιζόταν, λιχνιζόταν κε κυβαλιόταν στις αποθίκες μέρα νίχτα.

Τα σταφίλια ολοένα έχαναν το πράςινο χρόμα, πυ ίχαν ςτιν αρχι· μάβριζαν, κοκίνιζαν, κιτρίνιζαν. Ι αμπελυργι έβλεπαν με πολι χαρα τον όμορφο καρπο κε ετίμαζαν τα βαρέλια-τυς, για να βάλυν το κενύργιο κραςι.

Ι περιβολάριδες όμος κ' ι βοςκι βρέθικαν άκςαφνα ςε μεγάλι ςτενοχόρια. Τα λαχανικα στα περιβόλια πάθεναν απ' τιν κάπςα: ο δινατος ίλιος τις ιμέρας τυς έκοβε τιν ανάςα. Τα φίλα-τυς κρέμαςαν ςα μαραμένα κε ύτε ι δροςια τις νίχτας μπορύςε να τα ζοντανέπςι.

Μα κίνα, πυ ιπόφεραν πιότερο, ίταν τα δέντρα μέσα στα δάσι, που δεν έβρισκαν μια στάλα νέρο, κε τα ζόα, πυ ίχαν κσοδέπσι στο μετακσι το κσεραμένο χορτάρι κε δεν έβλεπαν πυθενα να προβάλι το κενύργιο.

Στα μέσα τυ Αβγύστυ το κακο ίχε φτάσι πια στο απροχόριτο. Εστιλαν πάλι τότε κενύργια επιτροπι απο βοσκυς κε περιβολάριδες να παν στο βασιλια το γέρο-Χρόνο. Επρεπε να φροντίσι για κενύργιο βασιλια, αλιος δεν ίκσεραν κι αφτι τι μπορύσε να γίνι. Μα κε ι γεοργι κ' ι αμπελυργι δεν έφεραν καμια δισκολία, γιατι κι αφτι κατάλαβαν τόρα, πος έπρεπε να πάνε με τυς άλυς.

Ο βασιλιας δε δισκολέφτικε καθόλυ ν' ανεβάσι στο θρόνο το άλο-τυ πεδι, το Χινόπορο, πυ ίταν ένα πεδι κιτρινιάρικο κε ποτέ-τυ δε γελύσε.

— Τί πρέπι να κάνο, ρότισε το Χινόπορο το γέρο-Χρόνο, τον πατέρα-τυ. Ι άνθροπι ποτε δε μένυν εφχαριστιμένι. Κσεσικόθικαν κ' έδιοκσαν τιν Ανικσι, τόρα διόχνυν κε το Καλοκέρι. Τί να κάνο εγο για να τυς εφχαριστίσο;

— Ο κόζμος ιπόφερε πολι απο τις ζέστες, πεδί μυ. Δε λέο, χριάζονταν τότε ι ζέστες για να οριμάσυν τα σταφίλια, να δυλέψυν τ' αλόνια. Μα τόρα ι δυλιες αφτες τέλιοσαν. Τόρα χριάζετε πρότα απ' όλα δροσια, χριάζοντε βροχύλες για να γιατρεφτυν ι άροστι κε να δροσιστυν ι διψαζμένι. Ιστερα πάλι βλέποντας κε κάνοντας, αποκρίθικε ο βασιλιας.

Ετσι ανέβικε στο θρόνο το Χινόπορο.

Σε λίγο άρχισε να φισα ένας δροσερος άνεμος κ' έπεφταν σιχνα βροχύλες, πότε σιγανες κε πότε ορμιτικες κε δροσίζαν τυς ανθρόπυς, τα ζόα κε τα φιτα, μικρα κε μεγάλα, πυ πσίθικαν απ' τιν κάψα τυ Καλοκεριυ.

Ι ζέστες όμος πρόφτασαν κ' έκαναν μεγάλο κακο σε μερικα πράματα. Σε πολα μάλιστα δέντρα το κακο ίταν πολι προχοριμένο. Δεν τα πρόκαναν ι δροσιες κε τα προτοβρόχια τυ Χινόπορυ. Τα φίλα-τυς άρχισαν κιόλας να πέφτυν κιτρινιαζμένα ένα-ένα στι γι. Σ' αφτο βοιθύσε πολι κε ο πσιχρος άνεμος, πυ φισύσε κάποτε με μεγάλι ορμι. Πάντα όμος κε σ' αφτα ι εφχαρίστισι ίταν φανερι, γιατι άρχισαν ν' ανασένυν, σαν τον άροστο, πυ σικόνετε απ' τον τίφο. Αν κε τύπεσαν τα μαλια, γλίτοσε όμος τι ζοί-τυ, βρίκε τιν ιγία-τυ. Μίπος κ' εκίνος δε θα κσαναβγάλι μαλια;

Ετσι ι χαρα κσαναγίρισε στυς ανθρόπυς, έβγαλαν μάλιστα κε κενύργιο τραγύδι για το Χινόπορο:

Ιρθε χινόπορο χλομο, τα προτοβρόχια αρχίζυν,
κι όλα τα δέντρα τα παλια τα φίλα-τυς σκορπίζυν!
Καλός-το το Χινόπορο, πυ δ όσισε τι γι.

Τα χελιδόνια όμος κε μερικα άλα πυλια, πυ ποτέ-τυς δε φρόντισαν για χιμονιάτικα ρύχα, μόλις ίδαν τις πρότες βροχες κε τις πρότες πσίχρες, έφιγαν γιρέβοντας ς' αλες χόρες ζεςτι φολια κε ζεςτο ίλιο.

Τρις μίνες βαςίλεπςε το Χινόπορο: Τριγιτι, Οχτόβρι κε Νοέμβρι. Σαν αςτενικο όμος πυ ίταν, το κακόμιρο, κατα τα τέλι τυ Νοέμβρι αρόςτιςε βαρια κε τραβίχτικε μοναχό-τυ.

Ι άνθροπι τότε ζίτιςαν τον άλο γιο τυ βαςιλια τυ γερο-Χρόνυ, το μεγαλίτερο, πυ ίταν πια γέρος αςπρομάλις. Ακυγαν πος ίταν κατςυφιάρις κε κακος, γι'αφτο τον αφίκαν τελεφτέο. Κερος πια να τόνε δοκιμάςυν κι αφτόνε.

Απ' το Δεκέβρι λιπον ανέβικε ςτο θρόνο ο αςπρομάλις ο Χιμόνας. Απ' τις πρότες μέρες κιόλας τις βαςιλίας-τυ παρυςιάςτικε κε το πρότο χιόνι, πυ ςκέπαςε ολάκερι τιν πλάςι. Σπίτια, δρόμι, κάμπι, δέντρα, βυνα, όλα ςκεπάςτικαν μ' ένα ςεντόνι άςπρο κε απαλο, πυ χερόταν το μάτι να το βλέπι. Τα πεδια το χάρικαν πιο πολι απ' όλυς. Μ' όλο το κρίο έβγεναν ςτυς δρόμυς, ςτα περιβόλια, κ' έπεζαν μπαλιες κε κιλιόνταν χαρύμενα πάνο ςτο λεφκο, το απαλο ςεντόνι. Κι ύτε τάνιαζε για το κρίο, πυ έτςυζε κε κοκίνιζε τις μίτες, τ' αφτια κε τα μάγυλα.

Κι όταν κυράζονταν απ' το κίλιζμα κε τις μπαλιες, άρχιζαν να φτιάνυν χιονάνθροπυς. Αφτο τυς διαςκέδαζε πολι. Τυς έκαναν κεφάλι, μάτια, μίτι, τυς έβαζαν ςτο ςτόμα κε τςιμπύκι.

Κ' ίςτερα, ςαν τυς βαριόνταν, άρχιζαν να τυς ρίχνυν κι αφτυνόνε μπαλιες, όςπυ τυς ςκεμπέρδεβαν.

Μα κίνα, πυ τυς έδοχαν μεγάλι χαρα, ίταν ι ςάνια κε τα παγοπέδιλα. Φιςικα για ςάνια μεταχιρίςτικαν τότες τι ςκάφι-τυς κε για παγοπέδιλα τα παπύτςια-τυς. Δε φαντάζεςτε τι χαρά-τυς όταν τςύλιςαν για πρότι φορα με τι ςκάφι απο έναν κατίφορο. Με τα «παγοπέδιλα» πάλι, έτρεχαν ςα δεμονιζμένα πάνο ςτο ςτρακομένο χιόνι κε φόναζαν χαρύμενα.

Επιτα ο Χιμόνας τυς έφερε κε τις γιορτες: τιν προτοχρονια κε τις δεκάμερες διακοπες.

Το βράδι τις προτοχρονιας βρίκαν ςτο ςπίτι-τυς ένα φυντοτο ελατόκλαδο κε γίρο-τυ ςκόρπια, όμορφα πεχνιδάκια: ςκίλυς, αλογάκια, καμίλες, αμακςάκια κ' ένα ςορο άλα. Εςτιςαν το ελατόκλαδο ςτι μέςι τις κάμαρας, κε το ςτόλιςαν με τα πεχνιδάκια κε με χριςες κε κόκινες κορδελίτςες. Αδίνατο να φανταςτίτε τι χαρα τον πεδιον εκίνο το βράδι.

Μα κε ι διακοπες έδοςαν μεγάλι χαρα ςτα πεδια. Κάθε μέρα ίχαν ςτο ςχολιό-τυς γιορτες κε πανιγίρια. Ομορφες απανκελίες,

παραστάσις, γιμναστικες επιδίκσις, παγοδρομίες στιν αβλι τυ σκολιυ, κε στιν εκσοχι με τυς δασκάλυς, πυ χέρονταν κι αφτι μαζί-τυς, σαν πεδια.

Ετσι όλι μαζι μεγάλι κε μικρι, δασκάλι κε μαθιτες τραγυδύσαν:

Για σε πυ φέρνις τις χαρες Χιμόνα ασπρομάλι,
τα δόρα τις προτοχρονιας, το δέντρο κε τις διακοπες
τις σάνιες κε όλες τις γιορτες
το κάθε στόμα πσάλι:
— Καλός-τον το Χιμόνα με τα λεφκά-τυ κάλι.

Πέρασε ο Δεκέμβρις κε ίρθε ο πσιχρος Γενάρις. Τα κσίλα κε ι σοδιες άρχισαν κιόλας να τελιόνυν κε ο κόζμος όλος τόρα άρχισε τα βαρια παράπονα ενάντια στο Χιμόνα. Πάνο σ' όλι τι γι ο θιμος τον ανθρόπον μὲρα με τι μέρα γιγάντονε.

Ι επανάστασι ίταν πια βέβει.

Προσκάλεσε τότε ο βασιλιας ο γέρο-Χρόνος το Χιμόνα κε τυ ίπε:

— Ος τόρα δεν τα κατάφερες άσκιμα. Κε το άφτονο χιόνι, πυ έστιλες κε ι άγριι άνεμι, πυ κσαπόλισες, ίταν οφέλιμι για τυς ανθρόπυς κε τι γι κι ας παν να φονάζυν. Μα ος εδο φτάνι. Δεν πρέπι το βασίλιο να μίνι έριμο απο ανθρόπυς. Γιατι εκι πιγένομε, με το δρόμο πυ πίρες. Μαλάκοσε λίγο τιν ορμί-συ, δόσε-τυς μέρες γλικιες κε ίλιο πιο πρόσχαρο. Οστόσο τις μέρες αφτες εγο θα τυς φονάκσο κε θα τυς δόσο να καταλάβυν, πος όλα-μυ τα πεδια έκαναν το χρέος-τυς κε πος, μ' όλα πυ έχυν κάνι, για το καλό-τυς πάσκισαν.

Ετσι ο Φλεβάρις άρχισε να μαλακόνι, ο ίλιος έγινε πιο πρόσχαρος κε ι κατσύφια τ' υρανυ λιγόστεψε. Αν κάποτε φισύσε κρίος άνεμος, κι αν κάποτε έπεφτε κανένα αλαφρο χιόνι, γλίγορα ακολυθύσε ι καλοκερια, κε το χιόνι έλιονε βιαστικο. Ετσι ο κόζμος άρχισε να τραγυδα εφχαριστιμένος:

Ο Φλεβάρις κι αν χιονίσι
καλοκέρι θα μιρίσι.

Στο τέλος ο βασιλιας, ο γέρο-Χρόνος, προσκάλεσε το λαο μπροστα στο παλάτι-τυ κε τυς τα κσίγισε:

— Εγο έκαμα πια τιν απόφασί-μυ κ' έχο μεγάλες ελπίδες, πος κ' εσις θα μίνετε εφχαριστιμένι έτσι πυ τα ταχτοπίισα τα πράματα. Ολα-μυ τα πεδια θα μίνυν στο βασίλιό-μυ κε το καθένα θα βασιλέβι με τι σιρά-τυ τρις μίνες. Ι Ανικσι θάνε κιρα τυ

κόζμυ όλυ το Μάρτι, τον Απρίλι κε το Μάι. Το Καλοκέρι, τον Ιύνιο, τον Ιύλιο κε τον Αβγυστο. Το Χινόπορο θα ςας κιβερνα τον Τριγιτι, τον Οχτόβρι κε το Νοέμβρι, κι απο κι κε πέρα, διλαδι το Δεκέβρι, το Γενάρι κε το Φλεβάρι, θάχετε να κάνετε με το Χιμόνα. Πιςτέβο πος όλι-τυς θα κάνυν ςαν καλι βαςιλιάδες το χρέος-τυς.

Το πλίθος, πυ θιμίθικε κίνι τιν όρα τα καλα, πυ τυς έφεραν ςτον κερό-τυς ι Ανιxςι, το Καλοκέρι, το Χινόπορο, κε ο Χιμόνας, δέχτικαν τιν πρόταςι τυ γέρο-Χρόνυ με ζιτοκραβγες κε χεροκρατίτα. Απο τότε, με όλα τα παράπονα, πυ μπορυν νάχυν πότε-πότε ι άνθροπι, ςτο βάθος μένυν εφχαριςτιμένι απ' τα πεδια τυ γέρο-Χρόνυ τυ εόνιυ βαςιλια.

Κι αν ροτίςετε κε μένα, έχο τιν ιδέα πος τα πράματα δε θ' αλάκςυν πια.

Π. ΧΑΡΙΣΙΣ.

Ροτίματα.

1. Για πιό πράμα μιλάι το παραμίθι;
2. Πός περιγράφι το παραμίθι τιν κάθε εποχι τυ χρόνυ;
3. Με πιό τραγύδι χερετυν ι άνθροπι τιν κάθε εποχι τυ χρόνυ;
4. Γιατί αφτο, πυ διαβά;ατε, το λέμε παραμίθι;

Αςκίςις.

1. Σε πιά κομάτια μπορίτε να χορίςετε το παραμίθι;
2. Βάλτε επιγραφες ςτο κάθε κομάτι.
3. Διιγιθίτε με δικά-ςας λόγια για τιν κάθε εποχι

ΤΕΣΕΡΑ ΑΔΕΡΦΙΑ.

Τέςερα αδέρφια (γίριζε γοργα),
τέςερα αδέρφια το χορο όχςο ςτυς κάμπυς ςέρνυν
πιαζμένα χέρι-χέρι,
τυ γέρο-Χρόνυ τα πεδια,
πΰνε τ' αγόρια ομορφονιι, κ' ι κόρι δίχος τέρι.

Κε ι κόρι (κίτακςε ομορφιες),
κε ι κόρι πρότι τραγυδι: «τυς κάμπυς λυλυδίζο
κε τα κλαδια φυντόνο·
το Μάι φέρνο τις χαρες,
τι νίχτα μέσα ςτις δροςιες μ' αιδόνια κςεφαντόνο».

Το πρότο (μάνα-μας γλικια),
το πρότο αγόρι τραγυδι: «ςφαλίκςτε τα βιβλία

κε στυς αγρυς να πάμε
με τυ αγρότι τα πεδια
ςτον ίςκιο τις γερομυριας τα πορικα να φάμε».

Κε τ' άλο (κράτα το χορο),
κε τ' άλο αγόρι τραγυδι: «Ο τρίγος τόρα αρχίζι
με χαροπα τραγύδια·
ςταφίλια κι, ςταφίλια δο·
πατίτε άντρες τυς λινυς, τριγάτε κοπελύδια».

Το τρίτο (α! μα τι χαρα),
το τρίτο λέι: «όμος κ' εγο τα παραμίθια φέρνο
τριγίρο στα μανκάλια
μαζι με κάςτανα πςιτα
κε με τα πορτοκάλια».

Κι όλα-τυς (γίριζε γοργα),
κι όλα-τυς τραγυδυν μαζι: «γιρνάμε νίχτα μέρα
πιαζμένα χέρι-χέρι
εμις τυ Χρόνυ τα πεδια,
τρις νιι, κ' ι τρις ομορφονιι, κ' ι κόρι δίχος τέρι».

Ο ΛΑΓΟΣ ΚΕ Ο ΣΚΑΝΤΖΟΧΕΡΑΣ.

Ιταν ςκολιανο χινοποριάτικο προι, ίςα-ίςα ι εποχι πυ ανθίζι το μαβροςίταρο. Ο ίλιος ίχε προβάλι πίςο απ' το βυνο, το προινο αγέρι φιςύςε χλιαρο πάνο απ' τα καλαμάκια, ι κοριδαλι κελαιδύςαν ςτον αέρα, κε ι μέλιςες ζυζύνιζαν γίρο απ' το μαβροςίταρο.

Ι άνθροπι ντιμένι στα γιορτινά-τυς πίγεναν στιν αγορα για πςόνια, κι όλος ο κόζμος ίταν χαρύμενος, όπος χαρύμενος ίταν κε ο ςκαντζόχερας.

Ο ςκαντζόχερας όμος καθόταν μπροςτα ςτιν πόρτα-τυ κε τραγύδαε μυρμυριςτα ένα τραγυδάκι, έτςι όπος κςέρυν να τραγυδυν ι ςκαντζόχερι. Κι πυ ςιγοτραγυδύςε ςινεπαρμένος απ' τιν προινι ομορφια, τυ ίρθε άκςαφνα στο νυ, πος θα μπορύςε, όςπυ να νίπςι κε να ντίςι ι γινέκα-τυ τα πεδια, να κάνι έναν περίπατο ός το χοράφι, να δι κι όλας πος τα πάνε τα καρότα-τυ. Τα καρότα αφτα βρίςκυντε πολι κοντα στο ςπίτι-τυ κ' έτςι τα ίχε για δικά-τυ, ςα να τάςπιρε ο ίδιος. Απ' αφτα θρεφόταν όλι-τυ ι φαμελια.

Τόπε κε τόκανε ο σκαντζόχερας· έκλισε πίσο-τυ τιν πόρτα κε τράβιχσε για το χοράφι.

Λίγο πιο κάτο απ' το σπίτι-τυ, τι στιγμι πυ ίταν έτιμος να μπι στο χοράφι με τα καρότα, ανταμόθικε με το λαγο, πυ κε κίνος για τιν ίδια δυλια ίχε κσεκινίσι απ' το σπίτι-τυ· πίγενε κι αφτος να δι τα λάχανά-τυ.

Ο σκαντζόχερας, σαν τον ίδε το λαγο, τόνε χερέτισε φιλικα κε με πολι εβγένια. Ο λαγος όμος, πυ ίχε πολι μεγάλι ιδέα για τον εαφτό-τυ κε ίταν πολι περίφανος, ύτε καταδέχτικε να απαντίσι στιν «καλιμέρα» τυ σκαντζόχερα, μόνο πέρνοντας ένα ίφος περιπεχτικο, τυ λέι:

— Μπα, πος συ ίρθε να βγις προι-προι στα χοράφια!

— Ετσι, για περίπατο, απάντισε ο σκαντζόχερας.

— Για περίπατο; Μορε πόδια για περίπατο! — ίπε κσεκαρδιζμένος στα γέλια ο λαγος.

Ο λόγος αφτος τόνε πίραχσε πολι το σκαντζόχερα. Ολα μπορύσε να τα δεχτι, μα όχι να τυ πύνε κε για τα πόδια-τυ, πυ έτιχε νάνε απο φισικό-τυς λίγο στραβα.

— Συ πέρασε απ' το νυ πος τα δικά-συ τα πόδια ίνε καλίτερα; — λέι πιραγμένος ο σκαντσόχερας.

— Ετσι νομίζο, — απάντισε ο λαγος με ιρονία.

— Τότες ας κάνομε μια δοκιμι, — τυ λέι ο σκαντζόχερας, να παραβγύμε στο τρέκσιμο, αν συ βαστα, γιατι έχο τιν ιδέα πος σε κσεπερνο.

— Να παραβγις με μένα, εσι! με τύτα δο τα στραβοπόδαρα!.. Μια κε το θέλις όμος, ας παραβγύμε!

— Κε τί βάζις στίχιμα;

— Ενα φλυρι χρισο κε δέκα οκάδες λάχανα, — απάντισε ο σκαντζόχερας.

— Σίμφονι, — ίπε ο λαγος, — άιντε, μπρος! εγο ίμε κιόλας έτιμος.

— Οχι δα, δε βιάζι κε τόσο το πράμα, — παρατίρισε ο σκαντζόχερας, — εγο ίμε νιστικος, δεν έβαλα ακόμα μπυκια στο στόμα-μυ· να πάο πρότα σπίτι να πάρο το προινό-μυ. Σε μισι όρα θάμε έτιμος.

Ετσι τράβιχσε ο σκαντζόχερας για το σπίτι-τυ. Στο δρόμο σιλογιόταν:

— Ο λαγος βασίζετε στα μακροπόδαρά-τυ, μα ένια-σας κε θα τόνε σιγιρίσο εγο. Ινε βέβεα κίριος καθος πρέπι, μα ίνε κε κυτος, γι' αφτο πρέπι να πλιρόσι.

Σαν έφτασε σπίτι-τυ ο σκαντζόχερας, λέι τις γινέκες-τυ:

— Γινέκα, ντίςυ γλίγορα, θἀρθις μαζί-μυ ςτον κάμπο.

— Τί τρέχι; — ρότιςε ι γινέκα.

— Βάλαμε με το λαγο ςτίχιμα ένα χριςο φλυρι κε δέκα οκάδες λάχανα, όπιος κςεπεράςι τον άλονε ςτο τρέκςιμο. Πρέπι νἄςε κε ςι μαζι.

— Πο πο πο! — άρχιςε να φονάζι απελπιζμένι ι γινέκα-τυ,— ο άντρας-μυ δεν ίνε ςτα ςινκαλά-τυ, τρελάθικε! Ανθροπέ-μυ, πός μπορις εςι να παραβγις με το λαγο ςτιν πιλάλα!

— Σόπα, γινέκα, αφτο ίνε δικί-μυ δυλια, — απάντιςε ο ςκαντζόχερας. — Κε να μιν ανακατόνεςε ςτις δυλιες τον αντρον. Μπρος, ντίςυ κ' έλα μαζί-μυ!

Τί μπορύςε να κάνι ι καχομίρα ι γινέκα. Θέλοντας κε μι έπρεπε να τον ακολυθίςι...

Στο δρόμο πυ πιγένανε τις λέι ο ςκαντζόχερας:— Ακυ τόρα να ςυ πο, γινέκα: Ο αγόνας θα γίνι ς' εκίνο κι το μακρι χοράφι πυ βλέπις. Ο λαγος θα τρέκςι μέςα ςτο ένα αβλάκι κι εγο ςτο άλο. Κε θ' αρχίςομε το τρέκςιμο απ' το πάνο μέρος. Κίνο πυ έχις να κάνις εςι ίνε να καθίςις ανεκύρκυδα ςτο τέρμα τυ αβλακιυ, πυ θα τρέκςο τάχα εγο, κε να περιμένις. Κι άμα δις το λαγο να φτάνι ςτο δικό-τυ τέρμα λαχανιαζμένος, θα τυ φονάζις κάνοντας κε ςι το λαχανιαζμένο: «Εφταςα, νά-με!»

Σ' αφτο το μεταкςι ίχαν φτάςι κιόλας ςτο χοράφι. Ο ςκαντζόχερας έδικςε τις γινέκας-τυ τι θέςι-τις κε κίνος τράβικςε για το πάνο μέρος τυ χοραφιυ. Σαν έφταςε, ο λαγος ίταν κιόλας εκι κε τον περίμενε. — Μπορύμε ν' αρχίςυμε;—τόνε ρότιςε ανιπόμονα ο λαγος. — Βέβεα κε μπορύμε, — απάντιςε ο ςκαντζόχερας. — Μπρος λιπον. — Κι ο καθένας πίγε ςτο αβλάκι-τυ. Ο λαγος μέτριςε: «Ενα, δίο, τρία!» κε ρίχτικε ςαν άνεμος κε ςαν καπνος προς το τέρμα. Ο ςκαντζόχερας όμος έκανε δίο-τρία βίματα, κ' ίςτερα γίριςε κε κάθιςε ανεκύρκυδα ςτιν αφετιρία-τυ.

Μόλις ο λαγος έφταςε λαχανιαζμένος ςτο τέρμα-τυ, ακύι τι φονι τις ςκαντζοχερίνας: — έφταςα νά-με! Ο λαγος τἄχαςε, ςα γίριςε κ' ίδε το ςκαντζόχερα ςτο τέρμα. — «Διάβολε ο ίδιος ίνε» ίπε απο μέςα-τυ ςτενοχορεμένος. Γιατι, πρέπι να κςέρετε, πος ι θιλικια τυ ςκαντζόχερυ μιάζι απαράλαχτα με τον αρςενικο.

Ο λαγος όμος δε μπορύςε να το χονέπςι. Να τόνε κςεπεράςι ο ςκαντζόχερας!! Λέι λιπον τυ ςκαντζόχερα: Δεν το ςτρέγο! κάπια πονιρια θἄνε ςτι μέςι, πρέπι να κςανατρέκςυμε προς τα πάνο. Κε πέρνι κςανα το δρόμο ςαν άνεμος, έτςι πυ τ' αφτιά-τυ ακυμπύςαν ςτο κεφάλι-τυ. Ι κιρα ςκαντζοχερίνα όμος έμινε ςτι θέςι-τις. Οταν ο λαγος έφταςε ςτιν πρότι-τυ αφετιρία, τυ φονάζι ο ςκαντζόχερας,

πυ δεν το ίχε κυνίςι καθόλυ: — Νά-με κιόλας πρόφτασα, τί έχις να πις τόρα!

Ο λαγος έγινε έκσο φρενον, κι άρχιςε να φονάζι: — Οχι δεν το παραδέχομε, να τρέκσομε ακόμι μια φορα! — Ορεκςι νάχις, εμένα το ίδιο μυ κάνι, — απάντιςε ίςιχα ο ςκαντζόχερας.

Ετςι ο λαγος ανεβοκατέβικε, τρέχοντας αλαφιαζμένος εβδομιντατρις φορες, αν αγαπάτε, κι ο ςκαντζόχερας πάντα νικιτις. Κάθε φορα πυ έφτανε ςτο τέρμα ο λαγος άκυε τι φονι τυ ςκαντζόχερα ί τις γινέκας-τυ! «Νά-με κιόλας πρόφτασα!»

Τιν τελεφτέα πια φορα τιν έπαθε ο κακομίρις ο λαγος. Επεςε ςτα μιςόδρομα κε το έμα έτρεχε ποτάμι απ' το ςτόμα κε τα ρυθύνια-τυ!

Ιχε πςοφίςι!.. Πίρε τότες ο ςκαντζόχερας το χριςο φλυρι κε τις δέκα οκάδες λάχανα, φόνακςε κε τι γινέκα-τυ απ' τ' αβλάκι, κε πίραν κι ι διό-τυς χαρύμενι το δρόμο για το ςπίτι-τυς.

Κι αν δεν πεθάνανε ακόμα, ςίγυρα θα ζυν κε θα χέρυντε τ' αγαθά-τυς.

ΝΚΡΙΜ.

Ροτίματα.

1. Πιός ίταν ο λόγος, πυ ςτιχιμάτιςαν τα διο ζόα για το πιός θα κςεπεράςι τον άλονε ςτο τρέκςιμο;

2. Ινε ςοςτο να περιφρονύμε κε να κοροιδέβυμε κίνον, πυ έτιχε να έχι κανένα φιςικο ελάτομα;

3. Τί ςκέφτικε ο ςκαντζόχερας για να μπορέςι να νικίςι το λαγο;

4. Πός τυς λένε τυς ανθρόπυς, πυ ίνε κυτι κε περίφανι ςαν το λαγο;

ΒΑΤΡΑΧΟΣ-ΤΑΚΣΙΔΕΦΤΙΣ.

1. Μια κυβέντα ςτο βάλτο.

Μια φορα κ' ένα κερο ίταν ένας βάτραχος. Ζύςε ςτο βάλτο, έπιανε κυνύπια κε άλα ζυζύνια, κε τιν άνικςι χάλαγε τον κόζμο με τα κυα, κυα. Σ' αφτο φιςικα τόνε βοιθύςαν κε ι ςίντροφί-τυ.

Κε θα περνύςε, βέβεα, όλι-τυ τι ζοι με χαρες κε με τραγύδια ο βάτραχος, αν δεν τον έτρογε ένα λελέκι. Πριν τόνε χάπςι όμος το λελέκι, τυ έλαχε ένα όμορφο περιςτατικο.

Μια μέρα ο βάτραχος καθότανε πάνο ςτο κλαδι ενος δέντρυ, πυ πρόβελνε απ' το νερο κε απολάβενε τι ζεςτι, τιν πςιλι βροχύλα.

«Αχ, τί όμορφο, τί ιγρο κερο κάνι ςίμερα!» — έλεγε απο μέςα-τυ ο βάτραχος.

Κε ι βροχύλα έπεφτε πάνο ςτιν παρδαλι, τι λυςτραριζμένι

ράχι-τυ. Ι σταλαματιες ςιγοχιλύςανε κάτο απ' τιν κιλιά-τυ κε απ'τα ποδαράκια-τυ. Κι αφτο τυ ίταν τόςο εφχάριστο, τόςο εφχάριστο, πυ λίγο έλιπςε ν' αρχίςι το κυα, κυα. Εφτιχος όμος θιμίθικε, πος ίταν χινόπορο κε πος το χινόπορο ι βάτραχι δεν πρέπι να φονάζυν — ι δυλια αφτι γίνετε τιν άνιχςι — κε πος αν θα φόναζε θα έχανε τι βατραχίςια αχςιοπρέπιά-τυ. Γι'αφτο ςόπαςε κ' εχςακολύθιςε ν'απολαβένι.

Αχςαφνα όμος ακύςτικε κάπυ απ' τον αέρα ένας ίχος, πςιλος, ςφιριχτος, πυ μια ακυόταν κε μια ςταματύςε. Ινε μια τέτια ράτςα πάπιες, πυ όταν πετάνε ςχίζοντας τον αέρα τα φτερά-τυς ςφιρίζυν: ένα φιυ-φιυ-φιυ ακύετε ςτον αέρα. Τύτι τι φορα ι πάπιες έκαναν ένα μεγάλο ιμικίκλιο, κατέβικαν κε κάθιςαν ςτον ίδιο βάλτο, όπυ ζύςε κι ο βάτραχος.

— Κριακ, κριακ! — ίπε μια απ' αφτες, — έχυμε ακόμα να πετάχςυμε μακρια, κάτι πρέπι να τςιμπίςυμε.

Ο βάτραχος αμέςος κρίφτικε. Αν κε ίχςερε, πος ι πάπιες δε θα τόνε τρόγανε, έτςι χοντρος κε μεγάλος όπος ίταν, μα για κάθε ενδεχόμενο βύτιχςε κάτο απ' τι ρίζα τυ δέντρυ. Οςτόςο ςκέφτικε κε αποφάςιςε να προβάλι απ' το νερο το κεφάλι-τυ με τα μάτια, πυ έμιαζαν με φακυς. Ιχε τιν περιέργια να μάθι για πύ πίγεναν ι πάπιες.

— Κριακ, κριακ! — ίπε μια άλι πάπια, — άρχιςε κιόλας το κρίο. Γρίγορα για το Νότο! Για το Νότο!

Κι όλες μάζι ι πάπιες άρχιςαν να φονάζυν δινατα για να δίχςυν πος ίταν ςίμφονες.

— Κιρίες πάπιες-μυ, — λέι ο βάτραχος πέρνοντας το θάρος — έχετε τιν καλοςίνι να μυ πίτε τί ίνε αφτος ο Νότος, όπυ ςκοπέβετε να πετάχςετε; Με ςιχορνάτε όμος για τιν ενόχλιςι.

Ι πάπιες περικικλόςανε το βάτραχο. Στιν αρχι τις ίρθε όρεχςι να τόνε φάνε. Κάθε μιά-τυς όμος ςκέφτικε, πος ο βάτραχος ίταν πολι μεγάλος κε δε θα κατέβενε έφκολα απ' το λαρίνκι-τις. Αρχιςαν τότε όλες μαζι να φονάζυν:

— Ινε καλα ςτο Νότο! εκι τόρα κάνι ζέςτι! εκι βρίςκοντε όμορφι κε ζεςτι βάλτι. Κ' έχι ςκυλίκια όςα θέλις. Ινε καλα ςτο Νότο!

Φόναζαν τόςο δινατα, πυ τόνε κςεκύφαναν το βάτραχο. Ιδε κ' έπαθε για να τις καταπίςι να ςοπάςυν. Επιτα παρακάλεςε μια απ' αφτες, πυ τυ φάνικε ι πιο χοντρι κε ι πιο γνοςτικι απο τις άλες, να τυ κςιγίςι, τί πράμα ίνε αφτος ο Νότος.

Κε όταν εκίνι τυ διγίθικε για το Νότο, ο βάτραχος ενθυςιάςτικε. Κι όμος τιν κςαναρότιςε, γιατι ι πάπια ίταν κάπος επιφιλαχτικι:

— Εχι πολα κυνύπια κε ζυζύνια ςτον Νότο;

— Σίνεφα τα ζυζύνια κι κάτο, — απάντισε ι πάπια.

— Κβα! — ίπε ο βάτραχος κι αμέσος γίρισε να ιδι μίπος ίταν κάπυ κι κοντα σίντροφί-τυ, πυ μπορύσαν να τον ακύσυν κε να τυ κάνυν τιν παρατίρισι για τις φονες, πυ έβαζε τόρα χινόπορο κερο.

Οστόσο τυ ίταν αδίνατο να κρατιθι κε να μι φονάκσι, τυλάχιστο μια φορα.

— Πάρτε-με κ' εμένα μαζί-σας.

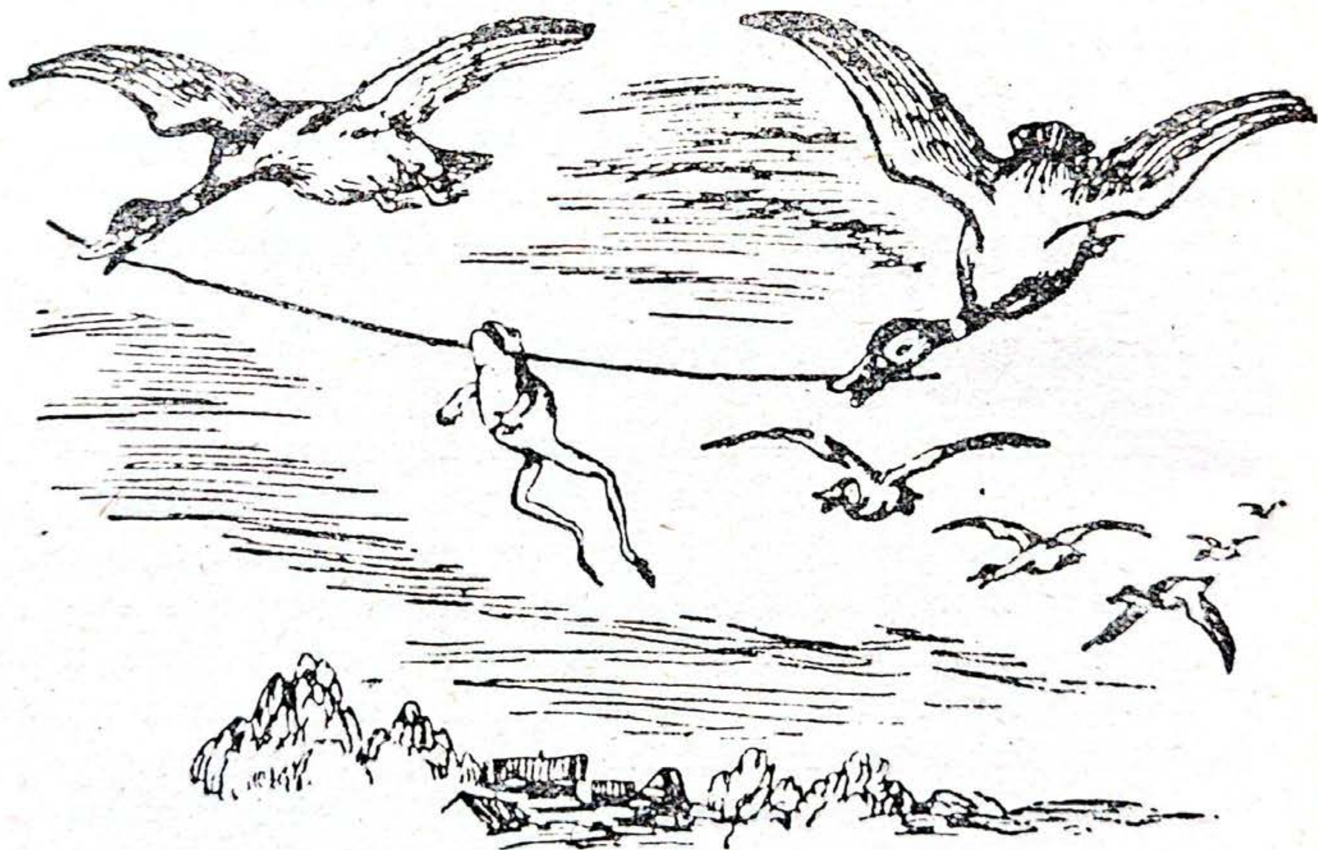
— Παράκσενο μυ φένετε! — ίπε ι πάπια. — Πος μπορύμε να σε πάρυμε; Εσι δεν έχις φτερα.

— Πότε θα πετάκσετε; — ρότισε ο βάτραχος.

— Ιστερ' απο λίγο, ίστερ' απο λίγο! — φόνακσαν όλες μαζι ι πάπιες.

— Κριακ, κριακ, κριακ, κριακ! εδο κάνι κρίο. Στο Νότο! Στο Νότο!

— Επιτρέπστε-με να σκεφτο για πέντε λεφτα, — ίπε ο βάτραχος. — Θα γιρίσο αμέσος. Ιμε βέβεος, πος κάτι καλο θα βρο.



II. Τακσίδι με τις πάπιες.

Κι απ' το κλαδάκι, πυ ίταν πριν απο λίγο σκαρφαλομένος, βύτικσε στο νερο κε χόθικε στο βύρκο τυ βιθυ, για να μιν τον εμποδίζυν στι σκέπσι-τυ τα γίρο αντικίμενα.

Πέρασαν τα πέντε λεφτα, κ' ι πάπιες ετιμάζονταν κιόλας να πετάκσυν, όταν άκσαφνα φάνικε απ' το νερο ι μύρι-τυ ίσα-ίσα κοντα στο κλαδάκι, όπυ καθότανε πριν. Ο βάτραχος φενόταν πολι

εφχαριςτιμένος με τον εαφτό-τυ. Ι έκφρασι τις μύρις-τυ ίχε τόςι λάμπςι, όςι μπορι νάχι βατραχίςια μύρι.

— Τα κατάφερα, το βρίκα! — ίπε ο βάτραχος. Βλέπετε τύτι δο τι βίτςα; Διο απο ςας θα τιν πιάςυν με το ράμφος-τυς απ' τις διό-τις άκρες κ' εγο θα κρεμαςτο με το ςτόμα-μυ απ' τι μέςι-τις. Εςις θα πετάτε κ' εγο έτςι κρεμαζμένος, θα ίμε ο επιβάτις, ςα να λέμε. Μονάχα δεν πρέπι να φονάζετε, μα ύτε κ' εγο θα φονάζο, κ' έτςι όλα θα πάνε μια χαρα.

Δεν ίταν, βέβεα, εφχάριςτο να κυβαλα κανις, έτςι δίχος να μπορι να φονάκςι, ένα βάτραχο έςτο κε λαφρο, τρις χιλιάδες βέρςτια. Οςτόςο ι εκςιπνάδα-τυ ενθυςίαςε τόςο τις αγριόπαπιες, πυ δέχτικαν ομόφονα να τόνε κυβαλίςυν. Πίραν ι διο πάπιες τι βίτςα ςτα ράμφι-τυς, κρεμάςτικε ο βάτραχος απ' τι μέςι με το ςτόμα-τυ κε ςε λίγο όλο το κοπάδι ιπςόθικε ςτον αέρα. Το πςίλος πυ ίχαν ανεβι ι πάπιες ίταν τόςο, πυ τυ βατράχυ τυ κόπικε ι ανάςα. Χόρια όμος απ' αφτο, ι πάπιες δεν πετύςαν ίςια κε τραβύςαν τι βίτςα μια απ' εδο κε μια απ' εκι. Ο κακομίρις ο βάτραχος κυνιόταν ςτον αέρα ςα χαρτένια κύκλα κ' έςφινκε μόλι-τυ τι δίναμι τα ςαγόνια-τυ, μίπος μποςκάρυν κε πέςι κάτο ςτι γι. Οςτόςο γρίγορα ςινίθιςε με τιν κενύργια κατάςταςι, άρχιςε μάλιςτα κε να ςεργιανα. Απο κάτο-τυ φέβγαν με γριγοράδα κάμπι, λιβάδια, ποτάμια κε βυνα. Τυ ίταν πολι δίςκολο τυ βατράχυ να τα ςεργιανα με άνεςι κε όπος θα το πεθιμύςε, γιατι κρεμαζμένος έτςι όπος ίταν απ' τι βίτςα, έβλεπε μόνο προς τα πίςο κε λιγάκι προς τα πάνο. Οςτόςο κάτι έβλεπε κι αφτο τον έκανε να εφχαριςτιέτε κε νάνε περίφανος. «Εκςοχι ι εφέβρεςί-μυ», — ςκεφτότανε ο βάτραχος. Κε ι πάπιες, πετόντας πίςο απ' το ζεβγάρι, πυ κυβαλύςε το βάτραχο, φόναζαν κε πενύςαν το βάτραχο. — Τί έκςιπνο μιαλο ο βάτραχός-μας, λέγανε, δίςκολο να βρεθι τέτιο μιαλο ανάμεςα ςτις πάπιες.

Ο βάτραχος ίθελε πολι να εφχαριςτίςι τις πάπιες για τιν εφχαρίςτιςι, πυ τύδοςαν, μα όςο ςιλογιόταν, πος ανίγοντας το ςτόμα θα έπεφτε ςίγυρα απο το φοβερο εκίνο ίπςος, τόςο πιο διναάτα έςφινκε τα ςαγόνια-τυ κ' έπερνε τιν απόφαςι να κάνι ιπομονι. Ετςι κρεμαζμένος κυνιόταν ολάκερι μέρα. Ι πάπιες, — πυ τον κυβαλύςαν, — άλαζαν βάρδιες δίχος να ςταματυν το πέταμά-τυς. Αρπαζε ι μια απ' τις αλινις το ράμφος με μεγάλι ζβελτοςίνι τι βίτςα. Αφτο όμος ίταν πολι φοβερο για το βάτραχο. Κάθε φορα, πυ άλαζε ι βάρδια, τυ ςονόταν ι πςιχι. Οχι λίγες φορες παραλίγο να φονάκςι απ' τιν τρομάρα-τυ, έκανε όμος κυράγιο κ' έτςι δεν έχανε το ιθικό-τυ.

Κατα το βραδάκι όλι ι παρέα κατέβικε κε κάθισε ς' ένα βάλτο. Εκι πέρασε τι νίχτα-τις κε με τιν αβγι ι πάπιες μαζι με το βάτραχο σινέχισαν το ταξίδι. Ι πάπιες πετύσαν πάνο απ' τα θεριζμένα χοράφια, πάνο απ' τα κιτρινιζμένα δάςι κε πάνο απο χορια, γιομάτα ςιτάρι θεμονιαζμένο. Απο κι έφταναν ι φονες τον ανθρόπον κε το χαρχαλιτο τον αλιςίδον Ι άνθροπι κίταζαν το κοπάδι τις πάπιες κε βλέποντας μέσα ς' αφτο κάτι το παράκςενο έδιχναν με τα χέρια. Ετςι τυ βατράχυ τυ ίρθε μεγάλι διάθεςι να πετάκςι χαμιλότερα, γία να διχτι κε να ακύςι τί λέγανε γι'αφτον ι άνθροπι.

ΙΙΙ. Το τέλος τυ ταξιδιυ.

Στο δέφτερο ςταθμο, πυ κάνανε ίπε ο βάτραχος:

— Δεν κάνι τάχα να μιν πετάμε τόςο πςιλα; Εγο φοβάμε μίπος ζαλιςτο κε πέςο.

Κε ι καλόκαρδες πάπιες τυ ιποςχέθικαν να πετυν χαμιλα. Τιν άλι μέρα πετύςανε τόςο χαμιλα, πυ άκυαν τις ομιλίες τον ανθρόπον.

— Για κιτάχτε, — φόναζαν τα πεδια ενος χοριυ, — ι πάπιες κυβαλυν ένα βάτραχο!

Ο βάτραχος τα άκυςε κε ι καρδιά-τυ λίγοςε απο εφχαρίςτιςι.

— Για κιτάχτε, για κιτάχτε, — φόναζαν ς' άλο χοριο ι ιλικιομένι. — Αφτο ίνε θάμα. Να πετάι ο βάτραχος! «Το κςέρυν άραγε αφτι, πος ι εφέβρεςι ίνε διχί-μυ κε όχι τον πάπιον;» — ςκέφτικε ο βάτραχος.

— Κιτάχτε, κιτάχτε, — φόναζαν κε ςτο τρίτο χοριο.

— Μορε θάμα! Κε πιός ίνε αφτος, πυ κατέβαςε το κεφάλι-τυ μια τέτια πονιρια;

Εδο πια ο βάτραχος δεν κρατίθικε κε κςεχνόντας πος πρέπι να ίνε προςεχτικος, φόνακςε με όλι-τυ τι δίναμι:

— Εγο ίμε, εγο!

Κε μ' αφτι τι φονι έπεςε κατακέφαλα ςτι γις.

Ι πάπιες έβαλαν τις φονες· μια απ' αφτες ίθελε να αρπάκςι ςτον αέρα τον φτοχο ςινταξιδιότι, μα δεν το πέτιχε. Ο βάτραχος τεντόνοντας κε τα τέςερά-τυ πόδια έπεφτε με γριγοράδα προς τι γι. Επιδι όμος ι πάπιες πετύςαν με μεγάλι γριγοράδα, ο βάτραχος δεν έπεςε ςτο μέρος, πυ πάνο απ' αφτο φόνακςε κε όπυ ίταν πατιμένος δρόμος, μα πιο πέρα. Κι αφτο για καλί-τυ τίχι, γιατι έπεςε μέςα ς' ένα βάλτο ςτιν άκρι τυ χοριυ.

Ο βάτραχός-μας γλίγορα ανέβικε ςτιν όπςι τυ νερυ κε αμέςος πάλι απ'τι μεγάλι-τυ παραζάλι κςελαρινκίςτικε:

— Ιμε εγο! εγο ίμε ο εφεβρέτις!

Ωςτόσο κανις δεν ίτανε εκι να τον ακύςι. Μονάχα τα ντόπια βατράχια τρομαγμένα απ' το απροζμόνετο «πλατς!» πιδύςαν κε χριβόντανε ςτο νερο. Κι όταν άρχιςαν να κςαναβγένυν ςτιν όπςι τυ νερυ, κίταζαν με περιέργια τον κενύργιο βάτραχο.

Κι αφτος τυς διγίθικε τιν περίεργι ιςτορία, πος ς' όλι-τυ τι ζοι ςκεφτόταν κε επιτέλυς βρίκε έναν κενύργιο, ολότελα αςινίθιςτο τρόπο, να ταξιδέβι πάνο ςτις πάπιες· πος ίχε δικές-τυ πάπιες, πυ τόνε κυβαλύςαν όπυ ίθελε κε πός βρέθικε ςτον όμορφτο Νότο, όπυ ίνε τόςο καλα, γιατι ιπάρχυν όμορφι, ζεςτι βάλτι κε πολα, πάρα πολα φαγόςιμα ζοζύνια.

— Ιρθα για να ιδο πος ζίτε, — ίπε ο βάτραχος. Θα μίνο εδο ος τιν άνιξι, όςπυ να γιρίςυν ι πάπιες-μυ, πυ τις απόλιςα προςορινα.

Ωςτόσο ι πάπιες ποτες δε γίριςαν. Νόμιζαν πος ο βάτραχόςτυς με το πέςιμο, πυ έκανε, κατατςακίςτικε κι αφτο τυς έκανε να λιπύντε πολι.

Ροτίματα.

1. Πύ έπεςε ο βάτραχος-ταξιδεφτις, αντις να πάι ςτον όμορφο Ν..το;
2. Γιατί το ταξίδι δεν τυ βγίκε ςε καλο τυ βάτραχυ;
3. Τί έλεγε κε κςανάλεγε ο βάτραχος για τον εαφτό-τυ; Πέςτε-τα με τα ίδια τα λόγια τυ βάτραχυ.
4. Τί ςοφίςτικε ο βάτραχος για να μπορέςι να ταξιδέπςι;
5. Με πιυς ανθρόπυς μιαζι ο βάτραχος;
6. Αντιγράπςτε όλυς τυς ιπότιτλυς τυ διγίματος κε διγιθίτε πάνο ςε ςχέδιο για το βάτραχο ταξιδεφτι.

ΘΑΛΑΣΙΝΟ ΤΡΑΓΥΔΙ.

Γλικα φιςάι ο μπάτις,
ι θάλαςα δροςίζετε,
ςτα γαλανα νερά-τις
ο ίλιος καθρεφτίζετε·

κε λες πος πέζυν με χαρα,
πετόντας δίχος ένια,
πςαράκια με χριςα φτερα,
ςε κιματ' αςιμένια.

Στυ χαραβιυ το πλάι
ένα τρελο δελφίνι,
γοργόφτερο πετάι
κε πίςο μας αφίνι.

Κε ςαν να χαμαρόνετε.
τις θάλαςας το άτι,
με τυς αφρύς-τις ζόνετε
κε μας γιρνα τιν πλάτι.

Χιονοπλαςμένι γλάρι,
π' έχυν φτερύγια ατίμιτα
κε για κανένα πςάρι
τα μάτια τυς ακίμιτα,

ςτα κςάρτια τριγιρίζοντας
ακύραςτα πετύνε,
ί με χαρα ςφιρίζοντας
ςτο πέλαγος βυτύνε.

Κε γίρο χαραβάκια
ςτι θάλας' αρμενίζυν,
ςαν άςπρα προβατάκια,
πυ βόςκοντας γιρίζυν,

με χαροπα πιδίματα
ςτυς κάμπυς όλι μέρα,
κ' έχυν βοςκι τα κίματα,
βοςκό-τυς τον αγέρα.

Γ. ΔΡΟΣΙΝΙ.

ΤΟ ΠΙΔΙΜΑ.

Το βαπόρι έκανε το γίρο τυ κόζμυ κε τόρα πια γιρνύςε ςτο λιμάνι-τυ. Ο κερος μπυνάτςα κι όλι ι επιβάτες ίταν πάνο ςτο κατάςτρομα. Ανάμεςα ςτυς επιβάτες πιγενοερχόταν κε μια μεγάλι μαιμυ, πυ τυς έκανε να διαςκεδάζυν με τα μαιμυδίςτικα καμόματά-τις. Εκαμνε ένα ςορο ςκέρτςα, τύμπες, αςτίες νκριμάτςες κε τυς περγελύςε όλυς. Φένετε πος ίκςερε ότι διαςκεδάζυν μαζί-τις κε γι' αφτο έβαζε όλα-τις τα δινατα για να τυς δίκςι όλες τις μαιμυδίςτικες χάρες-τις.

Ακςαφνα μ' ένα ςάλτο βρέθικε κοντα ς' ένα δεκαχρονίτικο πεδι, το γιο τυ καπετάνιυ. Αρπακςε απ' το κεφάλι-τυ το καπέλο, το φόρεςε κε με μια ζβελτοςίνι απίςτεφτι ςκαρφάλοςε ςτο κατάρτι. Ολι ι επιβάτες κςεκαρδίςτικαν ςτα γέλια. Το πεδι όμος, πυ έμινε δίχος καπέλο, δεν ίκςερε τί έπρεπε να κάνι, να γελάςι ί να κλάπςι. Ι μαιμυ κάθιςε πάνο ςτιν πρότι ςτάβροςι τυ καταρτιυ, τι μαίςτρα, έβγαλε απ' το κεφάλι-τις το καπέλο κι άρχιςε να το κοματιάζι με τα νίχια κε με τα δόντια-τις. Λες κε τό'χανε κςεπίτιδες για να πιζματόςι το πεδι· το έδιχνε με το δάχτιλό-τις κε τυ έκανε νκριμάτςες. Το πεδι τι φοβέριςε με το δάχτιλό-τυ κε τι μάλοςε. Αφτι όμος το δικό-τις· άρχιςε μάλιςτα να κοματιάζι το καπέλο πιο επιδιχτικα.

Ι νάφτες έςκαςαν ςτα γέλια κε το πεδι κοκίνιςε απ' το θιμό-τυ. Πέτακςε το ςακάκι-τυ κε ςκαρφάλοςε κι αφτος ςτο κατάρτι κινιγόντας τι μαιμυ. Για ένα λεφτο, αρπαγμένος απ' το κςάρτι βρέθικε κιόλας πάνο ςτι μαίςτρα. Ι μαιμυ όμος πιο ζβέλτι κε πιο γλίγορι απ' το πεδι, τι ςτιγμι πυ αφτο άπλονε το χέρι για να τις αρπάκςι το καπέλο, βρέθικε ςτι δέφτερι ςτάβροςι, ςτι γάμπια.

— Δε θα μυ κςεφίγις, φόναχςε το πεδι κε ςκαρφάλοςε κι αφ-

το στι γάμπια. Ι μαιμυ κε τύτι τι φορα, κσεγελόντας το πεδι — τ' άφισε πάλι να τίνε πλισιάσι — ανέβικε στιν τρίτι στάβροσι, στον παπαφίνκο. Το πεδι πιζμομένο δεν ενούσε να σταματίσι το κινιγιτο. Ετσι μαιμυ κε πεδι βρέθικαν με μιας πάνο στον παπαφίνκο. Ι ζβέλτι όμος μαιμυ δεν τα βάζι κάτο· γαντζόνετε με το πισινό-τις χέρι απ' το κσάρτι κε τεντόνοντας το κορμι κρεμα το καπέλο στιν άκρι τις στάβροσις. Κ' έπιτα, ος πυ να πις κίμινο, βρέθικε στιν κορφι τυ καταρτιυ. Απ' εκι άρχισε πάλι τις νκριμάτσες κε τα σκέρτσα, κ' εφχαριστιμένι με το κατόρθομά-τις, δίχνι τα δόντια. Απ' το κατάρτι ος τιν άκρι τις στάβροσις, πυ κρεμόταν το καπέλο ίταν μια απόστασι κάπυ διο πίχες. Ετσι για να φτάσι κανις ος τιν άκρι, έπρεπε ν' αφίσι το κατάρτι κε το σκινι.

Το πεδι ίχε πιζμόσι τρομερα. Αφίνι το κατάρτι, αφίνι κε το σκινι κε προχορι πάνο στι στάβροσι. Απ' το κατάστρομα όλος ο κόζμος παρακολυθύσε τα καμόματα τις μαιμυς κε το κινιγιτο, πυ τις έκαμε ο γιος τυ καπετάνιυ κε γελύσαν. Σαν ίδαν όμος, πος το πεδι άφισε το σκινι κε προχορύσε πάνο στι στάβροσι προσπαθόντας να κάνι ισοροπία, όλι-τυς πάγοσαν απ' τιν τρομάρα.

Εφτανε μονάχα να παραπατίσι λιγυλάκι, για να βρεθι πάνο στο κατάστρομα λιόμα! Μα κι αν ακόμα δε γινόταν αφτο, κε το πεδι έφτανε ος τιν άκρι κ' έπερνε το καπέλο, θα τυ ίταν πολι δίσκολο να γιρίσι, για να κσαναφτάσι το κατάρτι. Ολι βυβι κίταζαν με αγονία κε περίμεναν να ιδυν τι θ' απογίνι.

Ακσαφνα μέσα απο το πλίθος ακύστικε μια κραβγι τρομάρας, ένα σπαραχτικο άχ! Ι κραβγι αφτι έκανε το πεδι να σινεφέρι. Κίτακσε κάτο κε για μια στιγμι φάνικε, πος έχασε τιν ισοροπία.

Σίνκερα ο καπετάνιος, ο πατέρας τυ πεδιυ, βγίκε απ' τιν καμπίνα-τυ. Στο χέρι-τυ κρατύσε ένα ντυφέκι, για να χτιπίσι γλάρυς. Μόλις αντίκρισε το πεδί-τυ πάνο στι στάβροσι, σιμαδέβι ίσα πάνο-τυ κε τυ φονάζι: «Στι θάλασα! Πίδα στι θάλασα! Αλιος θα σε σκοτόσο!» Το πεδι ταλαντεβόταν πάνο στο κοντάρι, μα δεν καταλάβενε τί τυ έλεγε ο πατέρας. «Πίδα, αλιος θα σε σκοτόσο!.. Ενα-δίο...» Κε μόλις πρόφτασε να πι το «τρία» το πεδι ρίχτικε με φόρα, κρατόντας το κεφάλι προς τα κάτο.

Το πεδι σα σφέρα κανονιυ τρίπισε το νερο κε το κορμί-τυ πλατάγισε πάνο στιν αρμιρι θάλασα. Δεν πρόφτασαν ακόμι τα κίματα να το σκεπάσυν, όταν ίκοσι παλικάρια πίδικσαν απ' το πλίο στο νερο. Ιστερα απο 40 δεφτερόλεφτα, πυ σ' όλυς φάνικαν εόνες, το κορμι τυ πεδιυ βγίκε στιν όπσι τυ νερυ. Τα παλικάρια το άρπακσαν κε το ανέβασαν στο πλίο. Ιστερ' απο κάμποσα λεφτα απ' το στόμα κι απο τα ρυθύνια-τυ έτρεκσε νερο κε το πεδι άρχισε ν' ανασένι.

Ο καπετάνιος, πυ παρακολύθισε με αγονία όλι τύτι τι σκινι, έβαλε άκςαφνα τις φονες, ςαν κάτι να τον έπνιγε, έτρεκςε όμος κε κλίςτικε ςτιν καμπίνα-τυ, να μιν τον ιδυν, πος έκλεε.

Λ. ΤΟΛΣΤΟΙ.

Ροτίματα.

1. Τί έκανε ι μαιμυ πάνο στο βαπόρι;
2. Πός φέρθικε το πεδι;
3. Πιός ίταν ο κίντινος για τι ζοι τυ πεδιυ;
4. Πός γλίτοςε το γιό-τυ ο καπετάνιος;
5. Πός τυς λεν τυς ανθρόπυς, πυ μιάζυν με τον καπετάνιο;
6. Πιί ακόμα εκςον απ' τον πατέρα βοίθιςαν να γλιτόςι το πεδι;

Αςκιςι.

Διιγιθίτε το διίγιμα με δικά-ςας λόγια.

Ο ΚΑΘΡΕΦΤΙΣ ΚΕ Ι ΜΑΙΜΥ.

Στον καθρέφτι ι μαιμυ τι μυςύδα-τις κιτα
κε το πόδι τυ Βαςίλι τυ κυμπάρυ-τις πατα
κε τυ λέι ςιγανα:
— Κίτα εκι κυμπάρε φάτςα,
κίτα τςάκιζμα, νκριμάτςα!

Συ τ' ορκίζομε κε λίγο αν τιν έμιαζα εγο
απο τον πολι καιμο
προπολυ θ' αφτοκτονύςα.
Εγο τέτια, λες, να ζύςα!
Μπάα, ποτε δε θα μπορύςα.

— Κι όμος, τί τα θες κυμπάρε,
όπιο τόπο θέλις πάρε,
θάβρις τέτιυς όςυς θες.
Εχομε κ' εμις, μαθες.
Στο δικό-μας το χοριο,
κςέρο εγο ένα ςορο!

Να ςυ πο τα ονόματά-τυς, αν δε ςυ ίνε βαρετο.
— Περιτο, καλε κυμπάρα, ι αρκύδα απαντα,

μιν πας τόςο μακρια.
Κςέταςε τον εαφτό-ςυ
κε θα ιδις μες ςτον καθρέφτι, φίλι-μυ, το πρόςοπό-ςυ.
Ιπε ο Βάςος, μ' αφτι πςάλι
τα δικά-τις πάλι.

Ι. Α. ΚΡΙΛΟΦ.

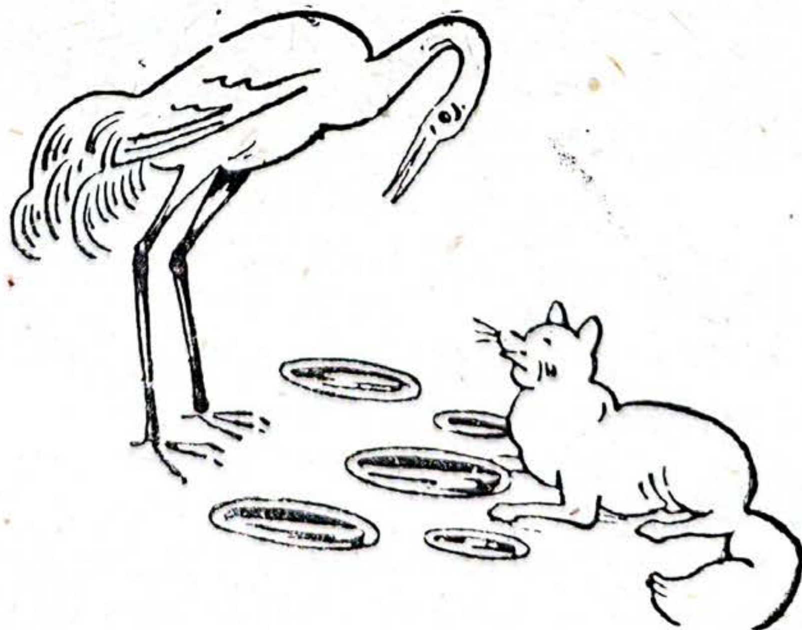
Ροτίματα:

1. Πιί πέρνυν μέρος ςτο μίθο τύτονε;
2. Πός περιγράφι ι μαιμυ τιν τςακίςτρα, πυ ίδε μέςα ςτον καθρέφτι; Πιόνα ίδε μέςα ςτον καθρέφτι;
3. Τί ςιμβυλι τις έδοςε ο Βάςος; Απαντίςτε με τα λόγια τυ μίθυ
4. Σε πιύς αναφέροντε τα λόγια τυ Βάςυ;

Ι ΑΛΕΠΥ ΚΕ ΤΟ ΛΕΛΕΚΙ.

Μια μέρα έςτιλε ι αλεπυ κε προςκάλεςε το λελέκι ςτο μεςιμεριανο φαι. Το λελέκι δέχτικε τιν πρόςκλιςι με εφχαρίςτιςι. «Ι αλεπυ ίνε πλύςια», ίπε με το νύ-τυ, «όλα τα κοτέτςια τα έχι ςτιν εκςυςία-τις, δε θα περάςο άςχιμα».

Σικόθικε λιπον το λελέκι κε πίγε. Σαν έφταςε ςτο ςπίτι τις κιρά-Μαριος, βγίκαν κε το ιποδέχτικαν με μεγάλες τιμες. Ιςτερα το έβαλαν κε κάθιςε ς' ένα καλοςτρομένο τραπέζι. Ι ςύπα άχνιζε πάνο ςτο τραπέζι, κε πιο εκι ίταν το ριζόγαλο παςπαλιζμένο, με κανέλα. Μα κε τα διο, αντις να τα ςερβίρυν ςε βαθιες ςυπιέρες, τα ίχαν ςερβιριζμένα ςε ριχα πιάτα. Κι ύτε να πις πυ έβαλαν κυτάλια ςτο τραπέζι. Το λελέκι παρακςενέφτικε. Πός ίταν δινατο να φάι απο τα ριχα πιάτα με τι μίτι πυ ίχε; Νάταν τυλάχιςτο μακρια ι γλόςα-τυ, κάτι θα μπορύςε να γλίπςι. Παράκςενο πράμα, πος δεν το ςκέφτικε αφτο ι αλεπυ.



Ι αλεπυ εκίνι τιν ιμέρα ίταν πολι περιπιιτικι.

— Μα γιατι δεν τρος καλε κυμ-

πάρε; ι ςύπα έγινε παχια κε το ριζόγαλο ίνε όλο κρέμα. Φάε κε δε θα μετανιόςις, ςυ λέο.

Κε ι περιπέχτρα ι αλεπυ, όςο το έβλεπε έτςι πιναζμένο το λελέκι κε να μι μπορι να δοκιμάςι, τόςο γέλαε μαζί-τυ κε το περίπεζε. Κε για να το πιράκςι ακόμι περιςότερο, άρχιςε να γλίφι τα πιάτα το ένα ίςτερ' απο τ' άλο κε να λέι ςτο μυςαφίρι-τις:

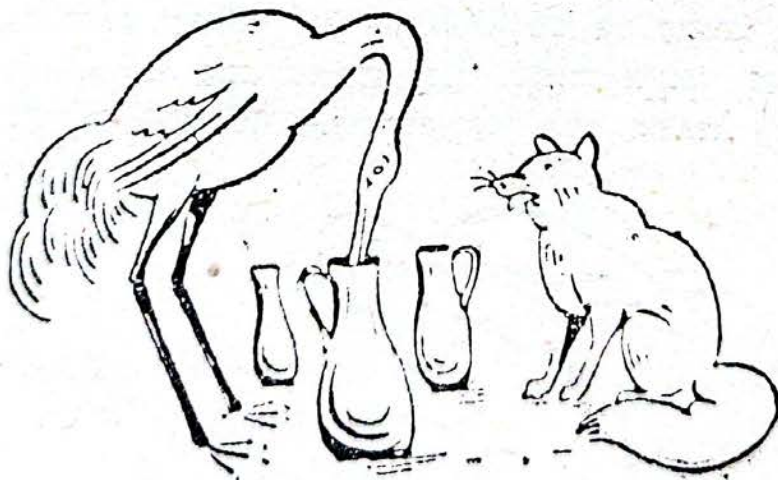
Μίπος κε δε ς' άρεςαν τα φαγιά-μυ, κυμπάρε; Ι μίπος κε μυ ίρθες φαγομένος; Τρόγε λιπον. Δε με βλέπις εμένα πος τρόγο! Στο τέλος τα έγλιπςε κιόλας τα πιάτα κε τα έκανε γιαλι.

Το λελέκι, πυ κατάλαβε τιν κοροιδία, δεν έβγαλε μιλια απο το ςτόμα-τυ. Μόνο ςικόθικε, αποχερέτιςε εβγενικα τιν αλεπυ κε έφιγε ςαν να μιν έγινε τίποτε.

Ιςτερα απο λίγες μέρες ςτέλνι κε το λελέκι κε προςκαλι τιν κιρά-Μαριο ςτο δίπνο. Ι αλεπυ ςκέφτικε:

«Τι κυτο πυ ίνε το λελέκι. Υτε κατάλαβε το πεχνίδι, πυ τυ έπεκςα. Κε δέχτικε να πάι. Κίνι τιν ιμέρα μάλιςτα δεν έβαλε μπυκια ςτο ςτόμα-τις, για νάχι περιςότερι όρεκςι. Σαν έφταςε ςτο ςπίτι τυ λελεκιυ τα βρίκε όλα εντάκςι. Το τραπέζι ςτολιζμένο όμορφα, κι απ' τιν κυζίνα ερχόταν μια μιρυδια, πυ ςυ έφερνε λιγύρα. «Σίγυρα θα μυ έχι όρνιθες κε κοκόρυς πςιτυς, αφυ κςέρι πος τυς αγαπο», έλεγε απο μέςα-τις ι αλεπυ. Κι ακόνιζε τα δόντια-τις κ' ετίμαζε τιν όρεκςί-τις.

Ι αλεπυ καθόταν κ' έβλεπε ςκαζμένι απο το κακό-τις.



Σ'αφτο το μετακςι ίρθε κε ι όρα τυ τραπεζιυ. Κάνι έτςι ι αλεπυ, τί να ιδι! Τα φαγιτα όλα ίταν ςερβιριζμένα μέςα ςε ςτενόλεμες ςτάμνες. Τότε άρχιςε να ςτενοχοριέτε. Να τι θερίζι ι πίνα, νάχι μπροςτά-τις τόςα καλα κε να μι μπορι να τ' ανκίκςι. Γιατι, πός θέλατε να περάςι τι χοντρί-τις τι μύρι απ' το ςτενο λεμο τις ςτάμνας! Μα το ίχε μιριςτι κιόλας, δεν ίταν κυτι. Τιν έπαθε για καλα, με όλι-τις τιν πονιρια.

Απο το ένα μέρος λιπον ι πίνα, απο το άλο ι ντρόπι κε το πίζμα, πυ τι γέλαςε το λελέκι, πίγε να ςκάςι απο το κακό-τις ι κιρά-Μαριο. Κε ςα να μιν τις έφτανε ο καιμός-τις, άρχιςε το λελέκι:

— Ελα, κυμπάρα, τι περιμένις; Εσένα ς' αρέςυν τα κοτόπυλα. Για λόγυ-ςυ τα μαγίρεπςα. Κε λέγοντάς-τα αφτα, έχονε το μακρίτυ ράμφος ςτις ςτάμνες κ' έπερνε πότε κανένα βατραχάκι, πότε πάλι κανένα χέλι τραγανο κε τα κατέβαζε με μεγάλι όρεκςι.

— Τρόγε, κυμπάρα, κςανάλεγε το λελέκι, εγο τρόγο τυς βατράχυς πυ μ' αρέςυν. Αφτες εδο ι ςτάμνες ίνε γεμάτες απο ςτίθια κότας κε φτερύγες κοκόρυ. Για ςένα τις κςεροτιγάνιςα.

Ι αλεπυ τι να ιπι. Καθόταν κ' έβλεπε ςκαζμένι απ' το κακό-τις το λελέκι, ος τιν όρα πυ τα πάςτρεπςε πια όλα. Ιςτερα ςικόθικε κε ςα βρεμένι γάτα, πυ λέι ο λόγος, έβαλε τιν υρα κάτο απ' τα ςκέλια-τις κε τράβικςε για τιν τρίπα-τις.

Ολος ο κόζμος, πυ έμαθε το πάθιμα τις αλεπυς, γελύςε κ' έλεγε: «Καλα να πάθι! Οτι ςπίρι κανις κίνο θα θερίςι».

Π. ΧΑΡΙΣΙΣ.

Ροτίματα.

1 Πιί πέρνυν μέρος ςτο μίθο;
2. Πός εκδικιέτε το λελέκι τιν αλεπυ;
3. Πός έφιγε ι αλεπυ απ' το ςπίτι τυ λελεκιυ;

Αςκιςι.

Διιγιθίτε τις τςιριμόνιες, πυ έκανε ι αλεπυ ςτο λελέκι όταν το κάλεςε ςτο φαι κε τις αντιτςιριμόνιες, πυ έκανε το λελέκι ςτιν αλεπυ, ςαν το κάλεςε κι αφτι με τι ςιρά-τις.

Ο ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ.

Σαν έμαθε τι λέκςι καλιςπέρα
ο παπαγάλος, ίπε κςαφνικα.
— Ιμε ςοφος· γνορίζο ελινικα.
Τί κάθομε εδο πέρα;

Τιν πράςινι ζακέτα-τυ φορι
κε ςτο ςινέδριο τον πυλιον πιγένι,
για να τυς πι μια γνόμι φοτιζμένι.
Πέρνι μια ςτάςι λίγο ςοβαρι,
κςεροβίχι, κιτάζι λίγο πέρα
κε τυς λέι: «Καλιςπέρα»!

Ο λόγος-τυ θαβμάςτικε πολι.
— Τι διαβαζμένος, λένε, ο παπαγάλος!
Θα ίνε ςοφος αφτος πολι μεγάλος,
αφυ μπορι κι ανθροπινα μιλι.
Απ' τις Ινδίες φερμένος, πιος το κςέρι
πόσα βιβλία μαζί-τυ νάχι φέρι,
με τί ςοφυς εμίλιςε κε πόσα
να κςέρι ςτον γραματικον τι γλόςα!»

— Κιρ παπαγάλε, θα έχομε τιν τίχι
ν' ακύςομε τί λες κε παραπέρα;
Ο παπαγάλος βίχι, κςεροβίχι . . .
μα τί να πι; Κςανάπε: «Καλιςπέρα!»

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΟΝΙΥ.



Ροτίματα.

1. Πιί πέρνυν μέρος στο μίθο;
2. Με πιύς ανθρόπυς μπορύμε να παραβάλυμε τον παπαγάλο;
3. Πιάν εντίποσι σας φένετε, ότι έκαμε ο παπαγάλος στα πυλια;

ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΤΟΝ ΣΚΛΑΒΟΝ ΚΕ ΤΑ ΣΚΙΛΙΑ ΤΟΝ ΑΦΕΝΤΑΔΟΝ.

(Αφίγισι ενος αμαχσα).

— Ετσι πυ λες, ο αφέντις-μας, ο Πανχράτοφ — περίεργο πράμα — αγαπύσε τα ζόα κε τιρανύσε τυς ανθρόπυς. Εστισε ένα σπίτι για τυς σκίλυς, σοστο παλάτι. Κσεχοριστι αγάπι ίχε ο αφέντις για δέκα απο τις σκίλες-τυ. Κε μόλις γενύσαν ι πιο καλες, ι πιο ακριβές-τυ σκίλες, έπερνε αμέσος τα κυταβάκια-τυς κε τα διαμίραζε στις δυλοπάριχες γινέκες. Σ' όπιαν ίχε μορο κε γάλα στα στίθι, τσυπ! ερχόταν ο σκιλα, κε τις άφινε ένα κυταβάκι, για να το μεγαλόσι, λέι.

Ιχε, πυ λες, ο αφέντις αφτος ένα δυλοπάριχο με ομπροκ[1], πυ τόνε λέγανε Αλέκσι. Γνοστικος ο χοριχος αφτος, μα κε όμορφος κε τιχερος, κε όλι στο χοριο τον ίχαν για πρότο παλικάρι. Κε ίχε ο Αλέκσις γινέκα νέα. Ομορφος λεβέντις ο Αλέκσις, μα ι γινέκα-τυ ομορφότερι. Δίσκολα θα μπορύσες να βρις στον κόζμο τέτιο τεριαχτο ζεβγάρι. Μα κι απο περιυσία δεν ίταν αδικιμένι. Απο καλες ικογένιες κ' ι διό τυς, ίχανε το δικό-τυς. Ενα μονάχα κυσύρι ίχε ο Αλέκσις, ίταν λίγο περίφανος. Τυ τίχενε χαμια φορα να κάνι μακρινο αγόγι κι άφινε τι γινέκα τυ ένκια κε μοναχι στο σπίτι. Δε μπορύσε να κάνι διαφορετικα. Πάι, πυ λες, αγόγι, περνόντας ανάμεσα απο τι στέπα. Προχορυν, δυλια τις νίχτας βλέπις, τ' αμάκσια τρίζυν, ι αμακσάδες, λογιο-λογιο ανθρόπι, ίσος απ' όλα τα μέρι, περπατυν ο ένας δίπλα στον άλονε κε απο κερο σε κερο κυβεντιάζυν. Λόγια τυ ταξιδιυ, βλέπις, να όπος εγο κ' εσι, καλι όρα, πράματα σινιθιζμένα: πύ κε πιι λαι ζύνε, λογυχάρι, τί σινίθια έχυν στον τόπο-τυς κε τα τέτια. Κε ο Αλέκσις, προχορι κι αφτος, αμίλιτος, με πρόσοπο σκοτινιαζμένο, σα σίνεφο. Τόνε πρόσεχσαν ι άλι κε τόνε ροτύνε: Τί τρόπος ίν' αφτος, παλικάρι; Πας μαζί-μας, σίντροφί-συ ίμαστε κε να μιλας μαζί-μας δε θέλις. Φένετε πος θάχις μεγάλι ιδέα για τον εαφτό-συ κ' εμας δε μας καταδέχεσε...

---

[1] Ομπροκ, φόρος σε ίδος ί σε χρίματα, πυ πλέροναν ι χορικι στον τσιφλικα.

— Οχι, απαντα ο Αλέξις, όχι αγαπιμένι-μυ σίντροφι, ύτε για τον εαφτό-μυ έχο μεγάλι ιδέα, όπος λέτε, ύτε σας περιφρονο. Αν δεν έχο κέφι, ίνε πυ άφισα στο σπίτι νέα γινέκα κι ο αφέντις-μας ίνε πολι σκλιρος, χτιπα, κσιλίζι, μονάχα τιν πσιχί-συ πυ δεν πέρνι. Κι όλα τύτα δεν ίνε τίποτε. Δεν πολισκοτίζυμε γι' αφτα. Μα έλα, πυ τόρα τελεφτέα έβγαλε κενύργια μόδα, να θρέφι, λέι, τα σκιλάκια-τυ με γινεκίσιο γάλα. Κε ι άνθροπι, πυ πίγεναν μέσα απο τι στέπα, άρχισαν να το σιζιτυν το πράμα. Κε στι στέπα, βλέπις, όλι τυς ίνε λέφτερι άνθροπι, ακόμα κε κίνος, πυ στο σπίτι-τυ ίνε δύλος τυ αφέντι, εδο στι στέπα λεφτερόνετε. Τιχένυν βέβεα άνθροπι τις ιπιρεσίας, στρατιότες απαλαγέντες. Κ' ι άνθροπι τύτι λένε στον Αλέκσι: «Σίγυρα θἄνε τρελι ι σιντοπίτες-σας. Τέτιος νόμος δεν ακύστικε απ' τον κερο, πυ πλάστικε ο κόζμος· ζόο πράμα να το θρέφυνε με γινεκίσιο γάλα!».

Τα λόγια τύτα τυ άνκιksαν βαθια τιν πσιχι. Προχορι με το καραβάνι κι ο δρόμος κέι κάτο απ' τα πόδια-τυ. Κι όλο σκέφτετε: δεν ίνε νόμος, νόμος δεν ίνε! Καλα. Γιρνα νίχτα όρα, σπίτι. Δε βγένι να τόνε καλοδεχτι ι γινέκα-τυ, φος δεν ανάβι, ι καλίβα σκοτινι, τάφος. Μπένι μέσα, το μικρο κλέι στιν κύνια, κε στι γονια υρλιάζυν κυταβάκια. «Ε, τ' ίν' αφτο;» — «Τί νἄνε», απαντα ι γινέκα, «γιο μας έστιλε ο θεος». — «Κ' εκίνα στι γονια, τί ίνε; — «Κυταβάκια, το καταλαβένις κι ατός-συ. — «Κε σι ι ίδια, καταλαβένις τί θα πι αφτο; Ενα τέτιο πράμα εγο δε μπορο να το ιποφέρο. Δόστα-μυ δο τα σκιλια!». Πίρε το ένα στο δεκσί-τυ χέρι κε τ' άλο στ' αριστερο, τα ζύπικσε για καλα κε τα κσανάβαλε στι θέσι-τυς. «Τόρα πάρε το μορο, τ' ακυς πυ κλέι μέσα στιν κύνια-τυ».

Το προι, νά-συ κ' έρχοντε ι επιστάτες κε σε λίγο ι σκιλοφιλάκι: «Δίκσε-μας, Ανα, τα κυταβάκια, να ιδύμε τἄχις καλα; — «Κάτι θα ίχανε κε πσόφισαν» — «Πός, κε τα διο;» — «Νε, πσόφισαν κε τα διο». — «Ετσι, στα καλα καθύμενα; Ας ίνε, αφτο δεν ίνε δικί-μας δυλια· θα το αναφέρυμε τυ αφέντι». Σ' αφτο το μετακσι μπένι στιν καλίβα ο Αλέκσις. — «Τί θέλετε; Γιατί ίρθατε; Πύ ακύστικε τέτιος νόμος! Το πεδι να κλέι στιν κύνια νιστικο κε τα κυτάβια να βιζένυνε το στίθος τις μάνας! Εκσο απ' εδο! Να μι σας δυν τα μάτια-μυ, σκιλοφιλάκι!» — «Αλέκσι» λέι ένας απ' τυς σκιλοφιλάκυς «μι φονάζις. Εμις δεν ίρθαμε απο μοναχί-μας, θα τ' αναφέρυμε τυ αφέντι».

Κε βέβεα πίγαν στον αφέντι κε τυ τα ανάφεραν όλα. Κε τί νομίζις; Προστάζι να βάλυν τα κυτάβια πάνο σε κετσε, έτσι όπος βάζυν τυς πεθαμένυς. Τα φέρανε ς' αφτόνε, τα πασπάτεπσε κε ίστερα ίπε: «Τα σκοτόσανε ι κακύργι τα αθόα τα πλάζματα!»

Κ' έκλαπςε. Φονάζι μετα τυς μαγέρυς τον σκιλιον κε προστάζι να ετιμάσυν για το σκιλολόι πιχτι αλεβρόςυπα. Αφτο γινόταν κάθε μέρα. Ετιμάζανε ςαρανταπέντε ςίκλες αλεβρόςυπα κε παραπάνο. Ιστερα άρχιζε το τάιζμα τον σκιλιόνε· ο ίδιος καθόταν ς' ένα σκαμνι κε τα τάιζε απ' το χέρι-τυ. Νά, πάλι κε τόρα. Κάθιςε δίπλα στο καζάνι, κ' έβαλε τα κυταβάκια πάνο σε κετςε κε προστάζι να καλέςυν τον Αλέκςι. Ιρθε ο Αλέκςις. — „Τα βλέπις", τυ λέι, «τ'αδικοςκοτομένα». — «Τα βλέπο αφέντι, μα τί να γίνι, κε με τον άνθροπο το ίδιο γίνετε, όχι μόνο με τα ζόα». — «Εςι τα θανάτοςες, κακύργε!» — «Εγο όχι, εςι τα σκότοςες, πυ ενεργας άνομα. Το πεδι, κι ας ίνε κε μυζίκυ, πρέπι να κιμάτε σε κόνια, οςτόςο εςις με τα σκιλια μαγαρίςατε τα στίθι τις γινέκας! Να πςοφίςυν όλα! Ο λαος ίνε κυτος. Πρέπι να τα πνίκςι όλα»! Μόλις κςεςτόμιςε τα λόγια τύτα, νά-συ κε ςικόνετε ο αφέντις, ο Πανκράτοφ, απο το σκαμνι. Σικόνετε απο το σκαμνι κε τυ δίνι μια γερι σπροκςια στο στίθος... κι ο Αλέκςις πέφτι ανάςκελα... με το κεφάλι ίςα μέςα στο καζάνι...

Δεν πρόκανε ύτε κιχ! να πι... έτρεκςαν ι σκιλοφιλάκι κε τον έβγαλαν... Ι σκιλοφιλάκι καταταράχτικαν... ι άνθροπι τις ιπιρεςίας κςάναπςαν. Ενας απ' τυς σκιλοφιλάκυς ίταν αδερφος τυ Αλέκςι... Ρίχτικε στο κονάκι κι άρπακςε το όπλο. Ο αφέντις τρέχι στυς ανθρόπυς τις ιπιρεςίας, μα κίνι, καταλαβένις, τον κιτάζυν ςα λίκι. Ιχε πια κςεςπάςι ο κριφος πόνος τον σκλάβον.

Β. ΚΟΡΟΔΕΝΚΟ.

Ροτίματα.

1. Απο πύ φένετε ι σκλιρότιτα κε ι αφθερεςία τυ αφέντι Πανκράτοφ;
2. Πός φανέροςε ο **Αλέκςις** τι διαμαρτιρία-τυ ενάντια στις πράκςις τυ αφέντι;
3. Πός απάντιςαν ι δυλοπάρικι ς'ι θιριοδία τυ τςιφλικα;
4. Τί κςέρετε για το φέρςιμο τον τςιφλικάδον στυς δυλοπάρικυς, απο έργα άλον ςινγραφέον; Κε απο πιά;

ΧΙΜΑΔΙΟ ΣΤΟ ΣΤΥΝΤΙΟΝΑΓΙΑ[1].

Ι.

Ο γέρος πλάγιαζε πάνο στο ςέτι-τυ, δίπλα στο πέτςκο, κυκυλομένος με μια παλια ντόχα απο μαδιμένα τομάρια. Δεν ίκςερε αν ίταν νορις ι αργα· δε μπορύςε κιόλας να το κςέρι, γιατι κςιμέρονε αργα, κι ο υρανος αποβραδις ακόμα ίταν σκεπαςμένος με χαμιλα χινοποριάτικα ςίνεφα. Δεν ίχε όρεκςι να ςικοθι: μέςα στο καλίβι έκανε κρίο κε κάμποςες μέρες τόρα τυ πονύςαν ι ράχι κε τα πόδια-τυ. Υτε κε να κιμιθι ίθελε, έμενε όμος έτςι κςαπλομένος

[1] Ποταμος στο Υραλ.

για να περάςι ι όρα. Μα ύτε κε βιαζόταν να πάι πυθενα! Τόνε κςίπνιςε ένα διακριτικο τςυνκράνιζμα στιν πόρτα· ίταν ο Μυζγάρχας, ένα όχι μεγάλο, παρδαλο βογύλικο[1] ςκιλάκι, πυ ζιτύςε να μπι μέςα, κε πυ ζύςε ςε τύτι τιν καλίβα εδο κε δέκα χρόνια.

— Θα ςυ τις βρέκςο, Μυζγάρκα, νκρίνιαςε ο γέρος κε ςκεπάςτικε με τι ντόχα πάνο απ' το κεφάλι. Θα ςυ δίκςο εγο, να τςυνκρανας τιν πόρτα...

Για μια ςτιγμι το ςκιλι έπαψε να τςυνκρανα τιν πόρτα, ίςτερα όμος άρχιςε να υρλιάζι μακρόςιρτα, παραπονιάρικα.

— Μπα, πυ να ςε φαν ι λίκι!... έβριςε ο γέρος κε ςικόθικε απ' το ςέτι.

Προχόριςε μέςα στο ςκοτάδι προς τιν πόρτα, τιν άνικςε κε τα κατάλαβε όλα: γιατί τυ πονύςε ι ράχι, γιατί ύρλιαζε το ςκιλι. Ολα, όςα μπορύςε να κςεχορίςι απο τι μιςάνιχτι πόρτα, ίταν ςκεπαζμένα απο χιόνι. Νε, τόρα έβλεπε κςεκάθαρα, πος στριφογιρνύςε στον αέρα ένα δίχτι απο απαλες, πυπυλένιες τυλύπες. Στο καλίβι μέςα ίταν πίςα ςκοτάδι, με το χιόνι όμος φένονταν όλα, ακόμα κι ο ντaντελοτος τίχος τυ δάςυ, πυ βριςκόταν πέρα απ' το ποτάμι, κε το κςέχιλο μαβριζμένο ποτάμι, μα κε το πετρόδικο ακροτίρι, πυ προχορύςε μέςα στο ποτάμι ςα στρονκιλο ςκαλοπάτι.

Το γνοςτικο ςκιλι καθόταν μπροστα στι μιςάνιχτι πόρτα κε κίταζε τον αφέντι-τυ με μάτια γεμάτα κςιπνάδα, πυ μιλύςανε.

— Ε, τί να γίνι, θα πι πος ίρθε το τέλος!.. απάντιςε ο γέρος στο βυβο ρότιμα τον ςκιλίςιον ματιόνε. Τίποτε δε μπορύμε να κάνυμε, τελίοςε.

Το ςκιλι κυνύςε τιν υρα κε ύρλιαζε ςιγανα με το χαιδεφτικο εκίνο υρλιαχτο, πυ μ'αφτο ιποδεχόταν μονάχα τον αφέντι-τυ.

— Το λιπον τελίοςε! Τί να γίνι, Μυζγάρκα!.. Πέραςε το όμορφο καλοκεράκι κε τόρα θα τριπόςυμε στι φολιά-μας... Σαν απάντιςι στα λόγια τύτα ο Μυζγάρκας, μ' ένα αλαφρο πίδιμα βρέθικε μέςα στιν καλίβα πριν απ' τον αφέντι-τυ.

— Δε ςυ αρέςι ο χιμόνας, ε; μιλύςε ο γέρος με το ςκιλι ανάβοντας το παλιο πέτςκο το καμομένο απο αγριόπετρα. Δε ς' αρέςι, ε;

Οςπυ ν' ανάψι ο γέρος το πέτςκο ίχε κιόλας φέκςι. Το σταχτι χιμονιάτικο προινο άρχιζε με τόςι διςκολία, πυ έλεγες πος τύχανε κακο τυ αόρατυ ίλιυ να φοτίςι. Στιν καλίβα μέςα δίςκολα μπορύςε κανις να κςεχορίςι το μακρι τίχο, πυ ςε μάκρος-τυ απλόνονταν φαρδιες νάρες, φτιαζμένες απο χοντροςάνιδα.

---

1 Β ο γ ύ λ ι, λαος πυ ζι στο βορινο Υραλ.

Το μοναδικο παράθιρο, πυ το μιςό-τυ ίταν κολιμένο με φύςκα πςαριυ, μόλις άφινε το φος να μπένι μέςα. Ο Μυζγάρκας καθόταν δίπλα ςτο κατόφλι κε κίταζε ιπομονετικα τον αφέντι-τυ κυνόντας κάπυ-κάπυ τιν υρα. Μα κε ι ςκιλίςια ιπομονι έχι κι αφτι τα όριά-τις. Ετςι ο Μυζγάρκας κςαναύρλιαςε ςιγανα, μακρόςιρτα.

— Τόρα, τόρα, μι βιάζεςε, τυ απάντιςε ο γέρος, ςκυντόντας προς τι φοτια τι μαντεμένια καραβάνα γεμάτι νερο. Προφτένις, ένια-ςυ.

Ο Μυζγάρκας κςαπλόθικε κε, βάζοντας τι ςυβλερί-τυ μυςύδα πάνο ςτα μπροςτινά-τυ πόδια, ςτίλοςε τα μάτια πάνο ςτον αφέντι-τυ. Οταν ο γέρος έριχςε ςτυς όμυς-τυ το τρίπιο κοντογύνι, το ςκιλι γάβγιςε χαρύμενα κε πετάχτικε προς τιν πόρτα.

— Νά γιατί τρις μέρες τόρα μυ πονάι ι μέςι, εκςιγύςε ο γέρος ςτο ςκιλι προχορόντας. Νά πυ δε μας βγίκε ςε καλο. Γιά ιδες πος το ςτιβάζι το χιόνι.

II.

Μέςα ςε μια νίχτα όλα τα γίρο αλάκςανε ολότελα όπςι: το δάςος φενόταν πιο κοντα, το ποτάμι ςάμπος να ςτένεπςε κε τα χαμιλα χιμονιάτικα ςίνεφα ςέρνονταν ςχεδον πάνο ςτι γι κε μόνο πυ δε ςκάλοναν ςτις κορφες τον έλατον κε τον πέφκον. Ολα φένονταν θλιβερα κε ι τυλύπες τυ χιονιυ κςακολυθύςαν να ςτριφογιρίζυν ςτον αέρα κε να πέφτυν απαλα ςτι νεκρομένι γι.

Ο γέρος γίριςε να ιδι τιν καλίβα-τυ. Πίςο απ' τιν καλίβα απλονόταν ένας βάλτος ςκυριαςμένος, πυ μόλις-μόλις πρόβελναν ςτιν επιφάνιά-τυ θαμνάκια κε ςκλιρα βαλτόχορτα. Ο βάλτος αφτος απλονόταν μπαλόματα-μπαλόματα, ςε μια έχταςι απο πενίντα κάπυ βέρςτια κε χόριζε τιν καλίβα απο το ζοντανο κόζμο. Πόςο μικρι φενόταν τόρα ςτα μάτια τυ γέρυ ι καλίβα αφτι, λες κε ςε μια νίχτα μέςα κατακάθιςε...

Στον όχτο ίταν δεμένο ένα μονόκςιλο[1]. Ο Μυζγάρκας πίδικςε πρότος ςτι βαρκύλα, ςτιρίχτικε με τα μπροςτινά-τυ πόδια πάνο ςτιν κυπαςτι κε βλέποντας με το διαπεραςτικό-τυ μάτι προς το μέρος, πυ κατέβενε το ρέμα, ίςα-ίςα εκι όπυ το ακροτίριο χονόταν ςτο ποτάμι, ύρλιαςε ςιγανα.

— Γιατί χάρικες έτςι νορις; — τυ φόνακςε ο γέρος. Περίμενε λιγάκι, μπορι να μιν ίνε κε τίποτε...

Το ςκιλι ίκςερε, πος κάτι ίταν κε κςαναύρλιαςε: ίδε τυς βυλιαγμένυς φελυς τυ δικτιυ, πυ ίταν ριχμένα ςτο βαθι μέρος τυ ποταμυ.

---

[1] Βαρκύλα απο ςκαμένο κορμο δέντρυ.

Ι βάρκα άρχιςε, πιγένοντας όχτο-όχτο, να προχορι ενάντια στο ρέμα το ποταμυ. Ο γέρος, ορθος, έςπροχνε μ' ένα μακρι κοντάρι, κάνοντας έτςι τι βάρκα να προχορι. Απ' το υρλιαχτο τυ ςκιλιυ καταλάβενε κι αφτος, πος θα πιάςτικαν πςάρια. Κι αλίθια το δίχτι προς τι μέςι-τυ ίχε βιθιςτι, κι όταν πια ι βάρκα, ίχε πλιςιάςι, ι κςίλινες ςιμαδύρες ίχαν πάι κι αφτες προς τα κάτο.

— Εχι, έχι Μυζγάρκα...

Το δίχτι αφτο ίταν ένα ίδος παραγάδι, πυ αποτελιόταν απο ένα ςκινι πςιλο, μα καλοςτριμένο κε πολι γερο, τον τςαρτμα όπος το λένε. Απ' τον τςαρτμα αφτόνε κρέμυνταν, ςε μικρες αποςτάςις, ςπάνκι πολι γερι κι αφτι, ςτιν άκρι τυ κάθε ςπάνκυ ίταν δεμένι μερςίνα κε ςτιν άκρι τις μερςίνας καλοδεμένο το ανκίςτρι. Ο γέρος πλιςίαςε με τι βάρκα τι μια τι ςιμαδύρα, τιν πίρε ςτο χέρι κι άρχιςε να μαζέβι προςεχτικα το παραγάδι μέςα ςτι βάρκα. Καλι ι πςαρια, αλίθια: διο μεγάλες πέςτροφες, κάμποςα ςυδάκια, ένας λύτςος κε πέντε κςιρίχια. Ο λύτςος, πυ πιάςτικε, ίταν μεγαλύτςικος κε τυς έκανε ένα ςορο φαςαρίες. Ο γέρος τον έςιρε προςεχτικα ος τι βάρκα, τόνε χτίπιςε πρότα με το κοντάρι-τυ για να τόνε ζαλίςι κ' ίςτερα τόνε πίρε πια πάνο ςτι βάρκα. Ο Μυζγάρκας καθόταν ςτιν πλόρι κε παρακολυθύςε προςεχτικα τι δυλια.

— Σ' άρεςε το κςιρίχι, Μυζγάρκα; τόνε πίραζε ο γέρος, δίχνοντάς-τυ το πςάρι. Οςτόςο να τα πιάνις δεν κςέρις... Ενιαςυ, ςίμερα θάχυμε πςαρόςυπα. Σα μιριςτυν τρικιμια τα πςάρια, εφκολότερα πέφτυν ςτ' ανκίςτρι. Τόρα μαζέβυντε ςτα βαθια μέρι τυ ποταμυ, για να περάςυν αφτυ το χιμόνα. Στα βαθια μέρι λιπον θα πςαρέβυμε, κι όλα θάνε δικά-μας. Κε τόρα, μπρος για το ςπίτι!.. Τα ςυδάκια θα τα κρεμάςυμε, για να κςεραθυν, κ' ίςτερα θα τα πυλίςυμε ςτυς εμπόρυς...

Ο γέρος έκανε τιν κυμπάνια-τυ ςε πςάρια απ' τιν άνικςι. Αλα τα κςέρενε ςτον ίλιο, άλα μέςα ςτιν καλίβα κε τ' άλα τα έριχνε ςε βαθι λάκο, ςαν πιγάδι· αφτα χριςίμεβαν για τροφι τυ Μυζγάρκα. Το φρέςκο πςάρι δεν τύλιπε ποτες, μόνο πυ δεν τυ έφτανε τ' αλάτι, να τ' αλατίςι· μα κε το πςομι τυ έλιπε κάποτε, όπος τόρα, καλι όρα. Τυ αφίνανε κυμπάνια απ' τον ένα χιμόνα ός τον άλονε.

— Γλίγορα θα μας έρθι το καραβάνι, εκςιγύςε ο γέρος ςτο ςκιλι. Θα μας φέρυν κε πςομι, κε αλάτι, κε μπαρύτι... Μόνο πυ ι καλίβα-μας ςαραβαλιάςτικε, Μυζγάρκα.

III.

Ι χινοποριάτικι μέρα ίνε μικρι. Ο γέρος όλι-τυ τιν ιμέρα τιν

περνα γίρο απ' το καλίβι-τυ. Ολο κε κάτι διορθόνι, για να μπορέσι να βολεφτι κι μέσα καλίτερα το χιμόνα. Σ' ένα μέρος τα μύσκλια προβάλανε απ' τις χαραμάδες τον σανιδιον τις καλίβας, αλυ ίχε σαπίσι το δοκάρι, κι αλυ πάλι ι γονια κάθισε κ' ίνε έτιμι να νκρεμιστι. Απο κερο τόρα έπρεπε να ίχε χτίσι κενύργια καλίβα, μόνος-τυ όμος δε μπορι να κάνι τίποτε.

«Το χιμόνα τύτονε θα τόνε περάσο όπος-όπος», σκεφτόταν φοναχτα ο γέρος, χτιπόντας με τον μπαλτα τον τίχο.

— «Θάρθι το καραβάνι κε τότε»...

Το χιόνι πυ έπεσε, έκανε το γέρο να σκέφτετε όλο για το καραβάνι, πυ θα ερχότανε με το πρότο πάγομα τον ποταμον. Μονάχα μια φορα το χρόνο έβλεπε ανθρόπυς. Κι οστόσο πάντα κάτι ίχε να σκεφτι. Ο Μυζγάρχας καταλάβενε πολι καλα τιν κάθε λέκσι τυ αφέντι-τυ κε μόλις άκυγε «καραβάνι», κίταζε προς το ποτάμι κε ύρλιαζε χαρύμενα, σα νάθελε να πι πος απο κι πέρα θάρθι το αμάκσι, πίσο απ' το ακροτίριο.

Κοντα στιν καλίβα ίταν φκιαγμένι μια χαμιλι παράνκα, πυ χρισίμεβε το καλοκέρι σαν αποθίκι κε το χιμόνα σα χάνι, όπυ έμεναν κε περνύσαν τι νίχτα-τυς ι αμακσάδες. Ο γέρος απ' το χινόπορο ακόμα φρόντιζε να χτίσι γίρο απ' το χάνι φράχτι απο μικρα φυντοτα ασπροέλατα, για να προφιλάκσι τ' άλογα απ' τι χιμονιάτικι κακοκερια. Κυράζυντε τ' άλογα απ' το μακρι δρόμο, ιδρόνυν, κι ο άνεμος ίνε πσιχρος κε πιότερο απ' το μέρος, πυ βγένι ο ίλιος. Αχ, κε να κσέρατε τί άνεμος ίν' αφτος· ύτε το δέντρο δεν αντέχι κε γέρνι τα κλαδιά-τυ προς τυς θερμυς τόπυς, προς το μέρος απ' όπυ έρχοντε τιν άνικσι τα τακσιδιάρικα πυλια.

Σαν τέλιοσε τι δυλιά-τυ ο γέρος, κάθισε πάνο σ' ένα κύτσυρο, κάτο απο το παράθιρο τις καλίβας κε βιθίστικε σε σκέπσις. Το σκιλι κάθισε κοντα στα πόδια-τυ κ' έβαλε το κσιπνό-τυ κεφαλάκι πάνο στα γόνατα τυ γέρυ. Τί να σκεφτόταν άραγε ο γέρος; Το πρότο χιόνι τον έκανε να χέρετε, μα κε να νοσταλγι, γιατι τυ θίμιζε τα παλια, πυ μίνανε πίσο απο κίνα τα βυνα, πυ απ' αφτα κσεκινύσε το ποτάμι Στυντιόναγια. Κι πέρα ίχε δικό-τυ σπίτι, ικογένια κε σινκενις, μα τόρα δεν τυ έμινε κανις απ' αφτυς. Ολι πεθάνανε κ' έμινε αφτος έρμο κύτσυρο, κε νά, πύ τυ έλαχε να τελιόσι τι ζοί-τυ: θα πεθάνι κε δε θα βρεθι κανις να τυ κλίσι τα μάτια. Μια παριγορια τυ έμινε, το σκιλι. Κι ο γέρος το αγαπύσε το σκιλι πολι, τ' αγαπύσε πιότερο απ' όσο μπορυν ν' αγαπιέντε ι άνθροπι σιναμετακσί-τυς. Το σκιλι ίταν γι' αφτον ο κόζμος όλος· μα κε κίνο τον αγαπύσε. Πόσες φορες δεν τυ έλαχε στο κινίγι να βάνι τι ζοί-τυ σε κίντινο, μόνο κε μόνο για να σόσι τον αφέντι-τυ.

Διο φορες μάλιστα ι αρχύδα τὄχανε ςάπςαλο, γιατι ίχε δίχςι τόςι παλικαρια.

— Γερνας, Μυζγάρκα, έλεγε ο γέρος χαιδέβοντας τι ράχι τυ ςκιλιυ. Νά, ίςιοςε κ' ι ράχι απο πάνο κ' έγινε ςαν τυ λίκυ, τα δόντια-ςυ ςτόμοςαν κε τα μάτια ςυ θολόςανε... Αχ, γέρο, γέρο, θα ςε φάνε ι λίκι το χιμόνα. Φένετε, πος ίρθε ο κερος να πεθάνυμε κ' ι διό μας...

Το ςκιλι ςιμφονύςε κε ς' αφτο. Στριμοχνόταν πιο ςφιχτα κε μ' όλο-τυ το κορμι πάνο ςτον αφέντι-τυ κι ανιγόκλινε τα μάτια με παράπονο. Κι αφτος καθόταν κε κίταζε κι όλο κίταζε το μαβριζμένο ποτάμι κε το βυβο δάςος, πυ ςαν πράςινο τίχος κε ςε μια έχταςι απο εκατοντάδες βέρςτια, απλονόταν ος πέρα ςτιν παγομένι θάλαςα, κίταζε τα βυνα, πυ μόλις τα κςεχόριζε το μάτι, εκι κατα τις πιγες τυ Στυντιόναγια, κίταζε δίχος να κυνιέτε, αποροφιμένος απο βαριες γεροντικες ςκέψεις.

Κε νά τί ςκεφτόταν ο γέρος:

Γενίθικε κε μεγάλοςε ςτο απόμερο δαςόδικο χοριυδάκι Τςαλπαν, κοντα ςτον ποταμο Κόλβα. Στιν απόμερι, τι δαςόδικι τύτι μερια το ςιτάρι δεν πρόκοβε κ' έτςι ι μυζίκι καταγίνονταν άλι με το κινίγι, άλι με το ψάρεμα κι άλι ίχαν για δυλιά-τυς να κατεβάζυν κςίλα με το ποτάμι. Το χοριο ίταν φτοχο, όπος όλα τα χορια ςτιν περιφέρια τυ Τςερτιν[1] κε πολι πίγεναν να βρυν δυλια αλυ: ςτις αλικες τυ Υςόλιε, ςτον ποταμο Βιςέρα, όπυ δύλεβαν ςτο κατέβαζμα τις κςιλίας, κι όπυ ι κςιλοβιομίχανι έφτιαναν τεράςτιες μαύνες ί ςτα εργοςτάςια ςίδερυ ςτον ποταμο Κάμα. Ο γέρος ίταν ακόμι νέος, παλικαράκι κε ςτο χοριο τον έλεγαν Ελέςκα Σιςμαρ· όλι ι ικογένια ίταν Σιςμάρι. Ο πατέρας-τυ ίταν κινιγος, κε ο Ελέςκας, πεδι ακόμα, ίχε κιόλας περάςι μαζί-τυ όλι τιν περιοχι τυ ποταμυ Κόλβα. Σκόтοναν λιβαδοπέρδικες κε βερβερίτςες κε κυνάβια κε λάφια κε αρκύδες, ότι τυς λάχενε. Εφεβγαν απ' το ςπίτι για διο κε για τρις βδομάδες. Ιςτερα ο Ελέςκας γένικε άντρας, παντρέφτικε κε ζύςε πια ςε δικό-τυ ςπίτι ςτο Τςαλπαν κάνοντας, όπος κε πρότα, τον κινιγο. Σιγα-ςιγα μεγάλοςε ι ικογένια τυ Ελέςκα: διο αγόρια κ' ένα κορίτςι, χριςα πεδια, πυ θα μεγάλοναν κε θα γεροκομύςαν τον πατέρα-τυς. Το χρόνο τις χολέρας όμος πέθανε όλι ι ικογένια τυ Ελέςκα... Κε ι ςιφορα αφτι έγινε το χινόπορο, όταν ο Ελέςκας μαζι με αρτέλι άλον κινιγον, πίγε ςτα βυνα να κινιγίςι ελάφια. Εφιγε ικογενιάρχις κι όταν γίριςε δεν ίχε πια ικογένια. Κίνι τι χρονια ίχε πεθάνι το μιςο το Τςαλπαν. Ι χολέρα ίρθε ςτον Κόλβα απ' τον Κάμα, όπυ πίγεναν ι μυζίκι τυ Τςαλ-

[1] Πόλι ςτο όμπλαςτ τυ Υ ρ α λ.

παν για να κατεβάσυν με το ποτάμι κςίλα. Αφτι κυβαλίςανε τι φοβερι αρόςτια, πυ θέριζε τυς ανθρόπυς ςα χόρτο.

Πολιν κερο βάςταχςε ι πίκρα τυ Ελέςκα, οςτόςο δεν κςαναπαντρέφτικε: ίταν πια πολι αργα για να διμιυργίςι δέφτερι ικογένια. Ετςι έμινε εργένις κε τὄριχςε με τα ύλα-τυ ςτο κινίγι. Στο δάςος ι ζοι ίταν χαρύμενι, έπιτα ίχε ςινιθίςι κιόλας πολι ςε τύτι τι ζοι ο Ελέςκας. Μόνο πυ τυ έλαχε κ' εδο μια μεγάλι ςιφορα. Βρίκε κάποτε μια αρκυδοφολια, κι απο τα πριν λογάριαζε, πος θἄπερνε πέντε ολόκλιρα ρὺμπλια για το τομάρι τις αρκύδας. Δεν ίταν ι πρότι φορα, πυ έβγενε να κινιγίςι θερια με κινιγιτικι διχάλα κε με μαχέρι, τύτι τι φορα όμος δεν τὔρθε βολικα το πράμα: γλίςτριςε με το ένα-τυ πόδι κε ι αρκύδα κάθιςε πάνο-τυ. Το αγριεμένο θεριο τόνε ςτραπατςάριςε θανατερα κε μ' ένα χτίπιμα τις ποδαρύκλας-τυ τόνε ςτραβολέμιαςε. Με μεγάλι διςκολία κατάφερε ο Ελέςκας να ςιρθι απ' το δάςος ος το ςπίτι-τυ, όπυ για μιςο χρόνο τόνε γιατροπόρεβε ένας κομπογιανίτις. Ο Ελέςκας έζιςε, έμινε όμος ς' όλι-τυ τι ζοι ςακάτις. Κε δε μπορύςε πια να πιγένι μακρια ςτο δάςος, όπος πριν, όταν κινιγύςε τα λάφια με τα ςκι ςε απόςταςι ος εβδομίντα κάπυ βέρςτια. Κι ύτε μπορύςε πια να κινιγα ίςα κε όμια με τυς άλυς κινιγυς· μ' άλα λόγια τον ίχε βρι μεγάλι ςιφορα.

Στο χοριό-τυ ο Ελέςκας δε μπορύςε να κάνι τίποτα. Να ζίςι με ελειμοςίνι δεν το ίθελε, γι' αφτο κατέβικε ςτιν πολιτία, ςτο Τςερτιν, ςε γνοςτὺς-τυ εμπόρυς, πυ όταν ίταν ςτα καλά-τυ τυς πυλὺςε το κινίγι-τυ. Σκέφτικε, πος όλο κε θα τυ βρυν μια θέςι. Κε τυ βρίκανε...

— Ιςυν καμια φορα ςτο λεμο, ανάμεςα ςτον Κόλβα κε τον Πετςόρα; τόνε ρότιςαν ι έμπορι. Εκι, ςτον ποταμο Στυντιόναγια ιπάρχι ένα χιμαδιο· θα μπορύςες να κάνις το φίλακα κι πέρα... Δυλια θἄχις μονάχα το χιμόνα: να ιποδέχεςε κε να προβοδας τα καραβάνια, όλον τον άλον κερο θα γλεντας. Θα ςυ δίνυμε τρόφιμα κε ρύχα, όπος κε όλα τα χριαζύμενα για το κινίγι· εκι γίρο απ' το χιμαδιο θα μπορις να κινιγας. Μ' ένα λόγο θα περνας ζοι χαριςάμενι.

— Σάμπος νἄνε λίγο μακρια, εντιμότατι... ίπε διλα ο Ελέςκας. Σε μια αχτίνα απο εκατο βέρςτια δε βρίςκετε πςιχι κε το καλοκέρι κανις δε μπορι να πατίςι εκι.

— Ε, αφτο πια ίνε δικί-ςυ δυλια. Διάλεχςε όπιο απ' τα διο ςυ αρέςι: ί κάθεςε ςτο ςπίτι-ςυ κε πινας ί πας ςτο χιμαδιο κε ζις χορτάτος...

Ο Ελέςκας διάλεχςε το δέφτερο κε παραδέχτικε να τυ ςτί-

λυν ι έμπορι τρόφιμα κε ρύχα για ένα μονάχα χρόνο. Για τα κατοπινα χρόνια ίταν ιποχρεομένος να τ' αγοράζι όλα με τα λεφτα, πυ θα έβγαζε απ' το κινίγι κε απ' το πσάρεμα. Ετςι κε ζύςε στα δάςος μέςα ο Ελέςκας. Ετςι κιλύςαν τα χρόνια.

IV.

Πριν ακόμα έρθι το καραβάνι, όςπυ να παγόςυν τα ποτάμια, πρόφταςε ο γέρος να πάι κάμποςες φορες κινίγι.

Στο κινίγι τύτι τι φορα ςτάθικε πολι τιχερος· έτςι πυ κατάφερε κιόλας, πριν έρθι το καραβάνι, να ετιμάςι τριάντα ζεβγάρια λιβαδοπέρδικες. Ενα μονάχα φοβόταν, να μι ζεςτάνι ο κερος κι αρχίςυν να λιόνυν ι πάγι. Σπάνια τίχενε τέτιο πράμα ςτο Στυντιόναγια, οςτόςο μπορύςε κε να γίνι.

— Κάναμε λιπον τιν κυμπάνια-μας, εκςιγύςέ ο γέρος ςτο ςκιλι, πυ μ' αφτο μιλύςε πάντα, ςαν νἄχε αντίκρι-τυ άνθροπο.

— Οςπυ να φτάςι το καραβάνι με τα γενίματα ςτον Πετςόρα[1], εμις θἄχυμε κιόλας ετιμάςι τιν κυμπάνια-μας... Κίνο πυ πρέπι να φροντίςυμε πριν απ' όλα, ίνε να βρύμε όςο πιο πολι αλάτι μπορύμε. Αν ίχαμε αλάτι, κανις δε θἄταν πλυςιότερος απο μας ς' αφτα τα μέρι.

Για το αλάτι ο γέρος πάντα έλεγε: «Εχ, κε να ίχαμε αλάτι. Ι ζοί-μας θἄτανε παράδιςος». Τόρα έπιανε πςάρια μόνο για τον εαφτό-τυ· ένα μέρος απ' αφτα τα κςέρενε. Τί μπορύςε να πάρι απο τέτια κςερα πςάρια; Αν ίχε όμος αλάτι, θα τ' αλάτιζε όπος το κάνυν ι πλύςιι πςαράδες τυ Πετςόρα, κε θἄπερνε διο φορες πιότερα απ' όςα πέρνι τόρα. Οςτόςο το αλάτι ςτίχιζε ακριβα· κ' έπιτα ίταν ανάνκι να κάνι μια κυμπάνια απο ίκοςι πύτια τυλάχιςτο,—πύ να το βρι όμος τόςο χρίμα, τι ςτιγμι πυ τα χρίματά-τυ μόλις-μόλις τυ φτάνανε για φαι κε ρύχα. Πολι λιπόταν ο γέρος, ςα ςκότονε λάφι το καλοκέρι: το φρέςκο κρέας χαλνα γλίγορα, έτρογε διο μέρες αλαφίςιο κρέας κ' ίςτερα το πέταγε: το κςερο αλαφίςιο κρέας ίνε ςαν κςίλο.

Πάγοςε κε το ποτάμι Στυντιόναγια. Το βυνίςιο κρίο νερο για πολιν κερο δεν παγόνι, κε αργότερα ι πιγες, πυ αναβρίζυν απ' τι γις, ςχιματίζυν πάνο απ' τον πάγο τρίπες.

Ο γέρος έκανε κυμπάνια κε φρέςκο πςάρι, πυ μπορύςε τόρα να το παγόςι, όπος τις λιβαδοπέρδικες. Το κακο ίταν μονάχα, πυ ίχε λίγον κερο ςτι διάθεςί-τυ. Απο μέρα ςε μέρα μπορύςε να φτάςι το καραβάνι.

---

[1] Ποταμος, πυ πιγάζι απο τα Υράλια.

— Γλίγορα, Μυζγάρκα, θἄχυμε τρόφιμα.

Το πσομι τυ γέρυ ίχε σοθι προτυ ακόμα αρχίσυν ι παγονιες κι ανακάτονε ςτ' απομινάρια τυ ςιχαλίςιυ αλεβριυ κυπανιζμένο κςερο πςάρι. Δεν έκανε να τρόι μονάχα πςάρι, ί μονάχα κρέας. Σε τρις μέρες μέσα μπορύςε να τυ φέρι τέτια αιδία, πυ δε θἄθελε πια ύτε ςτο ςτόμα να το βάνι.

V.

Το χαραβάνι ίρθε όλος διόλυ ανεπάντεχα. Ο γέρος κιμόταν τι νίχτα, όταν άκυςε τ' αμάκςια να τρίζυν κε μια φονι να τυ λέι:

— Ε, παπυ, ζις, ί πέθανες; Ελα λιπον να ιποδεχτις τυς μυςαφίριδες. Εχυμε πολιν κερο να ιδύμε ο ένας τον άλονε.

Τυ γέρυ τυ φενόταν περιςότερο παράκςενο, πός ο Μυζγάρκας να μιν πάρι μιρυδια τυς μυςαφίριδες, πυ με τόςι λαχτάρα περίμεναν. Σινίθος τυς έπερνε μιρυδια, όταν το χαραβάνι βριςκόταν ακόμα διο βέρςτια μακρια, μα τόρα, παράκςενο, δεν τυς πίρε ίδιςι. Υτε κε ςτο δρόμο βγίκε, για να γαβγίςι τ' άλογα, μόνο κρίφτικε ςα ντροπιαζμένος κάτο απ' το ςέτι τυ αφέντι-τυ κε δεν έβγαζε τςιμυδια.

— Μυζγάρκα, ίςε ςτα καλά-ςυ; ρότιςε παρακςενεμένος ο γέρος. Κιμίθικες κε δεν πίρες χαμπάρι το καραβάνι...

Το ςκιλι βγίκε απ' το ςέτι, άγλιπςε το χέρι τυ γέρυ κε κςανα τρίποςε: τὄνιοθε πος έφτεε.

— Ε, τί να γίνι, γέραςε, ο κακομίρις, κ' έχαςε τιν όςφριςι, παρατίριςε θλιμένα ο γέρος. Κε το αριςτερό-τυ αφτι βαριακύι.

Το χαραβάνι αποτελιόταν απο καμια πενινταρια αμάκςια. Ι έμπορι τυ Τςερτιν ςτέλνανε ςτον Πετςόρα, με τον πρότο δρόμο πυ ςχιμάτιζαν ι πάγι, πσομι, αλάτι, διάφορα τρόφιμα κε ςίνεργα πςαρικις, για να προμιθεφτυν απ' αφτυ φρέςκο πςάρι.

Στο χιμαδιο τυ Στυντιόναγια το χαραβάνι αναπαβόταν: αντις για διο όρες, πυ έκαναν τ' άλογα για το τάιζμα, εδο θ' αναπάβονταν τέςερες ολόκλιρες όρες. Ο γέρος ζέςτανε απο νορις το χάνι, κ' ι αμακςάδες, αφίνοντας τ' άλογα να τρόνε, πέςαν πάνο ςτα ςανιδένια ςέτια κε κιμίθικαν ςαν πεθαμένι.

Δεν κιμόταν μονάχα ένας νέος ιπάλιλος, πυ ερχόταν για πρότι φορα ςτον Πετςόρα. Καθόταν ςτιν καλίβα τυ γέρυ κε κυβέντιαζε.

— Δε φοβάςε μέςα ςτο δάςος μοναχός-ςυ, παπυ;

— Κε τί να φοβιθο... Δυλια ςινιθιςμένι για μας.

— Μα πός δε φοβάςε, μονάχος μέςα ςτο δάςος;

— Μα έχο κε το ςκιλάκι-μυ. Ι διο μαζι περνύμε μια χαρα τον κερο. Οταν πρόκιτε να μας ενοχλίςυν ι λίκι, με ιδοπιι απο νοριςς, πότε θα μας έρθυν ι μυςαφίριδες αφτι... Τυς πέρνι μιρυδια... Ινε κε γνοςτικο το ςκιλί-μυ: Καταφέρνι με τιν κςιπνάδα-τυ κε κάνι τυς λίκυς να το κινιγυν ος κοντα ςτιν καλίβα, κ' εγο απο μέςα τραβο κε τυς ςκοτόνο. Κυβεντιάζο πάντα μαζί-τυ, αλιος θα κςεχνύςα τιν ανθρόπινι ομιλία...

— Κε πύ το βρίκες ένα τέτιο ςκιλι, παπυ;

— Πάι τόρα πολις κερος, θἄνε ος δέκα χρόνια. Κίνο το χιμόνα κινιγύςα τάραντυς ςτα βυνα... Τότες ίχα άλο ςκιλι. Το ίχα φέρι απ' τον Κόλβα. Κε κίνο ίταν καλο ςκιλι: έπιανε αγρίμια, έπςαχνε για πυλια κε βερβερίτςες κι όλα τἄκανε καταπος πρέπι. Πίγενα, πυ λες, μαζί-τυ ςτο δάςος κι άκςαφνα βλέπο τύτονε δο, το Μυζγάρκα να ρίχνετε ίςια πάνο-μυ. Μ' ίχε τρομάκςι κιόλας... Τα κινιγετικά-μας ςκιλια δεν τἄχυν ςινίθιο να χαδέβυντε απο κςένο άνθροπο, όπος κάνυν με τον αφέντι-τυς.

Αφτο όμος ρίχτικε ίςια πάνο-μυ. Βλέπο, κάτι τρέχι ςκέφτικα. Αφτο με κιτάζι με τα κςιπνά-τυ μάτια κε μ' οδιγα πιο πέρα... Κε τί νόμιζες, αδερφέ-μυ; με οδίγιςε! Σ' ένα λάκομα μέςα βλέπο μιαν παράνκα καμομένι απο ελατόκλαδα, κι απο μέςα να βγένι αχνος... Πλιςιάζο, κε τί να ιδο: μέςα ςτιν παράνκα κιτόταν άροςτος ένας βογύλος. Αφτο θα πι, πος έμινε πίςο απ' το αρτέλι-τυ... Τόνε βρίκα να πςιχομαχα. Εκι πυ κινιγύςε, λέι, εςτάνθικε ανιμπορια· ι άλι πύ να τον περιμένυν. Σα με ίδε χάρικε, μόλις όμος κατάφερε να κυνίςι τι γλόςα-τυ. Μυ κςιγύςε με χιρονομίες... Πέθανε κάτο απ' τα μάτια-μυ. Τον έθαπςα μες' ςτο χιόνι, έριχςα πάνο-τυ φρίγανα κ' ένα χοντρο κύτςυρο, για να μιν τόνε φαν' ι λίκι. Απο τότε μὔμινε κλιρονομια ο Μυζγάρκας. Τὄνομα τυ τὄδοςα απ' το ποτάμι. Μυζγάρκα έλεγαν το ποτάμι, πυ κοντα ς' αφτο ίχε πεθάνι ο βογύλος, έτςι τὄβγαλα κε το ςκιλι... Κε γνοςτικο ςκιλάκι, να κςέρις, ο Μυζγάρκας-μυ. Θαρις κε δεν το καταλαβένι τόρα πος μιλύμε γι' αφτόνε; Ολα τα καταλαβένι, ένια-ςυ.

— Κε γιατί ίνε κςαπλομένος κάτο απ' το ςέτι;

— Ντράπικε, γιατι δεν πίρε ίδιςι το καραβάνι, ςαν ερχότανε. Γέραςε πια, ο άμιρος. Διο φορες ος τόρα με γλίτοςε απ'τα δόντια τις αρκύδας: ι αρκύδα όρμιςε καταπάνο-μυ κε αφτο τίνε ςταμάτιςε. Αλοτες, όταν ακόμα ίχα τις δινάμις-μυ, αντίκριζα τιν αρκύδα με τιν κινιγετικι διχάλα. Απ' τον κερο όμος, πυ με μπάλοςε μια αρκύδα, πέρνο πάντα μαζί-μυ το ντυφέκι. Κε τιν αρκύδα πρέπι να κςέρις να τιν κινιγας.

— Το χιμόνα θἄνε βέβεα πλιχτικο να κάθετε κανις κλι-

ζμένος στιν χαλίβα.

— Το σινιθίσαμε κι αφτο...

Καλος ίταν ο ιπάλιλος αφτος κε νέος. Ιθελε να τα μάθι όλα. Ο Ελέσκα χάρικε, σαν έλαχε ζοντανο άνθροπο, κι όλι την όρα του διιγόταν για τι μοναχσαζμένι ζοί-του στο δάσος.

— Την άνιχσι έχο γιορτι, γιορτι, αγαπιτέ-μυ, σαν έρχοντε τα πυλια. Κε πόσα πυλια έρχοντε! αλάκερο σίνεφο... Κε πάπιες κε χίνες κε μπεκάτσες κε γλάρι κε κσιλοκόκορι... Βγένις κατα το χάραμα κι όλο φονες ακυς στο Στυντιόναγια. Δεν ιπάρχυν πιο καλα πλάζματα απ' τα ταχσιδιάρικα πυλια. Πεταν, πεταν, κυράζοντε κι αφτα, τσακίζοντε απ' την κύρασι κε χέρυντε τον τόπο, πυ θα σταματίσυν. Πέταχσαν κε ίρθαν· αναπάφτικαν μια μέρα κι αμέσος ίστερα χτίζυν τις φολιές-τυς...

Κε πός κυβεντιάζυν... Τ' ακυς κε σε πέρνυν τα δάκρια. Ινε πολι πρόσχαρα πλάζματα τα ταχσιδιάρικα πυλια, εγο δεν τα πιράζο ποτές-μυ.

Κε πός χτίζυν τις φολιές-τυς... Ι κίκνι εδο χτίζυν τις φολιές-τυς στο βάλτο. Ιστερα τα θιλικα μαζι με τα μικρά-τυς πλέυν για το Στυντιόναγια. Τί ομορφια, τί χάρι!..

Κολιμπυν, τινάζοντε, κακαρίζυν... Κατα το χινόπορο, αρχίζυν τα πυλια να μαζέβυντε σε κοπάδια: κερος να πάρυν κσανα το δρόμο. Κ' ετιμάζοντε, απαράλαχτα όπος ι άνθροπι... Μιλάνε στι δικί-τυς τι γλόσα, πιγενοέρχοντε, δασκαλέβυν τα μικρά-τυς κ' ίστερα σικόνοντε κε φέβγυν... Κσεκινυν το χάραμα.

Ενα πράμα μονάχα μυ λίπι, αγαπιτέ-μυ· χρόνια τόρα, πυ παρακαλο τυς αμαχσάδες να μυ φέρυν έναν κόκορα... Το χιμόνα, βλέπις, ι νίχτες ίνε μεγάλες, τελιομο δεν έχυν. Ο κόκορας θα μΰλεγε την όρα.

— Την άλι φορα, πυ θἄρτο, θα συ φέρο τον πιο φονακλα κόκορα, παπύλι. Θα φονάζι πολι καλα.

— Αχ, φίλε-μυ, θα μυ κάνις μεγάλι χάρι, εμένα τυ γέρυ... πόσο καλα θα περνύμε κε ι τρις μαζι. Αλίθια, ίνε πλιχτικο, σαν πλακόνι το χιμόνα ι νεκρικι ισιχία. Ενο σαν έχις κόκορα, κάνις κε λίγο κέφι κάπυ-κάπυ. Κι ο πετινος δεν ίνε ένα όπιο-όπιο ζοντανο· δεν ιπάρχι αλο ζόο, πυ να λέι την όρα.

Ο ιπάλιλος άφισε τυ γέρο-Ελεσκα κε αλέβρι κε αλάτι κε κενύργιο πυκάμισο κε μπαρύτι, κε στο γιριζμό-τυ απ' τον Πετσόρα τΰφερε κε δόρο.

— Συ έφερα ρολόι, παπύλι, ίπε χαρύμενα, δίνοντάς-τυ το σακι με τον κόκορα μέσα.

— Οχ, προστάτι-μυ, αγαπιμένε-μυ. Πος θα συ το κσεπλερόσο...

Εφιγε το καραβάνι κ' έμινε ο γέρος με τον κόκορα... Κόκορας χιλιοπλύμιστος, με κόκινο, κατακόκινο λιρι· περπατάι μέςα στιν καλίβα κε τα φτερά-τυ στραφτοκοπύνε. Κε τις νίχτες πια κςελαρινκίζετε με τα κυκυρίκυυυ. Χαρα κε παριγόρια για το γέρο! Τόρα κάθε προι ο Ελέςκα μιλύςε με τον κόκορά-τυ. Ο Μυζγάρκας τυς ακύι.

— Εχι γύςτο να ζυλέβις, γέρο, τυ λέι πιραχτικα ο Ελέςκας. Εςένα το επάνκελμά-ςυ ίνε να γαβγίζις μονάχα... Τραγύδα ντε ςαν τον κόκορα, αν μπορις.

VI.

Ο γέρος παρατίριςε, πος ο Μυζγάρκας άρχιςε ςάμπος να στενοχοριέτε. Πιγένι όλο κατςυφιαζμένος... Λες κε τΰπιαςε ανιμπορια τυ ςκιλιυ.

— Μυζγαρκύλι-μυ, τί τρέχι, τί ςυ ςινέβικε; Πύ ςε πονι;

Κίτετε ο Μυζγάρκας κάτο απ' το ςέτι, έχοντας το κεφάλι-τυ ανάμεςα στα ςκέλια κε μονάχα τα μάτια-τυ ανιγοκλίνι.

Ο γέρος ανιςίχιςε· τόνε βρίκε ανεπάντεχο κακο. Κι ο Μυζγάρκας μένι όλο κιτάμενος κε ύτε τρόι, ύτε πίνι, ύτε φονι βγάζι.

— Μυζγαρκύλι-μυ, αγαπιμένε-μυ.

Κύνιςε ο Μυζγάρκας τιν υρα, ςίρθικε κατα τον αφέντι-τυ, τυ άγλιπςε το χέρι κε ύρλιαςε ςιγανα. Αςκιμα τα πράματα!..

Φιςάι ο άνεμος στο Στυντιόναγια, ςορέβι στίβες το χιόνι, υρλιάζι το δάςος ςα λίκος πιναζμένος κε ι καλίβα τυ Ελέςκα βύλιακςε ολόκλιρι μέςα στο χιόνι. Πάνο απ' το χιόνι προβάλι ςχεδον ι γονια κι απ' αφτίνε βγένι μπλάβος καπνος.

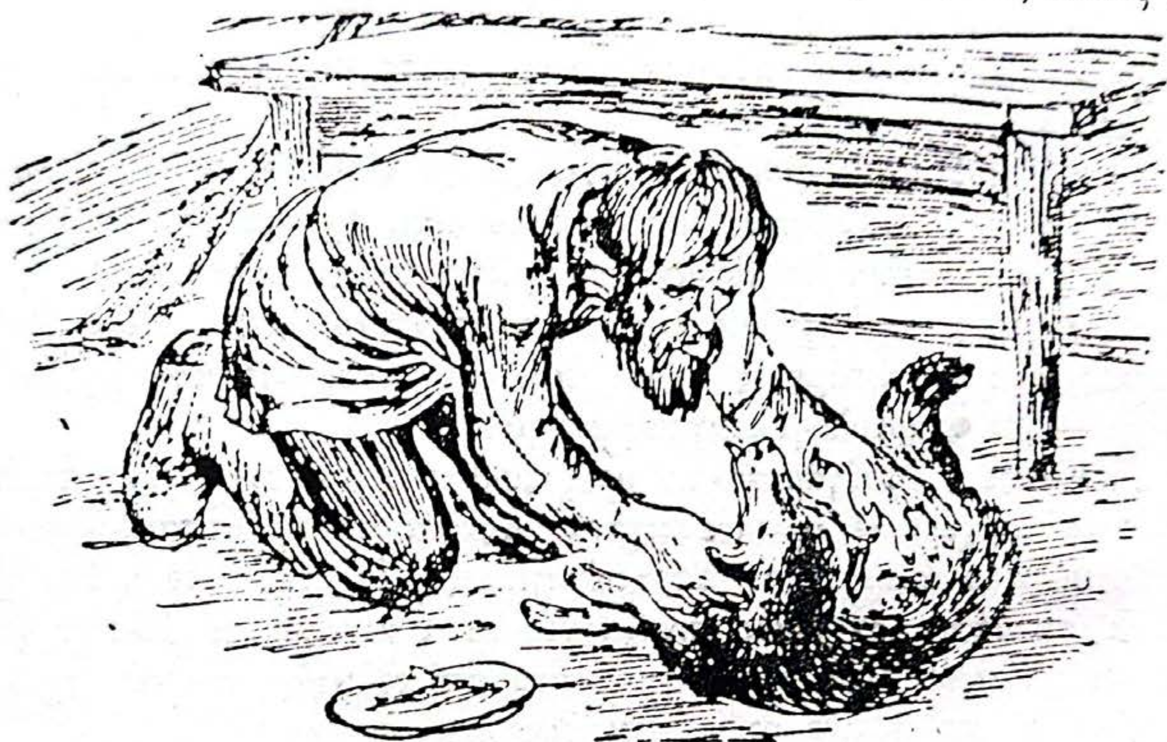
Διο βδομάδες κράτιςε το βονκιτο τυ χιονοστρόβιλυ. Διο βδομάδες δεν κςεμίτιςε απ' το καλίβι-τυ ο γέρος, κι όλιν τιν όρα κάθετε δίπλα στο άροστο ςκιλι. Κι ο Μυζγάρκας κίτετε κε μόλις αναπνέι: κοντέβι το τέλος-τυ.

— Παριγοριά-μυ... κλέι ο γέρος κε φιλα τον πιστό-τυ φίλο. Πύ ςε πονι, χριςέ-μυ;...

Ο Μυζγάρκα δεν απαντα, όπος πριν. Ινε κερος τόρα, πυ κατάλεβε, ότι το τέλος-τυ πλιςιάζι κε ςοπένι... Κλέι κε δέρνετε ο γέρος, μα τί το όφελος. Μεγάλο το κακο πυ τΰρθε στο κεφάλι... Μαζι με το Μυζγάρκα πέθανε κε ι στερνι ελπίδα τυ γέρυ· κε τόρα τίποτε δεν τυ μένι, τίποτε εκςον απ' το θάνατο. Πιος θα ςκαλίκςι τόρα για τι βερβερίτςα, πιος θα γαβγίςι τον αγριοκόκορα, πιος θα παρακολυθίςι το λάφι! δίχος το Μυζγάρκα θάνατος, θάνατος φριχτος απο πίνα. Ι κυμπάνια τυ πςομιυ μόλις φτάνι για διο βδομάδες, κε κατόπι ο θάνατος...

Βουκάι ο χιονοςτρόβιλος κι ο γέρος θιμάτε, πός ζύσε με το Μυζγάρκα, πός πίγενε στο κινίγι μαζί τυ... Τί μπορι να κάνι τόρα δίχος το ςκιλι;

Κε ςα να μιν έφτανε αφτο, νάχις κε τυς λίκυς. Μιρίςτικαν τι ξιφορα, ζίγοςαν τιν καλίβα κε άρχιςαν το υρλιαχτο. Ολάκερι τι νίχτα ύρλιαζαν, έτσι πυ ςυ έςφινκε ι πσιχι. Κε τόρα δεν ίταν κανις να τυς φοβερίςι, να τυς γαβγίςι, να τυς φέρι κάτο απ' το ντυφέκι τυ γέρυ... Θιμίθικε τότε ο γέρος ένα περιςτατικο, πός τον εμπάλοςε μια αρκύδα — ςατυν. Σατυν λένε τις αρκύδες, πυ δε ναρκόνυντε το χιμόνα ςτιν τρίπα-τυς μέςα, παρα τριγιρνύνε ςτο δάςος. Το ςατυν αφτο ίνε το πιο επικίντινο θιρίο... Παρυςιάςτικε, λιπον, ι



αρκύδα ςτιν καλίβα· ίχε πάρι μιρυδια τιν κυμπάνια τυ γέρυ. Διο φορες ςκαρφάλοςε ςτι ςτέγι κε ανας κάλεπςε με τις ποδάρες-τις το χιόνι. Επιτα έςπαςε τιν πόρτα τυ χανιυ κε κυβάλιςε ένα ςορο πςάρια, πυ ίχε αποθικεμένα εκι ο γέρος. Ι αρκύδα έκανε τον Ελέςκα να χάσι για μια στιγμι τιν ιπομονί-τυ. Θίμοςε ςτα καλα ο γέρος με τιν αφθάδια τις αρκύδας, γιόμιςε το ντυφέκι-τυ κε βγίκε μαζι με το Μυζγάρκα... Ι αρκύδα όρμιςε πάνο ςτο γέρο κε θα τον έκαμνε λιόμα απο κάτο-τις, προτυ προφτάσι να πιροβολίσι, αν δεν τον εγλίτονε ο Μυζγάρκας. Αρπακςε το θιρίο απο πίσο κε το ανάνκαςε να κάτσι κ' έτσι το βόλι τυ Ελέςκα δεν πίγε χαμένο. Κ'ίταν τάχα ι πρότι φορα, πυ γλίτονε το ςκιλι το γέρο;

Ο Μυζγάρκας πςόφιςε τις παραμονες τις προτοχρονιας, όταν ι παγονια έκανε το δάςος να τρίζι. Κε το κακο αφτο έγινε τι νίχτα. Ο Ελέςκας ίταν πλαγιαζμένος πάνο ςτο ςέτι κε λαγοκιμόταν.

Ακςαφνα κάτι τόνε τςίμπιςε. Τινάχτικε πάνο, φίςιξε τι φοτια, άναπςε το λιχνάρι κε πλιςίαςε το Μυζγάρκα· το ςκιλι κιτόταν νεκρο. Ο Ελέςκας εςτάνθικε για μια ςτιγμι όλο το κορμί-τυ παγομένο: ίταν θάνατος γι' αφτόνε.

— Μυζγάρκα, Μυζγάρκα... έλεγε κε κςανάλεγε ο άμιρος ο γέρος, φιλόντας το νεκρο φίλο-τυ. Τί θα κάνο τόρα δίχος εςένα;

Ο Ελέςκας δεν ίθελε το κυφάρι τυ Μυζγάρκα να το φαν' ι λίκι. Εςκαπςε λιπον ένα λάκο μέςα ςτο χάνι κ' εκι τον έθαπςε. Τρις μέρες ολάκερες έςκαβε το παγομένο χόμα. Ετςι κατάφερε ν' ανίκςι τον τάφο, όπυ κλέοντας πικρα έθαπςε τον πιςτό-τυ φίλο.

VII.

Μονάχα ο πετινος τυ έμινε, πυ κςακολυθύςε, όπος κε πριν, να τον κςιπνα τι νίχτα. Κςιπνύςε ο Ελέςκας κι αμέςος ο νύς-τυ πίγενε ςτο Μυζγάρκα. Κι αφτο τυ έκαμνε μεγάλο κακο. Δεν ίχε πια με πιον να μιλίςι... Βέβεα ο κόκορας ίνε διαςκεδαςτικο πυλι, μα όςο κε νἄνε, πυλι ίνε κε δεν καταλαβένι τίποτε.

— Αχ, Μυζγάρκα! έλεγε κε κςανάλεγε όλιν τιν ιμέρα ο Ελέςκας.

Ι κυμπάνια τυ πςομιυ κόντεβε να ςοθι κ' ίταν πια κερος ο Ελέςκας να ςκεφτι για το κεφάλι-τυ. Κε το κιριότερο, ίχε αιδιάςι τιν καλίβα-τυ κε δεν ίθελε πια να μίνι αφτυ μέςα.

— Θα τ'αφίςο όλα ςίκςιλα κε θα πάο ςπίτι-μυ, ςτον Κόλβα, ί θα κατεβο ςτο Τςερτιν, αποφάςιςε ο γέρος.

Διόρθοςε τα ςκί-τυ, πυ μ' αφτα όντας νέος, κινιγύςε λάφια, ετίμαςε το διςάκι, όπυ έβαλε τα χριαζύμενα, πίρε κυμπάνια για πέντε μέρες, αποχερέτιςε τον τάφο τυ Μυζγάρκα κε κςεκίνιςε. Τον κόκορα λιπίθικε να τον αφίςι μονάχο κε τόνε πίρε μαζί-τυ· τον έβαλε κι αφτόνε μέςα ςτο διςάκι. Σαν έφταςε ςτο βραχόδικο ακροτίρι, γίριςε ο γέρος να ιδι τιν κατικία-τυ, όπυ έζιςε τόςον κερο, κε τυ ράγιςε ι καρδια.

— Αντίο, Μυζγάρκα...

Δίςκολος ο δρόμος, πυ έφερνε απ' το χιμαδιο ςτον Κόλβα. Στιν αρχι χριάςτικε να πάι με τα ςκι πάνο απ' το Στυντιόναγια. Αφτο, βέβεα, ίταν έφκολο· ίςτερα όμος άρχιςαν τα βυνα κε ο γέρος τςακίςτικε απ' τιν κύραςι. Αλοτες έτρεχε πάνο ςτα βυνα ςαν ελάφι, μα τόρα μονομιας τον άφιςαν ι δινάμις-τυ.

— Να πέςις πάνο ςτο χιόνι κε να πεθάνις... άλο τίποτε. Ανικςε μέςα ςτο χιόνι ένα βαθι λάκο, τον έςτροςε με ελατόκλαδα, άναπςε φοτια, έφαγε απο κίνα πυ ίχε ςτο διςάκι κε πλάγιαςε ν'αναπαφτι. Σκέπαςε κε τον κόκορα με το διςάκι... Ιταν τόςο κυρα-

ζμένος, πυ αποχιμίθικε γλίγορα. Το πόςο χιμίθικε, δεν το ίκςερε. Τόνε κςίπνιςε ι φονι τυ κοκόρυ.

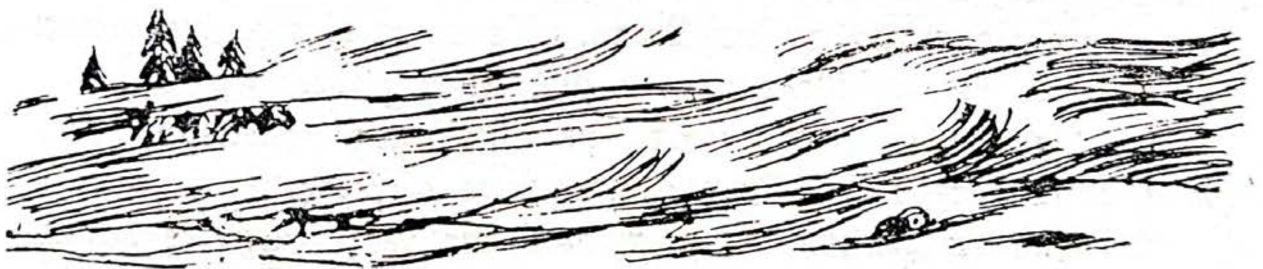
Θέλι όμος να ςικοθι κε δε μπορι, λες κε κάπιος τον έδεςε με ςκινι. Κε τα μάτια-τυ ακόμα κι αφτα δε μπορι να τ'ανίκςι... Ο κόκορας κςαναφόνακςε κε κατόπι ςόπαςε: τον ίχε κυβαλίςι ο λίκος μαζι με το διςάκι. Θέλι ο γέρος να ςικοθι, βάζι όλα-τυ τα δινατα κε ς' αφτο το μετακςι ακύι γνοςτο γάβγιζμα: ςα να γάβγιζε κάπυ εκι κοντα ο Μυζγάρκας. Νε αφτος ίτανε... Κι ολοένα ερχόταν πιο κοντα... μιρίζοντας τ' αχνάρια. Νά-τονε ίρθε κιόλας πολι κοντα ςτο λάκο...

Ανίγι ο Ελέςκας τα μάτια κε βλέπι: αλίθια ίταν ο Μυζγάρκας κε μαζι με το Μυζγάρκα κ' εκίνος, ο ίδιος ο βογύλος, ο πρότος αφέντις-τυ, αφτος πυ τον ίχε θάπςι τότε μέςα ςτο χιόνι.

— Εδο ίςε, παπύλι· ροτα ο βογύλος κε γελάι.

Φίςικςε πςιχρος άνεμος, κ' έρικςε το χιόνι απ' τα πςιλα έλατα πάνο ςτο νεκρο Ελέςκα. Το προι ύτε τ' αχνάρια τυ λάκυ δε φένονταν.

Δ. Ν. ΜΑΜΙΝ-ΣΙΜΠΙΡΙΑΚ.



Ροτίματα.

1 Τί χριαζότανε το χιμαδιο ςτι Στυντιόναγια; Πιά ίταν τα χρέι τυ φίλακα;

2. Πός βρέθικε ο γέρος ςτο χιμαδιο;

3. Κράτιςαν ι έμπορι τιν ιπόςχεςί-τυς;

4. Τί έπερνε ο γέρος απ' το καραβάνι κε τί φρόντιζε μόνος-τυ;

5. Πός κε γιατί διμιυργίθικε ι φιλία ανάμεςα ςτον άνθροπο κε ςτο ςκιλι;

6. Τί ίταν κίνο πυ γριγόρεψε το θάνατο τυ γέρυ;

7 Τί κάνι ι Σοβιετικι εκςυςία για να καταχτίςι κε να ιποτάκςι το δάςος;

Γιμνάζματα.

1. Βάλτε προφορικα επικεφαλίδες ςτα ςιμαντικότερα μέρι τυ διιγίματος.

2. Απαριθμίςτε όλα τα αγρίμια κε τα πυλια, πυ κινιγύςε ο Ελέςκας ςτο δάςο.

3. Διιγιθίτε προφορικα τιν ιςτορία τυ Μυζγάρκα κε κατόπι γράπςετέ-τινε.

4. Διιγιθίτε τιν ιςτορία τυ κόκορα.

Ο ΕΧΜΑΛΟΤΟΣ ΤΥ ΚΑΦΚΑΣΥ.

I.

Στον Κάφκαςο ιπιρετύςε αχςιοματικος ένας αφέντις, πυ τόνε λέγανε Ζίλιν.

Κάποτε, ο Ζίλιν αφτος, πίρε γράμα απ' το ςπίτι-τυ. Ι γρια ι μανύλα τυ έγραφε: «Γέραςα πια πεδάκι-μυ κε θέλο προτυ πεθάνο να ιδο τον αγαπιμένο-μυ το γιόκα. Ελα να με ιδις για ςτερνι φορα· με θάβις κ' ίςτερα, ο θεος βοιθος, γιρνας κςανα ςτιν ιπιρεςία-ςυ. Συ βρίκα ακόμα κε νίφι: γνοςτικια κε καλι, έχι κε χτίμα. Πιςτέβο πος θα τιν αγαπίςις κε θα τιν παντρεφτις, κ' έτςι θα μίνις για πάντα ςτον τόπο-μας».

Αρχιςε να το ςκέφτετε το πράμα ο Ζίλιν: «Αλίθια, ςοςτα μυ γράφι ι γρια: γέραςε πια κε ιπάρχι φόβος να μιν τιν ιδο πια ζοντανι· πιγένο κι αν μ' αρέςι ι νίφι τίνε παντρέβομε».

Πίγε ςτο ςινταγματάρχι, πίρε άδια αναχόριςις, αποχερέτιςε τυς ςιναδέρφυς-τυ κ' ετιμάςτικε για το ταχςίδι.

Τότε ίταν πόλεμος ςτον Κάφκαςο. Ι δρόμι νίχτα κε μέρα έριμι. Μόλις φενόταν κανις ρόςος ςτο δρόμο ί κςεμάκρενε, απ' το φρύριο, ι τάταρι τόνε ςκοτόνανε ί τόνε κυβαλύςαν ςτα βυνα. Γι' αφτο κ' έγινε ςινίθια, διο φορες τι βδομάδα, να ςινοδέβυν τον κόζμο, απ' το ένα φρύριο ςτο άλο, ςινοδι ςτρατιότες. Μπροςτα κε πίςο πίγεναν ι ςτρατιότες κε ςτι μέςι ο λαος.

Ιταν καλοκέρι. Κατα τα κςιμερόματα μαζέφτικαν τα φορτιγα αμάκςια έκςο απ' το φρύριο, βγίκαν ι ςινοδι ςτρατιότες κε το καραβάνι κςεκίνιςε. Ο Ζίλιν πίγενε καβάλα· το αμάκςι με τα πράματά-τυ ερχόταν απο πίςο μαζι με τ' άλα φορτιγα. Ιταν ι όρα 2 ίςτερ' απ'το μεςιμέρι κε το καραβάνι μονάχα το μιςο δρόμο ίχε κάνι. Ακύι να βαρυν τι ςάλπινκα «θα ςταμάτιςαν κςανα,» λέι απο μέςα-τυ ο Ζίλιν. «Δεν πάο μοναχός-μυ δίχος τυς ςτρατιότες; Το άλογό-μυ ίνε καλο, κι αν ακόμα ανταμόςο τάταρυς, θα μπορέςο να τυς κςεφίγο. Να πάο ί να μιν πάο;»

Σταμάτιςε κε ςιλογιέτε. Κίνι τι ςτιγμι τόνε πλιςιάζι ένας άλος αχςιοματικος, ο Κοςτίλιν, καβάλα κι αφτος, με το όπλο ςτον όμο κε τυ λέι:

— Πάμε μοναχί-μας, Ζίλιν. Απόκανα απ' τιν κύραςι, πί-

νασα κιόλας κι ο ίλιος πςίνι το πςομι. Το πυκάμιςό-μυ ίνε μύςκεμα. Κε ίταν ο Κοςτίλιν βαρις άντρας, χοντρος, κατακόκινος, κι ο ίδροτας έτρεχε ποτάμι απο πάνο-τυ. Σκέφτικε για λίγο ο Ζίλιν κε τυ λέι:

— Ινε γεμάτο το όπλο-ςυ;

— Γεμάτο.



— Ε, τότε πάμε. Με μια ςιμφονία όμος, να μι χοριςτύμε. Κε προχόριςαν. Περνυν ανάμεςα απ' τις ςτέπες, κυβεντιάζυν κε κάθε τόςο κιτάζυν γίροτυς. Ο ορίζοντας γίρο ανιχτος.

Μόλις τελίοςε ι ςτέπα κι ο δρόμος άρχιςε να περνα απο λανκαδια, ανάμεςα απο διο βυνα, λέι ο Ζίλιν:

— Πρέπι ν'ανεβύμε τιν κορφι κε να κιτάκςυμε, γιατι μπορι να μας ριχτυν πίςο απ' το βυνο δίχος να τυς πάρυμε χαμπάρι.

Ο Κοςτίλιν τυ λέι:

— Δε βαριέςε, τι να κιτάκςυμε; εγο λέο να προχορίςυμε. Ο Ζίλιν όμος δεν τον άκυςε.

— Οχι, εςι περίμενε εδο κάτο κ' εγο πάο να ρίκςο μια ματια.

Μόλις ανέβικε βλέπι κε τί να ιδι: αντίκρι-τυ, ςε λίγα μέτρα απόςταςι, ςτέκονταν τάταρι καβαλάριδες, καμια τριανταρια νομάτι. Τυς ίδε κ' έκανε να γιρίςι πίςο· ι τάταρι όμος τον ίδαν κι αφτι, όρμιςαν κατ' απάνο-τυ κε βιτςιάζοντας τ' άλογά-τυς, τράβικςαν τα ντυφέκια απ' τις θίκες. Ο Ζίλιν έτρεκςε κατα τον νκρεμνο κε φονάζι τυ Κοςτίλιν:

— Ετίμαςε το ντυφέκι! κε γιρνόντας ςτ' άλογο τυ λέι χαιδεφτικα: «αλογάκι-μυ, κάνε φτερα, μα πρόςεχε μι ςκαλόςις πυθενα κε μυ ςκοντάπςις, γιατι χάθικα. Θα φτάςο ος το όπλο, δε θα τυς παραδοθο».

Ο Κοςτίλιν όμος αντις να περιμένι το ςίντροφό-τυ, μόλις ίδε τυς τάταρυς, πίρε δρόμο πίςο για το κάςτρο. Χτιπα με το καμτςίκι τ' αλογό-τυ δινατα, πότε ςτο ένα πλεβρο κε πότε ςτο άλο.

Ο Ζίλιν βλέπι, πος τα πράματα ίνε ςκύρα. Το ντυφέκι-τυ πάι κε μ' ένα ςπαθι τί μπορις να κάνις. Γιρνα τ' αλογό-τυ πίςο,

προς τυς στρατιότες, σκέφτετε να φίγι. Νά όμος, πυ τυ κόβυνε το δρόμο έκςι τάταρι. Το άλογό-τυ ίνε δινατο, μα πιο δινατα ίνε τ'άλογα εκινον, πυ τΰφρακςαν το δρόμο. Προςπαθι να ςινκρατίςι το άλογό τυ, να το γιρίςι πίςο, μα δε βαριέςτε, κίνο αφινίαςε κε πετα ίςα πάνο ςτυς τάταρυς. Σε λίγο τόνε ζιγόνι ένας κοκινογένις τάταρος, καβάλα ςε ςταχτι άλογο.

— Σας κςέρο καλα τί διαόλι ίςτε, ςκέφτετε ο Ζίλιν. Σα με πιάςετε ζοντανο, θα με ρίκςετε ςε βαθι λάκο κε θα με τςακίςετε με το βύρδυλα. Μα ένια-ςας κε ζοντανος δε θα παραδοθο.

Ο Ζίλιν δεν ίταν άντρας μεγαλόςομος, ίταν οςτόςο άνθροπος με τόλμι. Εβγαλε το ςπαθί-τυ κε κςαμολόντας τ' άλογό-τυ ίςα πάνο ςτον κοκινογένι τάταρο, ςκέφτικε: «ί θα τον τςαλαπατίςο με τ' άλογο ί θα τάνε κοματιάςο με το ςπαθί-μυ».



Μα τι ςτιγμι πυ πίγενε να φτάςι τον κοκινογένι, πιροβολυν απο πίςο κε τυ πλιγόνυν τ' άλογο. Το πλιγομένο άλογο ςοριάςτικε χάμο μ' όλι-τυ τι φόρα κε πίρε απο κάτο-τυ το πόδι τυ Ζίλιν.

Ενας απ' τυς τάταρυς πλιςίαςε το άλογο κε άρχιςε να τυ βγάζι τι ςέλα. Το άλογο χτιπιέτε, κάνι ό,τι μπορι για να κςεφίγι, μα κίνος βγάζι τιν κάμα κε τυ κόβι το λεμο. Το άλογο τόρα ςπαρταρα, ενο απ' τον κομένο λεμό-τυ βγένι ένα ςφίριγμα δινατο κε αχνος πικνος, ςα ςίνεφο.

Ι τάταρι τΰβγαλαν τι ςέλα κε τα χάμυρα. Κςανακαβαλίκεπςε ο κοκινογένις ο τάταρος κε πάνο ςτα καπύλια τυ αλόγυ-τυ φόρ-

τοςαν το Ζίλιν. Για να μιν πέςι τον έδεςαν με λυρια στι ζόνι τυ τάταρυ κε τράβιχςαν για το βυνο.

Για πολιν όρα πίγεναν απο βυνο σε βυνο, ίςτερα πέραςαν ένα ποτάμι κε βγίκανε ςτο δρόμο, πυ περνύςε ανάμεσα απο μια λανκαδια.

Ο Ζίλιν ίθελε πολι να ςιμαδέπςι το δρόμο, απ' όπυ τον περνύςαν, τα μάτια-τυ όμος ίταν κλιζμένα απο το έμα, κε ύτε μπορύςε να γιρίςι το κεφάλι.

Αρχιςε να ςυρυπόνι. Πέραςαν ένα ποτάμι ακόμα κι απο κι πίραν το μονοπάτι, ανεβένοντας ένα πετρόδικο βυνο. Κάπια μιρυδια καπνυ έφταςε ςτι μίτι-τυς, γαβγίζματα ςκιλιον ακύςτικαν.

Φτάςανε ςτο αυλ[1]. Κατέβικαν ι τάταρι απ' τ' άλογα, μαζέφτικαν τα ταταρόπυλα, περιτριγίριςαν το Ζίλιν, φονάζυν κε τόνε πετροβολυν με πετραδάκια.

Ο τάταρος έδιοκςε τα πεδια, κατέβαςε το Ζίλιν απ' το άλογο κε φόνακςε το δύλο-τυ. Παρυςιάςτικε ένας νογάις[2] χοντρομύτςυνος, με πυκάμιςο κςεςκιζμένο κε ςτίθος ολόγιμνο. Κάτι τόνε πρόςτακςε ο τάταρος. Σε λίγο γίριςε ο δύλος, φέρνοντας πεδύκλες: διο δρίινα κύτςυρα, πυ ίταν ζοζμένα με χαλκάδες κε ίχαν ςτον ένα χαλκα μικρο τριπάνι με λυκέτο.

Ελιςαν τα χέρια τυ Ζίλιν, τυ φορέςανε τις πεδύκλες κε τόνε φέρανε ςτο ςαράι. Τόνε ςπρόχςανε μέςα κ' έκλιςαν απο πίςο-τυ τιν πόρτα. Ο Ζίλιν έπεςε πάνο ςτιν κοπρια. Παςπάτεπςε μέςα ςτο ςκοτάδι, διάλεκςε το πιο μαλακο μέρος κε πλάγιαςε.

II.

Ολι κίνι τι νίχτα ςχεδον δεν κιμίθικε ο Ζίλιν. Ι νίχτες ίταν μικρες. Κιτα απ' τι χαραμάδα — αρχίζι κιόλας να κςιμερόνι.

Απ' τιν ίδια χαραμάδα φένετε ο ανιφορικος δρόμος, δεκςια μια ταταρικι ςάκλια[3] κε μπροςτα ς' αφτι διο δέντρα. Πάνο ςτο κατόφλι τις ςάκλιας ίνε κςαπλομένο ένα μάβρο ςκιλι, κε κάπυ εκι κοντα μια κατςίκα με τα κατςικάκια τις, πυ περπατυν κε κυνυν ςπαζμοδικα τις υρίτςες-τυς. Κιτάζι προς τα κάτο κε βλέπι νάρχετε τον ανίφορο μια νεαρι ταταροπύλα με χρομαςτιςτι μπλύζα, δίχος ζόνι, με ςαλβάρια κε ποδίματα. Το κεφάλι-τις ίνε ςκεπαζμένο με καφτάνι, κι απάνο ςτο κεφάλι μια μεγάλι χαλκοματένια ςτάμνα γεμάτι νερο. Ερχετε λιγίζοντας τι μέςι κε ςέρνοντας απ' το χέρι ένα μικρο ταταρόπυλο με κςυριςμένο το κεφάλι κε ντιμένο μ' ένα μονάχα πυκάμιςο. Μπίκε ςτι ςάκλια ι τατάρα με τι ςτάμνα ςτο κε-

[1] Ταταρικο χοριο.
[2] Νογάι, μια απ' τις εθνότιτες τυ Κάφκαςυ.
[3] Σάκλια, ςπίτι τον καφκαςιάνον.

.φάλι κε βγίκε απο κι ο χτεςινος ο κοκινογένις τάταρος, με μπεςμέτι[1], με κάμα αςιμένια ςτι ζόνι κε με ςαντάλια ςτα γιμνά-τυ πόδια. Στο κεφάλι-τυ φορύςε ένα πςιλο καπέλο απο μάβρι προβια, τςακιζμένο λιγάκι προς τα πίςο. Βγίκε απ' τιν πόρτα, ανακλαδίςτικε κε χάιδεςπε τα κόκινα γένια-τυ. Σταμάτιςε για μια ςτιγμι, κάτι πρόςτακςε ςτο δύλο τυ κε ίςτερα προχόριςε.

Διπςύςε ο Ζίλιν κε λαχταρύςε να πιι λίγο νερο· το λαρίνκιτυ ίχε ςτεγνόςι· να έρχονταν τυλάχιςτο να με ιδύνε, ςκέφτικε. Ακύι: ανίγυν το ςαράι. Μπένι ο κόκινος τάταρος κε μαζί-τυ άλος ένας, πιο κοντος, μαβριδερος. Με μάβρα μάτια, πυ ςτραφτοκοπύςαν, ροδομάγυλος κε με γένια μικρα πςαλιδιζμένα το πρόςοπό-τυ έφθιμο κε γελαςτο. Ο μαβριδερος τάταρος ίταν πιο καλοντιμένος: μπεςμέτι μαβι μετακςοτο, με χριςα ςιρίτια. Απ' τι ζόνι-τυ κρέμετε αςιμένια κάμα κε τα παπύτςια-τυ κόκινα απο μαροκινο, ραμένα με ςίρματα αςιμένια. Κε πάνο απ' τα λεπτα παπύτςια, άλα παπύτςια πιο χοντρα. Το καπέλο-τυ πςιλο απο άςπρι προβια.

Σα μπίκε απ' τιν πόρτα ο κόκινος τάταρος, πρόφερε κάτι, ςα νἄβριζε· ίςτερα ακύμπιςε ςτο περβάζι τις πόρτας κε πέζοντας νεβρικα με τιν κάμα-τυ, ςτραβοκιτάζι ςα λίκος το Ζίλιν κάτο απ' τα δαςά-τυ φρίδια. Κι ο μαβριδερος, ολοζόντανος, ζβέλτος, λες κε περπατάι πάνο ςε ςύςτες, προχορι ολόιςα προς το Ζίλιν, κάθετε δίπλα-τυ ανεκύρκυδα, τυ γνέφι με τα μάτια, κυνάι τι γλόςα κι όλο μυρμυρίζι: «Κορος υρυς!» «Κορος υρυς»![2]



Ο Ζίλιν δεν καταλαβένι τίποτε κε τυ λέι: «Θέλο να πιο νερο, δόςτε-μυ νερο»!

Ο μάβρος γελάι κ' εκςακολυθι το δικό-τυ: «Κορος υρυς!»

Ο Ζίλιν με τα χίλια κε με τα χέρια-τυ γνέφι πος θέλι να πιι.

---

1 Μπεςμέτι, ςπιτικο ρύχο τον γόρτςον.
2 Αντις, хороший русский.

Ο μάβρος τόρα καταλαβε, γελαςε κε γιρνόντας κατα τιν πόρτα φόναχςε: «Ντίνα»!

Ετρεχςε τότε ένα κοριτςάκι λιγνο, αδίνατο, ος δεκατριο χρονο, που ι φιςιογνομία-τυ θίμιζε το μάβρο. Φενότανε πος ίταν κόρι-τυ. Κι αφτι ις τα μάτια ίταν μάβρα κε αςτραφτερα, το προςοπάκι όμορφο. Φορύςε μακρι γαλάζιο πυκάμιςο, με φάροτα μανίκια κε δίχος ζόνι. Γίρο απ' το ρύχο κε πάνο ςτο ςτίθος ίταν ραμένα ςιρίτια κόκινα. Φορύςε ςαλβάρι, παπύτςια λεπτα κε πάνο απ' αφτα άλα με πςιλο τακύνι. Στο λεμό-τις φορύςε ένα ίδος κολιε απο ρύςικα αςιμένια νομίζματα τυ μιςυ ρυμπλιυ. Το κεφάλι-τις κςέςκεπο, ι πλεκςύδα-τις μάβρι κι απ' τιν κορδέλα-τις κρέμονταν κάτι μετάλινες πλακίτςες κ' ένα ρύμπλι αςιμένιο.

Κάτι τιν πρόςταχςε ο πατέρας-τις. Εφιγε κε ςε λίγο κςαναγίριςε με μια χαλκοματένια ςτάμνα ςτο χέρι. Πρόςφερε ςτο Ζίλιν το νερο κ' ίςτερα κάθιςε ανεκύρκυδα κε λίγιςε τι μέςι-τις τόςο, πυ ι όμι-τις κατέβικαν πιο χαμιλα απ' τα γόνατά-τις. Καθόταν, κε με μάτια γυρλομένα κίταζε το Ζίλιν πός έπινε, ςα να τον έπερνε για θεριο.

Τις άπλοςε ο Ζίλιν τι ςτάμνα. Ι μάβρι κςαφνιάζετε κε τινάζετε πίςο ςαν αγριοκάτςικο. Ακόμα κι ο πατέρας τις γέλαςε με το κάμομά-τις. Κάπυ πάλι τιν κςανάςτιλε ο πατέρας-τις. Αρπαχςε τι ςτάμνα, έφιγε τρεχάτι κε ςε λίγο κςαναγίριςε, φέρνοντας πάνο ς' ένα ςτρονκιλο ςανίδι πςομι λιπςανάβατο· κςανακάθιςε, κςαναλίγιςε τι μέςι-τις κε κάρφοςε τα μάτια-τις πάνο ςτο Ζίλιν.

Φίγαν ι τάταρι κε κςανακλίδοςαν τιν πόρτα.

Ιςτερ' απο λίγι όρα μπένι ο νογάις, πλιςιάζι το Ζίλιν κε τυ λέι:

— Αιντα, χαζάιν, άιντα!

Υτε κι αφτος κςέρι τα ρύςικα. Κίνο πυ κατάλαβε ο Ζίλιν ίταν πος τον πρόςταζε να πάι κάπυ.

Προχορι ο Ζίλιν με τις πεδύκλες, κυτςένι, δε μπορι να πατίςι καλα κε πάντα το πόδι-τυ πιγένι προς τι μια πάντα. Βγίκε ςτο δρόμο ακολυθόντας το νογάι. Κιτάζι — ταταρικο χοριο, ος δέκα ςπίτια κε ι εκλιςία-τυ με πίργο. Δίπλα ς' ένα ςπίτι ςτέκυντε τρία άλογα ςελομένα. Τα πεδάκια τα κραταν απ' το χαλινάρι. Πετάχτικε έκςο απ' το ςπίτι ο μάβρος κ' έγνεπςε το Ζίλιν να πάι κοντά-τυ. Γελα κε όλο κάτι λέι ςτι γλόςα-τυ. Κςαναμπίκε ςτο ςπίτι. Μαζί-τυ κε ο Ζίλιν. Μπένι μέςα. Ομορφο δομάτιο, ι τίχι καλοςυβαντιζμένι με πιλο. Στον αντικρινο τίχο ςτιβαγμένα παρδαλα πυπυλένια ςτρόματα, ςτυς άλυς διο τίχυς κρέμυντε χαλια πολιτίμιτα κι απάνο απ' τα χαλια όπλα, πιςτόλια, ςπαθια, όλα απο αςίμι. Κοντα ςτον ένα τίχο ίταν πέτςκο χτιζμένο ςτο ίδιο επίπεδο

με το πάτομα. Το πάτομα χοματένιο, παστρικο σαν αλόνι· ι αντιχρινι γονια ςτρομένι απο κετςέδες, πάνο ςτυς κετςέδες χαλια κε ςτα χαλια πάνο προςκέφαλα πυπυλένια. Πάνο ςτα χαλια κάθυντε με τις παντύφλες ι τάταρι: ο μάβρος, ο κοκινογένις κε τρις μυςαφιρέι. Ολονον ι ράχες ακυμπυν ςε πυπυλένια προςκέφαλα, κε μπροςτά-τυς πάνο ςε ςτρονκιλυς σοφράδες λιπςανάβατα μπλινια, βύτιρο αγελαδινο λιομένο μέςα ςε πιατάκια κε μέςα ςε λαγίνι μπίρα τατάρικι, μπυζα. Τρόνε με τα χέρια κε τα δάχτιλά-τυς ςτάζυν βύτιρο.

Τινάχτικε απ' τι θέςι-τυ ο μάβρος κε πρόςταχςε να βάλυν το Ζίλιν να καθίςι, όχι πάνο ςτο χαλι, μα ςτο γιμνο πάτομα κε ίςτερα κςανακάθιςε πάλι ςτο χαλι, προςφέρνοντας ςτυς μυςαφιρέυς μπλινια κε μπυζα. Ο δύλος έβαλε το Ζίλιν να καθίςι ςτο πάτομα κι ο ίδιος έβγαλε τα πάνο παπύτςια-τυ, τ' απίθοςε δίπλα ςτιν πόρτα, εκι πυ ίταν τα παπύτςια τον αλονόνε κ' ίςτερα κάθιςε πάνο ςτον κετςε κοντα ςτ' αφεντικα. Τυς βλέπι πός τρόνε κε ςκυπίζι τα ςάλια-τυ. Ι τάταρι τρόγανε τα μπλινια. Στο δομάτιο τόρα μπίκε μια τατάριςα με πυκάμιςο, ςαν κε κίνο πυ φορύςε το κορίτςι κε με ςαλβάρι. Το κεφάλι-τις τὄχε ςκεπαζμένο με μαντίλα.

Πίρε πίςο τα μπλινια κε το βύτιρο κ' έβαλε κοντα ςτυς άντρες μια λεκάνι με το μπρίκι. Αρχιςαν τότε ι τάταρι να πλένυν τα χέρια-τυς κι αφυ τέλιοςαν με το πλίςιμο τα ςτάβροςαν πάνο ςτο ςτίθος-τυς, γονάτιςαν, φίςικςαν προς όλες τις μεριες κι άρχιςαν να διαβάζυν προςεφχες. Μίλιςαν ςιναμετακςί-τυς ςτι δικίτυς γλόςα κ' ίςτερα ένας απ' τυς μυςαφιρέυς γιρνα ςτο Ζίλιν κε τυ λέι ρύςικα:

— Εςένα ςε πίρε ο Καζι Μυχαμετ — κε δίχνι τον τάταρο — κε ςε παράδοςε ςτον Απτυλ Μυρατ — κε δίχνι το μάβρο. Ο Απτυλ Μυρατ ίνε τόρα ο αφέντις-ςυ. Ο Ζίλιν ςοπένι.

Μιλάι ο Απτυλ Μυρατ, δίχνοντας όλιν τιν όρα το Ζίλιν κε γελα επαναλαβένοντας: «ςολτατ υρυς, χοροςο υρυς».

Ο ντραγυμάνος εκςιγα: «Συ διατάζι να γράπςις ςτυς δικύς-ςυ κε να τυς ζιτίςις λεφτα για τιν κςαγορα. Αμα 'ρθυν τα λεφτα θα ςε λεφτερόςι».

Σκέφτικε για λίγο ο Ζίλιν κ' ίςτερα, γιρνόντας ςτο ντραγυμάνο ροτα: «Ζιτάι πολα για τιν κςαγορα;»

Ι τάταρι κςανακυβέντιαςαν ςιναμετακςί-τυς. Ο ντραγυμάνος κςαναλέι:

— Τρις χιλιάδες ρύμπλια.

— Οχι, λέι ο Ζίλιν, δεν ίμε ςε θέςι να πλιρόςο τέτιο ποςο. Πετάχτικε απ' τι θέςι-τυ ο Απτυλ, άρχιςε να κυνάι τα χέ-

ρια-τυ κε κάτι να λέι τυ Ζίλιν, νομίζοντας πάντα, πος τον καταλαβένι. Ο ντραγυμάνος τυ τα μετάφρασε: «Πόςα δίνις εςι;»

Σκέφτικε πάλι ο Ζίλιν κε ίπε: «Μόνο 500 ρύμπλια».

— Για τον αφέντι ίνε λίγα τα 500 ρύμπλια. Τρία χιλιάρικα, λιγότερο δε γίνετε. Κι αν δε γράπςις, θα ςε βάλυν στο λάκο κε θα ςε τιμορίςυν με το κνύτο.

— Χμ, ςκέφτικε ο Ζίλιν, αφτυνυς όςο τυς φοβάςε τόςο πια απετιτικι γίνυντε.—Κε πίδικςε πάνο.

— Πές-τυς, πος αν πάνε με τις φοβέρες, δε θα πάρυν ύτε καπίκι, κι ύτε γράμα θα γράπςο!

Τα μετάφρασε ο ντραγυμάνος κ' ι τάταρι άρχιςαν να μιλυν όλι μαζι.

Τα ίπανε για κάμποςιν όρα κ' ίςτερα ςικόθικε ο μάβρος κε πλιςίαςε το Ζίλιν.

— Υρυς, τυ λέι, τζιγιτ, τζιγιτ υρυς!

Στι γλόςα-τυς τζιγιτ θάπι «ζβέλτος κε απόκοτος καβαλάρις». Κε λέγοντάς-το γελύςε κι ο ίδιος. Ιςτερα κάτι ίπε στον ντραγυμάνο κι αφτος πάλι τα κςιγάι:

— Καλα, δόςε χίλια ρύμπλια.

Ο Ζίλιν το δικό-τυ:—Πιότερο απο 500 ρύμπλια δε δίνο. Σα με ςκοτόςι, δε θα πάρι τίποτε.

Κςαναμιλίςανε ι τάταρι ςιναμετακςί-τυς, έςτιλαν το δύλο κάπυ κε τόρα περιμένοντας κιτάζυν ολοένα πότε το Ζίλιν κε πότε τιν πόρτα. Ιρθε ο δύλος κι απο πίςο-τυ κάπιος χοντρος, κςιπόλιτος, κςεςκιζμένος, πυ φορύςε κι αφτος στα πόδια-τυ πεδύκλες.

Ο Ζίλιν, βλέποντας μπροστά-τυ τον Κοςτίλιν, έμινε με το στόμα ανιχτο: κι αφτόνα τόνε πιάςανε! Τυς βάλανε να κάτςυν ο ένας δίπλα στον άλονε. Κάθιςαν κι άρχιςαν να τα λένε. Ι τάταρι τυς κιτυν αμίλιτι. Ο Ζίλιν ανιςτόριςε όλα όςα τυ ςινέβικαν. Ο Κοςτίλιν πάλι διιγίθικε,—πος το άλογό-τυ σταμάτιςε, πος το όπλο-τυ δεν έπερνε φοτια κε πος ο Απτυλ, πρόκανε κε τον έπιαςε.

Κςαναςικόθικε ο Απτυλ δίχνι τον Κοςτίλιν κε κάτι λέι. Ο ντραγυμάνος μεταφράζι, πος κ' ι διό-τυς τόρα ανίκυνε στον ίδιον αφέντι κε πος γλίγορα θα λεφτερόςι κίνον, πυ θα πλερόςι πρότος τιν κςαγορα.

— Νά, λέι τυ Ζίλιν, εςι όλο θιμόνις, μα ο ςίντροφός-ςυ ίνε φρόνιμος· έγραπςε γράμα στυς δικύς-τυ κε μπορι να τυ στίλυν πέντε χιλιάδες. Γι' αφτο κέ καλα θα τον ταίζυμε κε καλα θα τυ φερνόμαςτε.

Λέι τότε ο Ζίλιν:

Αφτος ίνε δικός-τυ λογαριαζμος· μπορι κιόλας νάνε πλύ-

σιος· εγο όμος δεν ίμε. Οπος σας ίπα, τίποτε άλο δε μπορι να γίνι. Σα θέλετε σκοτόστε-με, μα κέρδος δε θάχετε κανένα· δε θα γράπσο πάνο απο 500 ρύμπλια.

— Στάσυ, μι βιάζεσε, λέι στο ντραγυμάνο, πές-τυ να μας ταίζι καλα, να μας ντίνι κε να μας ποδένι καλα, να μας έχι μαζι, για να μι στενοχοριέμαστε κε να μας βγάλι κε τις πεδύκλες. Κιτάζι τον αφέντι κε γελα. Γελα κ' εκίνος κε τυ απαντα:

— Οσο για φορεσια, θα τυς δόσο τιν καλίτερι: κε τσερκέσκα κε ποδίματα κε νίφι ακόμα, σα ζιτίσυν. Θα τυς ταίζο σαν πρίνκιπες. Κε μια πυ θέλυν να ζυν μαζι, ας παν να ζίσυν μέσα στο σαράι. Οστόσο χορις πεδύκλες δε μπορο να τυς αφίσο, γιατι μπορυν να μυ το σκάσυν. Μονάχα τι νίχτα θα τυς τις βγάζυν.

Επιτα σικόθικε, πίγε κοντά-τυ κε χτιπόντας-τον στον όμο τυ λέι:

— Τβογια χορος, μογια χορος.

Ο Ζίλιν έγραπσε γράμα, έβαλε όμος μια τέτια διέφθινσι, πυ ποτες δε θα τόπερναν ι δικί-τυ. «Εγο μια θα το σκάσο», σκεφτότανε.

Ιστερα οδιγίσανε το Ζίλιν κε τον Κοστίλιν στο σαράι. Εκι τυς φέραν κσερα φίλα καλαμποκιας, ένα λαγίνι νερο, πσομι, διο παλιες τσερκέσκες κε ποδίματα στρατιοτικα κσεσκιζμένα. Οπος φένετε, τα ίχαν πάρι απ' τυς σκοτομένος στρατιότες.

Τι νίχτα τυς βγάλανε τις πεδύκλες κε κλίδοσαν το σαράι.

III.

Ετσι έζισαν ο Ζίλιν με το σίντροφό-τυ μίνα αλάκερο. Ο αφέντις-τυς όλο κε γελα: «Τβογια Ιβαν χορος, μογια Απτυλ χορος». Μα τυς τάιζε άσκιμα· το μόνο πυ τυς έδινε ίταν πσομι λιπσανάλατο απο κεχρίσιο αλέβρι πσιμένο σε πίτες, κάποτε κε ζιμάρι ολότελα άπσιτο.

Ο Κοστίλιν κσανάγραπσε στυς δικύς-τυ· όλο κε περίμενε πος θα τύστελναν λεφτα κε βαρινκομύσε. Ορες αλάκερες καθόταν στο σαράι μέσα κε λογάριαζε τις ιμέρες, πυ μπορύσε να τύρθι το γράμα ί κιμόταν. Ο Ζίλιν ίκσερε πος το γράμα-τυ δε θάφτανε ποτες στυς δικύς-τυ, μα κι άλο δεν ενούσε να γράπσι.

«Πυ να τα βρι ι μάνα-μυ τόσα λεφτα να πλιρόσι για μένα», σκεφτότανε. «Ι άμιρι ζύσε με κίνα, πυ τις έστελνα εγο. Αν μαζέπσι 500 ρύμπλια, πάι, καταστράφικε ολότελα».

Κε όλο τον κερο σιλογιέτε πός, με πιον τρόπο θα το σκάσι. Περιπλανιέτε μέσα στο αυλ, σφιρίζι ί κάθετε κε όλο κάτι φτιάνι:

πλάθι απο πιλο κύκλες ί πλέκι καλαθάκια απο πσιλες βέργες. Στα τέτια ίταν μάστορας ο Ζίλιν.

Κάποτε έφτιασε μια κύκλα με μίτι, με χέρια, με πόδια κε με πυκάμισο τατάρικο κε τιν έστισε πάνο στι στέγι.

Κίνι τιν ιμέρα πίγεναν ι ταταροπύλες για νερο. Βλέπι ι Ντίνα, ι κόρι τυ αφέντι, τιν κύκλα κε φονάζι τα ταταρόπυλα. Αφισαν χάμο τις στάμνες κε κιτάζυν τιν κύκλα χαζέβοντας κε γελυν. Ο Ζίλιν κατέβασε τιν κύκλα κε τυς τιν προσφέρνι. Γελυν τα ταταρόπυλα, μα δεν απλόνυν το χέρι να τίνε πάρυν. Αφίνι τότε ο Ζίλιν τιν κύκλα χάμο, μπένι στο σαράι κε κιτάζι απ' τι χαραμάδα τις πόρτας, να ιδι τί θα κάνυν.

Τρέχι ι Ντίνα κε κιτάζοντας γίρο-τις, αρπάζι τιν κύκλα κε φέβγι. Το πρoι, τα κσιμερόματα, βλέπι ο Ζίλιν τιν Ντίνα στο κατόφλι τυ σπιτιύ-τυς με τιν κύκλα στιν ανκαλια. Τιν ίχε κιόλας στολίσι με κόκινα κυρέλια κε τιν κυνύσε σα μορο, νανυρίζοντάστινε στι γλόσα-τις. Βγίκε ι γρια, τίνε μάλοσε, άρπακσε τιν κύκλα, τιν έσπασε κε τι Ντίνα τιν έστιλε κάπυ για δυλια.

Ο Ζίλιν έφτιασε άλι κύκλα, πιο καλίτερι κε τίνε χάρισε στι Ντίνα. Μια μέρα ι Ντίνα έφερε μαζί-τις ένα λαγινάκι· το απίθοσε χάμο, κάθισε, κιτάζι το Ζίλιν κε γελόντας τυ δίχνι το λαγίνι.

«Γιατί νἆνε έτσι χαρύμενι», σκέφτετε ο Ζίλιν. Πίρε το λαγίνι κι άρχισε να πίνι. Νόμισε πος ίχε μέσα νερο. Το λαγίνι όμος ίχε μέσα γάλα. Το έπιε ο Ζίλιν κε γιρνόντας στι Ντίνα τις λέι: «χαρασο». Αχ, πόσο χάρικε ι Ντίνα.

— Χαρασο, Ιβαν, χαρασο! πίδικσε ι Ντίνα, χτίπισε παλαμάκια, άρπακσε το λαγινάκι κ' έφιγε.

Απο τότε άρχισε να τυ φέρνι κάθε μέρα γάλα στα κριφα. Ι τάταρι έκαναν κε πίτες με γιδίσιο γάλα, πυ τις κσερέναν πάνο στις στέγες· κι απ' αφτες τις πίτες ι Ντίνα τὖφερνε σιχνα τυ Ζίλιν. Κάποτε σφάκσανε στο σπίτι κε κριάρι· κρίβι ένα κομάτι κρέας μέσα στο μανίκι-τις ι Ντίνα κε τυ το φέρνι. Τυ το ρίχνι κε φέβγι τρεχάτι.

Ο Απτυλ ίχε ένα χαλαζμένο ρύσικο ρολόι. Φόνακσε το Ζίλιν κε τυ τὖδικσε κάνοντας με τι γλόσα «χλαπ».

«Δός-μυ το να το διορθόσο», τυ λέι ο Ζίλιν. Το πίρε, το κσεβίδοσε με το σουγιά-τυ, τὖκανε κοματάκια-κοματάκια, κ' ίστερα το διόρθοσε κε τυ τὖδοσε. Το ρολόι δύλεβε.

Χάρικε ο αφέντις, κε τυ χάρισε ένα παλιο, κυρελιαζμένο μπεσμέτι-τυ. Τί να κάνι ο Ζίλιν, το πίρε. Χριάζετε κάποτε τις νίχτες για σκέπαζμα.

Απο τότες όλος ο κόζμος έμαθε, πος ο Ζίλιν ίταν σπυδέος

τεχνίτις. Αρχισαν να τΰρχοντε χοριάτες απ' τα πιο μακρινα χορια: άλος τΰφερνε κλιδαριες, άλος ντυφέκι, άλος πιςτόλι, άλος πάλι ρολόι, για να τα ςάκςι. Ο αφέντις τυ χάριςε όλα τα ςίνεργα: τριπανάκι, μια μικρι τανάλια κε λίμα.

Ο Ζίλιν άρχιςε να καταλαβένι κάπος τι γλόςα-τυς. Μερικι τάταρι τόνε ςινιθίςανε κε τόνε φόναζαν ςαν τίχενε να τόνε χριαςτυν: Ιβαν πάνο, Ιβαν κάτο. Πολι όμος εκςακολυθύςαν ακόμα να τον πέρνυν για θεριο.

Ο κοκινογένις ο τάταρος δεν τόνε χόνεβε καθόλυ το Ζίλιν. Οταν τον έβλεπε, ςύφρονε τα φρίδια-τυ, τυ γίριζε τις πλάτες κε κάποτε τον έβριζε. Εκι ίταν κε κάπιος γέρος. Δε ζύςε ςτο αυλ, ερχόταν απο τα ριζα τυ βυνυ. Ο Ζίλιν τον έβλεπε μονάχα όταν ερχότανε ςτο τζαμι να προςεφχιθι ςτο θεό-τυ. Ερχόταν με το ςαρίκι-τυ, ακυμπόντας ςτο ραβδί-τυ κε κιτάζοντας γίρο-τυ ςα λίκος. Μόλις αντίκριζε το Ζίλιν, μυρμύριζε κάτι ςαν απο μέςα-τυ κε γιρνύςε το πρόςοπό-τυ απ' τιν άλι μερια.

Ο Ζίλιν ροτα μια μέρα τον αφέντι-τυ για το γέρο. Κι αφτος τυ απαντα:

— Αφτος εδο ίνε μεγάλος άνθροπος! Ιταν ο πρότος τζιγίτις· ςκότοςε πολυς ρύςυς κ' ίταν πλύςιος. Ιχε τρις γινέκες κε οχτο γιυς. Ολι-τυς ζύςανε ςτο ίδιο χοριο. Ιρθαν ι ρύςι, κατάςτρεπςαν το χοριο κε ςκότοςαν τυς εφτά-τυ γιύς. Ο ένας, πυ έμινε ζοντανος, παραδόθικε ςτυς ρύςυς. Κι ο ίδιος ο γέρος, πίγε κι αφτος κε παραδόθικε ςτυς ρύςυς. Τρις μίνες έζιςε εχμάλοτος· τον τρίτο μίνα βρίκε το γιό-τυ, τόνε ςκότοςε με τα ίδια-τυ τα χέρια κε τΰςκαςε. Απο τότες έπαπςε πια να πολεμάι, πίγε ςτι Μέκα, να προςεφχιθι ςτο θεο. Απ' τιν εποχι εκίνι φοράι το ςαρίκι. Οπιος επιςκέφτετε τι Μέκα γίνετε χατζις κε φοράι ςαρίκι. Εςας δε ςας χονέβι καθόλυ. Με διάτακςε να ςε ςκοτόςο, μα εγο δε μπορο να κάνο τέτιο πράμα. Εγο πλίροςα λεφτα για ςένα. Κ' επιτα ς' αγάπιςα κιόλας, κι όχι μονάχα δε ςε ςκοτόνο, μα ίθελα ακόμα κε να ς' αφίςο να φίγις, αν δεν έδινα το λόγο-μυ. Γελα κε προςπαθι να τα πι ρύςικα: «τβογια Ιβαν χαρος, μογια Απτυλ χαρος!»

IV.

Ενα μίνα ακόμα έζιςε έτςι ο Ζίλιν. Γιρίζι τιν ιμέρα ςτυς δρόμυς τυ αυλ ί φτιάνι κανένα χιροτέχνιμα· κε μόλις πλακόςι ι νίχτα κε ςτο αυλ βαςιλέπςι ιςιχία, αρχίζι το ςκάπςιμο μέςα ςτιν αποθίκι. Τυ ίταν δίςκολο, γιατι τόνε μποδίζανε ι πέτρες. Διμάριζε όμος με τι λίμα τις πέτρες κι άνιγε κάτο απ' τον τίχο τρίπα. «Μονάχα πρέπι να γνοριςτο καλα με τον τόπο, για να κςέρο,

όταν θα το σκάσο, πιο δρόμο πρέπι να πάρο». Μα, έλα πυ δε μπορι να μάθι τίποτε· κανένας απ' τυς τάταρυς δεν ανίγι το στόμα-τυ.

Διάλεκσε τι μέρα, πυ έλιπε ο αφέντις-τυ απ' το χοριο. Ιστερα απ' το γιόμα ανέβικε στο βυνο, πυ ίταν όκσο απ' το αυλ· απο κι πάνο ίθελε να εκσετάσι τα κατατόπια. Οστόσο ο αφέντις τιν όρα πυ ετιμαζόταν να φίγι, φόνακσε το μικρο κε τόνε πρόσταξε να παρακολυθι το Ζίλιν, να μιν τόνε χάνι ύτε στιγμι απ' τα μάτια-τυ. Τρέχι, λιπον, ο μικρος απο πίσο-τυ κε τυ φονάζι:

— Μιν κσεμακρένις, ο πατέρας-μυ συ το απαγόρεπσε. Αμα κάνις πος φέβγις, θα βάνο τις φονες!

Ο Ζίλιν άρχισε να τόνε καταπίθι το μικρο:

— Μακρια δε θα πάο, ένια-συ, τυ λέι. Μονάχα σε κίνο εκιδα το βυνο θέλο ν' ανεβο: μυ χριάζετε να βρο κάπιο βότανο, πυ μ' αφτο θα γιατρέβο εσας, το δικό-σας τον κόζμο. Πάμε μαζι σα θέλις· έπιτα δε βλέπις τις πεδύκλες; μπορο να φίγο μ' αφτες; Ελα, κ' εγο άβριο θα συ φτιάσο τόκσο με βέλι.

Τον κατάπισε ο Ζίλιν το μικρο κε πίρανε μαζι το δρόμο. Αν κιτάκσις βέβεα το βυνο, μακρια δεν ίνε· τον εμποδίζυν όμος ι πεδύκλες. Περπατύσε, περπατύσε κε στα τελεφτέα, με μεγάλι δισκολία, έφτασε στιν κορφι. Εκι πάνο ο Ζίλιν κάθετε κε αναθιμιέτε, τιν εποχι, πυ ζύσε στο κάστρο, απο πύ έβγενε ο ίλιος κε πύ βασίλεβε. Πέρα, σε κίνι κι τιν κιλάδα ίσα-ίσα, πρέπι νάνε το κάστρο-μας. Προς τα κι, ανάμεσα απ' τα διο αφτα βυνα, πρέπι να πάρο το δρόμο.

Αρχισε το ιλιοβασίλεμα. Τα χιονιζμένα βυνα απο άσπρα, πυ ίταν, γίνικαν άλικα· ι μάβρες πλαγιες τον βυνόνε σκοτίνιασαν· ομίχλι σικόθικε απ' τις λανκαδιες κε ι κιλάδα, όπυ έπρεπε να βρίσκετε το κάστρο, λες κε άναβε απ' το ιλιοβασίλεμα. Αρχισε να καλοεκσετάζι τα γίρο με το μάτι-τυ· κάτι σα θαμπο απλόνετε πάνο απ' τιν κιλάδα, σαν καπνος πυ βγένι απο καπνοδόχο. „Εκι πέρα θάνε, σίγυρα, το ρύσικο κάστρο", σκέφτετε ο Ζίλιν.

Ινε κιόλας αργα. Απ' το μιναρε ακύετε ι φονι τυ μολα. Το κοπάδι κατεβένι απ' το βυνο, ι αγελάδες μυκανίζυν. «Πάμε» τυ φονάζι ο μικρος, μα ο Ζίλιν δεν έχι όρεκσι να γιρίσι πίσο.

Γιρίσανε στο σπίτι αργα. «Ε, λιπον», σκέφτετε ο Ζίλιν, «τα κατατόπια τα κσέρο, τόρα πρέπι να το σκάσο». Τιν ίδια κιόλας νίχτα ίθελε να φίγι. Νίχτες σκοτινες, αφένκαρες. Για κακί-τυ όμος τίχι ίχαν γιρίσι κίνο το βράδι ι τάταρι.

Σιχνα γιρνύσαν χαρύμενι σαλαγόντας αγελάδες ί πρόβατα. Τι φορα τυτι όμος δε σαλαγύσαν χτινα, μα έφερναν, πάνο στι σέλα

ενος αλόγυ, σίντροφο δικό-τυς σκοτομένο, τον αδερφο τυ κοκινογένι· Ιρθαν θιμομένι κε ετιμάζονταν να τυ κάνυν τιν κιδία-τυ: Τρις μέρες αράδα έτρογαν κρέας φοράδας, έπιναν μπυζα κε μνιμονέβανε το μακαρίτι. Ολι ι τάταρι ίταν σπίτι. Τιν τέταρτι μέρα, κατα το μεσιμέρι, τυς βλέπι ο Ζίλιν να ετιμάζοντε για να πάνε κάπυ. Φέρανε τ' άλογα, ετιμάστικαν κε φίγανε δέκα νομάτι, μαζι μ' αφτυς κι ο κοκινογένις. Μονάχα ο Απτυλ έμινε σπίτι. Το φενκάρι ίταν κενύργιο κ' ι νίχτες ακόμι σκοτινες.

«Σίμερα κιόλας πρέπι να το σκάσυμε», σκέφτετε ο Ζίλιν.

Ο Κοστίλιν διλιάζι.

— Πος θα φίγυμε, αφυ δεν κσέρυμε το δρόμο;

— Εγο τον κσέρο το δρόμο.

— Δε θα μπορέσυμε να φτάσυμε μέσα σε μια νίχτα.

— Σα δε μπορέσυμε, κσενιχτύμε στο δάσος. Πίτες έχο αρκετες μαζί-μυ. Τί, εδο θέλις να κάθεσε; Καλα να μας στίλυν χρίματα, μπορι όμος να μιν τα καταφέρυν κιόλας να τα μαζέψυν. Κε κσέρε-το, πος ι τάταρι ίνε αγαναχτιζμένι, τόρα πυ ι ρύσι τυς σκότοσαν ένανε δικό-τυς. Δεν, πος θέλυν να μας σκοτόσυν.

V.

Ο Ζίλιν χόθικε στιν τρίπα μέσα, τιν έσκαψε κε τιν έκανε πιο φαρδια, έτσι πυ να χορι ο Κοστίλιν. Κε τόρα κάθυντε κε περιμένυν, ος πυ να ισιχάσι ο κόζμος στο αυλ.

Μόλις βασίλεψε ισιχία, τρίποσε ο Ζίλιν κατ' απ' τον τίχο κε σερνάμενος βγίκε απ' τιν άλι μερια. «Ελα, πέρνα», λέι σιγανα στον Κοστίλιν. Τρίποσε κι ο Κοστίλιν, μα τι στιγμι, πυ έκανε να βγι απ' τιν άλι μερια, σκάλοσε το πόδι-τυ σε μια πέτρα κε βρόντικσε. Ο αφέντις ίχε φίλακα έναν παρδαλο σκίλο, κακο κε άγριο, πυ τόνε λέγανε Υλιάσιν. Απο τις πρότες κιόλας μέρες, πυ ίρθε στο αυλ ο Ζίλιν, φρόντισε να τόνε καλοπιάσι το σκίλο τύτονε με το τάιζμα. Ακυσε ο Υλιάσιν τον κρότο, γάβγισε κε όρμισε· απο πίσο-τυ τρέκσανε κε άλα σκιλια. Ο Ζίλιν όμος τυ σφίρικσε σιγανα κε τυ έρικσε ένα κομάτι πίτα Ο Υλιάσιν τόνε γνόρισε, κύνισε τιν υρά-τυ κ' έπαψε να γαβγίζι.

Ο αφέντις όμος πυ άκυσε τι φασαρία, φονάζι μέσα απο τι σάκλια «πιάστον, πιάστον, Υλιάσιν!».

Ο Ζίλιν όμος χαιδέβι το σκιλι πίσο απ' τ' αφτια κ' εκίνο τρίβετε στα πόδια-τυ κε τυ κυνάι τιν υρα.

Κάθισαν κ' ι διό-τυς πίσο απο τι γονία. Σε λίγο παντυ βασίλεψε ισιχία· μονάχα το βέλαζμα κάπιυ πρόβατυ ακύετε μέσα απ' τι μάντρα κε το κελάριζμα τυ νερυ, πυ κιλα πάνο απ' τα πετρα-

δάκια. Σκοτάδι: πσιλα ςτον υρανο τ' αςτέρια κε πίςο απ' το βυνο ρόδιςε το κενύργιο φενκάρι με τα κέρατα προς τα πάνο. Σα γάλα αςπρογαλιάζι τις λανκαδιες ι ομίχλι.

Σικόνετε τότε ο Ζίλιν κε λέι τυ ςιντρόφυ-τυ: «Αιντε λιπον, κερος!»

Κςεκίνιςαν· μόλις όμος έκαναν να προχορίςυν ακύνε τι φονι τυ μολα, πυ προςκαλύςε τυς πιςτυς πάνο απ' τι ςτέγι: «Αλα! μπεςμιλλα! Ιλραχμαν!» Πάι να πι, ο κόζμος θα πάι ςτο τζαμι. Κςαναςτριμόχτικαν ςτον τίχο, περιμένοντας να περάςι ο κόζμος. Σε λίγο κςαναβαςίλεπςε ιςιχία.

Χαμιλα απλόνετε πικνι ι ομίχλι, ενο πάνο απ' τα κεφάλια-τυς λαμποκοπυν τ' αςτέρια. Ο Ζίλιν κιτόντας τ' άςτρα ςιμαδέβι το δρόμο, απ' όπυ πρέπι να περάςυν. Ι ομίχλι δίνι δροςια, κςαλαφρόνι τιν πορία-τυς, μονάχα τα ποδίματα, τα κακορίζικα, πυ κυρελιάςτικαν. Ο Ζίλιν έβγαλε τα δικά-τυ κε τα πέτακςε· τα πέτακςε κε τόρα περπατι κςιπόλιτος. Πιδάι απο πετραδάκι ςε πετραδάκι κε όλο κιτα τ' αςτέρια. Ο Κοςτίλιν άρχιςε να μένι πίςο.

— Περπάτα ςιγα, μι βιάζεςε, τυ λέι, τα καταραμένα τα ποδίματα μυ γδάρανε τα πόδια.

— Βγάλ' τα, καλίτερα κςιπόλιτος.

Βγάζι κι ο Κοςτίλιν τα ποδίματά-τυ κε περπατα κςιπόλιτος, μα χιρότερα. Καταπλίγοςε τις πατύςες-τυ πάνο ςτις ςυβλερες πέτρες κι όλο μένι πίςο. Τυ λέι τότε ο Ζίλιν:

— Ι πλιγομένες πατύςες γιατρέβυντε, αν μας προφτάςυν όμος το πράμα δε θάχι γιατρια, θα μας ςκοτόςυν.

Ο Κοςτίλιν δε λέι τίποτα, μονάχα προχορι βονκόντας «αχ», κε «υχ»! Για κάμποςιν όρα προχορυν ανάμεςα απ' τα χαμιλόματα, όπυ ακυν απ' το δεκςι μέρος γαβγίζματα. Σταματα ο Ζίλιν, κιτάζι γίρο, ίςτερα πέρνι τον ανίφορο για το βυνο, παςπατέβι με τα χέρια.

Εχ μορε, κάναμε λάθος, πέςαμε δεκςια, λέι. Εδο πέρα ίνε άλο αυλ, το ίδα απ' το βυνο. Πρέπι να γιρίςυμε πίςο κε να πάρυμε αριςτερα τον ανίφορο για το βυνο. Εδο κάπυ πρέπι νάνε δάςος.

Κε ο Κοςτίλιν λέι:

— Περίμενε βρε πεδί-μυ λιγάκι, άςε-με ν' αναςάνο. Τα πόδια-μυ ίνε καταματομένα.

— Θα γιατρεφτυν, αδερφάκι-μυ. Πίδα πιο αλαφρα, νά έτςι.

Κ' έτρεκςε ο Ζίλιν πίςο κι αριςτερα πέρνοντας τον ανίφορο, για το δάςος. Ο Κοςτίλιν ολοένα κε μένι πίςο κι αναςτενάζι. Ο Ζίλιν με το δάχτιλο κάθετα ςτα χίλια, τυ γνέφι να ςοπάςι, ο ίδιος όμος όλο προχορι.

Προχόριςαν κατα το βυνο. Βρίκαν δάςος, έτςι όπος τὄλεγε ο Ζίλιν. Μπίκαν στο δάςος, όπυ κςεςκίςτικαν κε τα τελεφτέα κυρέλια, πυ ίχαν μίνι πάνο-τυς. Τέλος βρίκαν ένα ςτενο μονοπάτι. Προχορύνε.

Εκαναν κάπυ τέςερα βέρςτια δρόμο. Ι ομίχλι μέσα στο δάςος γίνετε ολοένα κε πιο πικνι, δε βλέπι κανις ύτε τι μίτι-τυ, κε τ' αςτέρια μόλις φένυντε.

Ακύνε κςάφνυ μπρός-τυς ποδοβολιτο αλόγυ. Ακύετε κιόλας ο κρότος τον πετάλον πάνυ ςτις πέτρες. Ο Ζίλιν έπεςε μπρύμιτα πάνο ςτι γις κι άρχιςε ν' αφυνκράζετε.

— Ετςι ίνε, κάπιος καβαλάρις έρχετε καταπάνο μας.

Βγίκαν απ' το μονοπάτι, κρίφτικαν πίςο απο κάτι χαμόδεντρα κε περιμένυν. Σίρθικε ο Ζίλιν κατα το δρόμο, κιτάζι κε βλέπι έναν τάταρο καβαλάρι να προχορι ςαλαγόντας μια γελάδα κε να μυρμυρίζι κάτι με τι μίτι. Σικόνετε ο Ζίλιν κε λέι τυ Κοςτίλιν:

— Μας βοίθιςε ο θεος, ςίκο, πάμε.

Ο Κοςτίλιν προςπάθιςε να ςικοθι, μα κςανάπεςε.

— Δε μπορο, μα το θεο, δε μπορο. Δε μΰμινε πια δίναμι.

Ο Κοςτίλιν έτςι χοντρος κε χρεατερος όπος ίταν, έγινε μύςκεμα. Κε μόλις μπίκε στο δάςος, ι παγομένι πνοι τις ομίχλις μετάβαλε τον ίδροτά-τυ ςε ςτρόματα πάχνις. Τόνε τρόμακςε το κρίο. Ο Ζίλιν προςπαθύςε να τόνε ςικόςι.

— Πονο, πονο!

Ο Ζίλιν τἄχαςε.

— Τί φονάζις έτςι, χριςτιανε! Ο τάταρος δεν ίνε μακρια κε μπορι να ς' ακύςι. Απο μέςα-τυ όμος ςκέφτετε: «τί να τόνε κάνο, δεν τυ έμινε πια δίναμι. Να τον αφίςο; Δεν ίνε ςοςτο ν' αφίνι κανις έτςι το ςίντροφό-τυ».

— Καλα λιπον, τυ λέι, ανέβα ςτι ράχι-μυ, αφυ δε μπορις να περπατίςις.

Τόνε πίρε ςτι ράχι-τυ κε κρατόντας-τον απο πίςο με τα χέρια-τυ, μπίκε στο δρόμο.

— Μονάχα μι μυ ζυλας το λεμο, τυ λέι, κράτα-με απ' τυς όμυς.

Βαρι το φορτίο για το Ζίλιν. Κυράςτικε κε τα πόδια-τυ ίνε καταματομένα. Σκίβι, τινάζετε κε προςπαθι να βολέψι τον Κοςτίλιν καλίτερα ςτι ράχι-τυ ανεβάζοντάς-τον πιο πάνο, μα δε ςταματα ύτε ςτιγμι.

Φένετε, πος ο τάταρος ίχε ακύςι τιν ομιλία τυ Κοςτίλιν. Ετςι ο Ζίλιν άκυςε, πος κάπιος τυς ακολυθι κε κάτι φονάζι ςτι γλόςα-τυ. Ετρεκςε τότε ο Ζίλιν κε κρίφτικε μέςα ςτα χαμόδεντρα. Εβγα-

λε ο τάταρος το πιςτόλι κε πιροβόλιςε, μα δεν πέτιχε.

— Χαθίκαμε, αδερφέ-μυ, λέι ο Ζίλιν. Το ςκιλι αφτο θα μαζέπςι τόρα όλυς τυς τάταρυς κε θα μας πάρυν το κατόπι. Σα δε μπορέςυμε να κάνυμε τρία βέρςτια ακόμα, ίμαςτε χαμένι. Κε κιτάζοντας τον Κοςτίλιν ςκέφτετε: «Πιός διάβολος μ' έβαλε να πάρο τύτο το κύτςυρο μαζί-μυ. Αν ίμυνα μονάχος, θα τόχα κιόλας ςκάςι».

Ο Κοςτίλιν τυ λέι: «Τράβα μόνος-ςυ, γιατί να χαθις κ' εςι εκςετίας-μυ;»

— Οχι, δεν το κάνο αφτο, δεν κάνι ν' αφίνι κανις έτςι το ςίντροφό-τυ.

Τόνε πίρε κςανα ςτον όμο κε μπίκε ςτο δρόμο. Περπάτιςε κάπυ ένα βέρςτι. Ολο δάςος, δάςος ατελίοτο. Ι καταχνια άρχιςε να ςκορπίζι κε τον υρανο τόνε ςκεπάςανε ςίνεφα. Τ' αςτέρια δε φένοντε πια. Ο Ζίλιν κυράςτικε.

Εφταςε ςε μια βρίςι. Σταμάτιςε κε κατέβαςε απ' τον όμο-τυ τον Κοςτίλιν.

— Ας πιο νερο, να κςεκυραςτο λιγάκι, λέι. Ας φάμε κε μερικες πίτες. Νομίζο πος κοντέβυμε κιόλας.

Τι ςτιγμι όμος πυ έπινε, ακύι πίςο-τυ ποδοβολιτο. Τρέκςανε πάλι δεκςια μέςα ςτα χαμόδεντρα, χοθίκανε κάτο απο μια ςπιλια ςχιματιςμένι απο πικνυς θάμνυς, κςαπλοθίκανε μέςα εκι κ' έμεναν αμίλιτι.

Αφυνκράζυντε: ακυν να μιλυν τατάρικα· ι τάταρι ίχαν ςταματίςι ίςα-ίςα ςτο μέρος, απ'όπυ αφτι ίχαν ςτρίπςι. Κάτι ίπαν ςιναμετακςί-τυς, κ' ίςτερα έβαλαν τα ςκιλια να τυς γιρέπςυν.

Ακύνε: κάπιο ςυςυριτο ανάμεςα ςτα χαμόδεντρα ίταν ένα κςένο ςκιλι, πυ ερχόταν ολόιςα καταπάνο-τυς. Σταμάτιςε κοντά-τυς κι άρχιςε να τυς γαβγίζι. Σίρθικαν ος εκι κε ι τάταρι, κςένι κι αφτι· τυς πιάςανε, τυς δέςανε, τυς έβαλαν πάνο ςτ' άλογά-τυς κε τυς κυβάλιςαν.

Προχόριςαν κάπυ τρία βέρςτια, όταν τυς ανταμόνι ο Απτυλ, ο αφέντις-τυς, μαζι με διο άλυς τάταρυς. Κάτι μίλιςαν με τυς τάταρυς, τυς κάθιςαν ςτα δικά-τυς τ' άλογα κε τυς φέρανε πίςο ςτο αυλ.

Τόρα πια ο Απτυλ δε γελα κι ύτε τυς κυβεντιάζι.

Στο αυλ τυς φέρανε κατα τα κςιμερόματα κε τυς κατεβάςανε μες' ςτο δρόμο.

Ι τάταρι ςχιματίςανε κίκλο γίρο-τυς κε ςε λίγο ίρθε κε ο γέρος, πυ ζύςε ςτα ριζα του βυνυ. Αρχιςαν να κυβεντιάζυν. Ακύι ο Ζίλιν: γι' αφτυς κυβεντιάζυν, ςιζιτυν τί πρέπι να τυς κάνυν. Μερι-

κι λεν: πρέπι να τυς ςτίλυμε μακρια στα βυνα· κι ο γέρος λέι: «να τυς ςκοτόςυμε». Ο Απτυλ δε ςιφονι: «Εγο έδοςα λεφτα γι' αφτυς», φονάζι, «πρέπι να πάρο κςαγορα». Ο γέρος πάλι τα δικά-τυ: «Αφτι δε θα πλιρόςυν τίποτε, μονάχα κακο μπορυν να μας φέρυν στο κεφάλι. Κ' έπιτα ίνε αμαρτία να ταίζυμε ρύςυς. Να τυς ςκοτόςυμε, να τελιόςι ι ιπόθεςι αφτι».

Επιτα ςκόρπιςαν. Ο αφέντις πλιςιάζι τότε το Ζίλιν κε τυ λέι:

— Αν δε ςτίλυν τιν κςαγορά-ςας ςε διο βδομάδες μέςα, θα ςας ςκοτόςο στο κςίλο. Κι αν ίςος τολμίςις κε το κςαναςκάςις, τότε θα ςε ςκοτόςο ςτ' αλίθια ςα ςκιλι. Τόρα κιόλας θα γράπςις γράμα ςτυς δικύς-ςυ κε θα το γράπςις όπος πρέπι.

Τυς φέρανε χαρτι κ' έγραπςαν κ' ι διό-τυς γράμα. Ιςτερα τυς κςαναπέραςαν ςτα πόδια-τυς τις πεδύκλες κε τυς φέρανε πίςο απ' το τζαμι. Εκι πέρα ίταν ένας λάκος βαθις, πέντε κάπυ πίχες· εκι μέςα τυς κατέβαςαν κε τυς διο.

VI.

Φριχτι, ςκιλίςια τόρα ι ζοί-τυς. Τις πεδύκλες δεν τυς τις έβγαζαν πια κι ύτε τυς άφιναν να βγένυν απ' το λάκο. Ο Κοςτίλιν αρόςτιςε για καλα· πρίςτικε όλο-τυ το κορμι κε τυ πονύςε. Αναςτέναζε όλο ί κιμόταν. Βλέπι ο Ζίλιν, πος τα πράματα δεν παν καθόλυ καλα, μα δεν κςέρι τί να κάνι.

Δοκίμαςε κάποτε να ςκάπςι, μα το χόμα πύ να το ρίκςι. Τον ίδε ο αφέντις κε τόνε φοβέριςε πος θα τόνε ςκοτόςι.

Καθόταν μια μέρα σταβροπόδι μέςα στο λάκο, ςκεφτότανε τι λέφτερι ζοι κε ι πςιχί-τυ πνιγότανε απ'τιν πλίκςι. Οπυ κςάφνυ πέφτι ολόιςα πάνο στα γόνατά-τυ μια πίτα, ίςτερα κι άλι κε γίρο έπεφταν βροχι τα κεράςια. Σικόνι τα μάτια-τυ πάνο κε τί να ιδι: τι Ντίνα· τον κίτακςε για μια στιγμι γελόντας κ' έφιγε. Κε τόρα ςιλογιέτε ο Ζίλιν: «Δε θα μπορύςε άραγε να με βοιθίςι ι Ντίνα»·

Καθάριςε ένα μέρος μες' στο λάκο, ζίμοςε πιλο κι άρχιςε να πλάθι κύκλες. Επλαςε ανθρόπυς, αλογάκια, ςκιλια κε ςιλογίςτικε: «Μόλις κςανάρθι ι Ντίνα, θα τις τα πετάκςο».

Τιν άλι μέρα δε φάνικε ι Ντίνα. Ακύι ο Ζίλιν ποδοβολιτο αλόγον· κάπιι ίρθαν κε ι τάταρι κςαναμαζέφτικαν κοντα στο τζαμι κι άρχιςαν να ςιζιτυν κε ν' αναφέρνυν όλο τυς ρύςυς. Ο Ζίλιν άκυςε κε τι φονι τυ γέρυ. Δεν τα βγάζι καλα τα ταταρικα, οςτό ςο καταλαβένι, πος ι ρύςι πλιςίαςαν, πος ι τάταρι φοβύντε μίπος ι ρύςι μπύνε στο αυλ κε τότες τί θα τυς κάνυν τυς εχμάλοτυς.

Σιζίτιςαν κ' ίςτερα απο λίγο έφιγαν. Μα κςάφνυ ακύι πάλι κάπιο θόριβο απο πάνο. Γιρνα κε βλέπι τι Ντίνα να κάθετε ανεκύρ-

κυδα κοντα ςτο χίλι τυ λάκυ· τα γονατάκια-τις, έτςι πυ κάθιςε, ίχαν ανέβι πςιλότερα απ' το κεφαλάκι-τις κε τα χαρχάλια, πυ τις κρέμονταν απ' το λεμό, κυνιόνταν πάνο απ' το λάκο. Τα ματάκια-τις άςτραφταν ςαν αςτέρια, τέτια ίταν ι λάμπςι-τυς. Βγάζι απ' το μανίκι-τις διο τιρόπιτες κε τυ τις ρίχνι.

Τις πέρνι ο Ζίλιν κε τιν αροτα:—Γιατι άργιςες έτςι; Εγο ςυ έφτιαςα πεχνιδάκια. Νά, κίτα! Κι άρχιςε να τις τα ρίχνι ένα-ένα.

Γιρνα το κεφαλάκι-τις μια απ' τι μια μερια κε μια απ' τιν άλι, μίπος τιν ιδι κανις, κε τα πεχνιδάκια δεν τα βλέπι. — Δε μυ χριάζυντε, τυ λέι. Σόπαςε για μια ςτιγμι, ίςτερα κςανακάθιςε κε τυ λέι:

— Ιβαν, θέλυν να ςε ςκοτόςυν, κε δίχνι με το χεράκι το λεμό-τις.

— Πιός θα με ςκοτόςι;

— Ο πατέρας-μυ, έτςι τόνε διατάκςανε ι γέρι. Μα εγο ςε **λιπύμε.**

Κε ο Ζίλιν τις λέι:

— Αν με λιπάςε, φέρε-μυ τότε ένα μακρι κοντάρι.

Ι Ντίνα κυνάι αρνιτικα το κεφάλι. «Αδίνατο, δε μπορι να γίνι αφτο πυ ζιτας». Αφτο το νόιμα ίχε το κύνιμα τυ κεφαλιύ-τις.

Ο Ζίλιν ςταβρόνι τα χέρια κε παρακαλι:

— Σε παρακαλο, Ντίνα, φέρε-μυ-το, Ντίνοτςκα.

— Δεν κάνι, θα με ιδυν, όλι ίνε ςπίτι, λέι ι Ντίνα κε φέβγι τρεχάτι...

Ινε βράδι· ο Ζίλιν κάθετε κε ςιλογιέτε «τί θα γίνι» κι όλο κιτάζι προς τα πάνο. Τἄςτρα φένυντε, μα το φενκάρι ακόμα δεν ίχε βγι. Ιχε φονάκςι πια κι ο μολας· παντυ βαςιλέβι ιςιχία. Ο Ζίλιν άρχιςε κιόλας να νιςτάζι. «Φοβίθικε το κοριτςάκι», ςιλογιέτε.

Κςάφνυ έπεςε πάνο ςτο κεφάλι-τυ ένα κομάτι πιλος· ςικόνι πάνο τα μάτια κε τί να δι: απ' τιν αντικρινι μερια τυ λάκυ κρεμόταν ένα μακρι κοντάρι. Κςίνι με τι μιά-τυ άκρι το τίχομα τυ λάκυ, κατεβένι ςιγα-ςιγα κε ςε λίγο, παφ! πέφτι μέςα ςτο λάκο. Χάρικε ο Ζίλιν κε αρπάζι με το χέρι-τυ το γερο κοντάρι. Το γνόριςε· το ίχε ιδι κάποτε πάνο ςτι ςτέγι τυ αφέντι.

Κιτάζι προς τα πάνο· πςιλα ςτον υρανο τρεμοζβίνυν τ' αςτέρια κε ςτα χίλι τυ λάκυ, μέςα ςτο ςκοτάδι, γιαλίζυν ςα μάτια γάτας, τα ματάκια τις Ντίνας. Ακυμπα με το προςοπάκι-τις τα χίλι τυ λάκυ κε τυ ςιγοπςιθιρίζι: «Ιβαν, Ιβαν», κε ολοένα κυνι τα χεράκια γίρο απ' το πρόςοπό-τις, «ςιγα»· αφτο το νόιμα ίχε το τέτιο κύνιμα τον χεριόν-τις.

— Τί ίνε; ροτα ο Ζίλιν.

— Ολι φίγανε, μονάχα διο μίνανε ςπίτι.

Λέι τότε ο Ζίλιν ςτον Κοςτίλιν:

— Λιπον, Κοςτίλιν, πάμε. Ας δοκιμάςυμε για τελεφτέα φορα.

— Οχι, τυ λέι αφτος, όπος φένετε ,δεν ίνε γραφτό-μυ να βγο απο δο μέςα. Πύ να πάο, αφυ δεν έχο τι δίναμι ύτε να κυνιθο.

— Ε, τότε γιά-ςυ! Κε να μι ςυ κακοφανι, πυ θα φίγο. Φιλιθίκανε, κι ο Ζίλιν τόρα προςπαθι ν' ανεβι ςκαρφαλόνοντας πάνο ςτο κοντάρι. Μια-διο φορες έπεςε, γιατι τόνε μποδίζανε ι πεδύκλες. Τον κράτιςε όμος απο κάτο ο Κοςτίλιν κ' έτςι κατάφερε επιτέλυς ν' ανεβι. Ι Ντίνα, βοιθα κι αφτι· τόνε τραβα με τα διό-τις χέρια απ' το πυκάμιςο, τόνε τραβα με όλι-τις τι δίναμι κε όλο γελάι.

Τις δίνι τότε ο Ζίλιν το κοντάρι κε τις λέι:

— Παν'-το τόρα ςτο μέρος-τυ, γιατι αν το βρυν εδο, θα ςε δίρυν. Σέρνι ι μικρύλα το κοντάρι κι ο Ζίλιν κατεβένι το βυνο. Σέρνετε με τα τέςερα για να μιν τόνε ιδύνε, πέρνι μια πέτρα μιτερι κε προςπαθι μ' αφτίνε να ςπάςι το λυκέτο τις πεδύκλας. Μα δεν ίταν έφκολο, το λυκέτο ίταν γερο. Σε λίγο ακύι κάπιον να τρέχι απο πίςο-τυ λαφροπιδόντας. «Ι Ντίνα θάνε πάλι», ςκέφτικε. Τόνε πλιςίαςε, πίρε μια πέτρα κε τυ λέι:

— Δόςε να δοκιμάςο κ' εγο.

Γονάτιςε κε προςπαθύςε να ςπάςι το λυκέτο. Μα πύ να το ςπάςι. Αδίνατα τα δαχτιλάκια-τις κε λεπτύλικα ςα βεργίτςες. Πέταχςε τιν πέτρα κι άρχιςε τα κλάματα. Κςαναπίρε ο Ζίλιν τιν πέτρα κι άρχιςε να χτιπα. Ι Ντίνα καθιζμένι πίςο-τυ τον κρατάι απο τον όμο. Σικόνι τα μάτια ο Ζίλιν κε τί να ιδι: αριςτερα, πίςο απ' το βυνο ο υρανος κατακόκινος· βγένι το φενκάρι. „Πρέπι να περάςο τι λανκαδια κε να φτάςο ςτο δάςος προτυ βγι το φενκάρι", ςκέφτικε. Σικόθικε, λιπον, πέταχςε τιν πέτρα κε άρχιςε να περπατι. Πρέπι να πάι, έςτο κε αν τον εμπόδιζαν ι πεδύκλες.

— Γιά-ςυ, Ντίνυτςκα, τις λέι. Θα ςε θιμάμε ς' όλι-μυ τι ζοι. Ι Ντίνα τόνε πιάνι, πςάχνι ςτο ρύχο-τυ, ζιτάι κάπυ να τυ χόςι τις πίτες. Ο Ζίλιν πίρε τις πίτες κε τις λέι:

— Εφχαριςτο, καλο, γνοςτικό-μυ κοριτςάκι. Πιός θα ςυ φτιάνι τόρα πια κυκλίτςες; κε τις χάιδεπςε το κεφάλι.

Ι Ντίνα άρχιςε τα κλάματα, ίςτερα ςκέπαςε με τα διό-τις χεράκια το πρόςοπο κ' έτρεχςε κατα το βυνο, πιδόντας ςαν κατςικάκι. Μέςα ςτο ςκοτάδι ακυόταν μονάχα το χαρχάλιζμα, πυ έκαναν πάνο ςτυς όμυς ι μετάλινες πλακίτςες.

Ο Ζίλιν έκανε το ςταβρό-τυ, κρατα με το χέρι-τυ το λυκέτο τις πεδύκλας, για να μιν κάνι κρότο, ςέρνι το πόδι-τυ κε

προχορι, κιτάζοντας όλο τιν κοκινάδα, πυ κάνι το φενκάρι. Τόν γνόρισε το δρόμο. Επρεπε να τραβίκσι ίσια ος οχτο βέρστια. Μονάχα πυ πρέπι να φτάσι στο δάσος πριν προβάλι ολόκλιρο το φενκάρι απ' το βυνο.

Πέρασε ένα ποταμάκι. Το φος πια πίσο απ' το βυνο ασπραγαλιάζι. Προχορι ανάμεσα απ' τι λανκαδια, προχορι κι όλο κιτάζι, το φενκάρι δε φένετε ακόμα. Μα νά ι κοκινάδα ολοένα κε μεγαλόνι κε το ένα μέρος τις λανκαδιας φοτίζετε ολοένα κε πιότερο. Ι σκια κάτο απ' το βυνο όσο πάι λιγοστέβι, όσο πάι τον πλισιάζι.

Προχορι ο Ζίλιν φροντίζοντας νἄνε πάντα μέσα στι σκια. Γριγορέβι το βίμα, μα το φενκάρι προχορι πιο γλίγορα απ'αφτόνε· φοτίστικαν τόρα κε ι κορφες, πυ ίταν δεξια. Ο Ζίλιν πλισιάζι στο δάσος, μα κε το φενκάρι πρόβαλε κιόλας απ' το βυνο· τόρα πια φοτίστικαν όλα, σα να ίταν ιμέρα. Στα δέντρα πάνο κσεχορίζον πια τα φίλα. Φοτινα κε τα βυνα· δεν ακυς τίποτε, παντυ βασιλέβι ισιχία νεκρικι. Μονάχα το κελάριζμα τυ ριακιυ ακύετε.

Ο Ζίλιν έφτασε κιόλας στο δάσος χορις να σιντίχι κανένα. Διάλεκσε εκι ένα μέρος, το πιο σκοτινο κε κάθισε ν' ανασάνι λίγο.

Κσεκυράστικε, έφαγε μια πίτα.

Πέρνι ίστερα μια πέτρα κε προσπαθι κσανα να σπάσι το λυκέτο. Κατατσάκισε τα χέρια-τυ κι οστόσο το λυκέτο κρατάι ακόμα. Σικόθικε κε κσαναπίρε το δρόμο.

Το φενκάρι άρχισε τόρα να χλομιάζι, έπεσε δροσια, κόντεβε να κσιμερόσι κι ο Ζίλιν ακόμα να φτάσι στιν άκρι τυ δάσυς. „Κάνο τριάντα βίματα ακόμα“, λέι απο μέσα-τυ, «κε ίστερα κάθυμε κάπυ». Μόλις όμος έκανε τα τριάντα βίματα, βλέπι πος το δάσος ίχε κιόλας τελιόσι. Σα βγίκε απ' το δάσος, ίχε πια φέκσι ολότελα. Μπροστά-τυ φένυντε τόρα καθαρα ι στέπα κε το φρύριο, κε στ' αριστερα, πολι κοντα στα ριζα τυ βυνυ, φοτιες, πυ μια ανάβυν κε μια σβίνυν. Ο καπνος απλόνετε ίρεμα πάνο απ' τι γις κε γίρο στις φοτιες κάθυντε άνθροπι.

Κάνι έτσι ο Ζίλιν κε τι να ιδι: όπλα πυ στραφτοκοπύσαν, καζάκυς κε στρατιότες.

Χάρικε πολι· μάζεπσε όλες-τυ τις δινάμις κε τρέχι κατα το ριζοβύνι.

Μα τρέχοντας σιλογιέτε: «αλίμονο, αν εδο, στον ανιχτο κάμπο, μ' έβλεπε κανένας τάταρος καβαλάρις! Δε θα τι γλίτονα, μόλο πυ βρίσκομε κοντα στυς δικύς-μυ».

Δεν προφτάσε ν' αποσόσι τι σκέπσι-τυ αφτι κε νάσυ, αριστερα, πάνο στο λόφο τρις τάταρι. Μόλις τον ίδαν, ορμίσαν κατα πάνο-τυ. Ι καρδια τυ Ζίλιν χτιπάι δινατα, πάι να σπάσι. Κυνα τα χέρια, φονάζι μ' όλι-τυ τι δίναμι τυς δικύς-τυ.

— Αδέρφια, γλιτόςτε-με, αδέρφια!

Ακύςανε τις φονες ι δικί-μας κ' έτρεκςαν ι καζάκι καβαλάριδες προς το μέρος-τυ, κόβοντας ςτυς τάταρυς το δρόμο.

Οςτόςο ι καζάκι ίταν μακρια, ενο ι τάταρι βρίςκονταν πολι πιο κοντα. Μαζέβι τότε ο Ζίλιν τις τελεφτέες-τυ δινάμις, πιάνι με το χέρι-τυ τις πεδύκλες κε τρέχι κατα τυς καζάκυς. Κε μιν κςέροντας τι να κάνι, φονάζι ολοένα:

— Αδέρφια! Αδέρφια! Αδέρφια!

Καζάκι ίταν δεκαπέντε νομάτι. Φοβίθικαν ι τάταρι κε ςταμάτιςαν. Ο Ζίλιν έτρεκςε κε πίγε ςτυς καζάκυς.

Τον περικίκλοςαν ι καζάκι κε τόνε ροτυν: «Πιός ίνε, απο πύ έρχετε». Κε ο Ζίλιν, τρελος απ' τι χαρά-τυ, κλέι κε όλο επαναλαβένι:

— Αδέρφια! Αδέρφια!

Τρέκςανε ι ςτρατιότες, περικικλόνυν το Ζίλιν κι ο ένας τυ δίνι πςομι, ο άλος λαπα, ο τρίτος βότκα, ο τέταρτος τόνε ςκεπάζι με το μαντία-τυ κ' ένας άλος πάλι τυ ςπάζι τις πεδύκλες.

Τον εγνόριςαν ι ακςιοματικι κε τον έφεραν ςτο φρύριο. Χάρικαν ι ςτρατιότες κε ι ςίντροφί-τυ έτρεκςαν να τον καλοςορίςυν.

Ο Ζίλιν τυς διιγίθικε όλες-τυ τις περιπέτιες κε ςτα τελεφτέα πρόςτεςε:

— Ετςι λιπον πίγα ςπίτι κε πίρα γινέκα απ' τον τόπο-μυ! Δεν ίταν, όπος φένετε, τις τίχις.

Κ' έμινε να ιπιρετίςι ςτον Κάφκαςο. Τον Κοςτίλιν τον εκςαγόραςαν για πέντε χιλιάδες ρύμπλια μόλις ίςτερα απο ένα μίνα. Τόνε φέρανε πίςο ςε πολι κακα χάλια. Μόνο πυ δεν τυ ίχε βγι ι πςιχι.

Λ. Ν. ΤΟΛΣΤΟΙ.

Ροτίματα.

1. Με πιά χαραχτιριςτικα τις ζοις τον ορινον μας γνορίζι το παραπάνο διίγιμα (κατικία, τροφι, ρυχιζμος, ςινίθια, αςχολίες τον κατίκον). Να κςαναδιαβάςετε τα αντίςτιχα μέρι.
2. Πιά ίταν ι ςτάςι τυ Ζίλιν ςτιν εχμαλοςία κε πιά τυ Κοςτίλιν;
3. Τί διιγιέτε ο Τολςτόι για τι Ντίνα;
4. Γιατί ι τςαρικι κιβέρνιςι ζιτύςε να ιποδυλόςι τυς ορινυς; Σε πιύς ςίφερνε ι ιποδύλοςι τύτι;

Αςκίςις.

1. Διιγιθίτε („Πος δοκίμαςαν ι διο κατάδικι να το ςκάςυν απ' τιν εχμαλοςία κε πός απάτιχαν ςτο ςκοπό-τυς", Κεφ. V).
2. Διιγιθίτε ότι κςέρετε για τι Ντίνα.
3. Καταςτρόςτε το πλάνο τυ V κεφάλευ κε διιγιθίτε-το ςίμφονα με το πλάνο αφτο.

Ο ΛΙΚΟΣ.

Απο κάπιο μακρινο βυνο κςεκίνιςε ο λίκος.

Οταν πίναςε πολι, ςιλογίςτικε:

«Σ' ένα λίκο ςαν κε μένα, δεν πάι να κινιγα τιν αλεπυ. Πόςο θα ζίςο ακόμα; Ενα χρόνο, δίο; Πρέπι να καθίςο τραπέζι ςε μεγάλα τςελινκάτα».

Να πύμε τιν αλίθια, ο λίκος-μας ίνε λίγο ιλικιομένος· φέτος έκλιςε τα δεκατρία· γέραςε. Αλακςε το μαλί-τυ, μα τι γνόμι-τυ κε τιν κεφαλί-τυ δεν τιν άλακςε. Πάντα ςτα καλα κοπάδια ίνε ο νύς-τυ.

Χτες το βράδι ίδε ςτον ίπνο-τυ, πος έπεςε μέςα ςε τρις χιλιάδες άςπρα πρόβατα. Απο τότες δε μπόρεςε να κιμιθι. Κςεκίνιςε κε πάι να τα βρι.

Πέραςε βυνα κε βυνα. Δάςι απο έλατα κι απο πέφκα, απο καςτανιες κι απο οκςιες.

Περπάτιςε τα φαράνκια κε τις ράχες. Τρακ, τρακ, τρακ! το πάτιμά-τυ χτιπύςε δινατα, ςα να ίταν πεταλομένος.

Τ' αγρίμια, πυ το γνορίζυν αφτο το περπάτιμα, έτρεκςαν ςτιν τρίπα-τυς. Πρότι ι αλεπυ, καθος ίταν κςαπλομένι ςε μια πέτρα, έτρεκςε κε χόθικε ςτον τρίτο διάδρομο τις φολιάς-τις.

«Για να φέβγι ι αλεπυ, ίπε ο αςβος, κάπια μεγάλι δυλια τρέχι»· κε μπίκε ςε μια κςένι τρίπα, πυ τι βρίκε άδια.

«Για να φέβγι ο αςβος, ίπε το κυνάβι, δεν ίμαςτε καλα. Κάπιος καλος κινιγος θα βγίκε εδο κάτο. Ας καθίςο, να μιν πάι το τομάρι-μυ ςτιν αγορα». Μπίκε μέςα ςτον κορμο ενος δέντρυ εκατο χρονο. Εκι ίταν το πατρικό-τυ. Εκι μέςα ι μάνα τυς ίχε δόςι το καλο γυναρικο, πυ φορυν αφτο κε τ' αδέρφια-τυ.

«Δρόμο, δρόμο!» ίπε ο ςκαντζόχιρος κε χάθικε. Απο τον πολι το φόβο-τυ δεν πρόφταςε ύτε να τιναχτι· μέςα ςτ' ανκάθια-τυ έςερνε πολα κςερα φρίγανα.

Μόνο ι νιφίτςα δεν τρίποςε ακόμα. Ετρεχε ςτα κλαρια μιας πελόριας καςτανιας, ςα να ροτύςε! «Τί ίνε; Τί τρέχι;».

Δε μπορι ι νιφίτςα να ζίςι, ςα δε μάθι όλα τα νέα. Κίτακςε παντυ με τις γιαλιςτερες χαντρίτςες τον ματιόνε-τις, μα κανις δε βγίκε να τις πι τίποτα. Κ' ι πιο φλίαρι νιφίτςα ίχε κριφτι.

«Για να κριφτυν όλες ι γιτόνιςες, ςιλογίςτικε, θα πι, πος κάτι ςοβαρο τρέχι. Ας πάμε μιν ερθυν τίποτα ςκάγια».

Απάνο ς' ένα πςιλο κλόνο κάθιςε ακίνιτι κε μαζέφτικε έτςι, πυ να φένετε ένα με το κλαδι.

Ο λίκος όλα αφτα τα καταλάβενε. Ο αέρας τυ έφερνε τι

μιρυδια τον αγριμιον, πυ έφεβγαν. Ιδε κε τ' αχνάρια μερικον κε κύνιςε το κεφάλι-τυ.

«Ενια-ςας, ίπε, κε δε βγίκα για ςας. Πάο για καλο τραπέζι. Για ένα λίκο, πυ βλέπι ςτον ίπνο-τυ τρις χιλιάδες πρόβατα, δεν ακςίζετε τίποτα»· κε προχόριςε.

Ι πίνα-τυ μεγάλοςε. Ι δίπςα-τυ για έμα ακόμα περιςότερο. Ακόνιζε τα δόντια-τυ· έκοβαν ςαν το καλίτερο μαχέρι· ίταν έτιμος.

Μέςα ςτ' άςπρα πρόβατα άρχιςε να ονιρέβετε τόρα κ' ένα μάβρο ςτι μέςι. Ενα με χαιμαλι. Μπορι να ίνε το λάγιο αρνι. Ετςι, ςε κάπιο πρόβατο χαιδεμένο απο τον τςέλινκα ίθελε να πέςι.

Αφυ περπάτιςε πενίντα χιλιόμετρα, έφταςε ςτα Τρίκορφα. Σταμάτιςε εφχαριςτιμένος. Ακυςε τα κυδύνια απο τα κοπάδια τυ Γεροθανάςι: «Μπράβο, Θίμιο»[1] ίπε, γιατι τα γνόριςε, τίνος ίνε.

Στιν καλίτερι όμος ςτιγμι, τι ςτιγμι πυ ετιμάςτικε να χιμίκςι, άκςαφνα ίδε διο κςαδέρφυς-τυ μπροςτα· το Μύργο κε τον Πιςτο. Ι διο αφτι μαντρόςκιλι τυ Γεροθανάςι, πίδικςαν απάνο-τυ· μια τυφεκια ακύςτικε, δέφτερι, τρίτι.

Φόνακςαν ι τςοπάνιδες, το κοπάδι αναταράχτικε, ςκίλι γάβγιζαν μακρια, ι ταραχι απλόθικε απο ράχι ςε ράχι.

«Κςαδέρφια, έρχομε απο κςένο τόπο, ίμε πιναζμένος κε δε θα φίγο!»

Αφτα θα έλεγε ο λίκος ςτυς κςαδέρφυς-τυ, τυς ςκίλυς, αν ίκςερε πος έπερναν απο λόγια. Μα επιδι κςέρι, πος δεν πέρνυν, ετιμάςτικε. Οπιος μίνι ζοντανος.

Τότε άρχιςε τον πόλεμο κε με τυς διο. Απάνο ςτο ζβέρκοτυ ένιοςε ςα μαχέρια τα δόντια τον ςκίλον. Μα κι αφτος, κςεφέβγοντας, χίθικε να τυς αρπάκςι απο το ίδιο μέρος. Κιλιζμένι κάτο, φένοντε ςκίλι κε ι τρις· κε πάλι φένοντε λίκι κε ι τρις.

Ο λίκος ίχε να κάμι με δίο. Επρεπε να ςκοτόςι ένα απο τυς διο, να μίνι μ' ένα, ίςτερα να νικίςι κι αφτον κε να ορμίςι ςτα πρόβατα. Γιατι δεν έπαβε να τα ςιλογίζετε μέςα ςτις δανκοματιες.

Κι αλίθια ο ένας ςκίλος, ο Πιςτος, δε θα μπορύςε να κρατίςι πολι ςτι μάχι. Εφαγε μια φοβερι δανκοματια ςτιν κιλια. Το έμα έτρεχε, ο Πιςτος δάνκανε ακόμα, ι δίναμί-τυ όμος όςο πίγενε κε λιγόςτεβε.

Μα νά! ένας άλος φοβερος μαντρόςκιλος, ο Κίςτος, έφταςε απο κάτο, για να βοιθίςι τυς άλυς. Αφτος τυ ρίχτικε με περιςότερι λίςα. Τόρα ίταν ένας με τρις.

Πολέμιςε κε με τυς τρις· δεν κςέχαςε, πος ίνε λίκος. Μα

[1] Κςακυςτος τεχνίτις κυδυνας απ' τα Σάλονα.

ίταν πολι δινατι. Ινε πιςτι· μίνες, ολόκλιρο χρόνο τον περιμένυν· τόςες νίχτες γάβγιζαν γι' αφτον.

Ο λίκος δε μπόρεςε να ςταθι ςε τρις εχτρυς ενομένυς. Ιχε μια πλιγι μεγάλι ςτο ζβέρκο, ίχε ςκιζμένο το δεξι πλεβρο, κι ίχε κι άλες πλιγες μικρότερες ςτο κεφάλι, ςτα πόδια κε ςτιν ουρα.

Κε όμως κατόρθοςε να τυς ξεφίγι. Σε μια ςτιγμι μάζεψε όλι-τυ ι δίναμι κε τινάχτικε μακρια.

Ορμιςαν ι ςκίλι απο κοντα, τον άρπαξε ο ένας, μα πάλι ο λίκος έμινε μοναχός-τυ κε χάθικε.

Απο τι ςτιγμι εκίνι ι ςκίλι τον κινιγυν. Ο Πιςτος έπεςε ςτο δρόμο· ι άλι διο τρέχυν κοντα ςτο λίκο. Τον ίδιον δεν τόνε βλέπυν, ακυν όμως το περπάτιμά-τυ ί νιόθυν τι μιρυδιά-τυ. Τον πιγένυν απο ράχι ςε ράχι.

Ολι εκίνι τι νίχτα τον κινιγύςαν ι ςκίλι, ι τυφεκιες, ι φονες τον τςοπάνιδον.

Τα χαράματα μπόρεςε ο λίκος να ςταθι μέςα ςτα έλατα. Ιταν κυραζμένος κι ανκομαχύςε. Ιταν πλιγομένος κε νιςτικος.

Αλα ονιρέφτικε κι άλα βρίκε. Οςτόςο, επιδι δεν πρέπι ςε λίκο να παραπονιέτε, έγλιψε τις πλιγές-τυ κε τράβιξε να βρι καλίτερι τίχι.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΟΝΙΥ.

Ι ΔΙΟ ΠΑΝΑΓΙΕΣ.

Σ' ένα απο τα απόκεντρα τμίματα μιας μεγάλις πολιτίας, πάνο, ψιλα απ' τον ποταμο, άςπριζε πανόρια μια μεγάλι κατικία. Κάτο, ςτον όχτο τυ ποταμυ, μια μεγάλι φάμπρικα ςκόρπιζε τυς μάβρυς καπνύς-τις.

Στο τρίτο πάτομα τις άςπρις κατικίας, μέςα ςε δομάτια απέραντα, πλιμιριζμένα απο το φος τυ ίλιυ, ζύςε με τιν ικογένιά-τυ ο ιδιοχτίτις τις φάμπρικας. Απο κάτο, ςτο μιςοςκότινο κατόγι, ζύςε ένας ανιφαντις, εργάτις ςτι φάμπρικα, με τι γινέκα-τυ, ανιφάντρα κ' εκίνι, εργάτρια τις ίδιας φάμπρικας.

Ι κιρα τυ φαμπρικάντι γένιςε κορίτςι, κορίτςι γένιςε κε ι ανιφάντρα.

Μέςα ςε μια μεγαλόπρεπι κρεβατοκάμαρα, ολόχριςα κορνιζαριζμένι, κρεμόταν ι ικόνα τις παναγίας. Ι κιρία πίςτεβε, φιςικα, ςτο θεο, οςτόςο ίξερε καλα πος, όςο όμορφα κι αν ίταν ζογραφιζμένι ι παναγια πάνο ςτο ξίλο, καμια βοίθια δε μπορι να δόςι

ςτον άνθροπο, πυ δεν έχι χρίματα. Στιν κάμαρα τις ανιφάντρας, ςε μια αραχνιαζμένι γονια, κρεμόταν το ίδιο ένα παλιο ςανίδι, με πρόςοπο κε μάτια μαβριζμένα. Ι ανιφάντρα, πρωι κε βράδι κε με πίςτι βαθίτατι προςεφχόταν μπροστα στο ςανίδι, νομίζοντας πυ τιν κιτάζι ι ίδια ι παναγια ολοζόντανι κε ςπλαχνικι.

Το μορο τις αφέντιςας το παραςτεκότανε ντάντάδες κε παραντανταδες, δυλέφτρες κε παραδυλέφτρες κε το βίζενε κςεχοριςτι παραμάνα, πυ ςπρογμένι απ' τι φτόχια, παράτιςε με πόνο πςιχις το μορό-τις ςτο χοριο να ζβίνι απ τιν αναφαγια, βιζένοντας το ρογοβίζι, το παραγεμιζμένο με πςομι ςικαλίςιο.

Το πεδάκι τις ανιφάντρας φόναζε ολιμερις πιναζμένο μες, ςτα μυςκεμένα κε τα βρόμικα πανιά-τυ. Δεν ίχε κανένα να το κιτάκςι, να τυ αλάκςι τα πανια. Ο πατέρας κε ι μάνα ολιμερις ςτι φάμπρικα, δε μπορύςαν ύτε ςτιγμι να κςεμακρένυν απ' το βυερο, τον κςενεβριςτικό-τυς αργαλιο. Δύλεβαν εκι ολιμερις, κε ι έγνια τυ μορύ τυς έτρογε τα ςτίθια.

Το κοριτςάκι τις φαμπρικάντενας ανθύςε ςα λυλύδι, λυλύδι ροδοκόκινο, με απλομένα ςαν κλονάρια τα παχυλά-τυ χεράκια κε τα ποδαράκια-τυ. Κε τα ζογραφιζμένα μάτια τις παναγίας το κίταζαν απ' τιν ολόχριςι κορνίζα τυ ςανιδιυ. Το κοριτςάκι τις ανιφάντρας κιτρινιάρικο, με γεροντικο χλομο προςοπάκι, με ςτραβα ποδαράκια έζβινε ςαν κιτρινιζμένο χορταράκι μέςα ςτο ςκοτινο κατόγι. Το κίταζε κι αφτο το μαβριζμένο πρόςοπο, πυ ίταν ζογραφιζμένο πάνο ςτο ςαρακοφαγομένο ςανίδι.

Αρόςτιςε το κοριτςάκι τυ φαμπρικάντι. Ετρεκςαν καλεζμένι απ' όλες τι μεριες ι πιο κςακυςτι γιατρι κε καθιγιτάδες, μοςκοπλερόθικαν κ' έςοςαν το κοριτςάκι. Ροδοκόκινι κε ζοιρι κςανατςιτςίβιζε ςα χαρύμενο πυλάκι. Κε το κίταζε ι ομορφοζογραφιζμένι ικόνα τυ ςανιδιυ με τιν ολόχριςι κορνίζα.

Αρόςτιςε κε το κοριτςάκι τις ανιφάντρας. Αρχιςαν να ζαρόνυν τα ποδαράκια κε τα χεράκια-τυ, μάβριςε το μικρό-τυ προςοπάκι, ςτράβοςε το μελανιαζμένο-τυ ςτοματάκι. Χτιπύςε το κεφάλι-τις πάνο ςτο ςανίδι ι άμιρι ι μανύλα, μαλιοτραβιόταν, έπεφτε ςτα γόνατα, προςεφκιότανε θερμοπαρακαλόντας κε δέρνοντας τα ςτίθια με τα κοκαλιάρικα χέρια-τις κε κάρφονε παρακαλετικα πάνο ςτο μαβριζμένο ςανίδι τα μάτια τις, τα γεμάτα πόνο, δάκρια, ελπίδα κε απογοίτεπςι.

Παναγιά-μυ παρθένα, θεοτόκε προςτάτρα! Σόςε το κοριτςάκι-μυ... δόςε τιν ιγιά-τυ ςτο μορό-μυ... Κάνε να ςταθι κςανα ςτα πόδια-τις ι κορύλα-μυ... γιατί να βαςανίζετε τόςο... παναγιά-μυ παρθένα...

Στρινχια ακύετε χσάφνυ ι ςιρίνα τις φάμπριχας. Πιδάι απ' τι θέςι-τις ι ανιφάντρα παρατόντας το άροςτο μορό-τις χε καταπίνοντας τα δάχριά-τις, τρέχι να δυλέπςι για τιν ιχογένια τυ φαμπριχάντι. Με τι θλίπςι ζογραφιζμένι στο πρόςοπο τιν αχολυθί στι δυλια χε ο ανιφαντις, ο άντρας-τις.

Πέθανε ι μιχρύλα, χε ςαν χιτρινιζμένο φιλαράχι χιτόταν μέςα στο ανίλιαγο χατόγι, πυ στι γονιά-τυ χρεμόταν το μαβριζμένο ςανίδι.

Ο παπας τιν έθαπςε στα βιαςτιχα, προςπαθόντας να χςεχάνι μιαν όρα αρχίτερα χε μυρμυρίζοντας τις ςινιθιζμένες παριγοριές:

— Ανεχςιχνίαςτι ι βυλι τυ ιπςίςτυ!.. Καλίτερα θα τις ίνε στον άλον χόζμο.

— Τυλάχιςτο να μπορύςε να ζίςι μια όρα, μια ορύλα με λίγι άνεςι στον χόζμο τύτονε, μυρμύριζε ι άμιρι μάνα, πυ τίνε πνίγανε τ' αναφιλιτα.

Μα ο παπας φόναχςε απο πάνο-τις αφςτιρα:

— Μιν εχςοργίζις, τέχνον, τον χίριον, ς' αφτον τον χόζμον ο χαθένας έχι το σταβρό-τυ, πυ ίνε ιποχρεομένος να τόνε χυβαλα με πίςτι χε ενχαρτέριςι... Αλος σε αναμένι το πιρ το εχςότερον...

Αφχςενε χε λυλύδιζε πάντα ι χόρι τις φαμπριχάντενας, ενο τις ανιφάντρας το άμιρο το χοριτςάχι έλιονε μέςα στο μνίμα, χε ι θλίπςι δε λίπι ποτες απ' τιν χαρδια τις βαςανιζμένις γινέχας.

Ι διο παναγιες όμος χρέμονταν όπος πρότα: ι μια πάνο, στο τρίτο πάτομα, ομορφοζογραφιζμένι πάνο στο ςανίδι χε ι άλι χάτο, στο μιςοςχόταδο τυ χατογιυ, χςεθοριαζμένι πάνο στο μάβρο, ςαραχοφαγομένο ςανίδι.

Α. ΣΕΡΑΦΙΜΟΒΙΤΣ.

Ροτίματα.

1. Κάτο απο πιές ςινθίχες μεγάλοναν τα διο χοριτςάχια; Πιές διαφορες παρυςιάζυν στιν εχςοτεριχί-τυς όπςι; Με τί παρομιάζι το χάθε χοριτςάχι ο ςινγραφέας;

2. Με πιές εχφράςις περιγράφι ο ςινγραφέας τις αντίθετες ςινθίχες, πυ χάτο απ' αφτες ζύςε ι ιχογένια τυ εργάτι χε ι ιχογένια τυ χαπιταλιςτι (ςπίτι, επίπλοςι χ.τ.λ.);

3. Γιατί πέθανε το χοριτςάχι τις ανιφάντρας; Γιατί έγιανε το χορίτςι τυ φαμπριχάντι; Πιός βοίθιςε τι γινέχα τυ φαμπριχάντι να γιατρεφτι ι χορύλα-τις, τα λεφτα ί ι ιχόνα;

4. Πός παριγορύςε τιν ανιφάντρα ο παπας;

5. Σε πιάν εποχι μπορύςαν να γίνυν αφτα, πυ μας περιγράφι ο ςινγραφέας στο διίγιμά-τυ;

ΑΠΕΡΓΙΑ ΣΤΙΝ ΠΑΡΜΑ.

Στι Γένουα, πάνο στι μικρι πλατία μπροστα στο σταθμο, μαζέφτικε πολις κόζμος, πυ απ' αφτον ι πιότερι ίταν εργάτες. Ψιλα, πάνο απ' τα κεφάλια τυ κόζμυ κιματίζυν πολίχρομα τα λάβαρα τον εργατικον οργανόσεον. Το χρισάφι στραφτοκοπα στις φύντες, στα κορδόνια, στις μίτες τον κονταριον, το μετάξι θροίζι κε, σα χορος πυ τραγυδα σιγανα, ακύετε ι βυι τυ κόζμυ, πυ έχι διάθεσι πανιγιρικι.

Το βαρι μαρμαρένιο χτίριο τυ σταθμυ σε ιμικίκλιο, μ' ανιχτες τις διό-τυ πτέριγες, νόμιζες πος πάι ν' ανκαλιάσι τον κόζμο. Απ' το λιμάνι έρχετε ο βαρις ανασαζμος τον βαποριον, ι δυλια τυ βιντσιυ στο νερο, το χαρχάλιζμα τον αλισίδον, τα σφιρίγματα κε ι φονες, ενο στι μικρι πλατία βασιλέβι ισιχία, ζέστι κε πλίξι μεγάλι. Στυς εξόστες κε στα παράθιρα τον σπιτιον, γινέκες με λυλύδια στα χέρια, πεδια ντιμένα στα γιορτινά-τυς, σα λυλύδια κ' εκίνα.

Σε λίγο ακύστικαν σφιριγματιες τυ τρένυ, πυ πλισίαζε στο σταθμο· το πλίθος σάλεψε απ' τι θέσι-τυ· σα μάβρα πυλια πετάχτικαν πάνο απ' τα κεφάλια τυ πλίθυς κάμποσα τσαλακομένα καπέλα, ι μυζικάντες ετίμαζαν τα τρομπόνια-τυς κ' ι πιο ιλικιομένι, σάζυντε, προχορύνε μπροστα, γιρίζυν προς τον κόζμο κε κάτι λεν κυνόντας τα χέρια-τυς δεξια κι αριστερα.

Βαρια κε δίχος βιασίνι, αναμέρισε ο κόζμος, αφίνοντας φαρδι πέραζμα πάνο στο δρόμο.

— Πιόν ίρθαν να ιποδεχτύνε;

— Τα πεδια απ' τιν Πάρμα!

Ι εργάτες απέργισαν στιν Πάρμα. Τ' αφεντικα δεν ενουν να ιποχορίσυν. Ι ζοι για τυς εργάτες έγινε δίσκολι· έτσι κ' εκίνι μαζέψαν τα πεδιά-τυς, πυ άρχισαν κιόλας να μαρένυντε απ' τιν πίνα κε νά τόρα τα στέλνυν στυς σιντρόφυς-τυς, στι Γένουα.

Πίσο απ' τις κολόνες τυ σταθμυ έρχετε σε παράταξι μια φάλανκα μικρον πεδιον· ίνε μισόγιμνα κι ανάμεσα απ' τα κυρέλια, πυ τα σκεπάζυν συ δίνυν τιν εντίποσι πος ίνε μαλιαρα, σαν παράξενα μικρα μαλιαρα αγρίμια. Ερχοντε πιαζμένα χέρι-χέρι, πέντε στι σιρα, μικρύλικα, σκονιζμένα, κι όπος φένετε κυραζμένα. Τα πρόσοπά-τυς δίχος γέλιο, μα τα μάτια-τυς λάμπυν ζοιρα κε άδολα, κι όταν ι μυσικι, πυ τα ιποδέχετε, πέζι τον ίμνο τυ Γαριβάλδι, ένα χαμόγελο ικανοπίισις ανθίζι πάνο στα ξερανκιανα, συβλερα κε πιναζμένα προσοπάκια. Ο κόζμος χερετίζι τυς μελύμενυς ανθρόπυς με φονες πυ ξεκυφένυν, μπροστά-τυς γέρνυν τα λάβαρα κε

ι ςιμέες, βρυχιέτε ο χαλκος τον τρομπονιον, κςεκυφένοντας τα πεδια κε θαμπόνοντας τα μάτια-τυς. Σα να τα τρόμακςε ι ιποδοχι αφτι, τραβίχτικαν για μια στιγμι προς τα πίςο, ζάροςαν, με μιας όμος πάλι ςα να ορθόθικαν, ςα να μεγάλοςαν, ςινκεντρομένα ς' ένα ςόμα κε μ' εκατοντάδες φονες, πυ έβγεναν ςαν απο ένα κε μόνο ςτίθος, φόνακςαν:

— Ζίτο ι Ιταλία!

— Ζίτο ι νέα γενεα τις Πάρμας! απαντα μιριόςτομα το πλίθος, ςτρέφοντας χιλιάδες μάτια προς τα πεδια.

— Ζίτο ο Γαριβάλδις! φονάζυν τα πεδια κε χόνοντε ςα ςφίνα ςταχτια μέςα ςτο πλίθος, όπυ κ' εκςαφανίζοντε.

Απ' τα παράθιρα τον κςενοδοχίον, απ' τις ςτέγες τον ςπιτιόν, ςα λεφκα πυλια κιματίζυν τα μαντίλια, κε ςτα κεφαλάκια τον πεδιον πέφτι βροχι απο λυλύδια ςινοδεμένι απο φονες χαρύμενες.

Ολα γίρο πίραν όπςι γιορταςτικι, ζοντάνεπςαν κε το ςταχτι μάρμαρο ανθοβόλιςε με κάτι φοτερυς λεκέδες.

Κυνυν τα λάβαρα, πετυν λυλύδια κε καπέλα ςτον αέρα, πάνο απ' τα κεφάλια τον μεγάλον φιτρόνυν μικρα πεδικα κεφαλάκια, μια φένυντε κε μια χάνοντε μικρύλικα μάβρα χεράκια, πυ πιάνυν λυλύδια κε χερετυν κε ο αέρας γεμίζι με ατελίοτες δινατες φονες:

— Ζίτο ο ςοςιαλιζμος!

— Ζίτο ι Ιταλία!

Ολα ςχεδον τα πεδια τ' άρπακςαν ςτα χέρια· κάθυντε ςτυς όμυς τον μεγάλον, ςφιχτοκρατιέντε ςτις ανκαλιες κάπιον ςοβαρον μυςτακαλίδον. Ι μυςικι μόλις ακύγετε μέςα ςτο θόριβο, τις φονες κε τα γέλια.

Στο πλίθος μέςα τριπόνυν ι γινέκες κε διαλέγυν κε πέρνυν ι κάθε μιά-τυς απ' τα πεδια, πυ έμιναν.

— Εςις πίρατε διο, Ανέτα;

— Νε! Κ' εςις το ίδιο; κυβεντιάζυν ςιναμετακςί-τυς ι γινέκες πέρνοντας τα πεδια.

—Πάρτε ένα κε για τι Μαργαρίτα, πυ δεν έχι πόδια, ι άμιρι...

Παντυ χαρύμενι διάθεςι, παντυ μορφες γιορταςτικες, μάτια ιγρα απο ςινκίνιςι, κε τα πεδια τον απεργον πυ κε πυ μαςυλίζυν κιόλας ψομι.

— Στον κερό-μας δε γίνονταν τέτια πράματα, ίπε ένα γεροντάκι με γριπι μίτι κε μάβρο πύρο ςτα δόντια.

— Κε όμος ίνε τόςο απλο το πράμα.

— Νε, απλο κε φρόνιμο.

Εβγαλε ο γέρος το πύρο απ' το ςτόμα-τυ, το κίτακςε ςτιν



άκρι, αναςτέναχςε κε τίναχςε τι ςτάχτι. Ιςτερα, βλέποντας δίπλα-τυ διο πεδια απ' τιν Πάρμα, πυ ςίγυρα θἇταν αδέρφια, ςύφροςε το πρόςοπό-τυ ςτενοχορεμένος κ' έκανε μια χιρονομία, πυ φανέρονε τιν αδιναμία-τυ να τα βοιθίςι, μα κε τι λίπι-τυ μαζί. Τα πεδια ςτριμόχτικαν το ένα κοντα ςτ' άλο κε κατςύφιαςαν. Ο γέρος τότε τραβίχτικε λίγο παραπίςο, κάθιςε ανεκύρκυδα κι άρχιςε να κάνι τον πετινο· ςα νἄκυες αλιθινο πετινο. Τα πεδια κςεκαρδιζμένα ςτα γέλια χτιπύςαν τις γιμνές-τυς πατύςες πάνο ςτις πέτρες. Ο γέρος ςικόθικε, έςαχςε το καπέλο-τυ κε, νομίζοντας πος έκανε για τα πεδια ότι μπορύςε να κάνι, πίρε το δρόμο να φίγι, μα τρέκλιςε, γιατι τα πόδια-τυ δεν τυ ίταν πια κε πολι ιπάκυα.

Κε τόρα, μια μαβρομάλα γενοβέζα προχορι χορέβοντας κε κρατόντας απ' το χέρι έναν ανθροπάκο, μόλις εφτα χρονο, με κςίλινα παπύτςια κε καπέλο ςταχτι, πυ τυ κατέβενε ος τυς όμυς. Ανας ικόνι το πεδι το κεφαλάκι-τυ, προςπαθόντας να γλιτόςι απ' το

καπέλο, μα κίνο όλο κε τυ πέφτι στο πρόσοπο. Αρπάζι τότε ι γινέκα το καπέλο κε κυνόντας-το στον αέρα τραγυδα κάτι κε γελα· το πεδι σικόνι το κεφάλι-τυ, τιν κιτάζι κι όλο χαμογελα· ίστερα πιδα, σάμπος να ίθελε να πιάσι το καπέλο κε κσάφνυ γίνοντε άφαντι κ' ι διό-τυς.

Ενας άνθροπος απσιλος με γιακα πέτσινο κε πελόρια γυμνα χέρια, κρατα στυς όμος-τυ ένα κοριτσάκι ος έκσι χρονο, μικρύλικο κε σταχτι σαν ποντίκι κε λέι στι γινέκα, πυ πίγενε δίπλα-τυ, κρατόντας απ' το χέρι ένα αγοράκι κοκινόμαλο, σα φοτια:

— Καταλαβένις, πος αν μας μιμιθύνε κε ι άλι, δίσκολα θα μας τσακίσι ο εχτρος. Κε γελόντας δινατα, σικόνι θριαμβεφτικα το μικρό-τυ φορτίο στο γαλάζιο αέρα κε φονάζι:

— Ζίτο ι Πάρμα-α!

Κε περνυν ι άνθροπι κρατόντας απ' το χέρι κε σικόνοντας στιν ανκαλιά-τυς πεδια. Στιν πλατία μένυν μονάχα πατιμένα λυλύδια, χαρτάκια απο καραμέλες κε μια έφθιμι ομάδα βαστάζι τυ σταθμυ. Κι απ' τυς δρόμυς, σαν απο τεράστιυς σολίνες, κσεχίνοντε ι χαρύμενες φονες τον ανθρόπον, πυ προχορυν σε προαπάντισι τις κενύργιας ζοις.

Ροτίματα.

1. Γιατί έστιλαν τα πεδια απ' τιν Πάρμα στι Γένυα;
2. Απο πιὰ λόγια φένετε, πος ίταν πεδια απεργον;
3. Πός ιποδέχτικαν τα πεδια στι Γένυα;
4. Πὸς εστάνθικαν τα πεδια τον εαφτό-τυς μέσα στο κενύργιο-τυς περιβάλο; Διαβάστε στο διίγιμα τα αντίστιχα κομάτια.
5. Τί όπσι ίχαν ι πολιτία, ι δρόμι, ο κόζμος πριν απ' τιν ιποδοχι τον πεδιον;
6. Τί λογις άνθροπος ίταν εκίνος με τον πέτσινο γιακα; Πός πρέπι να καταλάβυμε τα λόγια-τυ: „Καταλαβένις, πος αν μας μιμιθύνε κε ι άλι, δίσκολα θα μπορέσι να μας τσακίσι ο εχτρος".

ΤΡΑΓΥΔΙ ΣΤΙ ΔΥΛΙΑ.

Ολι το τραγύδι ας πύμε
το τραγύδι στι δυλια,
ίρθε ι όρα να χαρύμε.
Ζίτο, ζίτο ι Εργατια.

Ολα ςκίβυνε μπροςτά-τις
προςκινύνε ταπινα
κε δοκςάζυν τ' όνομά-τις
ζίτο, ζίτο ι Εργατια.

Οτι γίρο-μας κιτάμε
απ' τα χρόνια τα παλια,
ςτι δυλιά-μας τα χροςτάμε
ζίτο, ζίτο ι Εργατια.

Σκλάβι τις δυλιας ςικόςτε
το κεφάλι-ςας πςιλα
κε τι δίναμί-ςας νιόςτε
ζίτο, ζίτο ι Εργατια.

Ζίτο ι Κόκινι Σιμέα,
πυ ςτον άνεμο πετα
έφταςε ι μεγάλι μέρα
ζίτο, ζίτο ι Εργατια.

X.

ΚΑΝΙΣ ΔΕ Μ'ΑΠΑΝΤΑΙ.

Περνο θλιμένος κε κιτο
ςτα γλέντια πυ μεθάι
ο πλύςιος, Παντοδίναμος!

Κε βλέπο κε το θίμα-τυ
γιμνο πυ κςεπςιχάι,
χορις ςκεπι, χορις φαι.

Κε λέο: Αλι κε τριςαλι!
Αν ίνε θεος, πυ νἄνε ο θεος;
Μιν πάι κι αρχόντινε κι αφτος;

. . . .

Κανις δε μ'απαντάι;

ΠΕΤΡΥ ΜΑΓΝΙ.

Ρότιμα.

Σε πιά χόρα, λέτε να ζί ο πιιτις κε ςε πιύς μιλάι;

Ι ΑΝΙΚΣΙ.

Τα χιόνια λιόςαν στα βυνα
χ'ι άνιχςι προβάλι
χε ςα βαςίλιςα περνα
με τ' ανθιρά-τις κάλι.

Τ' αιδόνια γλιχοχελαδυν
ςε δάςι μιρομένα
χ' ι πεταλύδες χερετυν,
τα χρίνα τ' ανθιζμένα.

Τα χελιδόνια στιν παλια
φολια γιρίςαν πάλι,
χε πςέλνυν με γλιχια λαλια
τις άνιχςις τα κάλι.

Χ.

Ο ΓΡΙΠΟΣ.

Εγια μόλα, έγια λέςα!
Ολι πιάστε με χαρδια.
Εχι ο γρίπος πςάρια μέςα
να γεμίςι ι αμυδια.

Κέι ο ίλιος το χεφάλι,
τρόι ι άρμι το χορμι·
ςαν χ' εμας στον χόζμον άλι
δεν χερδίζυν το πςομι.

Εγια μόλα! Δε μας μέλι
στάχτι ο χόζμος να γενι!
Νά το πρότο το βαρέλι,
πάι χε το μιςο ςχινι.

Με βροχόχιονο, μ' αγέρα,
δίχος ίπνο κε φαι,
ςτα ςκινιά-μας νίχτα μέρα
τιν περνύμε τι ζοι.

Εγια μόλα, πάρτε δίχτι,
πιάςτε ςάκο ςτο γιαλο!
Αχ, βορια θαλαςοπνίχτι
δε μας βγίκες ςε καλο!

Παν ι κόπι-μας τυ κάκυ
με τι λίςα τυ βορια,
ςκίςτικε ι κορφι τυ ςάκυ
κε μας έφιγε ι πςαρια.

Εγια μόλα, έγια λέςα!
με κενύργια προκοπι
τα ςκινια ςτι βάρκα μέςα
κε τα χέρια ςτο κυπι.

Μι διλιάτε παλικάρια,
ναν' ο γρίπος-μας καλα,
κι αν χαθίκαν λίγα πςάρια,
θάρθυν άλα πιο πολα!

Γ. ΔΡΟΣΙΝΙΣ.

ΠΑΠΑΡΥΝΑ.

Μες' ςτυς κάμπυς βαςιλέβις,
ζις χαρύμενι ζοι
κε περίφανι ςαλέβις
ςτυ ζεφίρυ τιν πνοι.

Εχις λυλυδάκια χίλια
ποθιτί-ςυ ςιντροφια
κε κιτυν τα χαμομίλια
τι δροςάτι-ςυ ομορφια.

Στι θοριά-ςυ λαμπιρίζι,
φένχι ο ίλιος πιο πολι,
μέλιςα ςε τριγιρίζι,
πεταλύδα ςε φιλι.

Κε τα χόρτα, πυ φιτρόνυν
γίρο-γίρο-ςυ απλοτα,
πράςινο χαλι ςυ ςτρόνυν
να πατις καμαροτα.

Ι. ΠΟΛΕΜΙΣ.

ΑΓΡΟΤΙΚΟ.

Στο ςτάβλο απόπςε ίρθε το φενκάρι,
εκίταχςε απ' το παράθιρό-τυ,
ίδε τιν αγελάδα, το μοςχάρι,
το βόδι πυ μαςύςε το ςανό-τυ.

Στον κίπο-μας ανίςιχα γλιςτρύςε,
ανέβικε απάνο ςτι ςικιά-μας,
εμέτριςε τα λίγα πρόβατά-μας,
ίδε το γάιδαρό-μας κε γελύςε.

Πίγε ςτ' αμπέλι, πίγε ςτο λιοςτάςι,
άκυςε τα κυδύνια απ' το κοπάδι,
χορις κυβα κατέβι ςτο πιγάδι
κ' ίπιε νερο πολι να κςεδιπςάςι.

Στις λέφκας-μας τα φίλα πεχνιδίζι,
ςτον υρανο τον καθαρο ανεβένι,
μια κίνα το κιτάζι ςαςτιζμένι
κι ο ςκίλος-μας ακόμι το γαβγίζι.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΟΝΙΥ.

ΣΦΙΝΚΑ.

Βγένι ι Σφίνκα ςε ςεριάνι.
Τα βελύδα-τις φορι,
βάζι κίτρινο φυςτάνι,
δένι ςυβλερο κεντρι.

Ετςι ομορφοςτολιζμένι,
μ' ανιχτα τα διο φτερα
κε τι μέςι-τις ςφιγμένι
αρμενίζι μια χαρα.

Μα τα λύςα εκι πυ δίχτι
δεν προςέχι κε καλα,
μον' ςε μιας αράχνας δίχτι
ίςια πάι κε ςκυντυφλα.

«Κάπια αράχνα» ςκύζι «πάλι».
«Μι δα βάλθικε ι κιρα
«κάνα μάτι να μυ βγάλι,
«να μυ ςκίςι τα φτερα;»

Κ' ι αράχνι μόλις φτάνι
να τι φάι, καθος θαρι,
μια ςτιγμύλα αφτι δε χάνι,
μον' τις μπίγι το κεντρι.

Ετςι εκι πυ ι μια ςτο δόμα
με ςπαζμυς πςιχομαχα,
φέβγ' ι άλι με το ςόμα
ςκονιζμένο μοναχα.

Α. ΠΑΔΙΣ.

ΤΥ ΛΑΒΟΜΕΝΥ ΚΛΕΦΤΙ.

(Λαιχο).

Πεδια Μοραιτόπυλα κε ςις Ρυμελιοτάκια,
μα το πςομι πυ φάγαμε, μα τιν αδερφοςίνι,
περάςτε απο τον τόπο-μυ κι απο τυς εδικύς-μυ.
Κε να μιν μπίτε ςτο χοριο με νίλιο με φενκάρι,
ντυφέκια να μι ρίκςετε, τραγύδια να μιν πίτε,
κε ςας ακύςι ι μάνα-μυ κ' ι δόλια ι αδερφί-μυ.
Κι α ρθυν κε ςας ροτίςυνε, πρότι φορα μιν πίτε,
κι α ςας διπλοροτίςυνε κε δέφτερι κε τρίτι,
μιν πίτε πος ςκοτόθικα να μιν κακοκαρδίςυν·
μον' πίτε πος παντρέφτικα εδο ς' αφτα τα μέρι,
πίρα τιν πλάκα πεθερα, τι μάβρι γις γινέκα,
κι αφτα τα λιανολίθαρα, αδέρφια κε κςαδέρφια.

ΝΙΧΤΑ.

Απλόθικε παντυ γαλίνι·
ι νίχτα πρόβαλε γοργι·
ςτιν ανθιζμένι-τις τιν κλίνι
αποκιμίθικεν ι γι.

Κι αποκιμίθι κ' έχι πάρι
για καντιλάκι φοτινο
τ' οχρο κι ακίμιτο φενκάρι,
πυ κρέμετε ςτον υρανο.

Ι. ΠΟΛΕΜΙΣ.

ΑΡΝΑΚΙΑ.

Διο-τρία αρνάκια ςτι βοςτι πιγένο ν' απαντίςο,
τί νόςτιμα τί μαλιαρα!
Τέςερα πόδια ολόγιρα κε μια υρα απο πίςο
μπορι να δίκςι δα, θαρο,
το κάθε αρνάκι απο μορο.
Εμπρος πιδάτε με χαρα.

Διο-τρία αρνάκια απάντιςα διλα κε ςαςτιζμένα,
τί νόςτιμα, τί μαλιαρα!
Εχυν τα μάτια ορθάνιχτα, θορόντας τα καιμένα
τον κόζμο αφτο πυ ν' απορι
εδο κε πρόβατο μπορι.
Εμπρος πιδάτε με χαρα.

Τρις προβατίνες παραχι καμαροτα βελάζυν,
τί νόςτιμες, τί μαλιαρες!
κι απ' τις ραχύλας τιν κορφι τ' αρνάκια-τυς κιτάζυν,
πυ ςε λιβάδι δροςερο
χορτάρι γίρο τρον χλορο.
Κερος για πίδυς κε χαρες!

Α. ΠΑΛΙΣ.

Ι ΚΟΚΙΝΙ ΚΟΡΔΕΛΑ.

Ιταν αρχες τυ Μάρτι. Μπυλύχια περνύςαν κάθε μέρα απ' το χοριό-μας τ'απομινάρια τυ ςτρατυ τον άςπρον. Περνύςανε κολοβομένα τα τάγματα τον αντεπαναςτατον, αρπάζοντας, διαγυμίζοντας, ςκοτόνοντας, ςπέρνοντας το φόβο κε τον τρόμο ςτυς άοπλυς χορικυς. Ολι ι καπνοφιτεφτες απ'τις γιτονικες φιτίες κατεβίκανε ςτο χοριο. Φέβγανε με τις ικογένιές-τυς κε με ότι απ'τιν περιυςία-τυς κατορθόςανε να ςόςυν. Ι περιςότερι απ' τυς ςιντοπίτες-μας πίραν τα βυνα. Στα βυνα ίταν κι ο πατέρας-μυ. Πίγαν εκι να ενοθύνε με τα επαναςτατικα ςόματα τον πραςινοκόκινον, πυ πολεμύςανε τυς άςπρυς. Το κςέρανε αφτο ι άςπρι κε γι'αφτο κςεςπύςαν ςε βάρος τυ άοπλυ πλιθιζμυ τυ χοριύ-μας.

. . . .

Θιμάμε ο ίλιος κόντεβε να βαςιλέπςι. Στον καφενε τυ Μπάρμπα-Γιάνι διαςκεδάζανε ι ακςιοματικι τυ Ντενίκιν. Μαζί-τυς κε ο γιος τυ Φλορίδι, ο Νίκος, κε διο τρις ακόμα νέι απ' τις πλύςιες ικογένιες τυ χοριύ-μας. Χορικι πολι λίγι ςτυς δρόμυς. Κλιζμένι απο νορις ςτα ςπίτια-τυς ι περιςότερι. Ιμαςτε ιδοπιιμένι απ'τιν επαναςτατικι επιτροπι, πος το βράδι θ'άρχιζε ι επίθεςι κε περιμέναμε το ςιμάδι.

Δεν περιμέναμε κε πολι. Απ' τ'αντιχρινο μέρος τυ χοριυ ακύςτικε το τυφεκίδι. Αμέςος ι ςιρίνα τυ μίλυ άρχιςε να βαρα κίντινο.

Μεθιζμένι ι αχσιοματιχι αδιάςανε στι στιγμι τον χαφενε... Το τυφεχίδι ολοένα χε δινάμονε. Σε λίγο άρχιςε να μιλα χε το πολιβόλο. — Τρα-τα-τα, τρα-τα-τα. — Ο αχος τον όπλον όλο χε μεγάλονε, όλο χε ςίμονε. Δεν πέραςε ύτε όρα χε τα περίφιμα μπυλύχια τον άςπρον άρχιςαν τιν ιποχόριςι.

Φέβγανε, φέβγανε ντροπιαζμένι. Κε μπροςτά-τυς, όπος πάντα, ι παπάδες, ι πλύςιι, χ' ι τςαμιχι ιπάλιλι με το ίνε-τυς χε τις ιχογένιές-τυς.

Μας ίρθαν χι αφτι με τα μπυλύχια τυ Ντενίχιν.

. . . .

Απ' το μιςοχλιζμένο παράθιρο τυ ςπιτιύ-μας παραχολυθο τιν ιποχόριςι.

— Κλίςε το παράθιρο, μυ λέι ι μάνα-μυ, να μι ςε δύνε. Μπορι να ςε χτιπίςυν.

— Πιροβολύν τάχα χε τα πεδια;

— Ολα μπορυν να τα χάνυν αφτι, πεδί-μυ. Δε θιμάςε πος ςχοτόςανε προχτες το Βάνια, το φίλο-ςυ;

Αλίθια, πριν απο διο μέρες, τρις απ' τιν «άγρια μεραρχία» — έτςι ονομάζανε το πιο άγριο τάγμα τον άςπρον — ςχότοςαν το Βάνια, το φίλο-μυ. Πόςο τόνε λιπίθιχα! Ενα πεδι 12 χρονο! Το ςχότοςαν, λέι, γιατι δε θέλιςε να τυς ανίχςι!.. Να μι βρυν τον πατέρα-τυ, πυ ίταν χριμένος πάνο στο νταβάνι.

Το τυφεχίδι εχςαχολυθι πιο άγριο. Τόρα πια αχύετε στο διπλανό-μας δρόμο χε τυ πολιβόλυ ο χρότος.

Πέςε μπρύμιτα, — φονάζι ι μιτέρα. Πέςαμε όλι μπρύμιτα χε περιμέναμε.

. . . .

Το τυφεχίδι ςταμάτιςε. Ι άςπρι ίχαν χιόλας φίγι. Κι όςι δεν χατόρθοςαν να φίγυν, έπεςαν εχμάλοτι ςτα χέρια τον επαναςτατον.

Χτιπά ι πόρτα, μιςανίγο το παράθιρο.

— Μάνα, θα πάο ν' ανίχςο. Ινε διχί-μας. Κίτα εχι πος τρέχυν με τις χόχινες χορδέλες στο χαςχέτο. Διόχνυν τυς άςπρυς.

Τρέχο στιν πόρτα. Ανίγο. Ιταν ο πατέρας χε διο γιτόνι.

— Ιςτε χαλα όλι-ςας;— ροτάι.

— Νέ, τυ αποχρινόμαςτε.

— Ανίχςτε λιπον λέφτερα τις πόρτες χε τα παράθιρα. Τα διόχςαμε τα ςχιλια.

— Δός-μυ πατέρα χε μένα απ' αφτι τιν χόχινι χορδέλα, πυ έχις στο χαςχέτο-ςυ. Θέλο να τίνε βάλο για να χςέρυν όλι πος ίμε πεδι επαναςτάτι.

Ο μπάρμπα Γιάνις τότε, ο γίτονάς-μας, βγάζι ένα χομάτι χορδέλα χε μυ το δίνι.

Κανένα δόρο, χαμια φορα δε μ' εφχαρίςτιςε τόςο, όςο το χομάτι εχίνο τις χόχινις χορδέλας. Με περιφάνια το βάζο χε ςίμερα αχόμα. Ενθίμιο τις απελεφτέροςις τυ χοριύ-μας.

Δ. ΕΡΙΣΤΕΑΣ.

Ροτίματα.

1. Πιά εποχι περιγράφι ο ςινγραφέας;
2. Πός φέρνονταν ι άςπρι απέναντι ςτις εργαζόμενες μάζες;
3. Ζιτίςτε απο τυς γονιύς-ςας να ςας διιγιθυν, πος απολεφτερόθιχε το μέρος-ςας απ' τυς άςπρυς.

ΟΧΙ ΠΙΑ!

Οχι πια το χεφάλι ςχιμένο,
όχι πια μιρολόι χριφο!
Οχι πια το χορμί-μας γιρμένο.
Στον τιράνον το μάβρο ζιγο.

Ο! το χέρι-μας πλύτι χςεθάβι
χ' ι δυλιά-μας γενα θιςαβρυς.
Μα πεθένυμε δύλι χε ςχλάβι
γι' αχαμάτες τιράνυς ςχλιρυς!

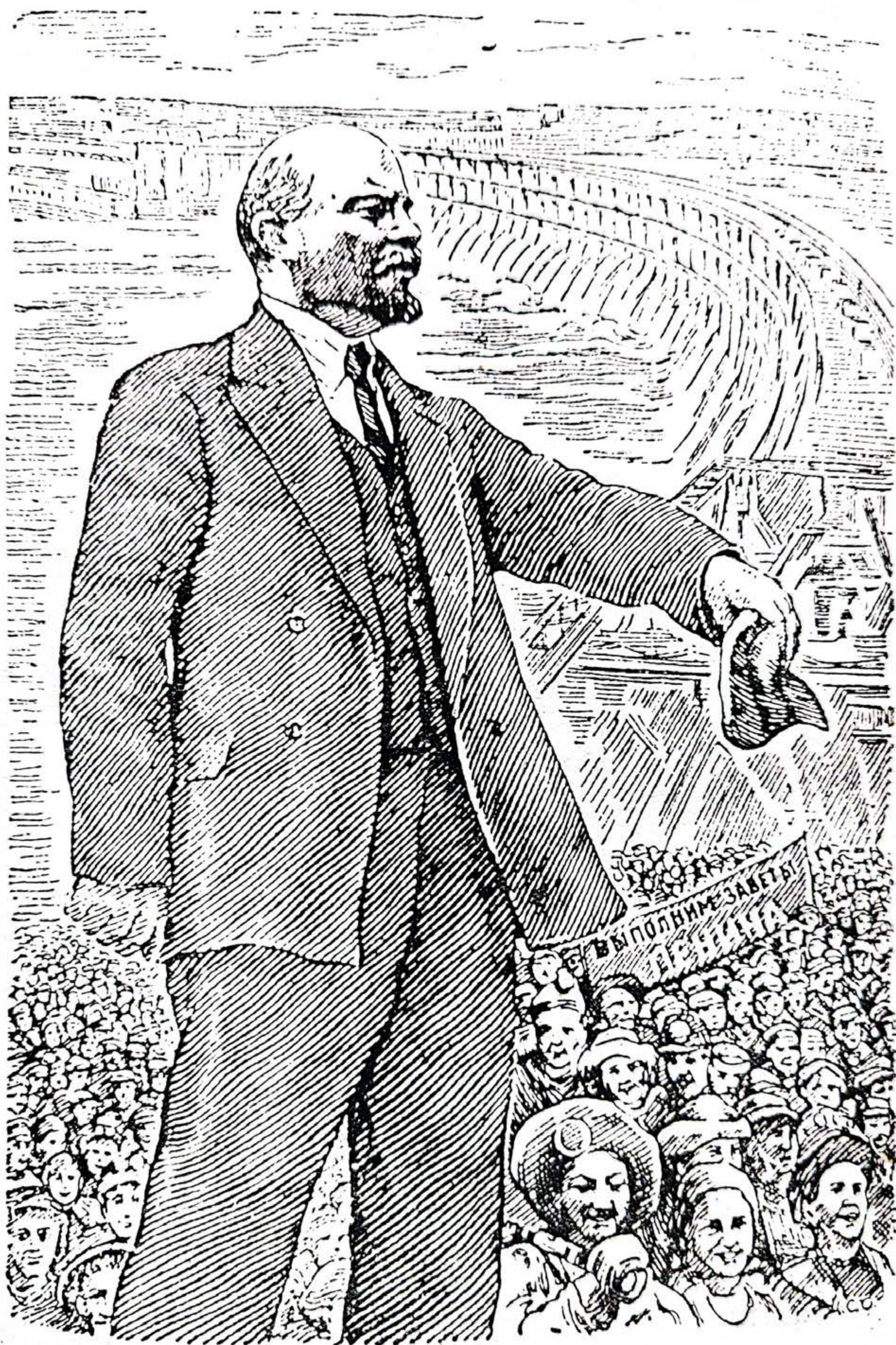
Γιατι όλα τ' αρπάζυν ι λίγι
χε το έμα-μας πίνυν αφτι.
Ι χτινόδιχι βία μας πνίγι
χε μας ςφίνχι βαθια τιν πςιχι.

Το χεφάλι πςιλα! Κ' ενομένι
προχορίςτε μ' αντρίχια χαρδια!
Σιχοθίτε! Να τόρα ςιμένι
τις ανάςτασις όρα γλιχια.

Μ. ΙΚΟΝΟΜΥ.

Ροτίματα.

1. Σε πιανυς μιλα ο πιιτις χε πιύς λέι να ςιχοθύνε;
2. Πιί ίν' αφτι, πυ δυλέβυν χε πιί θιςαβρίζυν απ' τυς χόπυς-τυς; Σε πιές χόρες γίνετε αφτο;


ВЫПОЛНИМ ЗАВЕТЫ

ΤΑ ΠΕΔΙΚΑ ΚΕ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΥ ΙΛΙΤΣ.

Ι.

Ο αρχιγός-μας Βλαντίμιρ Ιλιτς Λένιν (Υλιάνοφ) γενίθικε στις 10 (23) τυ απρίλι 1870 κοντα στο Βόλγα, ςτιν πολιτία Σιμπιρςκ, πυ ςίμερα, για να τον τιμίςυν, τις έδοςαν το όνομα Υλιάνοφςκ.

Ο πατέρας τυ Βλαντίμιρ Ιλιτς, ο Ιλίας Νικολάεβιτς, ίταν τότες επιθεοριτις τον λαικον ςχολιον στο κιβερνίο τυ Σιμπιρςκ. Καταγόταν απο απλι ικογένια. Πολι μικρος ακόμα έμινε ορφανος απο πατέρα κε μονάχα με τι βοίθια τυ μεγαλίτερυ αδερφύ-τυ, μα κε πάλι με μεγάλες διςκολίες, κατόρθοςε να σπυδάςι.

Ο Ιλίας Νικολάεβιτς προςπαθύςε ν' ανίκςι στο Σιμπιρςκ όλο κε περιςότερα ςχολια για τα πεδια τις φτοχολογιας κε τον φτοχον αγροτον, κε για το ςκοπο τύτονε ταχςίδεβε ακύραστος στα διάφορα χορια τυ κιβερνίυ.

Ι μάνα τυ Βλαντίμιρ Ιλιτς, ι Μαρία Αλεκςάντροβνα, ίτανε κόρι γιατρυ. Τα περιςότερα χρόνια-τις, ςαν ίταν νέα, τα πέραςε στο χοριο, όπυ ι χορικι τιν αγαπύςαν πολι. Ιταν καλι μυςικος ίκςερε καλα τι μυςικι μα κε κςένες γλόςες, όπος τι γαλικι, τι γερμανικι κε τιν ανκλικι. Ετςι μάθενε ςτα πεδιά-τις κε μυςικι κε κςένες γλόςες. Δεν τις άρεζε καθόλυ ι κοζμικι ζοι κε ι διαςκεδάςις. Ολονε ςχεδον τον κερό-τις τον περνύςε ςτο ςπίτι με τα πεδιά-τις, πυ τιν αγαπύςαν κε τίνε ςέβονταν πολι.

Ι ικογένια, πυ μέςα ς' αφτι μεγάλοςε ο Ιλιτς, ίταν πολι μονιαζμένι. Ο Βλαντίμιρ ίταν το τρίτο πεδι.

Στα πεδικά-τυ χρόνια, τον περιςότερο κερο, έπεζε με τιν αδερφί-μας τιν Ολγα, πυ ίταν ενάμιςι χρόνο μικρότερί-τυ. Κε ι διότυς ίταν πολι ζοιρι κε αγαπύςαν τα θοριβόδικα πεχνίδια κε το τρέκςιμο. Κε περιςότερο ο Βολόντιας, πυ ςινίθος εκίνος κυμάντερνε τιν αδερφί-τυ. Τιν κινιγύςε κε τιν έκανε να τριπόνι κάτο απ' το ντιβάνι κ' ίςτερα τις έδινε τι διαταγι: «Μπρος, γλίγορα, όκςο απ' το ντιβάνι!» Με τα πεχνίδια, πυ τον έφερναν δεν έπεζε κε πολι, πιο πολι τυ άρεςε να τα ςπάνι. Κ' επιδι εμις ι μεγαλίτερι προςπαθύςαμε να μιν τον αφίνυμε να τα ςπάνι, πολες φορες κριβόταν απο μας.

Να διαβάζι έμαθε απ' τι μιτέρα-τυ ο Βολόντιας, όταν ίταν ακόμα πέντε χρονο. Κ' εκίνος κε ιαδερφί-τυ, ι Ολια, πυ έμαθε κι αφτι να διαβάζι τον ίδιο κερο, διάβαζαν με μεγάλι αγάπι τα πεδικα βιβλία κε τα περιοδικα, πυ τυς έφερνε άφθονα ο πατέρας. Γλίγορα άρχιςαν να διαβάζυν κε διιγίςις απ' τι ρύςικι ιςτορία κε

μαθένανε απ'έξσο στίχυς. Ιστερα απ' το διάβαζμα έτρεχε να πέξι με τιν αδερφύλα-τυ ο Βολόντιας, αγαπόντας περισότερο, όπος ίπαμε, τα πεχνίδια, πυ ίχαν μέσα-τυς ζοι κε κίνισι. Το καλοκέρι τρέχανε στιν αβλι κε στο περιβόλι, σκαρφαλόνανε στα δέντρα, έπεζαν μαζί-μας, πυ ίμασταν μεγαλίτερι, το πεχνίδι «μάβρο ραβδι» (σίμερα το πεχνίδι αφτο το λένε, όπος φένετε, «Ι βέργα πυ χτιπα»). Ο Βολόντιας το αγαπύσε πολι το πεχνίδι αφτο κε αργότερα το κροκετ. Το χιμόνα έκανε τσυλίθρα με τι σάνια απ' το βυναλάκι, πυ μας έφτιαναν στιν αβλί-μας. Επεζε κε μπαλιες με τυς σιντρόφυς-τυ κι αργότερα άρχισε να παγοδρομι με παγοπέδιλα (κονκι).

Θιμάμε, πος στις παγοδρομίες, πυ γίνονταν τότε στο Σιμπιρσκ, εκίνος κι ο μεγαλίτερός-μας αδερφος, ο Σάσας, παγοδρομύσανε με παγοπέδιλα απ' τα ψιλα βυνα, απ' όπυ κε με σάνιες ακόμα ίταν δίσκολο να παγοδρομίσυν ι προτόβγαλτι. Τόσο απότομα ίταν τα βυνα. Οταν βρίσκοντε στο πιο ψιλο κε πιο απότομο μέρος τυ βυνυ, στιν αρχι λιγυν τι μέσι, σα να διπλόνυν το κορμι, ίστερα όμος λίγο-λίγο ορθόνυντε κε με ίσιο το κορμι, σα λαμπάδα, πέρνυν τον κατίφορο. Τυς ζύλεβα βλέποντάς-τυς, μα δεν αποφάσιζα ν' ακολυθίσο το παράδιγμά-τυς. Οσο για μένα, ο Βολόντιας παγοδρομύσε πιο ζβέλτα απ' το Σάσα· ίταν κοντος κε παχις, με πλατι στίθος κε δινατος. Φισικα με τα παγοπέδιλα ο Βολόντιας άρχισε να παγοδρομι αργότερα, όταν πια φιτύσε στο γιμνάσιο.

II.

Ιταν ενιάμισι χρονο πεδι όταν γράφτικε στιν πρότι τάξι τυ γιμνασίυ. Μάθενε έφκολα κε με προθιμία. Ιχε πολες ικανότιτες, μα κι ο πατέρας τυ μάθενε,—όπος κε τυς διο μεγαλίτερυς αδερφυς κε τιν αδερφί-μας, να κάνι τι δυλια, πυ τυ αναθέτυν, με επιμονι, με ακρίβια κε με προσοχι. Θιμύμε ακόμα, πος ι δασκάλι-τυ έλεγαν, ότι το Βολόντια τον βοιθύσε πολι κε το ότι παρακολυθύσε με προσοχι το μάθιμα κε τις εξιγίσις πυ έδινε πάνο σ' αφτο ο δάσκαλος. Χάρι στις λαμπρές-τυ ικανότιτες, το κενύργιο μάθιμα το μάθενε σινίθος στιν παράδοσι, στο σπίτι μονάχα το επαναλάβενε. Γι' αφτο μόλις άρχιζε να βραδιάζι κ' εμις ι μεγαλίτερι τραβιόμασταν με τις εργασίες-μας στιν τραπεζαρία, γίρο απ' το μεγάλο τραπέζι με τιν κινι λάμπα, νά-συ κε παρυσιαζόταν ο Βολόντιας, πυ ίχε τελιόσι κιόλας τα μαθίματά-τυ. Αρχιζε τις κυβέντες, έπεζε, πίραζε τυς μικρυς κ' εμπόδιζε κ' εμας στι δυλιά-μας. Κι οστόσο εμας, στις ανότερες τάξις, μας δίνανε ένα σορο μαθίματα.

— Πάψε, Βολόντια!

— Μιτέρα, ο Βολόντιας δε μας αφίνι να δυλέψυμε!

Ο Βολόντιας όμος ίταν αδίνατο να κάτσι ίσιχα, στενοχοριόταν. Ετσι έχανε όλον το λογιον τις αταχςίες χ' έτρεχε πάνο-κάτο. Κάποτε ι μιτέρα μάζεβε τυς μικρυς στο σαλόνι, όπυ τραγυδύσαν πεδικα τραγυδάκια χ' εκίνι τυς σινόδεβε στο πιάνο. Αγαπύσε το τραγύδι, ίχε καλο αφτι κε προδιάθεσι στι μυσικι. Μα κ' εδο δεν έμενε πάντα ίσιχος. Ο μικρότερος αδερφύλις-μας, ο Μίτιας, σε ιλικία τριον ος πέντε χρονο ίταν πολι πονόκαρδος κε τυ ίταν αδίνατο να τραγυδίσι το «Κατσικάκι» ος το τέλος, δίχος να τον πάρυν τα δάκρια. Εμις προσπαθύσαμε να τον κάνυμε να σινιθίσι, να τον πίσυμε, ποσ δεν έπρεπε να λιπάτε έτσι κε να κλέι. Μόλις όμος φέρναμε κάπιο αποτέλεσμα, κι ο Μίτιας έπερνε τιν απόφασι να μιν κλάψι τραγυδόντας όλα τα λιπιτερα τραγύδια, νάσυ ο Βολόντιας: Ζίγονε το Μίτια κε τονίζοντας με τρόπο ιδιέτερο, αγρίεβε το πρόσοπό-τυ κε τραγυδύσε: «κε χιμίκσαν άγρια ι σταχτι ι λίκι, πάι το άμιρο κατσίκι»! Οστόσο ο Μίτιας έβαζε όλα-τυ τα δινατα να κρατίσι τα δάκρια.

Ο σχανταλιάρις όμος ο Βολόντιας δεν ισιχάζι, πέρνι όψι πιο τραγικι, ζιτα να κάνι καλα κε σόνι τον αδερφύλι-τυ να κλάψι κε τραγυδα: «Κερα-τάκια ποδα-ράκια, μον' αφί-κε τις γριας», ος πυ πια ο μικρος δε βαστα κι αρχίζι τα δάκρια ποτάμι.

Θιμάμε μάλιστα, πος μάλοσα κιόλας με το Βολόντια, γιατι πίραζε έτσι το μικρο.

III.

Οταν ο πατέρας ίταν σπίτι, μας γλίτονε απ' τιν ενόχλισί-τυ: έπερνε το Βολόντια στο γραφίο κε τον εκσέταζε στα μαθίματά-τυ. Ο Βολόντιας σινίθος τα ίκσερε όλα απ' έκσο κι ανακατοτα. Τότε ο πατέρας άρχιζε να τόνε ροτά κε για τα περαζμένα μαθίματα, ακόμα κε για όλες τις λατινικες λέκσις, πυ ίχε γραμένες στο τετράδιό-τυ. Μα κε ς' αφτα απαντύσε ο Βολόντιας δίχος να κομπιάζι. Κι αν ο πατέρας δεν ίχε κερο να καταγίνετε μαζί-τυ κε με κάτι άλο, με το σκάκι λογυχάρι, ι ισιχία στιν τραπεζαρία δε βαστύσε κε πολι.

Ο Βολόντιας, πυ καταπιανόταν με όλα στα σοβαρα, άρχισε να μαθένι κε το σκάκι, όπος ο μεγαλίτερος αδερφός-τυ, απ' τα σχετικα βιβλία κε σε λίγον κερο έπεζε πολι καλα. Το πεχνίδι τύτο έφερνε κάπια πικιλία στι μονότονι ζοί-τυ στο χοριο, στιν επαρχία, κε αργότερα στιν εκσορία κε στιν εμινκράτσια. Οταν ίταν μαθιτις στο γιμνάσιο, τυ άρεσε πολι να πέζι σκάκι με το Σάσα. Κι όχι μονάχα σκάκι.

Τυ άρεσε να πέζι όλα τα πεχνίδια, πυ έπεζε ο Σάσας, να

χάνι ότι έχαμνε κε κίνος. Τον αγαπύσε πολι το μεγαλίτερό-τυ τον αδερφο, κε τον εμιμύνταν ς' όλα, ακόμα κε στα παραμικρα. Για το κάθε-τι πυ τόνε ροτύσανε: πιο πεχνίδι θέλι να πέχσι, αν θα πάι περίπατο ί όχι, αν θέλι να τυ βάλυν στο λαπά-τυ βύτιρο ί γαλα, δεν απαντύσε αμέσος, μόνο κίταζε το Σάσα. Κ' εκίνος επίτιδες αργύσε ν' απαντίσι, κιτάζοντας τον αδερφό-τυ πονιρα. Κ' ι διό-μας τόνε χοροιδέβαμε. Δεν έδινε όμος προσοχι στις χοροιδίες-μας ο Βολόντιας κε απαντύσε: «Οτι χάνι ο Σάσας». Ι μίμισι τύτι τυ οφέλισε πάραπολι τυ Βολόντια, γιατι ο Σάσας ίταν πάραπολι σοβαρος, στοχαστικος κ' εχτελύσε με μεγάλι αφςτιρότιτα όλες-τυ τις ιποχρεόσις. Ο Βολόντιας ίχε μπροστά-τυ ένα παντοτινο παράδιγμα σινκέντροσις, πλέριας κε προσεχτικις εκπλίροσις τις δυλιας, πυ τυ αναθέτανε, ζοντανο παράδιγμα σπάνιας εργατικότιτας.

Κι όχι μονάχα για τι δυλια, μα κε για το φέρσιμό-τυ προς τυς άλυς, ο Σάσας ίταν ζοντανο παράδιγμα για όλυς-μας. Ολι-μας τρέφαμε κσεχοριστι αγάπι γι' αφτόνε, για τον πρόσχαρο, μα σίνκερα δίχεο κε σταθερο χαραχτίρα-τυ.

Ο Βολόντιας απο μικρος ακόμα ίταν απςις κε το παράδιγμα τυ Σάσα, με τιν παντοτινί-τυ ιρεμία κε τι μεγάλι-τυ πσιχρεμία, ίχε για τ' άλα τα πεδια κε πιότερο για το Βολόντια, μεγάλι σιμασία.

Στιν αρχι ο Βολόντιας μιμύνταν το μεγαλίτερό-τυ αδερφο, αργότερα όμος άρχισε ν' αγονίζετε σινιδιτα πια ενάντια στιν έλιπςίτυ αφτι, έτσι πυ στα όριμα χρόνια τις ιλικίας-τυ δεν αντικρίζαμε πια καθόλυ, ί σχεδον καθόλυ, τον απςι, τον αράθιμο Βολόντια. Τον ίδιο αγόνα κε τιν ίδια δυλια με τον εφτό-τυ τα βλέπυμε κε στιν ανάπτιχσι τις εργατικότιτάς-τυ.

IV.

Γενικα στο Βολόντια παρατιρύσα, απο πεδι ακόμα, τιν ικανότιτα να αντικρίζι με πνέμα κριτικο όλα όςα τον πετριγίριζαν. Το ζοιρο, το σκανταλιάρικο κε σάμπος επιπόλεο αφτο πεδι, πυ έφχολα πρόσεχε τα παράκσενα κε τα αδίνατα σιμία τον αλονόνε, πυ ίταν έτιμο να πιράκσι κε να χοροιδέπςι τυς άλυς, στιν πραγματικότιτα δεν πρόσεχε μονάχα αφτα. Πρόσεχε κε τα άλα σιμία τον αλονόνε, μόνο κε μόνο για να μπορι να τα σινκρίνι με τα δικά-τυ: αν το ίδιο πράμα το κάνι κε κίνος, αν στα έργα τον αλονον ιπάρχι κάτι, πυ θα μπορύσε να το δανιστι.

Αφτο ίταν κατα τι γνόμι-μυ ένα απ' τα πιο χαραχτιστικα γνορίζματα τυ Βολόντια. Θιμάμε διο περιπτόσις, πυ γι' αφτες έλεγε: «Σκεφτόμυνα: θάχο άραγε το κυράγιο να το κάνο κ' εγο; Θαρο πος όχι».

Στα νεανικά-τυ χρόνια ποτές-τυ δε σινίθιζε να πενιέτε κε να κάνι το μεγάλο· απ' αφτες τις δισάρεστες ιδιότιτες, πυ δεν τις ιπόφερνε πια καθόλυ στα κατοπινά-τυ χρόνια, σίστενε τι νεολέα να προφιλάγετε με το λόγο-τυ στο ΙΙΙ σινέδριο τις κομυνιστικις νεολέας (κομσομολ). Ι αλίθια ίνε πος κι ο πατέρας-μας δεν αγαπύσε να πενιέτε κε μ' όλο πυ πάντα όλι-μας ίμαστε πρότι στο σχολιο—κε πιότερο απ' όλυς ο Βολόντιας—κανένα-μας δεν πενύσε, μόνο χερόταν για τις πρόοδές-μας κε προσπαθύσε να μας δόσι θάρος για μεγαλίτερες.

Ο Βολόντιας, όταν ίταν πεδι, τυ άρεσε να πσαρέβι κε να πιάνι πυλια. Οστόσο δεν τΰγιναν πάθος, ύτε το πρότο, ύτε το δέφτερο. Ετσι στις ανότερες τάξις τυ γιμνασίυ ύτε πσάρεβε, ύτε έστινε παγίδες για πυλια.

Μα ύτε κε πίγενε με το Σάσα βαρκαδας! όταν γίριζε το καλοκέρι απ' το πανεπιστίμιο. Το Σάσα, όταν πίγενε στον ποταμο Σβιάγα για σκυλίκια κε άλυς κάτικυς τον νερον, τόνε σινόδεβε μονάχα ο μικρότερος αδερφός-μας, ο Μίτιας. Ο Σάσας καταγινόταν με τις φισικες επιστίμες, όταν ακόμα ίταν μαθιτις τυ γιμνασίυ κι αργότερα, στο πανεπιστίμιο, γράφτικε στον κλάδο τις φισιογνοσίας. Το καλοκέρι καταγινότανε με διάφορες αναζιτίσις, ετιμάζοντας έτσι ιλικο για πραγματίες, πυ ίχε σκοπο να κάνι για τα διάφορα ίδι τον ζόον.

Αντίθετα ο Βολόντιας δεν αγαπύσε τις φισιογνοστικες επιστίμες. Στο γιμνάσιο έδιχνε ενδιαφέρο για τι λατινικι γλόσα, για τιν ανάγνοσι τον κλασικον, για τιν ιστορία, τι γεογραφία. Τυ άρεσε επίσις να γράφι εκθέσις κε τις έγραφε πολι καλα.

V.

Στα 1886, όταν ο Βλαντίμιρ Ιλιτς ίταν 16 χρονο, τιν εφτιχιζμένι-μας ικογένια τι βρίκε το πρότο σκλιρο χτίπιμα. Στις 12 τυ γενάρι πέθανε ξαφνικα ο πατέρας-μας, ο Ιλίας Νικολάεβιτς. Ο Αλέξαντρος Ιλιτς βρισκόταν τότε στο Πετερμπυργ. Ο Βολόντιας έμινε ο μεγαλίτερος γιος μέσα στιν ικογένια, κε παρ' όλο πυ ίταν ακόμα νέος, έδιξε μεγάλι φροντίδα για τι μιτέρα-μας κε πάσκισε πολι να τίνε βοιθίσι στις κενύργιες σκυτύρες, πυ τις έβγεναν στο κεφάλι.

Στα 1887, όταν ο Βολόντιας ίταν στιν τελεφτέα τάξι τυ γιμνασίυ, τιν ικογένιά-μας τι βρίκε άλι μεγάλι σιφορα. Στο Πετερμπυργ πιάστικε ο Αλέξαντρος Ιλιτς, γιατι πίρε μέρος στιν απόπιρα, πυ έγινε τότες ενάντια στον τσάρο Αλέξαντρο τον ΙΙΙ. Πρότος τι θλιβερι τύτι ίδισι τιν έμαθε ο Βλαντίμιρ Ιλιτς, κι αφτος έπρεπε

να προετιμάσι τι μάνα-μας για τι ςχλιρι τύτι ίδιςι. Κε νά πός έγινε το πράμα: Για τι ςίλιπςι τυ Αλέκςαντρυ Ιλιτς κε τι δικί-μυ, τις αδερφίς-τυ, πυ γράφο τις γραμες τύτες, έγραπςε ςτιν Καςκατάμοβα, ςτο Σιμπιρςκ μια ςινκένιςά-μας, παρακαλόντας-τιν κιόλας να προετιμάςι γι αφτο τι μιτέρα-μας.

«Μόλις πίρα το γράμα — διιγιέτε ι Καςκατάμοβα — έςτιλα κε φόναχςα απ' το γιμνάςιο το Βολόντια κε τυ έδοςα να διαβάςι το γράμα. Σύφροςε τα φρίδια ο Βολόντιας κε για κάμποςι όρα ςιοπύςε ςινκεντρομένος ςτον εαφτό-τυ κε κιτάζοντας το γράμα. Μπροςτά-μυ ίχα τόρα όχι το αλοτινο, έφθιμο κε κςένιαςτο πεδι, μα το μεςτομένο πια άντρα.

— Ι δυλια ίνε ςοβαρι, κ' ίςος μάλιςτα τελιόςι άςκιμα για το Σάςα, ίπε.

Αργότερα όταν ι μάνα-μας πίγε ςτο Πετερμπυργ για να φροντίςι για τα διο μεγαλίτερα πεδιά-τις, εκίνος, όπος έλεγε ι Καςκατάμοβα, τις ίπε πολες φορες:

— Ας ίνε, ο Σάςας δε μπορύςε να κάνι διαφορετικα, έτςι έπρεπε να ενεργίςι.

Τι ςιφορα τιν ιπόφερε ο Βολόντιας με μεγάλι ενκαρτέριςι, εκςακολυθόντας με τιν ίδια προςοχι τα μαθίματά-τυ. Εγινε όμος πιο ςοβαρος κε πιο ςιοπιλος κε μονάχα όταν πλιςίαζε τις μικρότερες αδερφες κε τον αδερφό-τυ, προςπαθύςε να φένετε έφθιμος, φλιαρύςε κε χοράτεβε όπος πρότα, κε τυς έδινε να λίςυν διάφορα ενίγματα κε γρίφυς. Αφτο μας το λέι ι ίδια ι Καςκατάμοβα, πυ εκςακολυθύςε να επιςκέφτετε τα πεδια, ςαν ίχαν μίνι μονάχα.

Ι ιπόθεςι τυ Αλέκςαντρυ Ιλιτς τέλιοςε, αλίθια, πολι άςκιμα· θεορίθικε ςαν ένας απ' τυς κιριότερυς καθοδιγιτες τις απόπιρας, καταδικάςτικε ςε θάνατο κ' ι καταδίκι-τυ εκτελέςτικε ςτις 8 τυ Μάι 1887.

Στι διέφθινςι τυ γιμναςίυ τυ Σιμπιρςκ απανκέλθικε μομφι, γιατι έβγαλε απ' το ςκολιό-τις με το καλίτερο πιςτοπιιτικο κε με χριςο ακόμι μετάλιο έναν τέτιο «φοβερο κακύργο». Για μια ςτιγμι ςκεφτίκανε, πος δεν έπρεπε να δόςυν το χριςο μετάλιο ςτον αδερφό-μυ το Βλαντίμιρ Ιλιτς, ι πρόοδές-τυ όμος ς' όλα τα 8 χρόνια τον γιμναςιακόν-τυ ςπυδον ίτανε τόςο μεγάλες, ι απαντίςις πυ έδοκε ςτις απολιτίριες εκςετάςις-τυ ίταν τόςο λαμπρες, πυ δεν τόλμιςαν να αρνιθυν το χριςο μετάλιο, όχι μόνο ς' αφτόνε, μα κε ςτιν αδερφί-τυ τιν Ολγα. Πίρε το μετάλιο κε γράφτικε ςτα νομικα, ςτο πανεπιςτίμιο τυ Καζαν.

Εγιναν όμος ςτο πανεπιςτίμιο τυ Καζαν ι «ταραχες» όπος τις ίπαν τότες. Ο Βλαντίμιρ Ιλιτς πίρε μέρος ςτιν παράνομι ςινεδρίαςι, πυ έγινε, αποκλίςτικε μαζι με άλυς φιτιτες απ' το Πανεπιςτί-

μιο κε εκσορίςτικε μακρια απ' το Καζαν, ςτο χοριο Κυκύςκινο.

Με τον αποκλιζμο τύτονε τέλιοςαν κε τα φιτιτικά-τυ χρόνια. Ιχαν κλιςτι πια γι'αφτον ι πόρτες τον ανότερον ςκολιον. Ολες ι κατοπινες προςπάθιες κε τυ ίδιυ κε τις μάνας-μας, για να κςαναπάρυν το Βλαντίμιρ Ιλιτς ςτο πανεπιςτίμιο, πίγαν χαμένες· αρνίθιχαν να τόνε κςαναπάρυν, προπάντον γιατι ίταν αδερφος τυ Αλέκςαντρυ Ιλιτς. Ετςι λιπον με τα 17-τυ χρόνια, τέλιοςαν κε τα χρόνια τον ςκολικόν-τυ ςπυδον. Σινεςτανόταν όμος τόςο βαθια τιν ανάνκι τις μόρφοςις, πυ κατόρθοςε μόνος κε χορις καμια εκςοτεριχι βοίθια να ολοκλιρόςι τι μόρφοςί-τυ.

Κε ςτα χρόνια αφτα, πυ έζιςε ςτιν επαρχία — ςτιν αρχι ςτο Καζαν κε αργότερα ςτι Σαμάρα — κατόρθοςε να ολοκλιρόςι επίςις κε τι μόρφοςί-τυ ςαν επαναςτάτι. Μελετύςε όλα τα έργα τυ Μαρκς κε βρίκε τελιοτικα το δρόμο-τυ μέσα ςτιν ιδέα τυ αγόνα τις εργατικις τάκςις.

Αρχιςε να μελετα τι ρύςικι πραγματικότιτα, για να εκςακριβόςι κατα πόςο μπορύςε να εφαρμοςτι ς' αφτιν ο δρόμος, πυ έδικςε ο Μαρκς. Κ' εκςακριβόνοντας πος μπορι να γίνι ένα τέτιο πράμα, προχορι δίχος κανένα διςταγμο πάνο ς' αφτο το δρόμο κε με επικεφαλις το κομυνιςτικο κόμα, πυ διμιύργιςε ο ίδιος, οδιγόντας τιν εργατικι τάκςι, τιν έφερε ςτι νίκι.

Α. Ι. ΥΛΙΑΝΟΒΑ.

Ροτίματα.

1. Τί λογίς μαθιτις κε φιτιτις ίταν ο Λένιν;
2. Γιατί αγαπύςε τόςο πολι τον αδερφό-τυ Σάςα;
3. Πός αντίκριςε ο Λένιν τιν ίδιςι για τι ςίλιπςι τυ αδερφύ-τυ;
4. Γιατί ι τςαρικι κιβέρνιςι απόκλιςε τον Ιλιτς απ' το πανεπιςτίμιο;
5. Πιός ίταν ο δάςκαλος τυ Λένιν;
6. Τί πέτιχε ι εργατικι τάκςι τις Ροςίας κάτο απ' τιν καθοδίγιςι τυ κομυνιςτικυ κόματος, πυ διμιύργιςε ο Λένιν;
7. Πός ονομάζετε ι περιγραφι τις ζοις ένος ανθρόπυ;

ΛΕΚΣΙΛΟΓΙΟ.

[1] Γιμνάςιο, έτςι λεγόταν πριν απ' τιν επανάςταςι το ςκολιο τις μέςις εκπέδεπςις.

[2] Επαρχία, εδο, μέρος πυ βρίςκετε μακρια απ' τα ςίνορα τις προτέβυςας.

[3] Φιςικες επιςτίμες, ι επιςτίμες πυ μας διδάςκυν τα φενόμενα τις φίςις, τι ζοι τον φιτον κε ζόον.

[4] Πετερμπυργ, έτςι ονομαζότανε το Λενινγραντ πριν απ' τιν επανάςταςι.

[5] Γρίφι — ενίγματα ςίνθετα απο ςιλαβες κε αριθμυς.

ΔΙΙΓΙΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΛΑΝΟ[1].

Ι. Ι ανιχνεφτες τις Πιατιλέτκας.

Να χτιςτυν εκατοντάδες κενύργιες πολιτίες, χιλιάδες εργοςτάςια! Εφκολο να το πι κανένας, με τί όμος θα χτιςτυν; Με τον αέρα μονάχα δε χτίζετε τίποτα.

[1] Το «Διίγιμα για το μεγάλο πλάνο» γράφικε ςτα 1930.


ПОБЕДА СОЦИАЛИЗМА
В НАШЕЙ СТРАНЕ ОБЕСПЕЧЕНА
ФУНДАМЕНТ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ
ЭКОНОМИКИ ЗАВЕРШЕН

Βρίςκυντε όςα χριαζόμαςτε τύβλα, τςιμέντο, γιαλια; Εχυμε τόςο ςίδερο, όςο χριάζετε για τις μιχανες;

Ετιμα ιλικα έχυμε λίγα, μα πρότες ίλες όςες θες.

Αν απ' το παράθιρο τυ τρένυ βλέπετε μονάχα εχτάςις απέραντες, δάςι, βάλτυς, αφτο ςιμένι, πος δε βλέπετε τίποτα.

Ι εχτάςις, πυ βλέπετε, ίνε πιλος, άμος, πέτρες.

Τα δάςι ίνε δοκάρια, ςανίδια, πάνκι, τραβέρςες.

Ι τιρφόβαλτι, πυ βλέπετε, ίνε ιλεχτρικο ρέβμα.

Απ' τον πιλο κε τον άμο θα φτιάςυμε τύβλα, απ' τον πιλο κε τον αζβέςτι, τςιμέντο, απ'το μετάλεβμα τυ ςίδερυ, ςίδερο.

Πρότες ίλες ςε μας βρίςκυντε άφθονες. Κε το πρότο πυ πρέπι να κάνυμε για τι δυλια αφτι ίνε ι ανίχνεφςι. Οπος ςτον πόλεμο, έτςι κε δο δε μπορι ν' αρχίςι κανις δίχος ανίχνεφςι. Κε ι ανίχνεφςι ς' εμας προχορι.

Κάθε χρόνο ςτέλνυμε επιςτιμονικες ανιχνέφςις (αποςτολες) ςτα πιο απόκεντρα μέρι τις χόρας-μας, πέρα απ' τον πολικο κίκλο, ςτις έριμες τυ Καζακςταν, ςτα βυνα τυ Αλτάι κε τυ Παμιρ.

Μια ομάδα, εκι ςε κάπιο μέρος τις Σιβιρίας, ανίγι δρόμο πάνο απο τι βαλτόδικι τύντρα. Πάνε δίχος χάρτι, έτςι ςχεδον ςτα κυτυρυ. Φοράνε μάβρες μάςκες απο δίχτι. Γιατι αλιος δε μπορις να γλιτόςις απ' τα κυνύπια κε τις ςκνίπες. Ι ομάδα προχορι. Κε μαζι με τιν ομάδα, δίχος να μίνι ύτε λεφτο πίςο, προχορι κ' ι πετάμενι εκςτρατία τον κυνυπιον. Κε ι τύντρα ςα ριχο πιάτο, δίχος κανένα ίπςομα, δίχος κανένα δεντρι.

Σίνκερα μια άλι ομάδα ανιχνεφτες δυλέβι κιόλας μακρια ςτο νότο. Προχορυν πάνο ςε βυνον μονοπάτια, λες κε ςκαρφαλόνυν πάνο ςε γιγάντιο τίχο. Κάτο απ' τα πόδια-τυς νκρεμος 100 μέτρα ίπςος.

Αν διλιάςις λίγο κε παραπατίςις, δε θα μίνυν ύτε τα κόκαλά-ςυ. Μα ο ανιχνεφτις δεν πρέπι να φοβάτε. Κ' ι άνθροπι προχορυν, ςφιγμένι με όλο-τυς το κορμι πάνο ςτιν πέτρα κε παςπατέβυν με τα πόδια τις προεκςοχες τον βράχον.

Μέςα ςε δέκα χρόνια, απ' τα 1919, ι Ακαδιμία τον επιςτιμον έςτιλε τρακόςιες εβδομίντα μία αποςτολες.

Αφτες τις αποςτολες τις έςτιλε μονάχα ι Ακαδιμία τον επιςτιμον! Μα πόςυς κε πόςυς ανιχνεφτες δε ςτίλανε τα άλα επιςτιμονικα ινςτιτύτα;

Πόςι κε πόςι άνθροπι δε δυλέβυνε ςτις εκςερεβνίςις εκι όπυ αποφαςίςτικε να χτιςτύνε ςιδιροδρομικες γραμες, να ανιχτυν κανάλια, ν' ανιχτυν ανθρακοριχία, να φτιαςτυν εργοςτάςια!

Ι ανιχνεφτες δυλέβυνε ς' όλι τι χόρα.

II. Τί λεν ι ανιχνεφτες.

Τί να λένε αραγες ι ανιχνεφτες; Κατόρθοσαν να βρύνε τίποτα;

Λεν πος τι χόρα-μας δεν τιν καλοκςέρυμε ακόμα. Λεν πος ι χόρα-μας ακόμα δεν αναχαλίφτικε.

Στιν Καρελία, πίςο απ' τον πολικο κίκλο στι μέςι τις τύντρας, βρίκανε τα πελόρια Χιμπινικα βυνα. Κςέρετε απο τί αποτελιέντε τα βυνα αφτα; Απ' τις πιο πολίτιμες πρότες ίλες, τι νεφελίνι κε τον απατίτι. Ι νεφελίνι θα μας δόςι γιαλι. Ο απατίτις μας δίνι ςυπερφοςφάτο, λίπαςμα για τα χοράφια-μας. Κε ςτα βυνα αφτα βρίςκυντε εκατομίρια κε εκατομίρια τόνι απ' αφτες τις πρότες ίλες.

Στιν έριμο Κάρα-κυμ βρίκαν κάτι παράκςενα ιπςόματα. Σα νἄνε τύβλα απο άμο, πυ τἄφτιαςαν κάπιι γίγαντες, έτςι, για να διαςκεδάςυν. Οταν τα ςκάπςανε, ίδανε πος δεν ίταν άμος απλος, παρα μίγμα απο άμο κε θιάφι. Θιάφι! Κ' εμις αγοράζυμε το θιάφι απ' τιν Ιταλία, το κυβαλύμε απο μακρια κε πλιρόνυμε γι' αφτο ένα ςορο χρίματα! Το θιάφι μας χριάζετε νά φτιάνυμε χαρτι κε λάςτιχο.

Με το θιάφι ραντίζυν ακόμα τ' αμπέλια κε το μπαμπάκι, για να γλιτόςυν απ' τα βλαβερα ζυζύνια. Κι άκςαφνα, νά, ς' εμας βρίςκετε θιάφι όςο θέλις.

Στι Σιβιρία ι ανιχνεφτες αναχαλίπςανε λίμνες, πυ ςτο βιθότυς βρίςκετε ςόδα. Κςέρετε τί ίνε ςόδα; Ινε το ιλικο, πυ χορις αφτο ςαπύνι δε γίνετε. Κε όχι μονάχα ςαπύνι, μα κε άλα πράματα γίνοντε απ' τι ςόδα.

Τι ςόδα τι βγάζυν απ' τ' αλάτι. Για το ςκοπο αφτο φτιάνυν μεγάλα εργοςτάςια. Κ' εκίνο βρίςκετε έτιμο μέςα ςτις λίμνες. Απλόνις το χέρι-ςυ κε πέρνις όςο θέλις.

Στι Γιακύτια ι ανιχνεφτες αναχαλίπςανε βράχυς — ψιλότερυς κι απο ςπίτια με έκςι πατόματα — απο καθαρο αλάτι. Αλάτι βρίςκετε κε ς' άλα μέρι.

Κ' ένα άλο περίεργο πράμα βρίκανε ι ανιχνεφτες εκι ςτιν απόμακρι Γιακύτια. Τεράςτια διάφανα κρίςταλα γίπςυ, 35 × 35 ςαντίμετρα. Καθεαφτυ τζάμια για παράθιρα, μονάχα, πυ δεν ίνε απο γιαλι. Πάρτε-το κε βάλτε-το απεφθίας ςτο παράθιρο.

Αμ' τι χοντρίλα, πυ βρίκανε ςτο Καζαχςταν; Ι χοντρίλα ίνε ένα ίδος φιτο. Ι επιςτίμονες βρίκανε πος απ' τυς θάμνυς τις χοντρίλας τρέχι κάτι ςαν ιγρο.

Το πίρανε κε το εκςετάςανε. Κε τί νομίζετε πος ίταν;

Καυτςυκ! Κ' εμις φέρνυμε το καντςυκ για τις φάμπρικές-μας απ' το εκςοτερικο.

Κε μίπος μπορι να τα μετρίςι κανένας όςα βρίκανε ι ανιχνεφτες;

Εργάζυντε ι ανιχνεφτες όχι μονάχα στα δάςι, ςτις ςτέπες, κε ςτις έριμες.

Σε κάθε λαμποράτόριο εργάζυντε ανιχνεφτες.

Ι ανιχνεφτες αφτι λένε: δεν ίνε ανάνκι να ςτίλυμε όλυς μακρια χιλιάδες χιλιόμετρα, να μυςκέβυν απ' τις βροχες, να χτιπυν τα δόντια-τυς απ' το ανιπόφορο κρίο. Εδο πάνο ςτα τραπέζια, ςτυς γιάλινυς ςολίνες μέςα θα βρύμε τις πολίτιμες πρότες ίλες για τα εργοςτάςια κε τις φάμπρικές-μας. Θα μάθυμε τα εργοςτάςια να βγάζυνε πρότες ίλες απ' τα απορίματα, απο τέτια πράματα πυ βρίςκυντε παντυ, κάτο απ' τα πόδια-μας, όπυ κι αν πάμε.

Κε νά, βρίκαν τρόπο να φτιάνυνε χαρτι κε χαρτόνι απο καλάμια, λεπτι τςόχα απο απλο ςκλιρο μαλι, ζάχαρι απ' τ' απομινάρια, πυ τα πετύςαν άλοτες ςτα εργοςτάςια τις ζάχαρις.

Μας φτάνυν ι πρότες ίλες, πυ βρίςκυντε ςτι χόρα-μας. Δεν ίνε ανάνκι ν' ανιςιχίςυμε γι' αφτες.

Στυς τιρφόβαλτυς φτιάνυμε ιλεχτρικυς ςταθμυς, κι απο κι ςτέλνυμε ρέβμα με τα ςίρματα, ιλεχτρικο ρέβμα. Απ' τα έλατα κάνυμε χαρτι. Θα οργόνυμε κε θα ςπέρνυμε τις ςτέπες, όπυ φιτρόνι ςίμερα ι ςτίπα κε το απςέντι, κ' ι ςτέπες αφτες θα μας δίνον ςιτάρι.

Κε κάτο, μέςα ςτι γις, βρίςκετε ότι θες: πετροκάρβυνο, ςίδερο, τςίνκος, χαλκος. Κι άλα πολα, πυ τόρα τελεφτέα αρχίςαμε να τα βγάζυμε.

Εδο κε πέντε χρόνια νομίζαμε, πος ςτιν κιλάδα τυ Κυζνετςκ, ςτι Σιβιρία, βρίςκοντε μονάχα 250 διςεκατομίρια τόνι πετροκάρβυνο. Μα τόρα ι ανιχνεφτές-μας βρίκαν εκι κι άλα 150 διςεκατομίρια. Εβριμα μεγάλο! Ολόκλιρο βυνο πετροκάρβυνο ςε ίπςος πέντε χιλιόμετρα. Κε πός δεν το προςέκςανε ένα τέτιο βυνο;

Δεν το προςέκςανε, επιδι το κάρβυνο δε βρίςκετε πάνο ςτι γι, ύτε ίνε κιμένο ςε ςορυς. Βρίςκετε βαθια, ςτρόματα-ςτρόματα, κάτο απ' τι γι.

Οςτε απο πάνο, απ' τιν επιφάνια, δε φένετε αν βρίςκετε ί όχι πετροκάρβυνο μέςα ςτι γι. Για να βρεθι το πετροκάρβυνο πρέπι ν' ανιχτι τρίπα βαθια μέςα ςτι γι. Κι αφτο δεν ίνε δυλια έφκολι. Το πυρι τριπιέτε έφκολα. Μα ι ςκλιρι πέτρα; Ιπάρχι πέτρα, πυ ύτε το ατςάλι μπορι να τιν τριπίςι κε ίνε ανάνκι να τριπιθι με διαμαντένιο τριπάνι.

Κι ας μιν πάρυμε μονάχα τιν κιλάδα τυ Κυζνετσκ, όπυ μόλις τόρα τελεφτέα αρχίσαμε ν' ανίγυμε ανθρακοριχία. Ας πάρυμε το Ντονμπας· ι εργασία εκσακολυθι εκι απο πενίντα χρόνια τόρα. Τί νομίζετε, το γνορίζυμε καλα όλο το Ντονμπας;

Οχι, δεν το γνορίζυμε.

Ανίγαμε εκι άλοτες ανθρακοριχία, έτσι στα κυτυρυ, κε χορις να εκσετάζυμε καλα-καλα, τί ίδος στρόμα βρίσκετε εκι, αν έχι μεγάλι έχτασι κι αν παντυ έχι το ίδιο πάχος.

Το ίδιο γινότανε κε με το σίδερο.

Μίπος κάμποσα χρόνια πριν κσέραμε, πος βρίσκετε σίδερο στον κάτο Βόλγα; Κε τόρα χτίζυμε εκι μεγάλο εργοστάσιο — το μεταλυργικο εργοστάσιο Χοπέρσκι. Το εργοστάσιο αφτο θα μας δίνι κάθε χρόνο 650 χιλιάδες τόνυς μαντέμι.

Το ίδιο κε με τι νάφτα. Τελεφτέα ο καθιγιτις Πρεομπραζένσκι βρίκε νάφτα σε μέρος, όπυ άλοτε ύτε σκεφτόντανε να τι ζιτίσυν, 40 χιλιόμετρα μακρια απο το Περμ.

Κε ι επιστίμονες μας λεν πος βρίσκετε νάφτα σ' όλι τιν έχτασι, απο το Μέσο Βόλγα ος τα Υράλια.

Μ' άλα λόγια πρέπι να κεντίσυμε παντυ το φλιο τις γις με τιν «χαρφίτσα», το τριπάνι τυ ανιχνεφτι. Κε ι ανίχνεψι εκσακολυθι. Σε πολα μέρι στέκοντε πάνο απ' τι γι ι ατσαλένιι, ι μακροπόδαρι γίγαντες — πίργι για διάτρισι. Τα ατσαλένια κε διαμαντένια τριπάνια τριπύνε τι γι, σπάνυν τις πέτρες, κε προχορυν βαθια, όπυ, κάτο απο δεκάδες κ' εκατοντάδες μέτρα «αδιάφορο», αχρίαστο χόμα, ίνε κριμένος ολόκλιρος πλύτος.

III. Ο κάθε μαθιτις πρέπι να ίνε ανιχνεφτις.

Κάθε μαθιτις ονιρέβετε να ταξιδέψι μακρια: στις Ινδίες, στιν Αφρικι, στιν Αμερικι.

Μα πια ι ανάνκι να ταξιδέψετε τόσο μακρια; Μίπος γνορίζετε καλα το μέρος πυ ζίτε; Μίπος κσέρετε, αν ιπάρχυν στα μέρι-σας τιρφόβαλτι, κσιλία για ικοδομες, πιλος για τύβλα κε πίλινα τσυκάλια, άμος για χτίσιμο;

Βέβεα δεν τα κσέρετε.

Νά, λιπον το πρότο ταξίδι, πυ πρέπι να κάνετε, πρέπι να ίνε ταξίδι στα περίχορα τυ χοριυ ί τις πολιτίας όπυ μένετε.

Οργανόστε εκδρομες, καταστρόστε λεπτομεριακυς χάρτες. Πάνο στυς χάρτες αφτυς σιμιόστε το κάθε-τι, πυ μπορι να μας χρισιμέψι για τιν Πιατιλέτκα.

Παρακαλέστε τυς μεγαλίτερυς σιντρόφυς-σας, τυς δασκάλυς να σας βοιθίσυν, μάθετε απ' αφτυς να κσεχορίζετε τα ορικτα, αφυ

εςις μοναχι δε μπορίτε να τα διακρίνετε. Δίχος άλο δε μπορίτε να κσεχορίςετε ένα κομάτι μετάλεβμα απο μια απλι πέτρα. Κι ο ανιχνεφτις πρέπι να τα γνορίζι όλα. Για τι δυλια τύτι δε φτάνυν μοναχα τα βιβλία. Πρέπι να ςκαλίζι κανις παντυ, να ζιτα.

Μιν κσεχνάτε ότι δεν ανακαλίπςαμε ακόμα καλα τον τόπο, πυ ζύμε. Ανακαλίπςτε-τον!

Μ. ΙΛΙΝ.

Ροτίματα.

1. Τί ζιτυν ι ανιχνεφτες τις πιατιλέτκας ςτις έριμες, ςτα δάςι, ςτυς βαλτοτοπυς;
2. Πός βρίκαν ι ανιχνεφτες τις πιατιλέτκας λιπάζματα, θιάφι, ςόδα, γίπςο, καυτςυκ;
3. Πός κε πύ αναζιτυν ι ανιχνεφτες το ςίδερο, το πετροκάρβυνο, τι νάφτα;
4. Γιατί χριάζυντε για τιν ανικοδόμιςι τις χόρας-μας ι ανιχνεφτες;
5. Πός ένας μαθιτις μπορι να γίνι ανιχνεφτις.

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΑΓΟΒΥΝΙΑ.

Οταν έφεβγε ο πατέρας, το κεφαλάκι τυ Ιγα έφτανε ςτο χάρτι μόλις ος το Βόριο Παγομένο οκεανο. Αμ ι Λιύντα, εκίνι ύτε κε με το χέρι-τις θα τον έφτανε... Αφτι μπορύςε να φτάςι μονάχα ος τι Μάβρι θάλαςα. Ι Μάβρι θάλαςα όμος δεν ίτανε πάνο ςτο χάρτι, γιατί ίταν χάρτις, πυ ίχε μόνο τις πςιχρες θάλαςες. Ο χάρτις κρεμόταν χαμιλα, δίπλα ςτιν πόρτα κε ο πατέρας, πριν φίγι, ςτάθικε μπροςτα ςτο χάρτι. Ιςτερα ςίκοςε τι Λιύντα ςτα χέρια-τυ, τιν έφερε μπροςτα ςτο χάρτι κε με το δάχτιλο τις έδιχςε τις θάλαςες κε τυς οκεανυς.

— Νά πιό δρόμο θα πάρυμε, — ίπε ο πατέρας, κε το δάχτιλό-τυ πέραςε απ' το Λενινγραντ μέςο τις Βαλτικις θάλαςας, δίπλα απ' τις κςένες χόρες, απ' τι Γερμανικι κε τι Βόρια θάλαςα, απ' το Βόριο Παγομένο οκεανο προς τιν κορφι τις γίινις ςφέρας, γίρο απ' τις βόριες χόρες ςτο Μεγάλο ί Ιρινικο οκεανο.



— Νά, αφτο το ταξςίδι θα κάνυμε, — ίπε ο πατέρας κε φίλιςε τι Λιύντα. Επιτα έςφιχςε ςτιν ανκαλιά-τυ τον Ιγα κε πίρε τι βαλίτςα-τυ.

Ι Λιύντα ίταν καταλιπιμένι, πυ έβλεπε τον πατέρα-τις να φέβγι. Σύφροςε ι μίτι-τις κε τα χίλια-τις έγιναν νά έτςι: ⌒.

— Ελάτε πεδια, — ίπε ο πατέρας, — να κάνυμε μια σιμφονία: όςο θα λίπο ςτο ταχςίδι, να μιν κάνετε καπρίτςια κε να μιν πικρένετε τι μιτέρα-ςας. Θα τα μαθένο όλα αμέςος με το ράντιο. Αν θα φερθίτε παλικαρίςια κε κρατίςετε τι ςιμφονία, κάτι θα ςας φέρο... Τις Λιύντας τις έφιγε πια ι διάθεςι για κλάματα. Τα χίλια-τις τόρα έγιναν, νά έτςι:

— Παπάκι, ίπε ι Λιύντα, μα εκι πυ θα πας θα ίνε πάγι, όλο πάγι... Παπάκι, κςέρις τί, να μυ φέρις ένα μικρύτςικο κοματάκι Βόριο πόλο, νά ένα τόςο δα κοματάκι πάγο.

— Μπα! Δε θα πάμε ςτον καθαφτο πόλο. Θα περάςυμε όμος απο κοντα. Οςτόςο κοματάκι πάγο θα ςυ φέρο, το δίχος άλο.

— Κε νἄχι πάνο-τυ κι αχνάρι απο άςπρι αρκύδα, — πρόςτεςε ο Ιγας.

— Πάγο με αχνάλι αλκύδας, — διόρθοςε ι Λιύντα.

Ο πατέρας έφιγε. Ιταν περιιγιτις. Πέραςε όλες τις βοριανες θάλαςες κε τις βοριανες χόρες. Ταχςίδεπςε πάνο ςε παγοθραφςτικα, πέταχςε με τςέπελιν, έζιςε χιμόνες μακριυς ςε παγομένα νιςια. Μα ποτες δε ςτενοχοριόταν εκι. Εκανε φιλίες με όλο τον κόζμο, γιατι ίταν περίφιμος αςιρματιςτις κε μιλύςε με το ράντιο με όλες τις χόρες τυ κόζμυ. Αφτι τι φορα ο πατέρας έπερνε μέρος ςτιν εκςτρατία, πυ θα γινόταν πάνο ςτυς πάγυς με το μεγάλο βαπόρι «Τςελιύςκιν». Κιβερνίτις τυ βαποριυ ίταν ο καλίτερος πλίαρχος τυ Βορα, ο Βορόνιν. Διικιτις όλις τις εκςτρατίας ίταν ο κιριότερος αρχιγος τυ Μεγάλυ θαλαςινυ δρόμυ τυ Βορα, ο επιςτίμονας καθιγιτις, Οτο Γιύλιεβιτς Σμιντ.



Κε νά, το καράβι «Τςελιύςκιν» πλέι κε πλέι όλο κε πιο μακρια, περνόντας απο θάλαςα ςε θάλαςα. Κε ςτις εφιμερίδες καθιμερινα τιπόνονταν τα τιλεγραφίματα τυ πατέρα τις Λιύντας κε τυ Ιγα. Το πρωι, κάθε φορα πυ έβγενε ο Ιγας να πάι ςχολιο, αρωτύςε τι μαμά-τύ:—«πυ βρίςκετε ο πατέρας;» — «Στι Λεφκι θάλαςα», — απαντύςε ι μαμα κε διάβαζε φοναχτα τις εφιμερίδες. Κάπυ-κάπυ ο πατέρας ο ίδιος έςτελνε με το ράντιο χερετιζμυς ςτον Ιγα κε ςτι Λιύντα.

Ενα πρωι ι μαμα πίρε τιν εφιμερίδα, κάτι ίδε· ςύφροςε τα φρίδια κ' έγινε χλομι ςαν το χερι. Κε ο Ιγας άκυςε ένα τυκ! πάνο ςτιν εφιμερίδα. Ιταν το βαρι δάκρι τις μαμας, πυ έπεςε πάνο ςτο χαρτι.

— Το βαπόρι καταςτράφικε, — ίπε ι μαμα. — Ι πάγι ζύλιξαν το βαπόρι. Το «Τςελιύςκιν» βύλιαξε.

— Κε ο παπάκις;

— Ολι ι άνθροπι προφτάςανε να κατεβυν πάνο ςτον πάγο. Μονάχα ένας πνίγικε, ι άλι ίνε τόρα πάνο ςτον πάγο.

— Κε πός θα ζίςυν εκι πάνο;

Ο Ιγας κίταξε ςτο χάρτι. Ιςτερα κίταξε κε ι μαμα. Ιςτερα κε ι Λιύντα. Ολι κιτάξανε ςτο χάρτι...

Πάνο ίταν ζογραφιζμένι με χρόμα γαλάζιο ι κρία πολικι θάλαςα.

— Κε πός θα ζίςυν εκι πάνο;

Μα ο πατέρας, ο έφθιμος αςιρματιςτις δεν έχανε το θάρος-τυ κι ύτε έμενε με ςταβρομένα τα χέρια. Καθόταν μέςα ςτι μικρι ςκινι, χυχύλιζε τα παγομένα-τυ δάχτιλα κε πατύςε το κυμπι τυ μιχανίματός-τυ. Σ' όλον τον κόζμο διαδίδονταν τα δικά-τυ: τι-τι-τι-τι, τρ-τρ-τρ... Κε όλος ο κόζμος ςτιν ΕΣΣΔ, κε ι μικρι Λιύντα, κε ο ίδιος ο ςίντροφος Στάλιν με δίψα άκυαν, διάβαζαν, περίμεναν τί θα μεταδόςι ο αςιρματιςτις απ' τυς πάγυς.

«Ολα παν καλα, θα γιρίςο τον Ιύνι», — ιδοπιύςε με πεπίθιςι ςτο ςπίτι-τυ ο έφθιμος αςιρματιςτις,—τρ-τρ-τι, τρ-τρ-τρ, τι-τι-τι... «Θα γιρίςο τον Ιύνι».

Γρίγορα κιόλας άκυςε κε πλιροφόριςε τον καθιγιτι Σμιντ, καθος κε τυς άλυς ςιντρόφυς-τυ, ότι όλι ι Σοβιετικι χόρα ςικόθικε ςτο πόδι για να τυς βοιθίςι. Ερχόντανε ςε βοίθιά-τυς βαπόρια κε παγοθραφςτικα. Πετύςαν αεροπλάνα κε αερόπλια. Ετρεχαν με μεγάλι γλιγοράδα ςάνιες με ςκιλια κε αεροςάνιες.

Κάθε πρωι τόρα ι πρότι δυλια τυ Ιγα ίταν να αρπάξι τιν εφιμερίδα. Αλοτες, πριν να φίγι για το ςχολιο, έτρεχε ςτο παράθιρο κε κίταζε το θερμόμετρο. «Δεκαέξι βαθμυς κρίο, — φόναζε,—ςίμερα θα πάο ςτο παγοδρόμιο, θάνε καλος ο πάγος!».

Μα τόρα κίταζε τιν εφιμερίδα κ' έλεγε με λίπι: «Σαράντα βαθμυς παγονια... Ο πάγος πάλι έςκαςε...» Ι μαμα λίγνεψε. Δεν κιμότανε τις νίχτες κι όλο ανιςιχύςε. Κίταζε το χάρτι κι αναςτέναζε. Ο Ιγας κι αφτος περπατύςε κατςυφιαζμένος. Ακόμα κε

ι Λιύντα άρχιςε τα καπρίτςια. Μονάχα ο πατέρας, ο έφθιμος αςιρματιςτις, δεν έχανε το ιθικό-τυ πάνο ςτυς πάγυς. Εςτελνε με τον αςίρματο πςίχρεμα κε αςτία τιλεγραφίματα:





«Πός πάι με το ςχολιό-τυ ο Ιγας; Καθαρίζι κάθε μέρα τα δόντια-της ι Λιύντα; Εγο εδο τα καθαρίζο κάθε μέρα. Χτες ςκοτόςαμε μια άςπρι αρκύδα. Τον πολικο πάγο θα τόνε φέρο χορις άλο».

Ι μαμα απαντύςε: «καλι χόνεπςι με τιν αρκύδα, πυ φάγατε. Ο Ιγας ίνε βραβεμένος υντάρνικος. Σ' όλα τα μαθίματα πέρνι άριςτα».

Επιτα ίρθε ι πρότι χαρμόςινι μέρα. Ο νέος αεροπόρος Λιαπιντέβςκι κατέβικε με το αεροπλάνο-τυ ςτυς πάγυς, όπυ ίταν ι καταςκίνοςι τυ Σμιντ. Ο αεροπόρος παράλαβε με το αεροπλάνο-τυ τις γινέκες — τςελιυςκινίτιςες κε διο πεδια — τςελιυςκινάκια: τιν Αλοτςκα κε τι μικρι Καρίνα, πυ γενίθικε πάνο ςτο καράβι κε πυ ποτές-τις ακόμα δε βρέθικε ςτι ςτερια. Οςτόςο δεν τιν ίχε κε πολι ανάνκι τι ςτερια, αφυ δε μπορύςε ακόμα να περπατίςι. Κε όμος ο ατρόμιτος αεροπόρος Λιαπιντέβςκι τιν έφερε μαζι με τυς άλυς ςτι ςτερια για να μάθι κε ι Καρίνα να περπατι πάνο ςτι ςτέρει Σοβιετικι γι.

Τιν ίδια αφτι μέρα τα πεδια φτιάςανε κε τραγυδύςανε αφτυς τυς ςτίχυς:

Ε, ςι πάγο, παγυράκο,
Πύ τραβας ςτ' ανιχτα!
Πύ τραβας ςτ' ανιχτα!
Οπυ κι αν πας φιλαράκο
Το αεροπλάνο θα ςε φτα...

Κε τιν ίδια μέρα μέςα ςτιν αβλι άρχιςε το μεγάλο, το περίφιμο πεχνίδι τις ςοτιρίας τον τςελιυςκινίτον. Το πεχνίδι το οργάνοςαν ο Ιγας κε ο φίλος-τυ ο Πετράκις — - Πετινος. Αφτος ίταν γιος καθαφτυ αεροπόρυ. Αφτος ίταν ο αρχιγος ς' όλα τα πεχνίδια μέςα ςτιν αβλι. Πάνο ςε μια μεγάλι ςτίβα απο πάγο κε χιόνι, ςτι μέςι τις αβλις, έφτιαςαν απο πελεκύδια κε κςιλαράκια τιν καταςκίνοςι τυ Σμιντ.

Ιρθε όμος ο αράθιμος ο πορτιέρις κε φίλακας τις αβλις ο Χαριτον, ςίκοςε τι ςκύπα-τυ κε φυρτύνιαςε ςα μπόρα.

— Θα ςας δίχςο εγο! — φόναχςε. — Κατεβίτε γλίγορα απ'τ στίβα! Τί πεχνίδι ίνε αφτο, πυ πέζετε! Μονάχα πυ μυ ςκορπάτε το χιόνι!

Ο Χαριτον ίχε μεγάλα γένια, δεν έμιαζε όμος καθόλυ με τον καθιγιτι Σμιντ... Τα πεδια κατςυφιαζμένα κατέβιχαν απ' τι στίβα. Μα τιν ίδια ςτιγμι γιρνύςε απ' τι δυλια ο γίτονας, ο Φέντορ Γεγόριτς. Ζύςε ςτο ίδιο ςπίτι, όπυ κε ο Ιγας με τι Λιύντα. Το Φέντορ Γεγόριτς τον αγαπύςαν όλα τα πεδια κε τόνε θεορύςαν ςπυδέο κε τρανο ςτις πολικες ιποθέςις, γιατι αγαπύςε το καλοκέρι τι δροςερι ςκια, έπινε παγομένο κβας κε τράτερνε τα πεδια παγοτο. Ο Φέντορ Γεγόριτς ιπεραςπίςτικε τα πεδια:

— Γιατί τυς χαλας το πεχνίδι; Το χιόνι λιπάςε;

— Κάνυν τον κόζμο άνο-κάτο! — φόναχςε ο Χαριτον. Ο Φέντορ Γεγόριτς πλιςίαςε τα πεδια κε τυς ίπε ςιγανα:

— Δεν πιράζι, πεδια. Αφτος ίνε ςαν τι μπόρα: έρχετε με ορμι, φέρνι τον ανεμοςτρόβιλο, βονκα κε ίςτερα πέφτι... κε κιμάτε. Εγο, πεδια, θα ςας χάνο το «γραφίο για τις αλαγες τυ κερυ». Θα ςας ιδοπιο, πότε κάνι να πέζετε κε πότε όχι. Απ' το παράθιρό-μυ φένετε, πότε έρχετε αφτος.

Κε απο κίνι τιν ιμέρα τα πράματα πίγεναν έτςι: ο Φέντορ Γεγόριτς έβγενε ςτι βεράντα κ' έλεγε:

— Ορατότιτα άςκιμι, έρχετε χιονοςτρόβιλος, τα ςαρόνι όλα. Πτίςις δεν επιτρέποντε.

Κε τα πεδια πια κςέρανε, πος έρχετε ο αράθιμος ο Χαριτον κε ότι πρέπι να το ςτρίψυν. Σιχνότερα όμος ο Φέντορ Γεγόριτς έλεγε, γνέφοντας με το μάτι:

— Ο ορίζοντας ίνε καθαρος. Ι πτίςις επιτρέποντε. Κε τότε τα πεδια έπεζαν.

Μα νά επιτέλυς πυ ι ςοβιετικι αεροπόρι πέραςαν ανάμεςα απο τις παγονιες κε τυς χιονοςτρόβιλυς κε ο έφθιμος αςιρματιςτις έκανε ς'όλο τον κόζμο το χορατο, πος «ανίχτικε κιόλας εναέρια επιβατικι ςινκινονία ανάμεςα ςτιν καταςκίνοςι τυ Σμιντ κε το' Βανκαρεμ». Ι αεροπόρι άφιναν τι ςτέρει γι κε κατέβεναν πάνο ςτον πάγο, πυ πλανιόταν. Επρεπε να ςέρνυν ανάμεςα απ' τυς πάγυς τι βαρια μιχανι. Κε ι αεροπόρι μεταφέρανε τυς τςελιυςκινίτες ςτι ςτεγνι ςτερια. Τιν ιμέρα κίνι τελεφτέο μεταφέρανε τον άροςτο καθιγιτι Σμιντ. Πάνο ςτον πάγο έμιναν 6 άνθροπι. Κε, φιςικα, μαζι μ' αφτυς κε ο έφθιμος αςιρματιςτις.

Ιταν πια αργα κ' ίχε ςκοτινιάςι. Ι αεροπόρι ιποςχέθικαν νάρθύνε το προι, για να πάρυν κε τυς άλυς. Εφιγαν ι αεροπόρι. Εκςι

άνθροπι κε οχτο σκιλια έμιναν στιν έριμι κατασκίνοσι. Ιρθε ι νίχτα κε πάνο στιν πολικι θάλασα φάνικε το Πολικο αστέρι. Το αστέρι φάνικε κε πάνο απ' τι Μόσχα κε ι άνθροπι κιτάζοντάς-το, σκέφτονταν τυς έκσι τολμιρυς, πυ ίχαν μίνι πάνο στον πάγο...

Κίνι τι νίχτα ο Ιγας για πολιν όρα δε μπορύσε να κλίσι μάτι. Σκεφτότανε, πόσο φοβερο ίνε να βρίσκετε κανις νίχτα πάνο στον πάγο. Κάτο απ' τον πάγο ακίνιτα τα μάβρα βάθια τις θάλασας κε γίρο να πλανιέντε ι κακι, ι συβλερι πάγι. Ο Ιγας ίταν κσαπλομένος μ' ανιχτα τα μάτια. Αρχισε να τυ φένετε, πος κε μέσα στο δομάτιο περπατυν πάγι.

Μα δεν ίτανε πάγι. Ιταν το φος τον αφτοκινίτον, πυ περνύσανε απ' το δρόμο κε πυ έπεφτε πάνο στο νταβάνι.

Τιν άλι μέρα το πεχνίδι πάνο στον πάγο δεν πετίχενε καθόλυ... Δοκίμασαν να κινιγίσυν άσπρες αρκύδες, μα βγίκε ι μαμα τυ Πετινυ κε ίπε, πος δε θα επιτρέπσι να βάλυν το βελυδένιο «Μίσα» πάνο στο λερο χιόνι.

Πιάσανε το σκιλάκι, τι Στύρμα, κε θέλανε να τι ζέκσυν στι σάνια, μα ι Στύρμα θίμοσε: «Δεν ίμε εγο πολικο σκιλι, ίμε αβλόσκιλο» ύρλιακσε κε δάνκοσε τυ Πετινυ το δάχτιλο. Ακσαφνα όμος άνικσε το παράθιρο τυ δοματίυ τις μαμας, πρόβαλε ι μαμα κε φόνακσε έφθιμα κε δινατα:

— Πεδια, μπορίτε να τελιόσετε το πεχνίδι! Ο πάγος άδιασε! Τα αεροπλάνα πίραν πάνο απ' τυς πάγυς κε τυς έκσι τελεφτέυς. Κε κσέρετε πιι ίταν ι τελεφτέι; Ο αρχιγος Μπομπρόφ, ο πλίαρχος Βορόνιν κε ο μπαμπάς-μας, ο έφθιμος ασιρματιστις.

Κε ι μαμα διάβασε το τιλεγράφιμα: «Αφίνυμε τον πάγο τελεφτέι. Κατασκίνοσι Σμιντ δεν ιπάρχι πια. Εζβισε κε ι τελεφτέα φοτια. Πάνο στον πάγο έμινε μονάχα ι σοβιετικι κόκινι σιμέα, στιμένι πάνο στον κσίλινο πίργο...

Τον Ιύνι, όπος ίχε ιποσχεθι, ο έφθιμος ασιρματιστις γίρισε στι Μόσχα. Ιρθε μ' όλυς τυς άλυς τσελιυσκινίτες κε τυς αεροπόρυς—τυς ίροες τις Σοβιετικις ένοσις. Ολι ι Μόσχα βγίκε να ιποδεχτι τυς ίροες. Ο ασιρματιστις έφερε μέσα σε γιάλινο βάζο ένα κοματάκι πάγο. Ενα κοματάκι παρμένο απ' τον πάγο, πυ πάνο σ' αφτον ίχαν μίνι διόμισι ολάκερυς μίνες ι τσελιυσκινίτες. Μέσα στον πάγο ίταν μπιγμένο ένα μεγάλο νίχι —αχνάρι τις σκοτομένις άσπρις αρκύδας. Ο ασιρματιστις, το κοματάκι αφτο το πρόσεχε σαν τα μάτια-τυ. Το ίχε κυβαλίσι μαζί-το πάνο στο αερόπλανο,



στα ςχιλια, στο βαπόρι, στο τρένο. Παντυ φίλαγε το βάζο μέςα ςε πάγο για να μι λιόςι το δόρο. Κε έφερε το χοματάχι αχέρεο ος τι Μόςχα ςε ιδιέτερο πςιχρο βαγόνι.

Εφτιχιζμένος, έφθιμος γίριςε ο πατέρας ςπίτι. Ι Λιύντα χε ο Ιγας φόναζαν χε χοροπιδύςαν γίρο-τυ. Κε ι διό-τυς ίθελαν πολι να μάθυν αν έφερε μαζί-τυ ο πατέρας το χοματάχι πάγο, πυ τυς ίχεν ιποςχεθι. Μα απο εβγένια δεν τόνε ροτύςαν: προςπαθύςαν να μιν χιτάζυν τις βαλίτςες χε περίμεναν με ιπομονι. Αχςαφνα ο πατέρας έπιαςε το χεφάλι-τυ.

— Σταθίτε! — ίπε. — Πύ ίνε το βάζο; Το βάζο ίταν απιθομένο πάνο στο πάτομα, δίπλα στι βαλίτςα. Ο αςιρματιςτις το ίχε χιόλας χςεχάςι ολότελα. Ο ζεςτος ίλιος τυ Ιύνι ζέςτανε το βάζο χε ςτον πάτο-τυ, μέςα στο αχάθαρτο νερο, έπλεε ένα μεγάλο μάβρο νίχι . . .

— Νά λιπον χε το χοματάχι τυ βόριυ πόλυ! Ελιοςε . . . — μυρμύριςε ο πατέρας.

— Αχ, αχ, πός το χςέχαςα ! . .

— Ε, δεν πιράζι, — ίπε χάπος χλαπςιάριχα ο Ιγας, — οςτόςο το νίχι δεν έλιοςε.

— Μια ςτιγμι, — αχύςτιχε ι φονι τυ γίτονα Φέντορ Γεγόριτς, — για δόςτε-μυ το βάζο . . . Εγο θα τα διορθόςο.

Πίρε το βάζο χε τράβιχςε για το δομάτιό-τυ. Ιςτερα γίριςε χε απίθοςε το ιδρομένο βάζο πάνο στο τραπέζι. Ολι μίνανε μ' ανιχτο το ςτόμα: μέςα στο βάζο ίταν το πολιχο παγυδάχι χε μέςα ς' αφτο το νίχι τις αρχύδας.

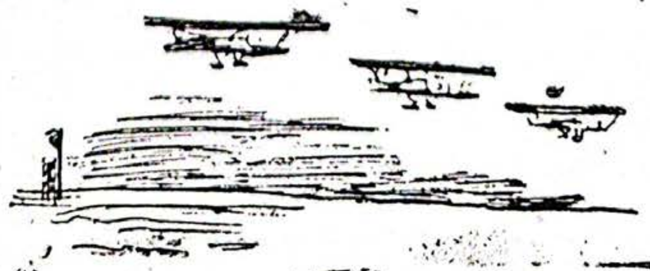
— Περίεργο, — ίπε ο αςιρματιςτις, — θάματα στον χόζμο δε γίνοντε. Πός το χάνατε αφτο;

— Απλύςτατα, — απάντιςε ο Φέντορ Γεγόριτς. — Εγο ίμε μάςτορις ς' αφτες τις δυλιες, πυ έχο να χάνο με το χρίο χε τυς πάγυς. Εργάζυμε στο πςιγίο. Εχι φτιάνυμε τεχνιτο χςερο πάγο. Εχι 70 βαθμυς χρίο. Τέτιο πάγο μπορίτε να τόνε χυβαλάτε χε στιν τςέπι-ςας. Λιόνι, δίχος να γίνετε νερο, γίνετε αέρας. Αν ρίχςετε ένα τέτιο χοματάχι πάγο μέςά στο νερο, το νερο αμέςος θα παγόςι . . .

Εδο όλι χιροχροτίςανε. Ιςτερα ο πατέρας γίριςε άχςαφνα χε λέι τυ Ιγα:

— Ιγα, για ςτάςυ χοντα στο χάρτι.

Ο Ιγας τόρα έφτανε με το χεφάλι-τυ ος το Βόριο Πόλο.



Λ. ΚΑΣΙΛ.

Ροτίματα.

1. Γιατί πίγε το „Τςελιύςκιν" στιν πολικι θάλαςα;

2 Τί έπαθε το „Τςελιύςκιν";

3. Τί έκανε ο αςιρματιςτις πάνο ςτον πάγο; Πός έκανε το καθίκο-τυ;

4. Πός παρακολυθύςε ι ικογένια τυ αςιρματιςτι τιν τίχι τον τςελιυςκινίτον. Διιγιθίτε χόρια για τι γινέκα κε για τα πεδιά-τυ.

5. Πός εχτέλεςε ο πατέρας τιν παρανκελία, πυ τύδοςαν τα πεδιά-τυ;

6. Τί έκανε το κόμα-μας κε ι ςοβιετικι κιβέρνιςι για να ςόςι τυς τςελιυςκινίτες;

7. Τί τίτλον έδοςε ι ςοβιετικι κιβέρνιςι στυς τολμιρυς αεροπόρυς, πυ γλίτοςαν τυς τςελιυςκινίτες.

Αςκίςις.

1. Πιά αερόπλια κςέρετε;

2. Βάλτε τίτλο ςτο κάθε κομάτι τυ διιγίματος.

3. Πέςτε πιά κενύργια πεχνίδια αρχίςατε να πέζετε ςτον κερο τις εκςτρατίας τυ „Τςελιύςκιν".

ΛΕΚΣΙΛΟΓΙΟ.

Α.

αγόγι (το)· το φορτίο, πυ κυβαλα κανις με το ζόο-τυ: γαιδύρι, μυλάρι άλογο, ί κε με το αμάκςι-τυ: „ο αμακςας πίρε αγόγι“· ‖ το ποςο πυ πλιρόνετε ο αγογιάτις για τον κόπο-τυ, αλιος αγογιάτικα: „πλίροςες το αγόγι;“

ακςιοπρέπια (ι)· ι ιδιότιτα τυ ακςιόπρεπυ ανθρόπυ, εκίνυ διλ. πυ έχι, ότι πρέπι νάχι ένας άνθροπος με ακςία, να ίνε εβγενικος στυς τρόπυς-τυ, περίφανος κε ςεμνος. Το αντίθετο, α ν α κ ς ι ο π ρ έ π ι α.

αλαφιαζμένος -ι-ο· (μετοχι, τυ παθιτικυ παρακίμενυ τυ ρίματος α λ α φ ι ά ζ ο), φοβιζμένος, ςαστιζμένος, ταραγμένος. Το υςιαστικο, α λ ά φ ι α ζ μ α (το), ο φόβος, το τρόμαγμα, ι ταραχι.

αλικι (ι)· (απο το άλας), άβαθι, ριχι λιμνύλα, πυ τι φτιάνυν επίτιδες κοντα στι θάλαςα, για να βγάζυν το μαγιρικο αλάτι. Το αλάτι αφτο κατακαθίζι στον πάτο-τις, ςαν εκςατμιςτι ολότελα το θαλαςινο νερο.

άλικος -ι-ο· (απ' τιν τύρκικι λέκςι αλ—κόκινος), βαθικόκινος: „άλικι ςιμέα“, „άλικο έμα“.

αμέςτοτος ι-ο κε **άμεςτος**· ο καρπος, πυ δεν έχι ακόμι μεςτόςι, πυ δεν έχι οριμάςι, άγυρος· „αμέςτοτο ςτάχι“· ‖ μεταφορικα κε για τον άνθροπο, πυ δεν ορίμαςε ακόμα ςοματικα ί πνεματικα: „άμεςτο κορίτςι“, «αμέςτοτο μιαλο».

άνεςι (ι)· κςεκύραζμα, ανάπαπςι: «δυλέβο με άνεςι»—δυλέβο κςεκύραςτα, αναπαφτικα.

ανίχνεφςι (ι)· το να ανιχνέβι κανις, να πςάχνι διλ., για να βρι κάτι, παρακολυθόντας τα ίχνι-τυ, τ'αχνάρια-τυ. Το υςιαςτικο, ανιχνεφτις.

ανκομαχο κε **αςκομαχο**· αναςένο βαρια, λαχανιάζο. Υςιαςτικα α ν κ ο μ ά χ ι μ α, (το) κε α ν κ ο μ α χ ι τ ο.

απλόχορος-ι-ο (άπλα—χόρος), αφτός πυ έχι άπλα, εβρίχορος,

άνετος. Αντίθετα, στενόχορος. Υστιαστικο, α π λ ο χ ο ρ ι α· επίριμα, α π λ ό χ ο ρ α.

απόκοτος-ι-ο· τολμιρος, αδίσταχτος, ορμιτικος.

απολνο κε **απολιο**· (αόριστος απόλισα), λεφτερόνο έναν απο τα δεζμά-τυ, λεφτερόνο, τον αφίνο να φίγι· ‖ πάβο έναν ιπάλιλο: «απόλισα προσορινα τις πάπιες-μυ», όπος λέι ο βάτραχος στο διίγιμα «Βάτραχος ταξιδεφτις».

απόριμα (το)· κάτι πυ περίσεψε, πυ ίνε άχριστο κε πυ το πετυν: «ι βιομιχανία-μας όμος χρισιμοπιι τα απορίματα».

απορο· δεν περιμένο κάτι κε τόρα πυ μυ έτιχε, μυ φένετε πολι παράξενο, απίστεφτο: «απορο, πος μπίκε ο κλέφτις αφυ ι πόρτα ίταν κλιστι». Το υσιαστικο, απορία.

απόπιρα (ι)· δοκιμαστικι ενέργια ί πράξι, προσπάθια, πυ απότιχε: «στο 1918 έγινε απόπιρα ενάντια στι ζοι τυ Λένιν».

αψις·ια-ι κε **αψος**-ια-ιο· κίνος πυ θιμόνι έφκολα, οξίθιμος, εβέξαπτος, αράθιμος.

αράθιμος-ι-ο· το ίδιο με το αψις.

αρμενίζο πλέο με τα άρμενα, με τα πανια, κε ταξιδέβο: «το καράβι αρμενίζι»· ‖ κε μεταφορικα: «πύ αρμενίζι ο νύς-συ», πύ γιρίζι ο νὺς-συ, τί σιλογιέσε; Εχυμε κε τιν παριμία: «όπος τον έβρο τον κερο, έτσι τον αρμενίζο» διλ. σιμορφόνυμε με τις περιστάσις.

άρμι (ι)· πολι αλαφρο στρόμα αλατιυ, πυ κάθετε πάνο στο κορμι κε τα ρύχα κίνον, πυ έχυν να κάνυν πάντα με τι θάλασα: «τρόι ι άρμι το κορμι»· ‖ αλατιζμένο νερο, πυ μέσα-τυ διατιρύμε τρόφιμα, όπος ανκυράκια, ντομάτες, πιπεριες, ψάρια κ.τ.λ.: «ανκυράκια στιν άρμι».

ασβος (ο)· μικρο θιλαστικο ζόο, πυ έχι μάκρος 75—80 σαντίμετρα. Ολι τιν ιμέρα ζι κάτο απ' τι γι κε μόνο τι νίχτα βγένι για κινίγι. Ινε ζόο βαρι κε δισκολοκίνιτο, οφέλιμο όμος στον άνθροπο, γιατι καθαρίζι τα χοράφια απ'όλα τα βλαβερα έντομα.

αχνος (ο)· το αερόδικο σόμα πυ γίνετε απ'τιν εξάτμισι τον ιγρον κε περισότερο τυ νερυ, αλιότικα ατμος κε άχνα.

αχος (ο)· βοι, ίχος, αντιλάλιμα (σινόνιμά-τυ: ιχι, αχιτο, αχολόι κ.τ.λ.): «βαρις αχος ακύγετε, πολα τυφέκια πέφτυν» (λαικο τραγύδι).

αφετιρία (ι)· ι γραμι, πυ απ'αφτίνε ξεκινυν κίνι πυ παραβγένυν στο τρέξιμο. Το αντίθετο τ έ ρ μ α.

αφθάδια (ι)· το κακο φισικο τυ αφθάδικυ ανθρόπυ, τυ ανθρόπυ διλ. πυ περιφρονι τυς άλυς κε μόνο ο εαφτός-τυ τυ

αρέσι. Το ρίμα α φ θ α δ ι ά ζ ο, το επίθετο, α φ τ ά δ ι κ ο ς ι-ο κε το επίριμα α φ θ ά δ ι κ α κε α φ τ ά δ ι κ α: «τυ φέρθικε πολι αφτάδικα».

άφθονος-ι-ο· κίνος πυ ιπάρχι σε μεγάλι ποσότιτα, μπόλικος: „δίνι άφθονες ιποσχέσις, μα δεν κάνι τίποτε". Υσιαστικο α φ θ ο ν ί α.

Β.

βαλίτσα (ι)· ένα ίδος μικρι κάσα φτιαζμένι απο πετσι, ξίλο ι κε πιεζμένο χαρτι, πυ τιν πέρνυμε μαζί-μας στο ταξίδι, για να κυβαλύμε μέσα σ'αφτι τα ρύχα μας ι κε άλα χριαζύμενα πράματα, αλιος τσαμαντάνι.

βαρό κίντινο· δίνο το σίνθιμα, το σινιάλο τυ κιντίνυ.

βαστάζος (ο)· κίνος πυ κυβαλα βάρι κε φορτία, αλιότικα χαμάλις.

βελύδο (το)· (λέξι ιταλικι), ίφαζμα πυ έχι πάνο στι μιά-τυ επιφάνια μεταξοτο χνύδι, αλιότικα κατιφες. Το επίθετο, β ε λ υ δ έ ν ι ο ς, ι α-ι ο.

βιθος (το)· ι στερει κίτι τις θάλασας ι τις λίμνις, πυ σικόνι πάνο-τις όλο τον όνκο τυ νερυ, αλιότικα πάτος: «στο βιθο τις θάλασας φιτρόνυν ένα σορο θαλασινα φιτα».

βίντσι (το)· (λέξι ανκλικι), μιχανι πυ ανεβάζι μεγάλα βάρι.

βρυχιέμε κε **βρυχιύμε**· μυνκρίζο· το ρίμα το μεταχιρίζοντε για τα άγρια θιρία κε περισότερο για το λιοντάρι: «το λιοντάρι βρυχιέτε». Το υσιαστικο β ρ υ χ ι τ ο (το) κε β ρ υ χ ι ζ μ ο ς (ο).

βύρκος (ο)· βρομερι λάσπι, ιδίος τυ βάλτυ κε τυ βιθυ τις θάλασας.

Γ.

γάμπα (ι)· (λέξι ιταλικι), το μέρος τυ ποδιυ, πυ ίνε ανάμεσα στο γόνατο κε τυς αστράγαλυς, μα περισότερο το πισινο μέρος-τυ, πυ μιάζι σαν αδράχτι, αλιότικα άντζα·

γαντζόνυμε· πιάνομε απο κάπυ για να μιν πέσο: «γαντζόθικε απ' το σκινι».

γερομυρια (ι)· γέρικι μυρια, διλ. γέρικι σικαμινια.

γιγαντόνο κε **γιγαντέβο**· γίνομε πολι δινατος ι πολι μεγάλος, σα γίγαντας: «μέρα με τι μέρα ο θιμος τον ανθρόπον γιγάντονε».

γλέντο, γλεντάο κε **γλεντίζο**· (λέκσι τύρκικι), διακσεδάζο. Υςιαςτικο, γλέντι (το).

γρίπος (ο)· πολι μεγάλο δίχτι, μ'ένα μεγάλο δίχτινο χονι ςτι μέςι, όπο μαζέβυντε τα πςάρια. Το γρίπο τόνε ρίχνυν ανιχτα ςτο πέλαγος κε κικλικα, κ' έπιτα τόνε τραβυν απ' τις διο άκρες με διο μακρια ςκινιά.

γριπος -ι-ο· καμπυριαςτος: «ο Κόςτας έχι μίτι γριπι, ςαν τυ αετυ».

γρίφος (ο) ένα ίδος ένιγμα, όπυ ι λέκςι ί ι φράςι παραςτένετε με ικόνες, με ςχίματα, με γράματα ί με αριθμυς.

Δ.

δαςος - α - ο· κίνος πυ έχι πικνο τρίχομα: «δαςο ςτίθος, δαςα φρίδια»· || πικνος: «δαςα φιλοςια».

διβολίζο· ςκάφτο ί οργόνο για δέφτερι φορα (το αμπέλι ί το χοράφι) για να καταςτρέπςο τα αγριόχορτα, αλιότικα, δεφτερόνο, τςακελίζο. Υςιαςτικο, δ ι β ό λ ι ζ μ α (το), τςακέλιζμα.

διλιάζο· δεν τολμο να κάνο κάτι, φοβύμε, ςκιάζυμε: «διλιάζι να βγι τι νίχτα όκςο».

διςταγμος (ο)· ι κατάςταςι, πυ βρίςκετε ο άνθροπος, όταν δεν αποφαςίζι ί δεν τολμα να πάρι μια τελιοτικι απόφαςι: «Ο Δένιν όταν εκςακρίβονε, πος μπορύςε να γίνι κάτι, προχορύςε δίχος κανένα διςταγμο», «ςε τέτιες περιπτότις δε χριάζυντε διςταγμι», «πρέπι να ενεργι κανις δίχος διςταγμο».

διχάλα (ι) κε **διχάλι**· κάθε πράμα, φιςικο ι τεχνιτο, πυ τελιόνι ςε διο βραχίονες· || γεοργικο εργαλίο.

δόμα (το)· ι ίςια, χοματένια ςτέγι τον ςπιτιον ςτα χορια: «γέμυν τα δόματα λαο, ι αβλες κε παραθίρια».

Ε.

έγια μόλα, έγια λέςα· φράςις πυ τις λεν ι ναφτικι, ι πςαράδες ί ι εργάτες, όταν ανεβάζυν ί ςέρνυν ομαδικα κάτι.

έκςο φρενον (επίριμα)· εκςο απο τα φρένα, εκςο απ' το λογικο. Φράςι: «έγινε έκςο φρενον μόλις τάμαθε», διλ. πίγε να τρελαθι απο το θιμό-τυ: «αφτα πυ λες ίνε έκςο φρενον» διλ. παράλογα πράματα, πυ μόνο ένας πυ δεν ίνε ςτα ςινκαλάτυ μπορι να τα λέι.

ενκαρτέρισι (ι)· ι κατάςτασι τυ ανθρόπυ, πυ ιπομένι κάτι με καρτερία, με μεγάλι ιπομονι: „αντίκρισε κε τις μεγαλίτερες ςιφορες με ενκαρτέρισι". Το ρίμα ε ν κ α ρ τ ε ρ ο.

ενόχλισι (ι)· ί πράκςι πυ κάνις όταν χαλνας τιν ιςιχία ενος αλυνυ κε τον ςτενοχορις, μα κε κάθε πράμα πυ σε χαλνα τιν ιςιχία, ι ςε ςτενοχορι: „ο Στάλιν ίχε ςιχνες ενοχλίςις απο τιν τςαρικι αςτινομία", „έχι ςτομαχικες ενοχλίςις". Το ρίμα ε ν ο χ λ ο κε το επίθετο, ε ν ο χ λ ι τ ι κ ο ς-ι-ο.

επιθεοριτις (ο)· κίνος πυ επιθεορι, διλ. εκςετάζι με προςοχι κε με επιμέλια, κίνο πυ έκανε ένας ί πολι άλι· ‖ τις περιςότερες φορες ο ιπάλιλος, πυ τον έβαλαν να κάνι επιθεόριςι: „επιθεοριτις τον ςχολιον". Το ρίμα ε π ι θ ε ο ρ ο κε το υςιαςτικο ε π ι θ ε ό ρ ι ς ι.‖

επιπόλεος -ι-ο· κίνος πυ δε μπορι να μπι βαθίτερα ςτο νόιμα τον πραγμάτον, αλα τα εκςετάζι πάνο-πάνο, αλιότικα λαφρόμιαλος, κυφόμιαλος: «τί επιπόλεο πεδι ο Νίκος»! Το υςιαςτικο ε π ι π ο λ ε ό τ ι τ α (ι).

επιφιλαχτικος -ι-ο· κίνος πυ ζιγιάζι καλα κάθε ενέργια, πυ πρόκιτε να κάνι, πάρα πολι προςεχτικος ςε όλα-τυ.

εργένις (λέκςι τύρκικι)· κίνος, πυ δεν παντρέφτικε ακόμα, μπεκιάρις, αγαμος· ‖ κίνος, πυ ζι μόνος δίχος ικογένια. Το επίθετο εργένικος -ι-ο: „εργένικι ζοι"·

Z.

ζέφιρος (ο) ο άνεμος, πυ φιςα απ'τι δίςι, διτικος άνεμος, αλιος πονέντες ι μπυνέντις.

ζυζύνι (το)· κάθε έντομο: „τα μερμίνκια, ι αράχνες, ι μέλιςες, ι ςφίνκες, ι πςίλι ίνε ζυζύνια".

ζυπάο· (αόριςτος ζύπικςα), ςφίνκο κάτι δινατα για να βγι το ζυμί-τυ, ςτίβο, ζυλο: „ζύπικςε καλα το λεμόνι"· ‖ ζυλο διο πράματα, το ένα με τ'άλο: „ζύπιςε το ένα με τ' άλο τα διο ςκιλια".

Θ.

θαμπόνο· (θάμποςα, θαμπόθικα, θαμπομένος), ςκοτινιάζο καπιανυ τα μάτια: „το δινατο φος μυ θάμποςε τα μάτια" ‖ κάνο κάπιονε να θαμάςι πολι, να μίνι μ' ανιχτο το ςτόμα απ' το θαμαζμο: „τόνε θάμποςε ι δόκςα-τυ"· ‖ κάνο κάτι να κάςι τι

8*

γιαλάδα-τυ: „μυ θάμποσές τον καθρέφτι μέ τά χέρια-συ“. ‖ σκοτινιάζι το φός-μυ: „θάμποσαν τα μάτια-μυ απ' τον πολι καπνο“ ‖ γίνομε σκοτινος, σκοτινιάζο: „ο υρανος όσο πάι κε θαμπόνι“. Το υσιαστικο, θ ά μ π ο μ α (το), το επίθετο θ α μ π ο ς - ι - ο: „θαμπος καθρέφτις“.

θίμα· στιν παλιά-τυ σιμασία, κίνο πυ θισίαζαν πάνο στο βομο, ζόο ί πράμα· ‖ μεταφορικα, κάθε άνθροπος, πυ θισιάζι τον εαφτό-τυ, για ένα σκοπο, για μιαν ιδέα: „πολα ίνε τα θίματα τυ προλεταριακυ αγόνα στις καπιταλιστικες χόρες“.

θισαβρίζο· μαζέβο κε βάζο στιν κάσα-μυ θισαβρο, αποκτο περιυσία, πλυτίζο: «ι καπιταλιστες θισαβρίζυν σε βάρος τον εργαζομένον». Το υσιαστικο, θ ι σ α β ρ ο ς (ο). Επίσις θ ι σ α β ρ ι σ τ ι ς (ο), κίνος πυ θισαβρίζι.

θρόιζμα (το)· ο αδίνατος, ο πολι αλαφρος, αλα αδιάκοπος θόριβος, πυ βγένι όταν τρίβοντε, το ένα με τ'άλο, διο όμια πράματα ί τα μέρι ενος πραμάτυ: «το θρόιζμα τυ δάσυς, τον φίλον», «το θρόιζμα τις μετακσοτις φύστας». Το ρίμα θ ρ ο ί ζ ο: «το δάσος θροίζι», «το μετακσοτο φυστάνι θροίζι».

Ι.

ιρονία (ι)· κοροιδία, πίραγμα, περγέλιο. Το ρίμα ι ρ ο ν έ β ο μ ε, το επίθετο ι ρ ο ν ι κ ο ς - ι - ο κε το επίριμα, ι ρ ο ν ι κ α: «τυ μίλισα ιρονικα».

ίφος (το)· ι πσιχικι διάθεσι, όπος φανερόνετε στα χαραχτιριστικα τυ προσόπυ: «το ίφος-τυ ίταν πολι κατσυφιαζμένο»· ‖ γενικα, το παρυσιαστικο ενος ανθρόπυ: «έχι πολι πρόστιχο ίφος»· ‖ ο τρόπος, πυ μ' αφτον εκφράζετε κανις γράφοντας ι μιλόντας: «ίφος στριφνο»· ‖ στι λογοτεχνία, μα κε σ' οπιδίποτε άλι τέχνι, στιλ.

Κ.

καμαροτα (επίριμα)· με καμάρι δηλ. με περιφάνια: «περπατι καμαροτα». Το ρίμα κ α μ α ρ ό ν ο κε το επίθετο, κ α μ α ρ ο τ ο ς - ι - ο.

καπύλια κε **κάπυλα** (τα)· ι ράχι τον μεγάλον τετράποδον ζόον κε περισότερο το ακριανο μέρος τις ράχις, πυ έρχετε στο άλογο, στο γάιδαρο ί στο μυλάρι, ίστερα απο τι σέλα: «τον κάθισε στα κάπυλα». Σ έ λ α (ι) το σκέπαζμα πυ βά-

ζυν πάνο στι ράχι τυ αλόγυ, τυ μυλαριυ ί τυ γαιδάρυ, για να μπορι να κάθετε με άνεςι ο καβαλάρις.

καραβάνι (το)· (λέκςι περςικι), μια ομάδα απο εμπόρυς, πυ οδιπορυν με νκαμίλες ί μυλάρια φορτομένα με πραμάτιες ί κε με αμάκςια ακόμα· κάθε ομάδα απο ανθρόπυς, πυ ςινταкςιδέβυν: «ίρθε κε άλο καραβάνι περιιγιτες».

καφτάνι (το)· (λέκςι τύρκικι), μακρομάνικος κε μακρις μαντίας, πυ φτάνι ος τα νίχια κε ςφίνκι στι μέςι με ζόνι.

κιβερνίο (το)· διικιτικι περιφέρια στιν τςαρικι εποχι, ι γκυμπέρνια, όπος τιν έλεγαν ρύςικα.

κίμινο (το)· ένα φιτο, μα κε ο καρπός-τυ, πυ κςερο κε κυπανιζμένο τόνε μεταχιρίζοντε για μπαχαρικο. Φράςι: «ος πυ να‖ πις κίμινο», αμέςος, στι ςτιγμι.

κολοβος -ι-ο· κίνος πυ τυ έχυν κόπςι τιν υρα: «κολοβος ςκίλος»· ‖ γενικα, κίνος πυ τυ έχυν κόπςι κάτι απ'το σόμα-τυ. Το ρίμα, κολοβόνο κε μετοχι τυ παθιτικυ παρακιμένυ, κολοβόμενος-ι-ο: «κολοβομένο τάγμα», όχι ακέριο, όπος ίταν όταν κςεκίνιςε, αλα λιγοςτεμένο ςε άντρες.

κομπιάζο· όταν πρόκιτε για δέντρα, βγάζο κόμπυς, μπυμπύκια, μπυμπυκιάζο: «το κλίμα κόμπιαςε»· ‖ όταν πρόκιτε για ανθρόπυς, κςαφνικα εςτάνομε, πος δε μπορο να καταπιο, με πιάνι κόμπος· «έφαγα μιζίθρα κε κόμπιαςα»· ‖ όταν πρόκιτε για το φαγιτο, καταπίνοντας σταματο στον ιςοφάγο: «κόμπιαςε το φαι ςτο λεμό-μυ»· ‖ μοναχό-τυ το ρίμα, κομπιάζο, διςκολέβομε στιν ομιλία-μυ, δε μπορο να εκφραςτο έφκολα, τα χάνο: «κομπιάζι ι γλόςα-μυ», ‖ μεταφορικα, δεν τολμο ί διςτάζο να μιλίςο ί να κάνο κάτι: «μίλα καθαρα, γιατί κομπιάζις»; Το υςιαςτικο, κόμπιαζμα (το).

κορνιζαριζμένος -ι-ο· βαλμένος ςε κορνίζα, ράμκα: «ικόνα ολόχριςα κορνιζαριζμένι». Το υςιαςτικο κορνίζα (ι) κάντρο, πλέςιο, ράμκα. Το ρίμα κορνιζάρο ι κορνιζέρνο.

κςαμολο κε **κςαπολο** κάνο κάτι ί κάπιον να φίγι με ορμι, τον στέλνο ενάντια ςε κάπιον: «κςαμόλιςε τα ςκιλια», «ο χιμόνας κςαπόλιςε τυς δινατυς άνεμυς»· ‖ κςαμολιέμε, ί κςαμολιύμε, ρίχνομε με ορμι.

κςάρτι (το)· (ναφτικι λέκςι), περιςότερο στον πλιθιντικο αριθμο, κςάρτια, τα γερα ςκινια, πυ μ' αφτα στιρίζετε πάνο στις διο πλεβρες ί στιν πρίμι το κατάρτι τυ καραβιυ ί τυ βαποριυ.

κςεφαντόνο· διαςκεδάζο, γλεντο (κε περιςότερο με χορυς κε τραγύδια). Υςιαςτικο, κςεφάντομα (το).

κυμπάνια (ι)· εφοδιαζμος με τρόφιμα: «έκανε τιν κυμπάνια-τυ για το χιμόνα», διλαδι φρόντιςε με τον κερο να εφοδιαςτι με τρόφιμα για το χιμόνα.

κυνάβι κε **κυνάδι** (το)· ορέο τετράποδο ζόο με έκςοχο γυναρικο, πυ ζι ςτα πικνα δάςι κε έχι μάκρος μιςο μέτρο κε λίγο παραπάνο.

κυπαςτι (ι)· (ναφτικι λέκςι), το πάνο-πάνο αχίλι τον τιχομάτον τις βάρκας κε τυ πλίυ γενικα. Πάνο ςτιν κυπαςτι ίνε μπιγμένι ι ςκαρμι, τα μικρα διλαδι ραβδάκια, πυ απ' αφτα κρατιέτε με τι θελια το κυπι.

κυράγιο (το)· (λέκςι ιταλικι), θάρος, τόλμι, αντοχι ςτις δίςκολες ςτιγμες: «πέρνο κυράγιο», «έδικςε μεγάλο κυράγιο, όταν τυ έκαναν τιν ενχίριςι».

κυτος-ι-ο· βλάκας, μορος: «ίνε ντιπ κυτος»· ‖ άνθροπος δίχος κρίςι, άκριτος, απονίρεφτος, απλοικος: «κυτος πυ ίςε καιμένε, να πιςτέβις ότι ςυ λένε»!

Λ.

λαβομένος ι-ο· πλιγομένος· μετοχι τυ παθιτικυ παρακιμένυ τυ ρίματος λ α β ό ν ο μ ε.

λάγιος -ια-ιο· (επίθετο, πυ το δίνυν μονάχα ςτα πρόβατα), κίνος πυ έχι μάβρο γυναρικο, μάβρο τρίχομα: «λάγιο αρνι» κε «λαγιαρνι».

λαχένο· (αόριςτος έλαχα), ανταμόνο κάπιον ςτο δρόμο τιχέα, ςιναντο, ςιντιχένο, τιχένο: «έλαχα τον Κόςτα ςτο δρόμο»· ‖ μυ πέφτι κάτι απο τίχι: «μΰλαχε ςτι λοταρία τυ Οςοαβιαχιμ ένα αφτοκίνιτο»· ‖ μόνο ςτο τρίτο πρόςοπο, έτςι ςτιν τίχι, κατα ςίμπτοςι: «μιν έλαχε να ιδις τον αδερφό-μυ». Κε ςτιν παριμία: «εμις ι βλάχι όπος λάχι», για κίνυς πυ δεν έχυν ακςιόςις, αλα βολέβυντε όπος-όπος.

λαχτάρα (ι)· πολι μεγάλι επιθιμία, πόθος: «το έφαγε με λαχτάρα»· ‖ ανιπομονιςία: «περιμένι τον αδερφό-τυ με λαχτάρα»· ‖ πολι μεγάλι ςινκίνιςι κε πςιχικος ςπαραγμος: «καιμος κε λαχτάρα πυ μας βρίκαν». Το ρίμα λ α χ τ α ρ ο κε το επίθετο, λ α χ τ α ρ ι ς τ ο ς -ι -ο.

λίμα (ι)· εργαλίο πυ λιμάρυν, ρινι: Το ρίμα λ ι μ ά ρ ο.

λινος (ο)· μικρι δεκςαμενι ί μεγάλο κςίλινο ςεντύκι, πυ μέςα-τυ πατυν τα ςταφίλια, για να βγι το κραςι, αλιότικα πατιτίρι.

λία (ι)· το κινίγι, το ζόο, πυ έπιαςε κε καταβρόχθιςε το αγρίμι.

λιπςανάβατος-ι-ο κε **λιπανάβατος**-ι-ο (το)· για το πςομι, κίνος πυ τόνε ζιμόνυν δίχος προζίμι, δίχος μαγια, ί πυ δεν έφτασε το προζίμι για να γίνι α ν ε β α τ ο ς: «πςομι λιπςανάβατο».

λιχνίζο· τινάζο στον αέρα μαζι με το άχερο κε τα σπιρια τυ ςιταριυ, για να χοριςτι το άχερο απ' το ςιτάρι, ποντέικα εβορίζο. Υςιαςτικο, λ ι χ ν ι ς τ ί ρ ι, το φτιάρι, πυ μ'αφτο λιχνίζυμε το ςιτάρι.

λυκέτο (το)· κρεμαςτι κλιδαρια.

Μ.

μαςυλίζο κε **μαςυλο**· μαςο κάτι αδιάκοπα κε για πολιν όρα. Υςιαςτικο, μ α ς ύ λ ι ζ μ α (το) κε μ α ς ύ λ ι μ α.

μαδιμένος-ι-ο· κίνος πυ τυ μάδιςαν τις τρίχες, τα πύπυλα κ. τ. λ: «μαδιμένι γύνα δε μυ χριάζετε». Ινε μετοχι τυ παθιτικυ παρακιμένυ τυ ρίματος μ α δ ο.

μαντέμι (το)· κάθε οριχτο πυ έχι μέσα-τυ μέταλο για καμίνεπςι, μετάλεβμα: «το μαντέμι τυ χαλκυ»· ‖ χιτοςίδιρος, ποντέικα τςυγύνι. Επίθετο μ α ν τ ε μ έ ν ι ο ς-ια-ιο, καμομένος απο μαντέμι, ποντέικα τςυγυνένιος.

μαροκινο (το)· κατεργαςμένο δέρμα γίδας ι τράγυ· το λεν έτςι απο το Μαρόκο, όπυ για πρότι φορα φτιάςτικε το δέρμα αφτο· ‖ ένα ίδος ίφαςμα κε χαρτι, πυ ι καταςκεβί-τυς μιάζι με τιν καταςκεβι τυ μαροκινυ δέρματος.

μιμύμε· κάνο ί προςπαθο να κάνο ότι κάνι ένας άλος: «τόνε μιμίθικε ςτο ντίςιμο», «ο παπαγάλος μιμίτε τι φονι τυ ανθρόπυ» ‖ πέρνο κάπιον ςαν πρότιπο: «πολι πιιτες μιμίθικαν το Βάρναλι». Το υςιαςτικο, πυ ςιμένι πράκςι, μ ί μ ι ς ι κε κίνο πυ ςιμένι πρόςοπο, μ ι μ ι τ ι ς.

μομφι (ι)· δέφτερι παρατίριςι, πυ γίνετε ςε κίνον, πυ παραβένι τιν κοματικι ί επανκελματικι πιθαρχία· ‖ γενικα παρατίριςι προς κατότερυς, επίπλιξι, κατιγορία.

μονιαςμένος-ι-ο· κίνος πυ βρίςκετε ςε ομόνια με έναν άλονε: «αδέρφια μονιαςμένα». Ινε μετοχι τυ παθιτικυ παρακιμένυ τυ ρίματος μ ο ν ι ά ζ ο.

μπαλόνο· βάζο μπάλομα: «τυ μπάλοςα τις κάλτςες»· ‖ μεταφοριχα, αφίνο ςιμάδι απο δανκοματια ί πλιγι: «τον μπάλοςε ς αρχύδα».

μπάτις (ο)· το αλαφρο αγεράκι πυ έρχετε απο τι θάλαςα.

μπλάβος-ι-ο· μπλυ, γαλάζιος: «μπλάβα μάτια», «μπλάβος υρανος».

μποςκάρο· κάνο κάτι απο τεντομένο να γίνι μπόςικο, διλαδι χαλαρο, κςετεντόνο, κςεςφίνκο: «πρέπι να το μποςκάρις λίγο το ςκινι»· ‖ δεν ίμε πια τεντομένος ί ςτερεα προςαρμοςμένος: «τα ποδάρια τυ τραπεζιυ μποςκάρανε».

μπυνάτςα (ι)· (λέκςι ιταλικι), γαλίνι τις θάλαςας. Το ρίμα ςτο τρίτο πάντα πρόςοπο, μ π υ ν α τ ς ά ρ ι, αόριςτος μ π υ-ν α τ ς ά ρ ι ς ε, διλ. γαλίνεπςε ι θάλαςα.

μύρο (το)· ο καρπος τις μυριας, αλιότικα ςικάμινο.

Ν.

νάρτα (ι)· (λέκςι ρύςικι), πάνκος απο ςανίδια, πυ φτιάνετε ςε μάκρος τυ τίχυ κε χριςιμέβι για κρεβάτι.

ντάντα (ι)· (λέκςι τύρκικι), γινέκα πυ έχι για δυλιά-τις να περιπιέτε μικρα πεδια. Ρίμα, ν τ α ν τ έ β ο, περιπιύμε πεδι ςα ντάντα.

ντόχα (ι) (λέκςι ρύςικι), γύνα με το τρίχομα απέκςο.

ντραγυμάνος (ο) κε **δραγυμάνος**· κίνος πυ έχι για επάνκελμά-τυ να εφκολίνι τι ςινενόιςι ανάμεςα ςε αλόγλοςυς μεταφράζοντας τα λόγια-τυς, αλιότικα διερμινέας: «ντραγυμάνος τις πρεζβίας».

Ο.

οκα (ι)· (λέκςι τὺρκικι), μονάδα πυ ζιγιάζυν τα βάρι ςτερεα κε ιγρα· έχι 400 δράμια ί 1280 γραμάρια: «δός-μυ μια οκα πςάρια».

ορατότιτα (ι)· ςτι μετεορολογία «ορατότιτα τις ατμόςφερας», το κατα πόςο ι ατμόςφερα ίνε καθαρι κε διάφανι.

ορμιτικος-ια, ί ι-ο· ο άνθροπος πυ ίνε γεμάτος ορμι, κίνος πυ ενεργι με ορμι: «ορμιτικος νέος», «ορμιτικι επίθεςι».

Π.

παραγάδι (το)· ςίνεργο πςαρικις με πολα ανκίςτρια.

παρδαλος-ι-ο· κίνος πυ έχι πάνο-τυ χροματιςτες βύλες, πικιλό-χρομος: «παρδαλι γάτα».

πεδύκλα (ι) **πεδύκλι** (το)· δεζμα πυ δένυν διο-διο τα πόδια τον αλόγον, τον μυλαριον ί κε τον αγελάδον για να τα μπο-δίζυν ςτο τρέκςιμο· ‖ ςτα παλιότερα χρόνια δεζμα, πυ μ' αφτα έδεναν τα πόδια τον εχμαλότον, τον δύλον κε τον κακύργον, για να μι φέβγυν.

πιλάλα (ι)· δινατο τρέχσιμο, αλιότικα τρεχάλα· ‖ το μεταχιριζόμαστε κε ςαν επίριμα: «πάι πιλάλα». Το ρίμα π ι λ α λ ο , τρέχο δινατα ί χάνο άλον να τρέχσι γλίγορα: «μιν το πιλαλας το άλογο».

πιχτι (ι)· ένα ίδος φαι: ίνε ο χριομένος κε πιγμένος ζομος καλοβραζμένυ γυρυνίσιυ κεφαλιυ κε ποδιον.

πλεονέχτις (ο) **έχτρα**· (ι) κίνος πυ θέλι νάχι πολα σε βάρος τον αλονόνε, κίνος πυ προςπαθι με κάθε μέςο να κερδίςι πολα: «μιν ίςε πλεονέχτις»!

πλίκςι (ι)· ςτενοχόρια πυ γενιέτε μέςα ςτον άνθροπο, όταν δε βρίςκι ενδιαφέρο ςτι δυλια πυ κάνι ί ςτο περιβάλο όπυ ζι, αλιότικα βαριεςτιμάρα: «τον πιάνι ςιχνα πλίκςι».

πλιχτικος-ι-ο· κίνος πυ φέρνι πλίκςι, ενοχλιτικος, κυραςτικος: «ίςε πολι πλιχτικος, καιμένε»!

πραγματία (ι)· ςίνγραμα, βιβλίο, μελέτι: «έγραπςε μια πραγματία για τον καπνο».

πυρι (το)· πέτρα με πόρυς, διλ. τριπύλες· ι οριχτολογία το λέι π ο ρ ό λ ι θ ο.

πύρο (το)· τςιγάρο, πυ έχι το ςχίμα τυ αδραχτιυ κε ίνε καμομένο απο ςτριμένα φίλα καπνυ, δίχος τςιγαρόχαρτο.

Σ.

ςαλαγο· οδιγο με φονες τα πρόβατα, τις γίδες, τις γελάδες: «ςαλάγα τις γελάδες για να κάνυν κατα δο».

ςάλτο (το) κε **ςαλτάριςμα**· πίδιμα, άλμα. Το ρίμα ς α λ τ ά ρ ο κε ς α λ τ έ ρ ν ο.

ςάπςαλο (το) κάτι το ςάπιο, πυ ίνε έτιμο να πέςι, ςιντρίμι. ‖ για τα ζοντανα, κίνος πυ δε μπορι να ςταθι ςτα πόδια-τυ απο γεράματα ί απο άλι ετία. Ρίμα ς α π ς α λ ι ά ζ ο , γίνομε ςάπςαλο.

ςαρόνο· καθαρίζο με τι ςκύπα το πάτομα κε γενικα ςκυπίζο, φροκαλίζο: «ο δινατος αέρας τα ςάροςε όλα». Υςιαςτικα, ς ά ρ ο μ α (το) ςκύπιςμα, ς α ρ ί δ ι (το) κάθε-τι πυ πετιέτε με το ςάρομα, αλιότικα ςκυπίδι, φρόκαλο.

ςεριάνι (το) κε **ςεργιάνι**· περίπατος. Το ρίμα ς ε ρ γ ι α ν ο κε ς ε ρ γ ι α ν ί ζ ο ί ς ι ρ ι α ν ο κε ς ι μ ι α ν ί ζ ο.

ςίκλα (ι) κε **ςίκλος** (ο) ο κάδος πυ κυβαλυν νερο, κυβας, μπυγέλο, βεντρο.

σίκσιλα· επίριμα, πυ μεταχιριζόμαστε στι φράσι: «τ' άφισε σίκσιλα», διλαδι έτσι όπος ίταν κε βρίσκονταν. Το επίθετο σ ί κ σ ι λ ο ς ι-ο, όταν μιλύμε για πλίο ί κανένα άλο κσίλινο κατασκέβασμα, μαζι με όλα τα κσίλα, πυ μ' αφτα ίταν φτιαγμένος: «το καράβι βύλιακσε σίκσιλο»· ‖ μεταφορικα όταν μιλύμε για ανθρόπυς, ακίνιτος, κσερος: «έμινε σίκσιλος, σαν τάκυσε».

σιμαδύρα (ι) κε **σαμαντύρα**· (λέκσι ναφτικι), κάτι σα βαρέλι σιδερένιο ί κε κσίλινο, ί ακόμα κε μεγάλο χοντρο δοκάρι, πυ πλέι πάνο στιν όπσι τις θάλασας όντας αραγμένο, για να δίχνι τα ανάβαθα ί επικίντινα μέρι τις θάλασας ί τι θέσι όπυ ίνε ριγμένι ι άνκιρα τυ πλίυ ί κε κανενος άλυ πράματος πυ βύλιακσε.

σινεπαρμένος-ι-ο· παρασιρμένος: «σινεπαρμένος απ' το γλικο τραγύδι». Παθιτικι μετοχι τυ ρίματος σ ι ν ε π έ ρ ν ο, πυ θα πι παρασέρνομε κε με τιν κιριολεχτικι, αλα κε με τι μεταφορικι σιμασία τις λέκσις: «τον σινεπίρε το κίμα», «τον σινεπίρε ι μέθι», «το τραγύδι».

σκάκι (το)· ένα ίδος πεχνίδι, ζατρίκι, ρύσικα σάχματι.

σκεπι (ι)· ο κσίλινος σκελετος, πυ σκεπάζι τα χτίρια απο πάνο μαζι με τα κεραμίδια, τις πλάκες ί άλο ιλικο, αλιότικα στέγι, στεγοσια, σκεπος.

σκι (το)· (λέκσι δανέζικι, άκλιτι), κε χ ι ο ν ο π έ δ ι λ ο, πέδιλο κατάλιλο για να γλιστρα κανις πάνο σε χιονισμένι έκτασι, ρύσικα λίζι.

σκαρφαλόνο· ανεβένο πάνο σε κάτι, πυ ίνε κάθετο ί κατιφορικο, με τι βοίθια τον χεριον κε τον ποδιόνε-μυ κε για τα ζόα με τι βοίθια τον νιχιόνε-τυς: «σκαρφάλοσα στο δέντρο», «ι γάτα σκαρφάλοσε στον τίχο».

σκοτύρα (ι)· δισάρεστι κε επίμονι φροντίδα, ιθικι στενοχόρια, αλιότικα μπελας: «έχο πολες σκοτύρες στο κεφάλι-μυ».

σκυντυφλο· εχι πυ περπατο σκαλόνο σε κάτι με το πόδι-μυ κε πέφτο, αλιότικα σκοντάφτο.

σοφρας (ο)· (λέκσι τύρκικι), στρονκιλο κε χαμιλο τραπέζι φαγιτυ.

στομόνο· ένα όργανο πυ κόφτι ί κε κεντα το κάνο να κόβι ί να κεντα λιγότερο ί να μιν κόβι καθόλυ: «μυ στόμοσες το πσαλίδι»· ‖ το ίδιο πάλι για ένα όργανο, πυ κόφτι ί κεντα, γίνομε λιγότερο κοφτερος: «το μαχέρι στόμοσε κε δεν κόβι πια».

στρακομένος-ι-ο· το λέμε κιρίος για το χιόνι, όταν με τιν παγονια χάνι τιν απαλότιτά-τυ κε γίνετε σκλιρο: «χιόνι στρακομένο». Παθιτικι μετοχι τυ παρακιμένυ τυ ρίματος σ τ ρ α -

κ ό ν ο, πυ το μεταχιρίζοντε πάλι για το χιόνι· «το χιόνι στράκοσε».

στραπατσάρο· προκσενο στραπάτσο, ζιμίες· ‖ μεταφορικα, εκσεφτελίζο. Υσιαστικο σ τ ρ α π α τ σ ά ρ ι ζ μ α(το). Επίσις σ τ ρ α π ά τ σ ο (το)· (λέκσι ιταλικι), κακομεταχίρισι (ιδίος πραγμάτον), ζιμία, φθορα: «το μπαύλο-μυ έπαθε στο ταξίδι μεγάλο στραπάτσο», «το χαλάζι έκανε στα γενίματα μεγάλο στραπάτσο».

στρέγο· δέχομε κάτι, το ανέχομε δίχος διαμαρτιρία: «έστρεκσε να πάι μαζί-τυ».

στρινκιος-ια-ο· (μόνο για τι φονι κε γενικα για τον ίχο), κίνος πυ τριπα τ' αφτια: «στρινκια φονι».

στρίνκλος-α-ικο· κακος κε διαστραμένος άνθροπος.

συβλερος-ι-ο· κίνος πυ τελιόνι σε μίτι (σα συβλι), μιτερος.

σύστα (ι)· (λέκσι ιταλικι), ένας μιχανιζμος απο ατσαλένιο έλαζμα ί σίρμα, πυ χρισιμέβι για να κσαναφέρνι στι θέσι-τυ κάτι, μόλις λίπσι ι εκσοτερικι δίναμι, πυ το ανάνκασε ν' αλάκσι θέσι, αλιότικα ελατίριο: «ι σύστα τις λινέικας», «ι σύστα τυ καναπε».

σφίνα (ι) ένα κομάτι κσίλο ί μέταλο σε σχίμα πρίζματος, πυ ι μιά-τυ άκρι ίνε κοφτερι, για να μπορι να μπένι μέσα στι σχιζμάδα ενος σόματος κε να το χορίζι σε διο, άμα το χτιπίσυμε απο πάνο αρκετες φορες με το σφιρι, ρυσικα κλιν.

Τ.

τανάλια (ι)· εργαλίο, πυ μ' αφτο βγάζυμε τα καρφια, ποντέικα κελπετι.

τεράστιος ι-α· πολι μεγάλος: «σπίτι τεράστιο με δέκα πατόματα».

τέρατα κε **σιμία**· φράσι, πυ τι λεν όταν θέλυν να εκφράσυν κάτι τρομερο: «έγιναν τέρατα κε σιμία».

τέρμα (το)· το τέλος: «το τέρμα τυ δρόμυ»· ‖ στον αθλιτιζμο, ι γραμι όπυ τελιόνι ο αγόνας τυ δρόμυ, καθος κε το μέρος πυ απ' αφτο πρέπι να περάσι ι σφέρα στο φυτμπολ. Το αντίθετο, α φ ε τ ι ρ ί α.

τομάρι (το)· το δέρμα τον ζόον με τις τρίχες-τυ.

τραβέρσα (ι)· (λέκσι ιταλικι), δοκάρι πυ μπένι ενκάρσια ί λοκσα προς ένα άλο, „τραβέρσες σιδερένιες", „τραβέρσες κσίλινες"· ‖ το δοκάρι, πυ το βάζυν ενκάρσια προς τις διο ράγιες για να τις στερεόσυν.

τρατάρο· (λέκσι ιταλικι), προσφέρνο γλίκιζμα ί πιοτο: «τυ τράταραν γλικο». Το υσιαστικο, τ ρ α τ ά ρ ι ζ μ α (το).

τραγανος-ι-ο· κίνος πυ τραγανίζι δηλ. πυ τρίζι, όταν κανις τόνε μάσα: «τραγανο σταφίλι». Το ρίμα, τ ρ α γ α ν ί ζ ο.

τρεκλίζο κε **τρικλίζο**· ταλαντέβομε όταν περπατο έτσι, πυ

χιντινέβο να πέσο: «τρεχλίζι σα μεθιζμένος». Το υσιαστικο, τρέλιζμα ί τρίκλιζμα. Τρεχλος ί τριχλος (ο), χίνος που τρεχλίζι, όταν περπατα.

τςιμυδια (ι)· πολι αδίνατι φονι· το μεταχιριζόμαστε στις φράσις: «δεν έβγαλε τςιμυδια», ύτε λέχςι δεν χςεςτόμιςε «μιν βγάλις τςιμυδια», να χρατίςις πλέρια ςιοπι· ‖ χε ςαν προσταχτιχο «τςιμυδια»! ςιοπι· ύτε λέχςι να μι βγάλις.

τςελινκάτο (το)· τςομπάνιδες, πυ πιγένυν απ' το ένα μέρος στο άλο μαζι με τα χοπάδια-τυς ζιτόντας χενύργια άνιχτα βοςχοτόπια χε πυ ζυν χε δυλέβυν μαζι.

τςυλο· γλιςτρο πάνο ςε λία χε χατιφοριχι επιφάνια. Ι πράχςι, τςυλίθρα (ι): «έχανε τςυλίθρα με τι ςάνια».

τυλύπα (ι)· μια μιχρι τύφα απο χατεργαζμένο μαλι ί μπαμπάχι, πυ ίνε έτιμο να χλοςτι· ‖ χάθε-τι πυ μιάζι με τυλύπα: «τυλύπα τυ χιονιυ», ί χε τυλύπα μοναχα: «το χιόνι έπεφτε τυλύπες-τυλύπες».

Φ.

φάλανκα (ι)· ςχιματιζμος στρατιοτιχυ ςόματος: «πιγένυν χατα φάλανχες», διλαδι, διό-διό, τρις-τρις, ί τέςερις-τέςερις.

φάτςα (ι)· (ιταλιχι λέχςι), όπςι, πρόςοπο: ι φάτςα τυ ςπιτιυ» ‖μύτρο: «τί φάτςα ίν'αφτι;»

φρίγανο (το)· χςερο χλαδάχι, ί θάμνος για χάπςιμο. Τις περιςότερες φορες το μεταχιριζόμαστε στον πλιθιντιχο: «πίγε να μαζέπςι φρίγανα».

φριχτος-ι-ο· χίνος πυ φέρνι φρίχι, διλαδι ρίγος, τρομάρα ί ςιχαςια: «φριχτο πράμα ο πόλεμος».

φύντα (ι)· πολες χλοςτες με το ίδιο μπόι δεμένες ςφιχτα όλες μαζι απο τιν μιαν άχρι, ενο ι άλι αφίνετε λέφτερι: «ι φύντα τυ φεςιυ, τυ λάβαρυ». Φράςι: «δυλιες με φύντες» δυλιες μπερδεμένες, πυ έχυν χαχιες ςινέπιες.

Χ.

χαρχάλι (το)· στολίδι πυ φορυν ι γινέχες γίρο απ' το λεμο, χαμομένο απο αλιςιδίτςα, πετράδια, χριςα νομίζματα, αχόμα χε απο χάντρες, χοχλίδια χ. α. αλιος γιορντάνι χε χολιε.

χαρχαλιτο (το)· ο χρότος πυ χάνι ι αλιςίδα, ςα χτιπυν ι χαλχάδες-τις ο ένας με τον άλονε.

χιμος (ο)· το ρεφςτο πυ ιπάρχι μέσα στις οργανιχες υςίες: «ο χιμος τυ σταφιλιυ».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Главный редактор Х. КАЧАЛОВ

Переработано и дополнено И. ИОРДАНИДИС

Переводчики: Г. КАНОНИДИС и Г. ЭСПЕРИДИС

Отв. редактор по корректуре Б. СЕВЕРИС Техред Г. МИЛИДИС.

Сдано в набор 27/IV—1936 г.
Издание № 232
Формат бумаги 62х94,16
Тираж 3590.
Цена книги 60 коп. переплет 25 коп.

Подпись в печ. 26/V 1936 г.
Уполкрайлит Л—108
Об'ем печ. 7 п.л.
Знаков 1 печ. л. 48.848.
Заказ № 518

Типография „Коммунистис“ Ст. Крымская 1936 г.

Τιμι 85 κ.
Цена 85к.

На греческом языке.

ХРЕСТОМАТИЯ

по литературе

Учебник для начальной школы

СОСТАВИЛИ
С. М. Бравловская и М. А. Рыбникова

ЧАСТЬ I

ТРЕТИЙ КЛАСС

СКЛАД ИЗДАНИЯ
Ростов на Дону
Ул. Московская 53
КНИГОЦЕНТР